

ARISTOTELIS

CATEGORIAE ET TOPICA

CUM PORPHYRII ISAGOGE

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI

SEORSUM EDITA

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GE. REIMERI

A. 1843.

Becker

154
-82211

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

^ν Ὅτος ἀναγκαίου, Χρυσασόριε, καὶ εἰς τὴν τῶν παρὰ Ἀριστοτέλει
κατηγοριῶν διδασκαλίαν τοῦ γνῶναι τί γένος καὶ τί διαφορὰ τί τε
εἶδος καὶ τί ἴδιον καὶ τί συμβεβηκός, εἰς τε τὴν τῶν ὀρισμῶν ἀπό-
δοσιν καὶ ὅλως εἰς τὰ περὶ διαιρέσεως καὶ ἀποδείξεως χρησίμης οὐ-
σης τῆς τούτων θεωρίας, σύντομόν σοι παρὰδοσιν ποιούμενος πει- 5
ράσομαι διὰ βραχέων, ὥσπερ ἐν εἰσαγωγῆς τρόπῳ, τὰ παρὰ τοῖς
πρεσβυτέροις ἐπελθεῖν, τῶν μὲν βαθυτέρων ἀπεχόμενος ζητημάτων,
τῶν δ' ἀπλουστέρων συμμέτρως στοχαζόμενος. αὐτὰκα περὶ γενῶν
τε καὶ εἰδῶν τὸ μὲν εἶτε ὑφέστηκεν εἶτε καὶ ἐν μόναϊς ψιλαῖς ἐπι-
νολαῖς κῆται, εἶτε καὶ ὑφεστηκότα σώματά ἐστιν ἢ ἀσώματα, καὶ 10
πότιρον χωριστὰ ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ περὶ ταῦτα ὑφεστῶτα,
παραιτήσομαι λέγειν, βαθυτάτης οὐσης τῆς τοιαύτης πραγματείας,
καὶ ἄλλης μελζονος δεομένης ἐξετάσεως· τὸ δ' ὅπως περὶ αὐτῶν τε
καὶ τῶν προκειμένων λογικώτερον οἱ παλαιοὶ διέλαβον, καὶ τούτων
μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, νῦν σοι πειράσομαι δεικνύναι. 15

ἔοικε δὲ μήτε τὸ γένος μήτε το εἶδος ἀπλῶς λέγεσθαι. γένος 2
γὰρ λέγεται καὶ ἢ τινῶν ἐχόντων πῶς πρὸς ἓν τι καὶ πρὸς ἀλλή-
λους ἄθροισις· καθ' ὃ σημαίνόμενον τὸ Ἡρακλειδῶν λέγεται γέ-
νος ἐκ τῆς ἀφ' ἑνὸς σχέσεως, λέγω δὴ τοῦ Ἡρακλείους, καὶ τοῦ
πλήθους τῶν ἐχόντων πῶς πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπ' ἐκείνου οικειό- 20
τητα, κατὰ ἀποτομὴν τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν κεκλημένον. λέγε-
ται δὲ καὶ ἄλλως πάλιν γένος ἢ ἐκάστου τῆς γενέσεως ἀρχὴ εἶτε
ἀπὸ τοῦ τεκόντος εἶτε ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ τις γίγονεν· οὕτω γὰρ
Ὁρέστην μὲν ἀπὸ Ταντάλου φαρμὲν ἔχειν τὸ γένος, Ἴλλον δὲ ἀφ'
Ἡρακλείους, καὶ πάλιν Πηνδαρον μὲν Θηβαῖον εἶναι τὸ γένος, Πλά- 25
τωνα δὲ Ἀθηναῖον· καὶ γὰρ ἢ πατρὶς ἀρχὴ τις ἐστὶ τῆς ἐκάστου

2 γενέσεως, ὡπερ καὶ ὁ πατήρ. τοῦτο δὲ ζοικε πρόχειρον εἶναι το
 σημαίνόμενον· Ἑρακλῆϊδαι γὰρ λέγονται οἱ ἐκ γένους καταγόμενοι
 Ἑρακλέους καὶ Κεκροπίδαι οἱ ἀπὸ Κέκροπος καὶ οἱ τούτων ἀγχι-
 5 στείς. καὶ πρότερόν γε ὠνομάσθη γένος ἡ ἐκύστου τῆς γενέσεως
 ἄρχῃ, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, οἷον τοῦ
 Ἑρακλέους· ὁ ἀφορίζοντες καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρίζοντες φαιμέν
 τὸ ὅλον ἄθροισμα Ἑρακλειδῶν γένος. ἄλλως δὲ πάλιν γένος λέ-
 γεται ἢ ὑποτάσσεται τὸ εἶδος, καθ' ὁμοιότητα ἴσως τούτων εἰρη-
 μένον· καὶ γὰρ ἀρχὴ τις ἐστὶ τὸ τοιοῦτο γένος τῶν ὑφ' αὐτό, καὶ
 10 δοκεῖ καὶ τὸ πλῆθος περιέχειν πᾶν τὸ ὑφ' αὐτό. τριχῶς οὖν τοῦ
 γένους λεγομένου, περὶ τοῦ τρίτου παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος.
 ὁ καὶ ὑπογράφοντες ἀποδεδώκασι, γένος εἶναι λίγοντες τὸ κατὰ
 πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον,
 οἷον τὸ ζῷον. τῶν γὰρ κατηγορουμένων τὰ μὲν καθ' ἐνὸς λέγεται
 15 μόνου, ὡς τὰ ἄτομα, οἷον Σωκράτης καὶ οὗτος καὶ τοῦτο, τὰ δὲ
 κατὰ πλειόνων, ὡς τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη καὶ αἱ διαφοραὶ καὶ τὰ
 ἴδια καὶ τὰ συμβεβηκότα κοινῶς ἀλλὰ μὴ ἰδίως τινί. ζοικε δὲ γέ-
 νος μὲν οἷον τὸ ζῷον, εἶδος δὲ οἷον ὁ ἄνθρωπος, διαφορὰ δὲ οἷον
 τὸ λογικόν, ἴδιον δὲ οἷον τὸ γελαστικόν, συμβεβηκός δὲ οἷον τὸ
 20 λευκόν, τὸ μέλαν, τὸ καθ' ἑξῆσθαι. τῶν μὲν οὖν καθ' ἐνὸς μόνου
 κατηγορουμένων διαφέρει τὰ γένη τῷ ταῦτα κατὰ πλειόνων κατη-
 γορεῖσθαι, τῶν δ' αὖ κατὰ πλειόνων, τῶν μὲν εἰδῶν ὅτι τὰ μὲν
 εἶδη, εἰ καὶ κατὰ πλειόνων κατηγορεῖται, ἀλλ' οὐ διαφερόντων τῷ
 εἶδει ἀλλὰ τῷ ἀριθμῷ μόνον· ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶδος ὦν κατὰ
 25 Σωκράτους καὶ Πλάτωνος κατηγορεῖται, οἱ οὐ τῷ εἶδει διαφέρουσι
 ἀλλήλων ἀλλὰ τῷ ἀριθμῷ· τὸ δὲ ζῷον γένος ὄν ἄνθρωπον καὶ βοός
 καὶ ἵππου κατηγορεῖται, οἱ διαφέρουσι καὶ τῷ εἶδει ἀλλήλων ἀλλ'
 οὐχὶ τῷ ἀριθμῷ μόνον. τοῦ δ' αὖ ἰδίου διαφέρει τὸ γένος, ὅτι τὸ
 μὲν ἴδιον καθ' ἐνὸς μόνου εἶδους, οὐ ἐστὶν ἴδιον, κατηγορεῖται, καὶ
 30 τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτίμων, ὡς τὸ γελαστικόν ἄνθρωπου μόνου καὶ
 τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων· τὸ δὲ γένος οὐχ ἐνὸς εἶδους κατηγο-
 ρεῖται ἀλλὰ πλειόνων τε καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει. τῆς δ' αὖ δια-
 φορᾶς καὶ τῶν κοινῶς συμβεβηκότων διαφέρει τὸ γένος, ὅτι εἰ καὶ
 κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει κατηγοροῦνται αἱ διαφο-
 35 ραὶ καὶ τὰ κοινῶς συμβεβηκότα, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖ-
 ται ἀλλ' ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστίν. ἐρωτησάντων γὰρ τινῶν τί ἐστιν

ἐκείνο καθ' οὗ κατηγορεῖται ταῦτα, τὸ γένος ἀποκρινόμεθα, τὰς δὲ 2
 διαφορὰς καὶ τὰ συμβεβηκότα οὐκ ἀποκρινόμεθα· οὐ γὰρ ἐν τῷ τί
 ἐστι κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῷ ποῖόν τι
 ἐστίν. ἐν γὰρ τῷ ξρωτῶν ποῖόν τι ἐστίν ὁ ἄνθρωπος φαινόμενος ὅτι
 λογικόν, καὶ ἐν τῷ ποῖόν τι ἐστίν ὁ κόραξ φαινόμενος ὅτι μέλαν· ἐστὶ 5
 δὲ τὸ μὲν λογικόν διαφορὰ, τὸ δὲ μέλαν συμβεβηκός. ὅταν δὲ τί
 ἐστὶν ἄνθρωπος ξρωτηθῶμεν, ζῶον ἀποκρινόμεθα· ἢ δὲ ἀνθρώπου
 γένος τὸ ζῶον. ὥστε τὸ μὲν κατὰ πλείονων λέγεσθαι τὸ γένος δια-
 στέλλει αὐτὸ ἀπὸ τῶν καθ' ἑνὸς μόνου τῶν ὑτόμων κατηγορουμέ-
 νων, τὸ δὲ διαφερόντων τῷ εἶδει διαστέλλει αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὡς εἰδῶν 10
 κατηγορουμένων ἢ ὡς ἰδίων. τὸ δὲ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι
 χωρίζει αὐτὸ ἀπὸ τῶν διαφορῶν καὶ τῶν κοιῆν συμβεβηκότων, ἃ
 οὐκ ἐν τῷ τί ἐστὶν ἀλλ' ἐν τῷ ποῖόν τι ἐστὶν ἢ πῶς ἔχον ἐστὶ κα-
 τηγορεῖται ἕκαστον ὧν κατηγορεῖται. οὐδὲν ἄρα περιττόν οὐδὲ ἐλ-
 λείπον περιέχει ἢ τοῦ γένους ῥηθεῖσα ὑπογραφή τῆς ἐννοίας. τὸ 15
 δὲ εἶδος λέγεται μὲν καὶ ἐπὶ τῆς ἐκάστου μορφῆς, καθὸ εἰρηται

πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυρανίδος·

λέγεται δὲ εἶδος καὶ τὸ ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος, καθὸ εἰώθαμεν
 λέγειν τὸν μὲν ἄνθρωπον εἶδος τοῦ ζῴου, γένους ὄντος τοῦ ζῴου,
 τὸ δὲ λευκὸν τοῦ χρώματος εἶδος, τὸ δὲ τρίγωνον τοῦ σχήματος 20
 εἶδος. εἰ δὲ καὶ τὸ γένος ἀποδιδόντες τοῦ εἶδους ἐμμενήμεθα, εἰ-
 πόντες τὸ κατὰ πλείονων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τί ἐστὶ
 κατηγορούμενον, καὶ τὸ εἶδος φαινόμενον τὸ ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος,
 εἰδέναι χρὴ ὅτι ἐπεὶ καὶ τὸ γένος τινὲς ἐστὶ γένος καὶ τὸ εἶδος
 τινός ἐστὶν εἶδος ἐκάτερον ἑκατέρου, ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀμφοτέρων 25
 λόγοις κερῆσθαι ἀμφοτέροις, ἀποδιδόασιν οὖν τὸ εἶδος καὶ οὕτως,
 εἶδος ἐστὶ τὸ ταυτέμενον ὑπὸ τὸ γένος, καὶ οὐ τὸ γένος ἐν τῷ τί
 ἐστὶ κατηγορεῖται. ἔτι δὲ καὶ οὕτως, εἶδος ἐστὶ τὸ κατὰ πλείονων
 καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορούμενον. ἀλλ'
 αὕτη μὲν ἢ ἀπόδοσις τοῦ εἰδικωτάτου ἂν εἴη, καὶ ὁ ἐστὶ μόνον 30
 εἶδος, οὐκέτι δὲ καὶ γένος· αἱ δ' ἄλλαι εἰεν ἂν καὶ τῶν μὴ εἰδι-
 κωτάτων. σαφὲς δ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον τοῦτον τὸν τρόπον. καθ'
 ἐκάστην κατηγορίαν ἐστὶ τινα γενικώτατα καὶ πάλιν ἄλλα εἰδικώ-
 τατα, καὶ μεταξὺ τῶν γενικωτάτων καὶ τῶν εἰδικωτάτων ἄλλα ἃ
 καὶ γένη καὶ εἶδη λέγεται τὰ αὐτά. ἐστὶ δὲ γενικώτατον μὲν, ὑπὲρ 35
 ὅ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκός γένος, εἰδικώτατον δὲ, μεθ' ὃ οὐκ

2 ἂν εἴη ἄλλο ὑποβεβηκὸς εἶδος. μετὰ δὲ τοῦ γενικωτάτου καὶ
 τοῦ εἰδικωτάτου ἄλλα, ἃ καὶ γένη καὶ εἶδη ἔστι τὰ αὐτά, πρὸς
 ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο λαμβανόμενα. γενέσθω δὲ ἐπὶ μιᾶς κατηγο-
 ρίας σαφὲς τὸ λεγόμενον. ἡ οὐσία ἔστι μὲν καὶ αὕτη γένος, ὑπὸ
 5 δὲ ταύτην ἔστι τὸ σῶμα, καὶ ὑπὸ τὸ σῶμα τὸ ἔμψυχον σῶμα, ἔφ'
 ὁ τὸ ζῶον, ὑπὸ δὲ τὸ ζῶον λογικὸν ζῶον, ἔφ' ὁ ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ
 δὲ τὸν ἄνθρωπον Σωκράτης καὶ Πλάτων καὶ οἱ κατὰ μέρος ἄν-
 θρωποι. ἀλλὰ τοῦτων ἢ μὲν οὐσία τὸ γενικώτατον καὶ ὁ μόνον
 γένος, ὁ δὲ ἄνθρωπος τὸ εἰδικώτατον καὶ ὁ μόνον εἶδος· τὸ δὲ
 10 σῶμα εἶδος μὲν τῆς οὐσίας, γένος δὲ τοῦ ἔμψυχου σώματος. ἀλλὰ
 καὶ τὸ ἔμψυχον σῶμα εἶδος μὲν τοῦ σώματος, γένος δὲ τοῦ ζῴου.
 πάλιν τὸ ζῶον εἶδος μὲν τοῦ ἔμψυχου σώματος, γένος δὲ τοῦ логи-
 κοῦ ζῴου. τὸ δὲ λογικὸν ζῶον εἶδος μὲν τοῦ ζῴου, γένος δὲ τοῦ
 ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶδος μὲν τοῦ λογικοῦ ζῴου, οἰκέτι
 15 δὲ καὶ γένος τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον εἶδος· καὶ
 πᾶν τὸ πρὸ τῶν ἀτόμων προσεχῶς κατηγορούμενον εἶδος ἂν εἴη
 μόνον, οἰκέτι δὲ καὶ γένος. ὥσπερ οὖν ἡ οὐσία ἠνωτάτω οὐσα τῶ
 μηδὲν εἶναι πρὸ αὐτῆς γένος ἦν τὸ γενικώτατον, οὕτω καὶ ὁ ἄν-
 θρωπος εἶδος ὦν μετ' ὁ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἶδος οὐδέ τι τῶν τέμνε-
 20 σθαι δυναμένων εἰς εἶδη ἄλλα τῶν ἀτόμων (ἀτομον γὰρ λέγεται
 Σωκράτης καὶ Πλάτων καὶ Ἀλκιβιάδης καὶ τοῦτι τὸ λευκόν), μόν-
 ονον ἂν εἴη εἶδος καὶ τὸ ἔσχατον εἶδος, καὶ ὡς ἔφαμεν, τὸ εἰδικώ-
 τατον. τὰ δὲ μέσα τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν εἴη ἂν εἶδη, τῶν δὲ μετ'
 αὐτῶν, καθ' ἣν εἶδη αὐτῶν εἶναι λέγεται, τὴν τε πρὸς τὰ πρὸ
 25 αὐτῶν, καθ' ἣν γένη αὐτῶν εἶναι λέγεται. τὰ δὲ ἄκρα μίαν ἔχει
 σχέσιν· τὸ τε γὰρ γενικώτατον τὴν μὲν ὡς πρὸς τὰ ὑφ' αὐτὸ ἔχει
 σχέσιν, γένος ὃν πάντων τὸ ἠνωτάτον, τὴν δὲ ὡς πρὸς τὰ πρὸ αὐ-
 τοῦ οἰκέτι ἔχει, ἠνωτάτω ὃν καὶ πρώτη ἀρχή, καὶ ὡς ἔφαμεν, ὑπὲρ
 30 ὁ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος. καὶ τὸ εἰδικώτατον δὲ μίαν
 ἔχει σχέσιν, τὴν ὡς πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ, ὦν ἔστιν εἶδος. τὴν δὲ ὡς
 πρὸς τὰ μετ' αὐτὸ οὐκ ἄλλοιαν ἔχει, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀτόμων εἶδος
 λέγεται. ἀλλ' εἶδος μὲν λέγεται τῶν ἀτόμων ὡς περιέχον αὐτά,
 εἶδος δὲ πάλιν τῶν πρὸ αὐτοῦ ὡς περιεχόμενον ὑπ' αὐτῶν. ἀφορί-
 35 ζονται τοίνυν τὸ μὲν γενικώτατον γένος οὕτως, ὁ γένος ὃν οὐκ
 ἔστιν εἶδος, καὶ πάλιν, ὑπὲρ ὁ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος·

τὸ δὲ εἰδικώτατον εἶδος οὕτως, ὃ εἶδος ὄν οὐκ ἔστι γένος, καὶ ὃ 2
εἶδος ὄν οὐκ ἂν διελοίμεθα ἔτι εἰς εἶδη, καὶ ὃ κατὰ πλείονων καὶ
διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἔστι κατηγορεῖται. τὰ δὲ μέσα
τῶν ἄκρων ὑπάλληλά τε καλοῦσιν εἶδη καὶ γένη, καὶ ἕκαστον αὐτῶν
εἶδος εἶναι καὶ γένος τίθενται, πρὸς ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο λαμβά- 5
νόμενον. τὰ γὰρ πρὸ τῶν εἰδικωτάτων ἄχρι τοῦ γενικωτάτου ἀνι-
όντι γένη τε λέγεται καὶ εἶδη ὑπάλληλα, ὡς ὃ Ἀγαμέμνων Ἀιγελ-
δης καὶ Πελοπίδης καὶ Τανταλίδης καὶ τὸ τελευταῖον Διός. ἀλλ'
ἐπὶ μὲν τῶν γενεολογιῶν εἰς ἓνα ἀνάγοι (φέρει εἰπεῖν τὸν Δία)
τὴν ἀρχὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ δὲ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν 10
οὐχ οὕτως ἔχει· οὐ γὰρ ἔστι κοινὸν γένος πάντων τὸ ὄν, οὐδὲ
πάντα ὁμογενῆ καθ' ἐν τὸ ἀνωτάτω γένος, ὡς φησὶν Ἀριστοτελής.
ἀλλὰ κλισθῶ, ὥσπερ ἐν ταῖς Κατηγορίαις, τὰ πρῶτα δέκα γένη
οἷον ἀρχαὶ δέκα πρῶται· κἄν δὴ πάντα τις ὄντα καλῆ, ὁμωνύμως
(φησὶ) καλέσει, οὐ συνωνύμως. εἰ μὲν γὰρ ἦν κοινὸν πάντων γένος 15
τὸ ὄν, συνωνύμως ἂν πάντα ὄντα ἐλέγετο· δέκα δὲ ὄντων τῶν πρῶ-
των ἢ κοινωρία κατὰ τοῦνομα μόνον, οὐκέτι μὴν καὶ κατὰ τὸν
λόγον τὸν κατὰ τοῦνομα. δέκα μὲν οὖν τὰ γενικώτατα, τὰ δὲ εἰ-
δικώτατα ἐν ἀριθμῷ μὲν τινὲ εἰσιν, οὐ μὴν ἀπέλω· τὰ δὲ αἰτομα,
ἄπερ ἦν μετὰ τὰ εἰδικώτατα, ἄπειρα. διὸ ἄχρι τῶν εἰδικωτάτων 20
ἀπὸ τῶν γενικωτάτων κατιόντας παρεκελεύετο ὁ Πλάτων παύεσθαι,
κατιέναι δὲ διὰ τῶν διὰ μέσου διαιροῦντας ταῖς εἰδοποιῖς διαφο-
ραῖς. τὰ δὲ ἄπειρά φησιν ἐἶν· μηδὲ γὰρ ἂν γενέσθαι τούτων ἐπι-
στήμην. κατιόντας μὲν οὖν εἰς τὰ εἰδικώτατα ἀνάγκη διαιροῦντας
διὰ πλῆθος εἶναι, ἀνιόντας δὲ εἰς τὰ γενικώτατα ἀνάγκη συναι- 25
ρεῖν τὸ πλῆθος εἰς ἓν· συναγωγὸν γὰρ τῶν πολλῶν εἰς μιαν φύσιν
τὸ εἶδος, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ γένος· τὰ δὲ κατὰ μέρος καὶ καθ' ἕκα-
στα τοῖναντίον εἰς πλῆθος αἰεὶ διαιρεῖ τὸ ἓν· τῆ μὲν γὰρ τοῦ εἰ-
δους μετοσίε οι πολλοὶ ἀνθρώποι εἰς, τοῖς δὲ κατὰ μέρος καὶ καθ'
ἕκαστα ὃ εἰς καὶ κοινὸς πλείους. διαιρητικὸν μὲν γὰρ αἰεὶ τὸ καθ' 30
ἕκαστον, συλληπτικὸν δὲ καὶ ἐνοποιὸν τὸ κοινόν. ἀποδομένου δὲ
τοῦ γένους καὶ τοῦ εἶδους τί ἔστιν ἐκάτερον αὐτῶν, καὶ τοῦ μὲν
γένους ἐνὸς ὄντος τῶν δὲ εἰδῶν πλείονων (αἰεὶ γὰρ εἰς πλείω εἶδη
ἢ τομῆ τοῦ γένους), τὸ μὲν γένος αἰεὶ τοῦ εἶδους κατηγορεῖται καὶ
πάντα τὰ ἐπάνω τῶν ὑποκάτω, τὸ δὲ εἶδος οὔτε τοῦ προσηχοῦς αὐ- 35
τοῦ γένους οὔτε τῶν ἐπάνω· οὐδὲ γὰρ ἀντιστρέφει. δεῖ γὰρ ἢ τὸ

- 2 ἴσα τῶν ἴσων κατηγορεῖσθαι, ὡς τὸ χρεμειστικὸν τοῦ ἵππου, ἢ τὰ
 μίζω τῶν λαιπιτόνων, ὡς τὸ ζῶον τοῦ ἀνθρώπου, τὰ δὲ ἐλάττω
 τῶν μίζόνων οὐκέτι· οὐκέτι γὰρ τὸ ζῶον εἶποις ἂν εἶναι ἀνθρώ-
 5 πον, ὡσπερ τὸν ἀνθρώπον εἶποις ἂν εἶναι ζῶον. καθ' ὧν δ' ἂν
 τὸ εἶδος κατηγορηται, καὶ ἐκείνων καὶ τὸ τοῦ εἶδους γένος ἐξ ἀνάγ-
 κης κατηγορηθήσεται, καὶ τὸ τοῦ γένους γένος ἄχρι τοῦ γενικώτα-
 του. εἰ γὰρ ἀληθὲς τὸ τὸν Σωκράτην εἰπεῖν ἀνθρώπον, τὸν δὲ
 ἀνθρώπον ζῶον, τὸ δὲ ζῶον οὐσίαν, ἀληθὲς καὶ τὸν Σωκράτην
 ζῶον εἰπεῖν καὶ οὐσίαν· αἰ γὰρ τῶν ἐπάνω κατηγορουμένων τῶν
 10 ὑποκάτω, τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορηθήσεται, τὸ δὲ
 γένος καὶ κατὰ τοῦ εἶδους καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου· τὸ δὲ γενικώτα-
 τον καὶ κατὰ τοῦ γένους ἢ τῶν γενῶν, εἰ πλείω εἴη τὰ μέσα καὶ
 ὑπάλληλα, καὶ κατὰ τοῦ εἶδους καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου. λέγεται γὰρ
 τὸ μὲν γενικώτατον κατὰ πάντων τῶν ὑφ' αὐτὸ γενῶν τε καὶ εἰ-
 15 δῶν καὶ ἀτόμων, τὸ δὲ γένος τὸ πρὸ τοῦ ἐδικιωτάτου κατὰ πάντων
 τῶν ἐδικιωτάτων καὶ ἀτόμων, τὸ δὲ μόνον εἶδος κατὰ πάντων τῶν
 ἀτόμων, τὸ δὲ ἄτομον ἐφ' ἑνὸς μόνου τῶν κατὰ μέρος. ἄτομον
 δὲ λέγεται ὁ Σωκράτης καὶ τοιοῦτὸ λευκὸν καὶ οὔτοοι ὁ προσιών
 Σωφρονίσκου υἱός, εἰ μόνος αὐτῷ εἴη Σωκράτης υἱός. ἄτομα δὲ
 20 λέγεται τὰ τοιαῦτα, ὅτι ἐξ ἰδιοτήτων συνέστηκεν ἕκαστον, ὧν τὸ
 ἄθροισμα οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινός ποτε τὸ αὐτὸ γένοιτο τῶν κατὰ
 μέρος· αἱ γὰρ Σωκράτους ἰδιότητες οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινός τῶν
 κατὰ μέρος γένοιτ' ἂν αἱ αὐταί. αἱ μέντοι τοῦ ἀνθρώπου (λέγω
 δὴ τοῦ κοινοῦ) ἰδιότητες γένοιτ' ἂν αἱ αὐταὶ ἐπὶ πλειόνων, μάλ-
 25 λον δὲ ἐπὶ πάντων τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, καθὸ ἀνθρώποι.
 περιέχεται οὖν τὸ μὲν ἄτομον ὑπὸ τοῦ εἶδους, τὸ δὲ εἶδος ὑπὸ τοῦ
 γένους. ὅλον γὰρ τι τὸ γένος, τὸ δὲ ἄτομον μέρος, τὸ δὲ εἶδος
 καὶ ὅλον καὶ μέρος· ἀλλὰ μέρος μὲν ἄλλου, ὅλον δὲ οὐκ ἄλλου ἀλλ'
 ἐν ἄλλοις· ἐν γὰρ τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον. περὶ μὲν οὖν γένους καὶ
 30 εἶδους, καὶ τί τὸ γενικώτατον καὶ τί τὸ ἐδικιωτάτον, καὶ τίνα καὶ
 γένη τὰ αὐτὰ καὶ εἶδη, τίνα τε τὰ ἄτομα, καὶ ποσῶς τὸ γένος
 καὶ τὸ εἶδος, εἴρηται.
- 3 ἢ διαφορὰ δὲ κοινῶς τε καὶ ἰδίως καὶ ἰδιαιτάτα λεγέσθω.
 κοινῶς μὲν γὰρ διαφέρειν ἕτερον ἕτερον λέγεται τὸ ἐτερότητι διελ-
 35 λάττον ὁπωσοῦν ἢ πρὸς ἑαυτὸ ἢ πρὸς ἄλλο· διαφέρει γὰρ Σωκρά-
 τῆς Πλάτωνος τῇ ἐτερότητι, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ παιδός τε ὄντιος καὶ

ἀνθρωπέντος καὶ ζεργουέντος τι ἢ παυσαμένου. καὶ αὐτὸ ἐν ταῖς 3
 τοῦ πως ἔχειν ἐτερότησι θεωρεῖται. ἰδίως δὲ διαφέρειν λέγεται
 ἕτερον ἕτερου, ὅταν ἀχωρίστῳ συμβεβηκότι τὸ ἕτερον τοῦ ἕτερου
 διαφέρει. ἀχωρίστον δὲ συμβεβηκὸς οἷον γλαυκότης ἢ γρυπότης ἢ
 οὐλὴ ἐκ τραύματος ἐνοικιρωθεῖσα. ἰδιατάτα δὲ διαφέρειν ἕτερον 5
 ἕτερου λέγεται, ὅταν εἰδοποιῶ διαφορᾷ διαλλάττη, ὡσπερ ἄνθρωπος
 ἔπλου εἰδοποιῶ διαφορᾷ διετήροχε τῇ τοῦ λογικοῦ ποιότητι. κα-
 θόλου μὲν οὖν πᾶσα διαφορᾷ ἕτεροῖον ποιεῖ προσγινομένη τινί·
 ἀλλ' αἱ μὲν κοινῶς καὶ ἰδίως ἄλλοιον ποιοῦσιν, ἢ δὲ ἰδιατάτα ἄλλο.
 τῶν γὰρ διαφορῶν αἱ μὲν ἄλλοιον ποιοῦσιν, αἱ δὲ ἄλλο. αἱ μὲν 10
 οὖν ποιοῦσαι ἄλλο εἰδοποιεῖ κέκληνται, αἱ δὲ ἄλλοιον ἀπλῶς δια-
 φοραί. τῷ γὰρ ζῷου διαφορᾷ προσελθοῦσα ἢ τοῦ λογικοῦ ἄλλο
 ἐποίησεν καὶ εἶδος τοῦ ζῷου ἐποίησεν, ἢ δὲ τοῦ κινεῖσθαι ἄλλοιον
 μόνον παρὰ τὸ ἡρεμοῦν ἐποίησεν, ὡστε ἢ μὲν ἄλλο ἢ δὲ ἄλλοιον
 μόνον ἐποίησεν. κατὰ μὲν οὖν τὰς ἄλλο ποιοῦσας διαφορὰς αἱ τε 15
 διαιρέσεις γίνονται τῶν γενῶν εἰς τὰ εἶδη, οὗ τε ὅροι ἀποδίδονται
 ἐκ γένους ὄντες καὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν· κατὰ δὲ τὰς ἄλλοιού-
 σας ἐτερότητες μόνον συνίστανται καὶ αἱ τοῦ πως ἔχοντος μεταβο-
 λαί. ἄνωθεν οὖν πάλιν ἀρχομένῳ ὀητέον τῶν διαφορῶν τὰς μὲν
 χωριστάς εἶναι τὰς δὲ ἀχωρίστους· τὸ μὲν γὰρ κινεῖσθαι καὶ τὸ 20
 ἡρεμεῖν καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, καὶ ὅσα τούτοις παραπλή-
 σια, χωριστά ἐστίν, τὸ δὲ γρυπὸν εἶναι ἢ σιμὸν, ἢ λογικὸν ἢ ἄλο-
 γον, ἀχωρίστα. τῶν δὲ ἀχωρίστων αἱ μὲν ὑπάρχουσι καθ' αὐτάς,
 αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκός· τὸ μὲν γὰρ λογικὸν καθ' αὐτὸ ὑπάρχει
 τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ θνητόν, καὶ τὸ ἐπιστήμης εἶναι δεκτικόν, τὸ 25
 δὲ γρυπὸν ἢ σιμὸν εἶναι κατὰ συμβεβηκός καὶ οὐ καθ' αὐτί. αἱ
 μὲν οὖν καθ' αὐτὸ προσοῦσαι ἐν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ λαμβάνονται
 καὶ ποιοῦσιν ἄλλο, αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκός οὔτε ἐν τῷ τῆς οὐσίας
 λόγῳ λαμβάνονται οὔτε ποιοῦσιν ἄλλο ἀλλὰ ἄλλοιον, καὶ αἱ μὲν
 καθ' αὐτάς οὐκ ἐπιδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον, αἱ δὲ κατὰ 30
 συμβεβηκός, κἂν ἀχώριστοι ᾖσιν, ἐπίτασιν λαμβάνουσι καὶ ἀνεσιν·
 οὔτε γὰρ τὸ γένος μᾶλλον καὶ ἥττον κατηγορεῖται οὐ ἂν ἢ γένος,
 οὔτε αἱ τοῦ γένους διαφοραί, καθ' ἃς διαιρεῖται· αὐταί μὲν γὰρ
 εἰσιν αἱ τὸν ἐκάστου λόγον συμπληροῦσαι, τὸ δὲ εἶναι ἐκάστῳ ἐν
 καὶ τὸ αὐτὸ οὔτε ἀνεσιν οὔτε ἐπίτασιν ἐπιδεχόμενον ἐστίν, τὸ δὲ 35
 γρυπὸν ἢ σιμὸν εἶναι ἢ κερῶσθαι πως καὶ ἐπιτελεῖται καὶ ἀνέεται.

- 3 τριῶν οὖν εἰδῶν τῆς διαφορᾶς θεωρουμένων, καὶ τῶν μὲν οὐσῶν χωριστῶν τῶν δὲ ἀχωριστῶν, καὶ πάλιν τῶν ἀχωριστῶν τῶν μὲν οὐσῶν καθ' αὐτὰς τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκός, πάλιν τῶν καθ' αὐτὰς διαφορῶν αἱ μὲν εἰσι καθ' ὡς διαιρούμεθα τὰ γένη εἰς τὰ
- 5 εἶδη, αἱ δὲ καθ' ὡς τὰ διαιρεθέντα εἰδοποιεῖται. οἷον τῶν καθ' αὐτὰς διαφορῶν πασῶν τῶν τοιούτων τοῦ ζῶου οὐσῶν, ἔμφυχου καὶ αἰσθητικοῦ, λογικοῦ καὶ ἀλόγου, θνητοῦ καὶ ἀθανάτου, ἢ μὲν τοῦ ἔμφυχου καὶ αἰσθητικοῦ διαφορὰ συστατικὴ ἔστι τῆς τοῦ ζῶου οὐσίας· ἔστι γὰρ τὸ ζῶον οὐσία ἔμφυχος αἰσθητικῆ· ἢ δὲ τοῦ θνη-
- 10 τοῦ καὶ ἀθανάτου διαφορὰ, καὶ ἢ τοῦ λογικοῦ τε καὶ ἀλόγου, διαιρητικαὶ εἰσι τοῦ ζῶου διαφοραί· δι' αὐτῶν γὰρ τὰ γένη εἰς τὰ εἶδη διαιρούμεθα. ἀλλ' αὐταὶ γε αἱ διαιρητικαὶ διαφοραὶ τῶν γενῶν συμπληρωτικαὶ γίνονται καὶ συστατικαὶ τῶν εἰδῶν· τέμνεται γὰρ τὸ ζῶον τῇ τε τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ ἀλόγου διαφορᾷ καὶ πά-
- 15 λιν τῇ τε τοῦ θνητοῦ καὶ τοῦ ἀθανάτου διαφορᾷ. ἀλλ' αἱ μὲν τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ θνητοῦ διαφοραὶ συστατικαὶ γίνονται τοῦ ἀνθρώπου, αἱ δὲ τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ ἀθανάτου τοῦ θεοῦ, αἱ δὲ τοῦ θνητοῦ καὶ τοῦ ἀλόγου τῶν ἀλόγων ζῶων. οὕτω δὲ καὶ τῆς ἀνωτάτω οὐσίας διαιρητικῶν οὐσῶν τῆς τε ἔμφυχου καὶ ἀψύχου δια-
- 20 φορᾶς καὶ τῆς αἰσθητικῆς τε καὶ ἀναισθητοῦ, ἢ μὲν ἔμφυχός τε καὶ αἰσθητικῆ προσληφθεῖσαι τῇ οὐσίᾳ ἀπετέλεσαν τὸ ζῶον, ἢ δὲ ἔμφυχος καὶ ἀναισθητος ἀπετέλεσαν τὸ φυτόν. ἐπεὶ οὖν αἱ αὐταὶ πῶς μὲν ληφθεῖσαι γίνονται συστατικαὶ πῶς δὲ διαιρητικαὶ, εἰδοποιοὶ πᾶσαι κέκληνται. καὶ τοιούτων γε μάλιστα χρεῖα εἰς τε τὰς
- 25 διαιρέσεις τῶν γενῶν καὶ εἰς τοὺς ὅρισμούς, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ συμβεβηκός ἀχωριστῶν, οἷδ' ἔτι μᾶλλον τῶν χωριστῶν. ὡς δὴ καὶ ὀριζόμενοι φασί, διαφορὰ ἔστιν ἢ περισσεύει τὸ εἶδος τοῦ γένους. ὁ γὰρ ἄνθρωπος τοῦ ζῶου πλέον ἔχει τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητόν· τὸ γὰρ ζῶον οὔτε οὐδὲν τούτων ἔστιν, ἐπεὶ πόθεν ἂν τὰ εἶδη σχοίεν
- 30 τὰς διαφοράς; οὔτε δὲ πάσας τὰς ἀντικειμένας ἔχει, ἐπεὶ τὸ αὐτὸ ἅμα ἔξει τὰ ἀντικείμενα, ἀλλ' ὡς ἀξιοῦσι, δυνάμει μὲν πάσας ἔχει τὰς τῶν ὑφ' αὐτὸ διαφοράς, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδεμίαν. καὶ οὕτως οὔτε ἐξ οὐκ ὄντων τι γίνεται, οὔτε τὰ ἀντικείμενα ἅμα περὶ τὸ αὐτὸ ἔστι. ὀρίζονται δὲ αὐτὴν καὶ οὕτως, διαφορὰ ἔστι τὸ κατὰ πλειό-
- 35 ῶν καὶ διαφερόντων τῶ εἶδει ἐν τῷ ποίῳν τι ἐστὶ κατηγορούμενον· τὸ γὰρ λογικὸν καὶ τὸ θνητόν τοῦ ἀνθρώπου κατηγορούμενον ἐν

τῷ ποίον τι ἔστιν ὁ ἄνθρωπος λέγεται, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἔστιν. 3
 τί μὲν γάρ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἐρωτωμένων ἡμῶν οἰκεῖον εἰπεῖν ζῶον·
 ποίον δὲ ζῶον πυνθανομένων, ὅτι λογικὸν καὶ θνητόν, οἰκεῖως
 ἀποδώσομεν. τῶν γὰρ πραγμάτων ἐξ ὕλης καὶ εἶδους συνεστώτων,
 ἢ ἀνάλογόν γε ὕλη καὶ εἶδει τὴν σύστασιν ἔχόντων, ὥσπερ ὁ ἀνδρίας 5
 ἐξ ὕλης μὲν τοῦ χαλκοῦ εἶδους δὲ τοῦ σχήματος, οὕτω καὶ ὁ ἄν-
 θρωπος ὁ κοινός τε καὶ εἰδικός ἐξ ὕλης μὲν ἀναλόγου συνέστηκε
 τοῦ γένους, ἐκ μορφῆς δὲ τῆς διαφορᾶς. τὸ δὲ ὅλον τοῦτο, ζῶον
 λογικὸν θνητόν, ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἐκεῖ ὁ ἀνδρίας. ὑπογράφουσι δὲ
 καὶ οὕτω, διαφορὰ ἔστι τὸ χωρῆζειν πεφυκός τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γέ- 10
 νος· τὸ λογικὸν γὰρ καὶ τὸ ἄλογον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἵππον,
 ὅντα ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος τὸ ζῶον, χωρῆζει. ἀποδιόασι δὲ καὶ οὕτω,
 διαφορὰ ἔστιν ὅτι διαφέρει ἕκαστον. ἄνθρωπος γὰρ καὶ ἵππος
 κατὰ μὲν τὸ γένος οὐ διενήνοχε· ζῶα γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἵπποι,
 ἀλλὰ τὸ λογικὸν προστεθὲν διέστησεν ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνων. καὶ λο- 15
 γικὸν ἔσμεν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ θεοί· ἀλλὰ τὸ θνητόν προστεθὲν διέ-
 στησεν ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνων. προσεξεργαζόμενοι δὲ τὰ περὶ τῆς δια-
 φορᾶς μὴ τὸ τυχόν φασὶ τῶν χωριζόντων τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος
 εἶναι τὴν διαφορὰν, ἀλλ' ὅπερ εἰς τὸ εἶναι συμβάλλεται καὶ εἰς τὸ
 τί ἦν εἶναι, καὶ ὁ τοῦ πράγματός ἐστι μέρος. οὐ γὰρ τὸ πεφυκέ- 20
 ναι πλεῖν διαφορὰ ἔστιν ἀνθρώπου, εἰ καὶ ἴδιον ἀνθρώπου. εἰποι-
 μεν γὰρ ἂν τῶν ζῴων τὰ μὲν πλεῖν πεφυκέναι τὰ δὲ μή, χωρίζον-
 τες τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἄλλων· ἀλλὰ τὸ πεφυκέναι πλεῖν οὐκ
 ἦν συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας, οὐδὲ μέρος αὐτῆς, ἀλλ' ἐπιτηδειότης
 μόνον αὐτῆς, διὰ τὸ μὴ εἶναι διαφορὰν οἷαι αἱ ἰδίως εἰδοποιοὶ 25
 λεγόμεναι διαφοραί. εἴεν οὖν ἂν εἰδοποιοὶ διαφοραί, ὅσαι ἕτερον
 εἶδος ποιοῦσι, καὶ ὅσαι ἐν τῷ τί ἦν εἶναι παραλαμβάνονται. καὶ
 περὶ μὲν διαφορᾶς ἀρκεῖ τσαῦτα.

τὸ δὲ ἴδιον διαιροῦσι τετραχῶς· καὶ γὰρ ὁ μόνῳ τινὲ εἶδει 4
 συμβέβηκεν, εἰ καὶ μὴ παντί, ὡς ἀνθρώπῳ τὸ λατρεῖν ἢ τὸ γεω- 30
 μετρέειν· καὶ ὁ παντί συμβέβηκε τῷ εἶδει, εἰ καὶ μὴ μόνῳ, ὡς τῷ
 ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι ὄντι· καὶ ὁ μόνῳ καὶ παντί καὶ ποτέ, ὡς ἄν-
 θρώπῳ παντί τὸ ἐν γήρῳ πολιοῦσθαι. τέταρτον δέ, ἐφ' οὗ συνδε-
 δρῆμίηκε τὸ μόνῳ καὶ παντί καὶ ἀεί, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ γελαστι-
 κόν· καὶ γὰρ μὴ γελᾷ ἀεί, ἀλλὰ δυνάμει γελαστικόν λέγεται, οὐ τῷ 35
 ἀεί γελᾶν ἀλλὰ τῷ πεφυκέναι· τοῦτο δὲ ἀεί αὐτῷ σύμφυτον ὑπάρ-

- 4 χει, ὡς καὶ τῷ ἵππῳ τὸ χρεμετιστικόν. ταυτα δὲ καὶ κυρίως ἰδιά
 φασιν, ὅτι καὶ ἀντιστρέφει· εἴ τι γὰρ ἵππος, χρεμετιστικόν, καὶ εἶ
 τι χρεμετιστικόν, ἵππος.
- 5 συμβεβηκός δέ ἐστιν ὃ γίνεται καὶ ἀπογίνεται χωρὶς τῆς τοῦ
 5 ὑποκειμένου φθορᾶς. διαιρεῖται δὲ εἰς δύο· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ
 χωριστόν ἐστι, τὸ δὲ ἀχώριστον, τὸ μὲν οὖν καθ' αὐτὸν χωριστόν
 συμβεβηκός, τὸ δὲ μέλαν εἶναι ἀχώριστος τῷ κόρακι καὶ τῷ Αἰ-
 θίοπι συμβεβηκε, δύναται δὲ ἐπινοηθῆναι καὶ κόραξ λευκός καὶ Αἰ-
 θίωψ ἀποβαλὼν τὴν χροίαν χωρὶς φθορᾶς τοῦ ὑποκειμένου. ὁρί-
 10 ζονται δὲ αὐτὸ καὶ οὕτω, συμβεβηκός ἐστιν ὃ ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ
 ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπάρχειν· ἢ ὃ οὔτε γένος ἐστὶν οὔτε διαφορὰ οὔτε
 εἶδος οὔτε ἴδιον, αἰεὶ δὲ ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον.
- 6 ἀφορισθέντων δὲ πάντων τῶν προτεθέντων, λέγω δὴ γένους
 15 εἶδους διαφορᾶς ἰδίου συμβεβηκότος, ἤτιόν τινα τε κοινὰ πρόσ-
 ἔστιν αὐτοῖς καὶ τινα ἴδια. κοινὸν μὲν δὴ πάντων τὸ κατὰ πλειό-
 των κατηγορεῖσθαι, ὡς εἴρηται. ἀλλὰ τὸ μὲν γένος τῶν ὑπ' αὐτὸ
 εἰδῶν τε καὶ τῶν ἀτόμων, καὶ ἡ διαφορὰ ὡσαύτως, τὸ δὲ εἶδος τῶν
 ἐπ' αὐτὸ ἀτόμων, τὸ δὲ ἴδιον τοῦ τε εἶδους οὐ ἐστὶν ἴδιον καὶ τῶν
 20 ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων, τὸ δὲ συμβεβηκός καὶ εἰδῶν καὶ ἀτόμων·
 τό τε γὰρ ζῶον ἵππου τε καὶ βοῶς κατηγορεῖται, εἰδῶν ὄντων, καὶ
 τοῦδε τοῦ ἵππου καὶ τοῦδε τοῦ βοῶς, ἀτόμων ὄντων. τὸ δὲ ἄλογον
 ἵππου καὶ βοῶς κατηγορεῖται καὶ τῶν κατὰ μέρος. τὸ μέντοι εἶδος,
 οἷον ὁ ἄνθρωπος, τῶν κατὰ μέρος μόνων. τὸ δὲ ἴδιον τοῦ τε εἴ-
 25 δους οὐ ἐστὶν ἴδιον καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸ ἀτόμων, οἷον τὸ γελαστικόν
 τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν κατὰ μέρος, τὸ δὲ μέλαν τοῦ τε εἶδους τῶν
 κοράκων καὶ τῶν κατὰ μέρος, συμβεβηκός ὢν ἀχώριστον, καὶ τὸ κι-
 νῆσθαι ἀνθρώπου τε καὶ ἵππου, χωριστόν ὢν συμβεβηκός. ἀλλὰ
 προηγουμένως μὲν τῶν ἀτόμων, κατὰ δευτέρον δὲ λόγον καὶ τῶν
 περιεχόντων τὰ ἅτομα.
- 7 κοινὸν δὲ γένους καὶ διαφορᾶς τὸ περιεκτικὸν εἰδῶν. περιέχει
 γὰρ καὶ ἡ διαφορὰ εἶδη, εἰ καὶ μὴ πάντα ὅσα τὰ γένη. τὸ γὰρ
 λογικόν, εἰ καὶ μὴ περιέχει τὰ ἄλογα ὡσπερ τὸ ζῶον, ἀλλὰ περι-
 30 εἶχει ἄνθρωπον καὶ θεόν, ἕπερ ἐστὶν εἶδη. ὅσα τε κατηγορεῖται
 τοῦ γένους ὡς γένους, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸ εἰδῶν κατηγορεῖται. ὅσα
 τε τῆς διαφορᾶς ὡς διαφορᾶς, καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς εἶδους κατηγορη-
 θήσεται. γένους τε γὰρ ὄντος τοῦ ζῶου, ὡς γένους κατηγορεῖται

ἢ οὐσία καὶ τὸ ψυχικὸν καὶ τὸ αἰσθητικόν· ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ 7
ζῶον εἰδῶν πάντων κατηγορεῖται ταῦτα, ἄχρι καὶ τῶν ἀτόμων. δια-
φορᾶς τε οὐσίας τοῦ λογικοῦ, κατηγορεῖται ὡς διαφορᾶς τὸ λόγῳ
χρηῆσθαι· οὐ μόνον δὲ τοῦ λογικοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ λογικὸν
εἰδῶν κατηγορηθήσεται τὸ λόγῳ χρηῆσθαι. κοινὸν δὲ καὶ τὸ ἀναι- 5
ρεθέντος ἢ τοῦ γένους ἢ τῆς διαφορᾶς συναναριεῖσθαι καὶ τὰ ὑπὲρ
αὐτά· ὡς γὰρ μὴ ὄντος ζῴου οὐκ ἔστιν ἵππος οὐδὲ ἄνθρωπος, οὕτω
μὴ ὄντος λογικοῦ οὐδὲν ἔσται ζῶον τὸ χρώμενον λόγῳ. ἴδιον δὲ
τοῦ γένους τὸ ἐπὶ πλείονων κατηγορεῖσθαι ἢ περὶ ἢ διαφορᾶ καὶ τὸ
εἶδος καὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ συμβεβηκός· τὸ μὲν γὰρ ζῶον ἐπ' ἄν- 10
θρώπου καὶ ἵππου καὶ ὄρνέου καὶ ὄφεις, τὸ δὲ τετράπουν ἐπὶ
μόνων τῶν τέσσαρας πόδας ἰχόντων, ὃ δὲ ἄνθρωπος ἐπὶ μόνων τῶν
ἀτόμων, καὶ τὸ χρεμετιστικὸν ἐπὶ τοῦ ἵππου μόνου καὶ τῶν κατὰ
μέρος, καὶ τὸ συμβεβηκός ὁμοίως ἐπ' ἑλαττόνων. δεῖ δὲ διαφορᾶς
λαμβάνειν, αἷς τίμνεται τὸ γένος, οὐ τὰς συμπληρωτικὰς τῆς οὐσίας 15
τοῦ γένους, ἀλλὰ τὰς διαιρετικὰς. ἔτι τὸ γένος περιέχει τὴν δια-
φορᾶν δυνάμει· τοῦ γὰρ ζῴου τὸ μὲν λογικὸν τὸ δὲ ἄλογον· αἱ
δὲ διαφοραὶ οὐ περιέχουσι τὰ γένη. ἔτι τὰ μὲν γένη πρότερα τῶν
ὑπὲρ αὐτὰ διαφορῶν, διὸ συναναριεῖ μὲν αὐτάς, οὐ συναναριεῖται δέ·
ἀναριεθέντος γὰρ τοῦ ζῴου συναναριεῖται τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον. 20
αἱ δὲ διαφοραὶ οὐκέτι συναναριεῖται τὸ γένος· καὶ γὰρ πᾶσαι ἀ-
ναριεθῶσιν, οὐσία ψυχικὴ αἰσθητικὴ ἐπιενόηται, ἥτις ἦν τὸ ζῶον.
ἔτι τὸ μὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστιν, ἢ δὲ διαφορᾶ ἐν τῷ ποῖόν τι ἐστίν,
ὡς εἴρηται, κατηγορεῖται. ἔτι γένος μὲν ἐν καθ' ἕκαστον εἶδος, οἷον
ἄνθρώπου τὸ ζῶον, διαφοραὶ δὲ πλείους, οἷον λογικόν, θνητόν, νοῦ 25
καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, αἷς τῶν ἄλλων ζῴων διαφέρει. καὶ τὸ μὲν
γένος ἔοικεν ὑλῆι, μορφῇ δὲ ἢ διαφορᾶ. προσόντων δὲ καὶ ἄλλων
κοινῶν τε καὶ ἰδίων τῷ γένει καὶ τῇ διαφορᾷ ἀρκεῖ τοσαῦτα.

γένος δὲ καὶ εἶδος κοινὸν μὲν ἔχουσι τὸ κατὰ πλείονων, ὡς εἶ- 8
ρηται, κατηγορεῖσθαι· εἰλήφθω δὲ τὸ εἶδος ὡς εἶδος μόνον, ἀλλ' 30
οἴχι καὶ ὡς γένος, ἄνπερ ἢ τὸ αὐτὸ καὶ εἶδος καὶ γένος. κοινὸν
δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ πρότερα εἶναι ὧν κατηγορεῖται, καὶ τὸ ὅλον τι
εἶναι ἐκάτερον. διαφέρει δὲ ἢ τὸ μὲν γένος περιέχει τὰ εἶδη, τὰ
δὲ εἶδη περιέχεται καὶ οὐ περιέχει τὰ γένη· ἐπὶ πλείον γὰρ τὸ γέ-
νος τοῦ εἶδους. ἔτι τὰ γένη προὔποκεῖσθαι δεῖ, καὶ διαμορφωθέντα 35
ταῖς εἰδοποιοῖς διαφοραῖς ἀποτελεῖν τὰ εἶδη, ὅθεν καὶ πρότερα τῇ

- 8 φύσει τὰ γένη. καὶ συναναίρουντα, ἀλλ' οὐ συναναιρούμενα· εἶδους
 μὲν γὰρ ὄντος πάντως ἐστὶ καὶ γένος, γένους δὲ ὄντος οὐ πάντως
 ἐστὶν εἶδος. καὶ τὰ μὲν γένη συνωνύμως κατηγορεῖται τῶν ὑφ'
 αὐτὰ εἰδῶν, τὰ δὲ εἶδη τῶν γενῶν οὐκέτι. ἔτι τὰ μὲν γένη πλε-
 5 νάζει τῇ τῶν ὑπ' αὐτὰ εἰδῶν περιοχῇ, τὰ δὲ εἶδη τῶν γενῶν πλεο-
 νάζει ταῖς οικείαις διαφοραῖς. ἔτι οὔτε τὸ εἶδος γένοιτ' ἂν γενι-
 κώτατον οὔτε τὸ γένος εἰδικώτατον.
- 9 γένους δὲ καὶ ἰδίου κοινὸν μὲν τὸ ἔπεσθαι τοῖς εἰδεσίν· εἰ γὰρ
 ἄνθρωπος, ζῶον, καὶ εἰ ἄνθρωπος, γελαστικόν. καὶ τὸ ἐπ' ἴσης
 10 κατηγορεῖσθαι τὸ γένος τῶν εἰδῶν καὶ τὸ ἴδιον τῶν αὐτοῦ μετε-
 χόντων ἀτόμων· ἐπ' ἴσης γὰρ καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ βούς ζῶον, καὶ
 Ἄνυτος καὶ Μέλητος γελαστικόν. κοινὸν δὲ καὶ τὸ συνωνύμως
 κατηγορεῖσθαι τὸ γένος τῶν οικείων εἰδῶν, καὶ τὸ ἴδιον ὧν ἂν ἢ
 ἴδιον. διαφέρει δὲ ὅτι τὸ μὲν γένος πρότερον, ὕστερον δὲ τὸ ἴδιον·
 15 δεῦ γὰρ εἶναι ζῶον, εἴτα διαιρεῖσθαι διαφοραῖς καὶ ἰδίοις. καὶ τὸ
 μὲν γένος κατὰ πλείονων εἰδῶν κατηγορεῖται, ὧν ἐστὶ γένος, τὸ δὲ
 ἴδιον ἑνὸς εἶδους, οὐ ἐστὶν ἴδιον. καὶ τὸ μὲν ἴδιον ἀντικατηγορεῖ-
 ται οὐ ἐστὶν ἴδιον, τὸ δὲ γένος οὐκ ἀντικατηγορεῖται· οὔτε γὰρ εἰ
 ζῶον, ἄνθρωπος, οὔτε εἰ ζῶον, γελαστικόν· εἰ δὲ ἄνθρωπος, γελ-
 20 στικόν, καὶ ξυπαλιν. ἔτι τὸ μὲν ἴδιον παντὶ τῷ εἶδει ὑπάρχει οὐ
 ἐστὶν ἴδιον, καὶ μόνῳ καὶ αἰεὶ, τὸ δὲ γένος παντὶ μὲν τῷ εἶδει οὐ
 ἂν ἢ γένος, καὶ αἰεὶ, οὐ μέντοι καὶ μόνῳ. ἔτι τὰ μὲν ἴδια ἀνα-
 ρούμενα οὐ συναναίρει τὰ γένη, τὰ δὲ γένη ἀναίρουμένα συναναίρει
 τὰ εἶδη ὧν ἐστὶν ἴδια, ὥστε καὶ ὧν ἐστὶν ἴδια ἀναιρουμένων καὶ
 25 αὐτὰ συναναίρειται.
- 10 γένους δὲ καὶ συμβεβηκός κοινὸν τὸ κατὰ πλείονων, ὡς εἰ-
 ρηται, κατηγορεῖσθαι, ἂν τε τῶν χωριστῶν ἢ ἂν τε τῶν ἀχωριστῶν·
 καὶ γὰρ τὸ κινεῖσθαι κατὰ πλείονων, καὶ τὸ μέλαν κατὰ κοράκιον
 καὶ Αἰθιοπίων καὶ τιῶν ἀψύχων. διαφέρει δὲ τὸ γένος τοῦ συμ-
 30 βεβηκός, ὅτι τὸ μὲν γένος πρὸ τῶν εἰδῶν, τὰ δὲ συμβεβηκότεα τῶν
 εἰδῶν ὕστερα· κἄν γὰρ ἀχώριστον λαμβάνηται συμβεβηκός, ἀλλ' οὐκ
 πρότερον ἐστὶ τῇ φύσει τὸ ὃ συμβέβηκε τοῦ συμβεβηκός. καὶ τοῦ
 μὲν γένους ἐπ' ἴσης τὰ μετέχοντα αἰεὶ μετέχει, τοῦ δὲ συμβεβηκός
 οὐκ ἐπ' ἴσης· ἐπίτασιν γὰρ καὶ ἀνεσιν ἐπιδέχεται ἢ τῶν συμβεβη-
 35 κώτων μέθεξις, ἢ δὲ τῶν γενῶν οὐκέτι. καὶ τὰ μὲν συμβεβηκότεα
 ἐπὶ τῶν ἀτόμων προηγουμένως ὑφίσταται, τὰ δὲ γένη καὶ τὰ εἶδη

φύσει πρότερα τῶν ἀτόμων οὐσιῶν. καὶ τὰ μὲν γένη ἐν τῷ τί ἐστι 10
κατηγορεῖται τῶν ἐπ' αὐτά, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐν τῷ ποῖόν τι
ἐστὶν ἢ πῶς ἔχον ἕκαστον· ποῖος γὰρ ὁ Αἰθίοψ ἐρωτηθεὶς ἐρεῖς
ὅτι μέλας, ἢ πῶς ἔχει Σωκράτης, ἐρεῖς ὅτι κάθηται ἢ περιπατεῖ.

τὸ μὲν οὖν γένος ἢ τῶν ἄλλων τεττάρων διαφέρει εἴρηται, συμ- 11
βέβηκε δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον διαφέρει τῶν τεττάρων, ὥστε
πέντε μὲν ὄντων, ἑνὸς δὲ ἑκάστου τῶν τεττάρων διαφέροντος, τε-
τράκις τὰ πέντε, ἑκοσι γίνεσθαι διαφορὰς τὰς πάσας. ἀλλ' οὐχ
οὕτως ἔχει, ἀλλ' αἰετῶν ἐφεξῆς καταριθμουμένων, καὶ τῶν μὲν δύο
μῦ λειπομένων διαφορᾷ διὰ τὸ ἤδη εἰληφθαι, τῶν δὲ τριῶν δυοί, 10
τῶν δὲ τεττάρων τριοί, τῶν δὲ πέντε τέτρασι, δέκα αἰ πᾶσαι γίνον-
ται διαφοραὶ, τέσσαρες, τρεῖς, δύο, μία. τὸ μὲν γὰρ γένος ἢ δια-
φέρει τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβη-
κότος εἴρηται· τέσσαρες οὖν αἱ διαφοραὶ. ἡ διαφορὰ δὲ πῆ μὲν
διενήνοχε τοῦ γένους εἴρηται, ὅτε πῆ διαφέρει τὸ γένος αὐτῆς ἐρ- 15
ρέθη· λοιπὸν δέ, πῆ διαφέρει τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ
συμβεβηκότος, ῥηθήσεται, καὶ γίνονται τρεῖς. πάλιν τὸ εἶδος πῆ
μὲν διαφέρει τῆς διαφορᾶς ἐρέθη, ὅτε πῆ διαφέρει ἢ διαφορὰ τοῦ
εἶδους ἐλέγετο· πῆ δὲ διαφέρει τὸ εἶδος τοῦ γένους ἐρέθη, ὅτε
πῆ διαφέρει τὸ γένος τοῦ εἶδους ἐλέγετο. λοιπὸν οὖν, πῆ διαφέρει 20
τὸ εἶδος τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος, ῥηθήσεται· δύο οὖν καὶ
αὐταὶ αἱ διαφοραὶ. τὸ δὲ ἴδιον πῆ διαφέρει τοῦ συμβεβηκότος
καταλειφθήσεται· πῆ γὰρ τοῦ εἶδους καὶ τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ
γένους διαφέρει, προειρημένον ἐστὶν ἐν τῇ ἐκείνων πρὸς αὐτὰ δια-
φορᾷ. τεσσάρων οὖν λαμβανομένων τοῦ γένους πρὸς τὰ ἄλλα δια- 25
φορῶν, τριῶν δὲ τῆς διαφορᾶς, δύο δὲ τοῦ εἶδους, μίαι δὲ τοῦ
ἰδίου πρὸς τὸ συμβεβηκός, δέκα ἔσονται αἱ πᾶσαι· ὧν τὰς τέσσα-
ρας, αἱ ἦσαν τοῦ γένους πρὸς τὰ ἄλλα, φθάσαντες ἀπεδείξαμεν. 12
κοινὸν τοίνυν διαφορᾶς καὶ εἶδους τὸ ἐπ' ἴσης μετέχεσθαι· ἄν-
θρώπου τε γὰρ ἐπ' ἴσης μετέχουσιν οἱ κατὰ μέρος ἄνθρωποι, καὶ 30
τῆς τοῦ λογικοῦ διαφορᾶς. κοινὸν δὲ καὶ τὸ αἰετῶν παρῆναι τοῖς
μετέχουσιν· αἰετῶν γὰρ Σωκράτης λογικός, καὶ αἰετῶν Σωκράτης ἄνθρω-
πος. ἴδιον δὲ διαφορᾶς μὲν τὸ ἐν τῷ ποῖόν τι κατηγορεῖσθαι, εἶ-
δους δὲ τὸ ἐν τῷ τί ἐστίν· κἄν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὡς ποῖόν τι λαμ-
βάνηται, οὐχ ἀπλῶς ἄν εἴη ποῖόν, ἀλλὰ καθὸ τῷ γένει προσελθού- 35
σαι αἱ διαφοραὶ ὑπέστησαν αὐτό. ἔτι ἢ μὲν διαφορὰ ἐπὶ πλειόνων

- 12 πολλάκις εἰδῶν θεωρεῖται, ὡς τὸ τετράπουν ἐπὶ πλείστων ζώων δια-
φερόντων τῷ εἶδει, τὸ δὲ εἶδος ἐπὶ μόνων τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος αὐτόμων
ἔστιν. ἔτι ἡ διαφορὰ προτέρα τοῦ καὶ αὐτῆς εἶδους· συναιρῶν
γὰρ τὸ λογικὸν ἀναιρεθὲν τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀναιρε-
5 θεὶς οὐκ ἀνήρηκε τὸ λογικόν, ὅντος τοῦ ἀγγέλου. ἔτι διαφορὰ μὲν
συνίθεται μετ' ἄλλης διαφορᾶς (τὸ λογικὸν γὰρ καὶ θνητὸν συν-
ετέθη εἰς ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου), εἶδος δὲ εἶδει οὐ συνίθεται,
ὥστε ἀπογενῆσαι ἄλλο εἶδος· τίς μὲν γὰρ ἵππος τινὶ ὄνῳ σύνεισιν
εἰς ἡμίονου γέννησιν, ἵππος δὲ ἀπλῶς ὄνῳ συντεθεὶς οὐκ ἂν ἀπο-
10 τελέσειεν ἡμίονον.
- 13 διαφορὰ δὲ καὶ ἴδιον κοινὸν μὲν ἔχουσι τὸ ἐπ' ἴσης μετέχουσαι
ὑπὸ τῶν μετεχόντων· ἐπ' ἴσης γὰρ τὰ λογικὰ λογικὰ καὶ τὰ γλα-
στικὰ γλαστικά. καὶ τὸ αἰεὶ καὶ παντὶ παρῆναι κοινὸν ἀμφοῖν·
κἂν γὰρ κολοβωθῇ ὁ δῖπος, ἀλλὰ πρὸς τὸ πεφυκέναι τὸ αἰεὶ λέγε-
15 ται, ἐπεὶ καὶ τὸ γλαστικὸν τῷ πεφυκέναι ἔχει τὸ αἰεὶ, ἀλλ' οὐχὶ τῷ
γελᾶν αἰεὶ. ἴδιον δὲ διαφορᾶς ὅτι αὕτη μὲν ἐπὶ πλείονων εἰδῶν
λέγεται πολλάκις, οἷον τὸ λογικὸν ἐπὶ ἀγγέλου καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου,
τὸ δὲ ἴδιον ἐφ' ἑνὸς εἶδους οὐ ἔστιν ἴδιον. καὶ ἡ μὲν διαφορὰ ἐπι-
ται ἐκείνοις ὧν ἦν διαφορὰ, οὐ μὴν καὶ ἀντιστρέφει· τὰ δὲ ἴδια
20 ἀντικατηγορεῖται ὧν ἦν ἴδια, διὰ τὸ ἀντιστρέφειν.
- 14 διαφορᾶ δὲ καὶ συμβεβηκότι κοινὸν μὲν τὸ ἐπὶ πλείονων λέγε-
σθαι, κοινὸν δὲ πρὸς τὰ ἀχώριστα συμβεβηκότα τὸ αἰεὶ καὶ παντὶ
προσεῖναι· τό τε γὰρ δῖπον αἰεὶ πρόσεσι πᾶσι κόραξι τό τε μέλαν
ὁμοίως· διαφέρουσι δὲ ὅτι ἡ μὲν διαφορὰ περιέχει τὰ εἶδη, οὐ
25 περιέχεται δέ· περιέχει γὰρ τὸ λογικὸν τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἄγ-
γελον· τὰ δὲ συμβεβηκότα τρόπον μὲν τινα περιέχει τῷ ἔν
πλείοσιν εἶναι, τρόπον δέ τινα περιέχεται τῷ μὴ ἑνὸς συμβεβηκότος εἶναι
δεκτικὰ τὰ ὑποκείμενα ἀλλὰ πλείονων. καὶ ἡ μὲν διαφορὰ ἀνεπι-
30 ται ἀνάγκης, τὰ δὲ συμβεβηκότα τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον
ἐπιδέχεται. καὶ ἀμειβόμενα μὲν αἰ ἐναντία διαφορᾶ, μίγξι δ' ἂν ποτε
τὰ ἐναντία συμβεβηκότα. τούτων μὲν οὖν αἰ κοινότητες καὶ αἰ
ιδιότητες τῆς διαφορᾶς καὶ τῶν ἄλλων.
- 15 τὸ δὲ εἶδος πῆ μὲν διαφέρει γένους καὶ διαφορᾶς, εἴρηται ἐν
ᾧ ἐλέγομεν πῆ τὸ γένος διαφέρει τῶν ἄλλων καὶ πῆ ἡ διαφορὰ δια-
35 φέρει τῶν ἄλλων. λοιπὸν, πῆ διαφέρει τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ συμβε-
βηκότος, ὁρῆσθαι. εἶδους δὲ καὶ ἴδιου κοινὸν τὸ ἀλλήλων ἀντι-

κατηγορεῖσθαι· εἰ γὰρ ἄνθρωπος, γελαστικόν, καὶ εἰ γελαστικόν, 15
 ἄνθρωπος. τὸ γελαστικόν δὲ ὅτι κατὰ τὸ πεφικέναι γελῶν ληπτέον,
 πολλάκις εἴρηται. κοινὸν δὲ καὶ τὸ ἐπ' ἴσης εἶναι· ἐπ' ἴσης τε γὰρ
 πάρεστι τὰ εἶδη τοῖς μετέχουσι. καὶ τὰ ἴδια ὧν ἔστιν ἴδια. διαφέ-
 ρει δὲ τὸ εἶδος τοῦ ἰδίου ὅτι τὸ μὲν εἶδος δύναται καὶ ἄλλων γένος⁵
 εἶναι, τὸ δὲ ἴδιον ἄλλων εἶναι ἴδιον ἀδύνατον. καὶ τὸ μὲν εἶδος
 προϋφίστηκε τοῦ ἰδίου, τὸ δὲ ἴδιον ἐπιγίνεται τῷ εἶδει· δεῖ γὰρ
 ἄνθρωπον εἶναι, ἵνα γελαστικόν ᾗ. ἔτι τὸ μὲν εἶδος αἰεὶ ἐνεργεῖα
 πάρεστι τῷ ὑποκειμένῳ, τὸ δὲ ἴδιόν ποτε καὶ δυνάμει· ἄνθρωπος
 μὲν γὰρ αἰεὶ ἐνεργεῖα ὁ Σωκράτης ἔστι, γελᾷ δὲ οὐκ αἰεὶ, κατέρη αἰεὶ¹⁰
 πεφικνὸς εἶναι γελαστικός. ἔτι ὧν οἱ ὄροι διάφοροι, καὶ αὐτὰ διά-
 φορὰ ἔστιν· ἔστι δὲ εἶδους μὲν τὸ ὑπὸ τὸ γένος εἶναι, καὶ τὸ κατὰ
 πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἔστι κατηγορού-
 μενον, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἰδίου δὲ τὸ μόνῳ καὶ παντὶ καὶ αἰεὶ προσ-
 εἶναι.

15

εἶδους δὲ καὶ συμβεβηκός κοινὸν μὲν τὸ ἐπὶ πολλῶν κατη- 16
 γορεῖσθαι, ὁπάνοι δὲ αἱ ἄλλαι κοινότητες διὰ τὸ πλεῖστον ἀλλή-
 λων διοτάναι τὸ τε συμβεβηκός καὶ τὸ ᾧ συμβεβηκεν. ἴδια δὲ
 ἑκατέρου, τοῦ μὲν εἶδους τὸ ἐν τῷ τί ἔστι κατηγορεῖσθαι ὧν ἔστιν
 εἶδος, τοῦ δὲ συμβεβηκός τὸ ἐν τῷ ποῖον ἢ πῶς ἔχον· καὶ τὸ²⁰
 ἐκάστην οὐσίαν ἑνὸς μὲν εἶδους μετέχειν, συμβεβηκόντων δὲ πλειό-
 νων, τῶν τε χωριστῶν καὶ τῶν ἀχωριστῶν. καὶ τὰ μὲν εἶδη προε-
 πινοεῖται τῶν συμβεβηκόντων, κἂν ἀχώριστα ᾗ (δεῖ γὰρ εἶναι τὸ
 ὑποκείμενον, ἵνα ἐκείνῳ τι συμβῇ), τὰ δὲ συμβεβηκόντα ἕστερογενῆ
 πέφυκε καὶ ἐπουσιώδη [ἐπεισοδιώδη *A*] τὴν φύσιν ἔχει. καὶ τοῦ²⁵
 μὲν εἶδους ἡ μετοχὴ ἐπ' ἴσης, τοῦ δὲ συμβεβηκός, κἂν ἀχώριστον
 ᾗ, οὐκ ἐπ' ἴσης· καὶ γὰρ ὁ *Αἰθλοψ Αἰθλοπος* ἔχει ἂν τὴν χροιάν
 ἢ ἀνειμένην ἢ ἐπιτεταμένην κατὰ μελανίαν. λείπεται δὲ περὶ
 ἰδίου καὶ συμβεβηκός εἰπεῖν· πῇ γὰρ τὸ ἴδιον τοῦ τε εἶδους καὶ
 τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ γένους διενήνοχεν εἴρηται.

30

κοινὸν δὲ τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ ἀχωριστῷ συμβεβηκόντι τὸ ἄνευ αὐ- 17
 τῶν μὴ ὑποστῆναι ἐκεῖνα ἐφ' ὧν θεωρεῖται· ὡς γὰρ ἄνευ τοῦ γε-
 λαστικοῦ οἷχ ὑφίσταται ἄνθρωπος, οὕτως οὐδὲ ἄνευ τοῦ μέλανος
 ὑποσιῶναι ἂν *Αἰθλοψ*. καὶ ὡς περ παντὶ καὶ αἰεὶ πάρεστι τὸ ἴδιον,
 οὕτω καὶ τὸ ἀχώριστον συμβεβηκός. διενήνοχε δὲ ὅτι τὸ μὲν ἴδιον³⁵
 ἐνὶ μόνῳ πάρεστιν εἶδει, ὡς τὸ γελαστικόν ἄνθρώπῳ, τὸ δὲ ἀχώ-

17 ριστον συμβεβηκός, οἷον τὸ μέλαν οὐκ Αἰθίοπι μόνον ἀλλὰ καὶ
 κόρακι πρόσεσι καὶ ἄνθρακι καὶ ἰβένῳ καὶ ἄλλοις τισίν. διὸ τί
 μὲν ἴδιον ἀντικατηγορεῖται οὐ ἔστιν ἴδιον καὶ ἔστιν ἐπ' ἕως, τὸ δὲ
 ἀχώριστον συμβεβηκός οὐκ ἀντικατηγορεῖται. καὶ τῶν μὲν ἰδίων
 5 ἐπ' ἕως ἢ μετοχή, τῶν δὲ συμβεβηκῶτων ἢ μὲν μᾶλλον ἢ δὲ ἤτεον.
 εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι κοινότητές τε καὶ ἰδιότητες τῶν εἰρημένων,
 ἀλλ' ἐξαρκούσι καὶ αὐταὶ εἰς διάκρισιν τε αὐτῶν καὶ τῆς κοινωνίας
 παράστασιν.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

Ὁμώνυμα λέγεται ὦν ὄνομα μόνον κοινόν, ὃ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος, οἷον ζῶον ὃ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον. τούτων γὰρ ὄνομα μόνον κοινόν, ὃ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος· ἂν γὰρ τις ἀποδιδῶ τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῶον εἶναι, ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει. συνώνυμα δὲ λέγεται ὦν τό τε ὄνομα κοινόν καὶ ὃ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός, οἷον ζῶον ὃ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς. ὃ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς κοινῶ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῶον, καὶ ὁ λόγος δὲ τῆς οὐσίας ὁ αὐτός· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῶ τις τὸν ἑκατέρου λόγον, τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῶον εἶναι, τὸν αὐτὸν λόγον ἀποδώσει. παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπὸ τινος διαφέροντα τῇ πτώσει τὴν κατὰ τοῦνομα προσηγορίαν ἔχει, οἷον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος.

τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ δ' ἄνευ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν οἷον ἄνθρωπος τρέχει, ἄνθρωπος νικᾷ· τὰ δ' ἄνευ συμπλοκῆς οἷον ἄνθρωπος, βοῦς, τρέχει, νικᾷ.

τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστιν, οἷον ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστι· τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστι, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται (ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ὃ ἐν

- 2 τινι μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν
 ᾧ ἐστίν), οἷον ἢ τις γραμματικὴ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ
 τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δ' οὐδενὸς λέγεται, καὶ τὸ τὶ
 λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν τῷ σώματι ἐστὶν (ἄπαν γὰρ
 5 χρῶμα ἐν σώματι), καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται·
 τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν,
 οἷον ἢ ἐπιστήμη ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, καθ'
 ὑποκειμένου δὲ λέγεται τῆς γραμματικῆς· τὰ δὲ οὐτ' ἐν
 ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, οἷον
 10 ὁ τις ἄνθρωπος καὶ ὁ τις ἵππος· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιοῦ-
 των οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέ-
 γεται· ἀπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἐν ἀριθμῷ καὶ οὐδενὸς
 ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἕνα οὐδὲν κωλύει
 εἶναι· ἢ γὰρ τις γραμματικὴ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ,
 15 καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται.
- 3 ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται ὡς καθ' ὑπο-
 κειμένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα
 καὶ κατὰ τοῦ υποκειμένου ῥηθήσεται, οἷον ἄνθρωπος κατὰ
 τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορεῖται, τὸ δὲ ζῷον κατὰ τοῦ
 20 ἀνθρώπου· οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατη-
 γορηθήσεται τὸ ζῷον· ὁ γὰρ τις ἄνθρωπος καὶ ἀνθρω-
 πός ἐστι καὶ ζῷον.
- τῶν ἑτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων ἕτε-
 ραι τῷ εἶδει καὶ αἱ διαφοραί, οἷον ζῷον καὶ ἐπιστήμης·
 25 ζῷον μὲν γὰρ διαφοραὶ τὸ τε πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καὶ τὸ
 πτηνὸν καὶ τὸ ἐνυδρον, ἐπιστήμης δὲ οὐδεμία τούτων· οὐ
 γὰρ διαφέρει ἐπιστήμη ἐπιστήμης τῷ δίπους εἶναι· τῶν
 δὲ γε ὑπ' ἄλληλα γενῶν οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφο-
 ρὰς εἶναι· τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑπ' αὐτὰ γενῶν κατηγορεῖ-
 30 ται, ὥστε ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραὶ εἰσι, τσαυ-
 ται καὶ τοῦ υποκειμένου ἔσονται.
- 4 τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον
 ἢτοι οὐσίαν σημαίνει ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ πρὸς τι ἢ ποῦ
 ἢ ποτὲ ἢ· κείσθαι ἢ ἔχειν ἢ ποιεῖν ἢ πύσχειν· ἐστὶ δὲ

οὐσία μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν οἶον ἄνθρωπος, ἵππος· ποσὸν 4
 δὲ οἶον δίπηχυν, τρίπηχυν· ποιὸν δὲ οἶον λευκόν, γραμμα-
 τικόν· πρὸς τι δὲ οἶον διπλάσιον, ἥμισυ, μείζον· ποῦ δὲ
 οἶον ἐν Λυκείῳ, ἐν ἄγορᾷ· ποτέ δὲ οἶον ἐχθές, πέρυσιν·
 κείσθαι δὲ οἶον ἀνάκειται, κάθεται· ἔχειν δὲ οἶον ὑποδέ- 5
 δεται, ὀπλισται· ποιεῖν δὲ οἶον τέμνει, καίει· πάσχειν δὲ
 οἶον τέμνεται, καίεται. ἕκαστον δὲ τῶν εἰρημένων αὐτὸ
 μὲν καθ' αὐτὸ ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται ἢ ἀποφάσει,
 τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ κατάφασις ἢ ἀπό-
 φασις γίνεται. ἅπαντα γὰρ δοκεῖ κατάφασις καὶ ἀπόφασις 10
 ἢτοι ἀληθῆς ἢ ψευδῆς εἶναι· τῶν δὲ κατὰ μηδεμίαν συμ-
 πλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθές οὔτε ψεῦδός ἐστιν,
 οἶον ἄνθρωπος, λευκόν, τρέχει, νικά.

οὐσία δὲ ἐστὶν ἢ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μά- 5
 λιστα λεγομένη, ἢ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται 15
 μήτ' ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν, οἶον ὁ τις ἄνθρωπος ἢ ὁ
 τις ἵππος. δευτέραι δὲ οὐσίαι λέγονται, ἐν οἷς εἶδεν αἱ
 πρώτως οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσι, ταῦτά τε καὶ τὰ τῶν
 εἰδῶν τούτων γένη, οἶον ὁ τις ἄνθρωπος ἐν εἶδει μὲν ὑπ-
 ἔρχει τῷ ἀνθρώπῳ, γένος δὲ τοῦ εἶδους ἐστὶ τὸ ζῷον· 20
 δευτέραι οὖν αὗται λέγονται οὐσίαι, οἶον ὁ τε ἄνθρωπος
 καὶ τὸ ζῷον. φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῶν καθ'
 ὑποκειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τὸννομα καὶ τὸν
 λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου, οἶον ὁ ἄνθρωπος
 καθ' ὑποκειμένου λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, καὶ κατη- 25
 γορεῖται γε τὸννομα· τὸν γὰρ ἄνθρωπον τοῦ τινὸς ἀν-
 θρώπου κατηγορήσεις. καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου
 κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται· ὁ γὰρ τις
 ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἐστι καὶ ζῷον. ὥστε καὶ τοῦ-
 νομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται. 30
 τῶν δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων ἐπὶ μὲν τῶν πλειστων οὔτε
 τὸννομα οὔθ' ὁ λόγος κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου· ἐπ'
 ἐνίων δὲ τὸννομα μὲν οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε
 τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον, οἶον τὸ λευκόν

- 5 ἐν ὑποκειμένῳ ὄν τῷ σώματι κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμέ-
 νου (λευκὸν γὰρ σῶμα λέγεται), ὁ δὲ λόγος ὁ τοῦ λευκοῦ
 οὐδέποτε κατὰ σώματος κατηγορηθήσεται. τὰ δ' ἄλλα
 πάντα ἦτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν
 5 ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐκ τῶν
 καθ' ἕκαστα προχειριζομένων, οἷον τὸ ζῶον κατὰ τοῦ ἀν-
 θρώπου κατηγορεῖται· οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώ-
 που κατηγορηθήσεται τὸ ζῶον· εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν
 τινῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ ἀνθρώπου ὅλως. πάλιν τὸ
 10 χρῶμα ἐν σώματι· οὐκοῦν καὶ ἐν τινὶ σώματι· εἰ γὰρ μὴ
 ἐν τινὶ τῶν καθ' ἕκαστα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως. ὥστε τὰ
 ἄλλα πάντα ἦτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων
 οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. μὴ οὐσῶν οἷν
 τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι.
- 15 τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ
 γένους· ἐγγιον γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας ἐστίν. ἐὰν γὰρ
 ἀποδιδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἐστι, γνωριμώτερον
 καὶ οἰκειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος ἀποδιδούς ἢ περὶ τὸ γέ-
 νος, οἷον τὸν τινὰ ἀνθρώπον ἀποδιδούς γνωριμώτερον ἀν-
 20 ἀποδοίῃ ἀνθρώπον ἢ ζῶον ἀποδιδούς· τὸ μὲν γὰρ ἴδιον
 μᾶλλον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον. καὶ τὸ τι
 δένδρον ἀποδιδούς γνωριμώτερον ἀποδώσει δένδρον ἀπο-
 διδούς ἢ φυτόν. ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις
 ἅπασιν ὑποκεῖσθαι καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κα-
 25 τηγορεῖσθαι ἢ ἐν αὐταῖς εἶναι διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι
 λέγονται. ὡς δὲ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα
 ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει· ὑπόκειται
 γὰρ τὸ εἶδος τῷ γένει· τὰ μὲν γὰρ γένη κατὰ τῶν εἰδῶν
 κατηγορεῖται, τὰ δὲ εἶδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει.
 30 ὥστε καὶ ἐκ τούτων τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία.
 αὐτῶν δὲ τῶν εἰδῶν ὅσα μὴ ἐστι γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἕτε-
 ρον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ οἰκειότερον ἀποδώσεις
 κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸν ἀνθρώπον ἀποδιδούς ἢ
 κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου τὸν ἵππον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν

πρώτων οὐσιῶν οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἕτερον οὐσία ἐστίν· 5
οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ὃ τις ἄνθρωπος οὐσία ἢ ὃ τις βοῦς.

εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλλων
τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη δευτέραι οὐσῖαι λέγονται· μόνα γὰρ
δηλοῖ τὴν πρώτην οὐσίαν τῶν κατηγορουμένων. τὸν γὰρ 5
τινα ἄνθρωπον ἐὰν ἀποδιδῶ τις τί ἐστι, τὸ μὲν εἶδος ἢ
τὸ γένος ἀποδιδούς οικείως ἀποδώσει καὶ γνωριμώτερον
ποιήσει ἄνθρωπον ἢ ζῶον ἀποδιδούς· τῶν δ' ἄλλων ὃ τι
ἂν ἀποδιδῶ τις, ἀλλοτριῶς ἔσται ἀποδεδωκώς, οἷον λευ-
κόν ἢ τρέχει ἢ ὀτιοῦν τῶν τοιούτων ἀποδιδούς. ὥστε εἰ- 10
κότως τῶν ἄλλων ταῦτα μόνα οὐσῖαι λέγονται. ἔτι αἱ
πρῶται οὐσῖαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἕπασιν ὑποκεισθαι κυ-
ριώτατα οὐσῖαι λέγονται. ὡς δὲ γε αἱ πρῶται οὐσῖαι
πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη
τῶν πρώτων οὐσιῶν πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα ἔχει· κατὰ 15
τούτων γὰρ πάντα τὰ λοιπὰ κατηγορεῖται. τὸν γὰρ τινα
ἄνθρωπον ἑρεῖς γραμματικόν· οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπον καὶ
ζῶον γραμματικόν ἑρεῖς. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ
εἶναι. ἢ μὲν γὰρ πρώτη οὐσία οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν 20
οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται· τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν
φανερόν μὲν καὶ οὕτως ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ. ὃ
γὰρ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν τοῦ τινὸς ἀνθρώπου
λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἐστίν· οὐ γὰρ ἐν τῷ τινὶ
ἀνθρώπῳ ὃ ἄνθρωπός ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῶον 25
καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, οὐκ
ἔστι δὲ τὸ ζῶον ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. ἔτι δὲ τῶν ἐν ὑπο-
κειμένῳ ὄντων τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι
ποτε τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον. τῶν δὲ
δευτέρων οὐσιῶν κατηγορεῖται καὶ ὃ λόγος κατὰ τοῦ ὑπο- 30
κειμένου καὶ τοῦνομα· τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ
τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορήσεις, καὶ τὸν τοῦ ζῴου
ὡσαύτως. ὥστε οὐκ ἂν εἴη ἡ οὐσία τῶν ἐν ὑποκειμένῳ,
οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν

- 5 μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. τὸ γὰρ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν
καθ' ὑποκειμένον μὲν λέγεται τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ὑποκει-
μένῳ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ τὸ δί-
πουν ἢ τὸ πεζόν. καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ τῆς δια-
5 φορᾶς, καθ' οὗ ἂν λέγηται ἡ διαφορά, οἷον εἰ τὸ πεζόν
κατὰ τοῦ ἀνθρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος ὁ τοῦ πεζοῦ κα-
τηγορηθῆσεται τοῦ ἀνθρώπου· πεζόν γὰρ ἐστὶν ὁ ἀνθρω-
πος. μὴ τιραττέτω δὲ ἡμῶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν
ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μὴ ποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ
10 οὐσίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι· οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ
ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινι.
- ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα
συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι. πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπ' αὐ-
τῶν κατηγορίαὶ ἦτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται ἢ
15 κατὰ τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας οὐδε-
μία ἐστὶ κατηγορία· κατ' οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου λέγε-
ται· τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτό-
μου κατηγορεῖται, τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τοῦ εἶδους καὶ
κατὰ τοῦ ἀτόμου. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ κατὰ
20 τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται. καὶ τὸν
λόγον δὲ ἐπιδέχονται αἱ πρώται οὐσίαι τὸν τῶν εἰδῶν καὶ
τὸν τῶν γενῶν, καὶ τὸ εἶδος δὲ τὸν τοῦ γένους· ὅσα γὰρ
κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα καὶ κατὰ τοῦ
ὑποκειμένου ῥηθῆσεται. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν τῶν διαφο-
25 ρῶν λόγον ἐπιδέχεται τὰ εἶδη καὶ τὰ άτομα. συνωνύμα
δὲ γε ἦν ὧν καὶ τοῦνομα κοινὸν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός,
ὥστε πάντα τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν διαφο-
ρῶν συνωνύμως λέγεται.
- πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. ἐπὶ μὲν οἷν
30 τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθές ἐστιν
ὅτι τόδε τι σημαίνει· ἄτομον γὰρ καὶ ἐν ἀριθμῷ τὸ δη-
λούμενόν ἐστιν· ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν φαίνεται μὲν
ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας τόδε τι σημαίνειν,
ὅταν εἴπῃ ἀνθρώπον ἢ ζῶον, οὐ μὴν ἀληθές γε, ἀλλὰ

μᾶλλον ποιόν τι σημαίνει· οὐ γὰρ ἔν ἐστι τὸ ὑποκείμενον 5
 ὡσπερ ἡ πρώτη οὐσία, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν ὁ ἄνθρωπος
 λέγεται καὶ τὸ ζῶον. οὐχ ἀπλῶς δὲ ποιόν τι σημαίνει,
 ὡσπερ τὸ λευκόν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο σημαίνει τὸ λευκόν
 ἀλλ' ἢ ποιόν. τὸ δὲ εἶδος καὶ τὸ γένος περὶ οὐσίαν τὸ 5
 ποιόν ἀφορίζει· ποιὰν γάρ τινα οὐσίαν σημαίνει. ἐπὶ
 πλείον δὲ τῷ γένει ἢ τῷ εἶδει τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ
 γὰρ ζῶον εἰπὼν ἐπὶ πλείον περιλαμβάνει ἢ ὁ τὸν ἄν-
 θρωπον.

ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναν- 10
 τίον εἶναι. τῇ γὰρ πρώτη οὐσία τί ἂν εἴη ἐναντίον, οἷον
 τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ τινὶ ζῴῳ; οὐδὲν γὰρ ἔστιν ἐναν-
 τίον. οὐδέ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῴῳ οὐδὲν ἔστιν ἐναν-
 τίον. οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων
 πολλῶν, οἷον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ· τῷ γὰρ διπλήχει ἢ τριπλήχει 15
 οὐδὲν ἔστιν ἐναντίον, οὐδέ γε τοῖς δέκα, οὐδέ τῶν τοιού-
 των οὐδενί, εἰ μὴ τις τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίη ἐναντίον
 εἶναι ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τῶν δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν
 οὐδὲν οὐδενί ἐναντίον ἔστιν.

δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ 20
 ἥτιον. λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον
 οὐσία καὶ ἥτιον οὐσία (τοῦτο μὲν γὰρ εἴρηται ὅτι ἔστιν),
 ἀλλ' ὅτι ἐκάστη οὐσία τοῦθ' ὅπερ ἔστιν, οὐ λέγεται μᾶλ-
 λον καὶ ἥτιον. οἷον εἰ ἔστιν αὐτὴ ἡ οὐσία ἄνθρωπος,
 οὐκ ἔσται μᾶλλον καὶ ἥτιον ἄνθρωπος, οὔτε αὐτὸς ἐαν- 25
 τοῦ οὔτε ἕτερος ἑτέρου· οὐ γὰρ ἔστιν ἕτερος ἑτέρου μᾶλ-
 λον ἄνθρωπος, ὡσπερ τὸ λευκὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον
 ἔστι καὶ ἥτιον λευκόν, καὶ καλὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον
 καλὸν καὶ ἥτιον λέγεται. καὶ αὐτὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον καὶ
 ἥτιον λέγεται, οἷον τὸ σῶμα λευκὸν ὃν μᾶλλον λευκὸν εἶ- 30
 ναι λέγεται νῦν ἢ πρότερον, καὶ θερμὸν ὃν μᾶλλον θερ-
 μὸν καὶ ἥτιον λέγεται. ἢ δὲ γε οὐσία οὐδὲν μᾶλλον καὶ
 ἥτιον λέγεται· οὐδὲ γὰρ ἄνθρωπος μᾶλλον νῦν ἄνθρωπος
 ἢ πρότερον λέγεται, οὐδέ γε τῶν ἄλλων οὐδὲν, ὅσα ἔστιν

5 ούσiai. ὥστε οὐκ ἂν ἐπιδέχοιτο ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον.

μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταῦτόν
καὶ ἐν ἀριθμῶ ὄν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν, οἷον ἐπὶ
5 μὲν τῶν ἄλλων οὐκ ἂν ἔχοι τις τὸ τοιοῦτο προενεγκεῖν,
ὅσα μὴ εἰσιν οὐσiai, ὃ ἐν ἀριθμῶ ὄν τῶν ἐναντίων δεκτι-
κόν ἐστιν, οἷον τὸ χροῶμα, ὃ ἐστιν ἐν καὶ ταῦτόν τῷ ἀρι-
θμῶ, οὐκ ἔσται λευκὸν καὶ μέλαν, οὐδ' ἡ αὐτὴ πρῶξις
καὶ μία τῷ ἀριθμῶ οὐκ ἔσται φαύλη καὶ σπουδαία· ὡσαύ-
10 τως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μὴ εἰσιν οὐσiai, ἡ δὲ γε
οὐσία ἐν καὶ ταῦτόν ἀριθμῶ ὄν δεκτικόν τῶν ἐναντίων
ἐστίν, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος, εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὢν, ὅτε μὲν
λευκὸς ὅτε δὲ μέλας γίνεται, καὶ θερμὸς καὶ ψυχρὸς, καὶ
φαῦλος καὶ σπουδαῖος. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενὸς φαί-
15 νεται τὸ τοιοῦτον, εἰ μὴ τις ἐνίσταται τὸν λόγον καὶ τὴν
δόξαν φάσκων τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά. ὁ γὰρ αὐτὸς
λόγος ἀληθῆς καὶ ψευδῆς εἶναι δοκεῖ, οἷον εἰ ἀληθῆς εἴη
ὁ λόγος τὸ καθῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ὁ αὐτὸς
οὗτος λόγος ψευδῆς ἔσται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δό-
20 ξης· εἰ γὰρ τις ἀληθῶς δοξάζοι τὸ καθῆσθαι τινα, ἀνα-
στάντος αὐτοῦ ψευδῶς δοξάσει, τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐ-
τοῦ δόξαν. εἰ δὲ τις καὶ τοῦτο παραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε
τρόπῳ διαφέρει. τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μετα-
βάλλοντα δεκτικά τῶν ἐναντίων ἐστί· ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερ-
25 μοῦ γενόμενον μετέβαλεν (ἡλλοίωται γάρ) καὶ μέλαν ἐκ
λευκοῦ καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτῶν μεταβολὴν δεχόμενον τῶν ἐναν-
τίων δεκτικόν ἐστιν. ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα αὐτὰ μὲν
ἀκίνητα πάντῃ πάντως διαμένει, τοῦ δὲ πράγματος κι-
30 νομένου τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίνεται· ὁ μὲν γὰρ λόγος
διαμένει ὁ αὐτὸς τὸ καθῆσθαι τινα, τοῦ δὲ πράγματος
κινηθέντος ὅτε μὲν ἀληθῆς ὅτε δὲ ψευδῆς λέγεται. ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ὥστε τῷ τρόπῳ γε ἴδιον ἂν
εἴη τῆς οὐσίας τὸ κατὰ τὴν ἐναντῆς μεταβολὴν δεκτικὴν

τῶν ἐναντίων εἶναι. εἰ δέ τις καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, 5
 τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι, οὐκ
 ἔστιν ἀληθὲς τοῦτο. ὁ γὰρ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ αὐτὰ
 δέχεσθαι τι τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ λέγεται, ἀλλὰ τῷ
 περὶ ἕτερόν τι τὸ πάθος γεγενῆσθαι. τῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα 5
 εἶναι ἢ μὴ εἶναι, τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἀληθῆς ἢ ψευδῆς
 εἶναι λέγεται, οὐ τῷ αὐτὸς δεκτικὸς εἶναι τῶν ἐναντίων.
 ἀπλῶς γὰρ οὐθὲν ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε
 ἡ δόξα, ὥστε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων μηδενὸς ἐν
 αὐτοῖς γινομένου πάθους. ἢ δέ γε οὐσία τῷ αὐτῇ τὰ 10
 ἐναντία δέχεσθαι, τούτῳ δεκτικὴ τῶν ἐναντίων εἶναι λέγε-
 ται· νόσον γὰρ καὶ ὑγίειαν δέχεται, καὶ λευκότητι καὶ
 μελανίαν· καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων αὐτῇ δεχομένη τῶν
 ἐναντίων εἶναι δεκτικὴ λέγεται. ὥστε ἴδιον ἂν οὐσίας εἴη
 τὸ ταῦτόν καὶ ἐν ἀριθμῷ ὄν δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων 15
 κατὰ τὴν ἐαντῆς μεταβολήν. περὶ μὲν οὖν οὐσίας το-
 σαῦτα εἰρήσθω.

τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μὲν ἔστι διωρισμένον, τὸ δὲ συνεχές, 6
 καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς
 μορίων συνέστηκε, τὸ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν. ἔστι δὲ 20
 διωρισμένον μὲν οἶον ἀριθμὸς καὶ λόγος, συνεχές δὲ οἶον
 γραμμὴ ἐπιφάνεια σῶμα, ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ
 τόπος. τῶν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδεὶς ἔστι κοι-
 νὸς ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ, οἶον τὰ πέντε
 εἰ ἔστι τῶν δέκα μόριον, πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συν- 25
 ἄπτει τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διώρισταί· καὶ τὰ τρία
 γε καὶ τὰ ἐπὶ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐδ'
 ὅλως ἂν ἔχοις ἐπ' ἀριθμοῦ κοινὸν ὅρον λαβεῖν τῶν μο-
 ρίων, ἀλλ' αἰεὶ διώρισταί· ὥστε ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν διω-
 ρισμένων ἔστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος τῶν διωρισμέ- 30
 νων ἔστιν. ὅτι μὲν γὰρ ποσὸν ἔστιν ὁ λόγος, φανερόν·
 καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῇ βραχείᾳ καὶ μακρᾷ. λέγω δὲ
 αὐτὸν τὸν μετὰ φωνῆς λόγον γιγνόμενον. πρὸς οὐδένα
 γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει· οὐ γὰρ ἔστι

6 κοινὸς ὅρος πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ συνάπτουσιν, ἀλλ' ἐκά-
στη διώρισται αὐτὴ καθ' αὐτήν. ἡ δὲ γραμμὴ συνεχῆς
ἐστίν· ἔστι γὰρ λαβεῖν κοινὸν ὅρον πρὸς ὃν τὰ μόρια
αὐτῆς συνάπτει, στιγμὴν, καὶ τῆς ἐπιφανείας γραμμῆν·
5 τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρὸς τινα κοινὸν ὅρον συν-
άπτει. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ἔχοις ἂν λαβεῖν
κοινὸν ὅρον, γραμμῆν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς ἃ τὰ τοῦ σώ-
ματος μόρια συνάπτει. ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τό-
πος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει πρὸς τὸν
10 παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα. πάλιν ὁ τόπος τῶν
συνεχῶν ἐστὶ· τόπον γὰρ τινα τὰ τοῦ σώματος μόρια
κατέχει, ἃ πρὸς τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οἰκοῦν καὶ
τὰ τοῦ τόπου μόρια, ἃ κατέχει ἕκαστον τῶν τοῦ σώμα-
τος μορίων, πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον συνάπτει πρὸς ὃν καὶ
15 τὰ τοῦ σώματος μόρια. ὥστε συνεχῆς ἂν εἴη καὶ ὁ τό-
πος· πρὸς γὰρ ἓνα κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει.

ἔτι δὲ τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν
αὐτοῖς μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν,
οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μόρια θέσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα·
20 ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κεῖται πον, καὶ ἔχοις ἂν διαλαβεῖν
καὶ ἀποδοῦναι ὅπου ἕκαστον κεῖται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ
πρὸς ποῖον μόριον τῶν λοιπῶν συνάπτει. ὡσαύτως δὲ
καὶ τὰ τοῦ ἐπιπέδου μόρια θέσιν ἔχει τινά· ὁμοίως γὰρ
ἂν ἀποδοθῆῃ ἕκαστον οὗ κεῖται, καὶ ποῖα συνάπτει πρὸς
25 ἄλληλα. καὶ τὰ τοῦ στερεοῦ δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ τοῦ
τόπου. ἐπὶ δὲ γε τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐπιδείξαι
ὡς τὰ μόρια αὐτοῦ θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα ἢ κεῖται
πον, ἢ ποῖά γε πρὸς ἄλληλα συνάπτει τῶν μορίων. οὐδὲ
τὰ τοῦ χρόνου· ὑπομένει γὰρ οὐδὲν τῶν τοῦ χρόνου μο-
30 ρίων· ὁ δὲ μὴ ἐστίν ὑπομένον, πῶς ἂν τοῦτο θέσιν τινὰ
ἔχοι; ἀλλὰ μᾶλλον τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν τῷ τὸ μὲν
πρότερον εἶναι τοῦ χρόνου τὸ δ' ἕστερον. καὶ ἐπὶ τοῦ
ἀριθμοῦ δὲ ὡσαύτως τῷ τὸ ἐν πρότερον ἀριθμεῖσθαι τῶν
δύο καὶ τὰ δύο τῶν τριῶν· καὶ οὕτω τάξιν τινὰ ἂν ἔχοι,

θέσιν δὲ οὐ πάντῃ λάβοις ἄν. καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως· 6
οὐδὲν γὰρ ὑπομένει τῶν μορίων αὐτοῦ, ἀλλ' εἴρηται τε
καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι τοῦτο λαβεῖν, ὥστε οὐκ ἄν εἴη θέσις
τῶν μορίων αὐτοῦ, εἴγε μηδὲν ὑπομένει. τὰ μὲν οὖν ἐκ
θέσιν ἐχόντων τῶν μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόν- 5
των θέσιν.

κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα μόνα λέγεται τὰ εἰρημένα, τὰ
δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ ἀπο-
βλέποντες καὶ ἄλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκὸν
λέγεται τῷ τῆν ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι, καὶ ἡ πρᾶξις 10
μακρὰ τῷ γε τὸν χρόνον πολλὴν εἶναι, καὶ ἡ κίνησις πολλή.
οὐ γὰρ καθ' αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται. οἷον
ἐὰν ἀποδιδῶ τις πόση τις ἢ πρᾶξις ἔστι, τῷ χρόνῳ ὀριεῖ,
ἐνιαυσιαίαν ἢ οὕτω πως ἀποδιδούς. καὶ τὸ λευκὸν πο-
σὸν τι ἀποδιδούς τῇ ἐπιφανείᾳ ὀριεῖ· ὅση γὰρ ἄν ἡ ἐπι- 15
φάνεια ᾗ, τοσοῦτον καὶ τὸ λευκὸν φήσειεν ἄν εἶναι. ὥστε
μόνα κυρίως καὶ καθ' αὐτὰ ποσὰ λέγεται τὰ εἰρημένα,
τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν καθ' αὐτό, ἀλλ' εἰ ἕρα, κατὰ συμ-
βεβηκός.

ἔτι τῷ ποσῷ οὐδὲν ἔστιν ἐναντίον. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν 20
ἀφωρισμένων φανερόν ὅτι οὐδὲν ἔστιν ἐναντίον, οἷον τῷ
διπλήχει ἢ τριπλήχει ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ ἢ τῶν τοιούτων τινί·
οὐδὲν γὰρ ἔστιν αὐτοῖς ἐναντίον, εἰ μὴ ἕρα τὸ πολὺ τῷ
ὀλίγῳ φαίη τις εἶναι ἐναντίον ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τοῦ-
των δὲ οὐδὲν ἔστι ποσὸν ἀλλὰ μᾶλλον τῶν πρὸς τι· οὐ- 25
δὲν γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ τῷ
πρὸς ἕτερον ἀναφέρεσθαι, οἷον ὕρος μὲν μικρὸν λέγεται,
κέγχρος δὲ μεγάλη τῷ τῆν μὲν τῶν ὁμογενῶν μείζονα εἶ-
ναι, τὸ δὲ ἔλαττον τῶν ὁμογενῶν. οὐκοῦν πρὸς ἕτερον
ἢ ἀναφορά, ἐπεὶ εἴγε καθ' αὐτὸ μικρὸν ἢ μέγα ἐλέγετο, 30
οὐκ ἄν ποτε τὸ μὲν ὕρος μικρὸν ἐλέγετο, ἢ δὲ κέγχρος
μεγάλη. πάλιν ἐν μὲν τῇ κώμῃ φασὲν πολλοὺς ἀνθρώ-
πους εἶναι, ἐν Ἀθήναις δὲ ὀλίγους πολλαπλασίους αὐτῶν
ὄντας, καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ πολλοὺς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ

- 6 ὀλίγους πολλῶν πλείους ὄντας. ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρί-
 πηχυ καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων ποσὸν σημαίνει, τὸ δὲ
 μέγα ἢ μικρὸν οὐ σημαίνει ποσὸν ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τι·
 πρὸς γὰρ ἕτερον θεωρεῖται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν. ὥστε
 5 φανερὸν ὅτι ταῦτα τῶν πρὸς τί ἐστιν. ἔτι ἕάν τε τιθῆ
 τις ταῦτα ποσὰ εἶναι ἕάν τε μὴ τιθῆ, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς
 ἐναντίον οὐδέν· ὃ γὰρ μὴ ἐστιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν
 ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται, πῶς ἂν φαίη τις τούτῳ τι
 ἐναντίον; ἔτι δὲ εἰ ἔσται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία,
 10 συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι καὶ αὐτὰ
 ἑαυτοῖς εἶναι ἐναντία. συμβαίνει γὰρ ποτε ἅμα τὸ αὐτὸ
 μέγα τε καὶ μικρὸν εἶναι· ἔστι γὰρ πρὸς μὲν τοῦτο μι-
 κρόν, πρὸς ἕτερον δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο μέγα. ὥστε τὸ αὐτὸ
 καὶ μέγα καὶ μικρὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμβαί-
 15 νει· ὥστε ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν δοκεῖ
 ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι, οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας· δεκτικὴ
 μὲν τῶν ἐναντίων δοκεῖ εἶναι, ἀλλ' οὔτι γε ἅμα νοσεῖ καὶ
 ὑγιαίνει. ἀλλ' οὐδὲ λευκὸν καὶ μέλαν ἐστὶν ἅμα. ἀλλ'
 οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐστὶν ὃ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται.
 20 καὶ αὐτὰ δ' ἑαυτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι. εἰ γὰρ ἐστι
 τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶν ἅμα μέγα
 καὶ μικρὸν, αὐτὸ ἑαυτῷ εἶη ἂν ἐναντίον. ἀλλὰ τῶν ἀδύ-
 νάτων ἐστὶν αὐτὸ ἑαυτῷ εἶναι τι ἐναντίον. οὐκ ἔστιν ἄρα
 τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ.
 25 ὥστε εἰ καὶ μὴ τῶν πρὸς τι ταῦτά τις ἑρεῖ ἀλλὰ τοῦ πο-
 σοῦ, οὐδὲν ἐναντίον ἔξει.
- μάλιστα δὲ ἢ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον
 δοκεῖ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τιθῆσαι,
 τὴν πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω λέγοντες διὰ τὸ πλείστην
 30 τῷ μέσῳ διάστασιν πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι.
 εἰκόασι δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντίων ὄρισμόν ἀπο τού-
 των ἐπιφέρειν· τὰ γὰρ πλείστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν
 ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὀρίζονται.
- οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ

ἦττον, οἷον τὸ δίπηχυ· οὐ γάρ ἐστιν ἕτερον ἐτέρου μᾶλλον δίπηχυ. οὐδ' ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ, οἷον τὰ τρία τῶν πέντε οὐδὲν μᾶλλον τὰ τρία, οὐδὲ τὰ πέντε τῶν τριῶν. οὐδὲ χρόνος ἕτερος ἐτέρου μᾶλλον χρόνος εἶναι λέγεται. οὐδ' ἐπὶ τῶν εἰρημένων ὅλως οὐδενὸς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἦττον λέγεται. ὥστε καὶ τὸ ποσοῦν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἦττον.

ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημένων ποσοῦν ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται, οἷον σῶμα καὶ ἴσον καὶ ἄνισον λέγεται, καὶ χρόνος καὶ ἴσος καὶ ἄνισος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ῥηθέντων ἕκαστον ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται. τῶν δὲ λοιπῶν ὅσα μὴ ἐστὶ ποσά, οὐ πάνυ ἂν δόξαι ἴσα τε καὶ ἄνισα λέγεσθαι, οἷον ἡ διάθεσις οὐ πάνυ ἴση τε καὶ ἄνισος λέγεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοία, καὶ τὸ λευκὸν ἴσον τε καὶ ἄνισον οὐ πάνυ, ἀλλ' ὁμοιον. ὥστε τοῦ ποσοῦ μάλιστα ἂν εἶη ἴδιον τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι.

πρὸς τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἄπερ ἐστὶν ἐτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὀπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον τὸ μείζον τοῦθ' ὄπερ ἐστὶν ἐτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ λέγεται μείζον· καὶ τὸ διπλάσιον τοῦθ' ὄπερ ἐστὶν ἐτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ διπλάσιον λέγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρὸς τι οἷον ἕξις διάθεσις αἰσθησις ἐπιστήμη θέσις. πάντα γὰρ τὰ εἰρημένα αὐτὰ ἄπερ ἐστὶν ἐτέρων εἶναι λέγεται καὶ οὐκ ἄλλο τι· ἢ γὰρ ἕξις τινὸς ἕξις λέγεται καὶ ἢ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη καὶ ἢ θέσις τινὸς θέσις, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὡσαύτως. πρὸς τι οὖν ἐστὶν ὅσα αὐτὰ ἄπερ ἐστὶν ἐτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὀπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον ὄρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον· πρὸς τι γὰρ μέγα λέγεται τὸ ὄρος· καὶ τὸ ὁμοιον τινὶ ὁμοιον λέγεται, καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως πρὸς τι λέγεται. ἐτι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέδρα θέσεις τινές, ἢ δὲ θέσις τῶν πρὸς τι. τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι ἢ ἐστάναι ἢ

7 καθῆσθαι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ θέσεις, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων λέγεται.

ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρὸς τι, οἷον ἀρετὴ κακία ἐναντίον, ἐκάτερον ὄν τῶν πρὸς τι, καὶ ἐπιστήμη ἄγνοια. οὐ πῦσι δὲ τοῖς πρὸς τι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον· τῷ γὰρ διπλασίῳ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδὲ τῷ τριπλασίῳ, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί.

δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ἐπιδέχασθαι τὰ πρὸς τι· ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἴσον καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τι ὄν· τὸ τε γὰρ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται καὶ τὸ ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον. οὐ πάντα δὲ τὰ πρὸς τι ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· τὸ γὰρ διπλάσιον οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον διπλάσιον, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν.

πάντα δὲ τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον ὁ δοῦλος δεσπότην δοῦλος λέγεται καὶ ὁ δεσπότης δοῦλου δεσπότης, καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισον διπλασίον ἥμισον, καὶ τὸ μείζον ἐλάττονος μείζον καὶ τὸ ἐλάττον μείζονος ἐλάττον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, πλὴν τῇ πτώσει ἐνίστε διοίσει κατὰ τὴν λέξιν, οἷον ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν ἐπιστήμη ἐπιστητόν, καὶ ἡ αἰσθησις αἰσθητοῦ αἰσθησις καὶ τὸ αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰσθητόν. οὐ μὴν ἄλλ' ἐνίστε οὐ δόξει ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῆ, ἀλλὰ διαμύρτη ὁ ἀποδιδούς, οἷον τὸ πτερὸν ἐὰν ἀποδοθῆ ὄρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὄρνις πτεροῦ. οὐ γὰρ οἰκείως τὸ πρῶτον ἀποδέδοται πτερὸν ὄρνιθος· οὐ γὰρ ἢ ὄρνις, τυύτη τὸ πτερὸν αὐτοῦ λέγεται, ἄλλ' ἢ πτερωτόν ἐστι· πολλῶν γὰρ καὶ ἄλλων πτερά ἐστιν, ἃ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες. ὥστε ἐὰν ἀποδοθῆ οἰκείως, καὶ ἀντιστρέφει, οἷον τὸ πτερὸν πτερωτοῦ πτερὸν καὶ τὸ πτερωτόν πτερωῶ πτερωτόν. ἐνίστε δὲ καὶ ὀνομαστικοῦ ἴσως ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ κείμενον ἢ ὄνομα πρὸς ὃ οἰκείως ἂν

ἀποδοθείη, οἷον τὸ πηδάλιον τοῦ πλοίου ἐὰν ἀποδοθῆ, 7
οὐκ οἰκεία ἢ ἀπόδοσις γίνεται· οὐ γὰρ ἤ πλοῖον, ταύτη
αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται· ἔστι γὰρ πλοῖα ὧν οὐκ ἔστι
πηδάλια. διὸ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ γὰρ πλοῖον οὐ λέγεται
πηδαλίου πλοῖον. ἀλλ' ἴσως οἰκειότερα ἂν ἢ ἀπόδοσις 5
εἴη, εἰ οὕτω πως ἀποδοθείη, τὸ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πη-
δάλιον, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως· ὄνομα γὰρ οὐ κέῖται. καὶ ἀν-
τιστρέφει γε, ἐὰν οἰκείως ἀποδοθῆ· τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν
πηδαλίῳ πηδαλιωτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,
οἷον ἢ κεφαλῇ οἰκειότερως ἂν ἀποδοθείη κεφαλιωτοῦ ἢ 10
ζώου ἀποδομένη· οὐ γὰρ ἢ ζῶον, κεφαλὴν ἔχει· πολλὰ
γὰρ τῶν ζῴων κεφαλὴν οὐκ ἔχει. οὕτω δὲ ῥᾶστα ἂν ἴσως
τις λάβοι οἷς μὴ κέῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ
τοῖς πρὸς αὐτὰ ἀντιστρέφουσι τιθεῖν τὰ ὀνόματα, ὡσπερ
ἐπὶ τῶν προειρημένων ἀπὸ τοῦ πτεροῦ τὸ πτερωτόν καὶ 15
ἀπὸ τοῦ πηδαλίον τὸ πηδαλιωτόν. πάντα οὖν τὰ πρὸς
τι, ἐὰν περ οἰκείως ἀποδιδῶται, πρὸς ἀντιστρέφοντα λέ-
γεται, ἐπεὶ ἐὰν γε πρὸς τὸ τυχὸν ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς
αὐτὸ ὃ λέγεται, οὐκ ἀντιστρέφει. λέγω δὲ ὅτι οἷδὲ τῶν
ὁμολογουμένως πρὸς ἀντιστρέφοντα λεγομένων, καὶ ὄνο- 20
μάτων αὐτοῖς κειμένων, οὐδὲν ἀντιστρέφει, ἐὰν πρὸς τι
τῶν συμβεβηκότων ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ λέ-
γεται, οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν μὴ δεσπότην ἀποδοθῆ ἀλλ' ἀν-
θρώπου ἢ δίποδος ἢ ὄτινοῦν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντι-
στρέφει· οὐ γὰρ οἰκεία ἢ ἀπόδοσις ἐστίν. ἔτι δ' ἐὰν μὲν 25
τι οἰκείως ἀποδεδομένον ἢ πρὸς ὃ λέγεται, πάντων περι-
αιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμβεβηκότα ἐστί, καταλει-
πομένον δὲ μόνου τούτου πρὸς ὃ ἀπεδόθη οἰκείως, αἰ
πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται, οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν πρὸς δεσπότην
λέγηται, περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅσα συμβε- 30
βηκότα ἐστί τῷ δεσπότη, οἷον τὸ δίποδι εἶναι καὶ τὸ ἐπι-
στήμης δεκτικῷ καὶ τὸ ἀνθρώπῳ, καταλειπομένου δὲ μό-
νου τοῦ δεσπότην εἶναι, αἰ ὁ δοῦλος πρὸς αὐτὸ ῥηθήσε-
ται· ὁ γὰρ δοῦλος δεσπότην δοῦλος λέγεται. ἐὰν δὲ γε

7 μὴ οἰκείως ἀποδοθῆι πρὸς ὃ ποτε λέγεται, περιαιρουμένων
 μὲν τῶν ἄλλων, καταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ πρὸς ὃ
 ἀπεδόθη, οὐ ῥηθήσεται πρὸς αὐτό. ἀποδεδόσθω γὰρ ὁ
 δοῦλος ἀνθρώπου καὶ τὸ πτερόν ὄρνιθος, καὶ περιηρήσθω
 5 τοῦ ἀνθρώπου τὸ δεσπότην αὐτὸν εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ὁ
 δοῦλος πρὸς ἀνθρώπου ῥηθήσεται· μὴ γὰρ ὄντος δεσπό-
 του οὐδὲ δοῦλος ἔστιν. ὡσαύτως καὶ τοῦ ὄρνιθος περι-
 ηρήσθω τὸ πτερωτῶ εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ἔσται τὸ πτερόν
 τῶν πρὸς τι· μὴ γὰρ ὄντος πτερωτοῦ οὐδὲ πτερόν ἔσται
 10 τίνος. ὥστε δεῖ μὲν ἀποδιδόναι πρὸς ὃ ποτε οἰκείως λέ-
 γεται. κὰν μὲν ὄνομα ἦ κείμενον, ῥηδία ἢ ἀπόδοσις γί-
 νεται· μὴ ὄντος δὲ ἀναγκαῖον ἴσως ὀνοματοποιεῖν. οὕτω
 δὲ ἀποδιδομένων φανερόν ὅτι πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς ἀν-
 τιστρέφοντα λέγεται.

15 δοκεῖ δὲ τὰ πρὸς τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι, καὶ ἐπὶ μὲν
 τῶν πλείστων ἀληθές ἐστιν. ἅμα γὰρ διπλάσιόν τέ ἐστι
 καὶ ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιόν ἐστι· καὶ δεσπό-
 του ὄντος δοῦλος ἔστι, καὶ δούλου ὄντος δεσπότης ἔστιν·
 ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἄλλα. καὶ συναναιρεῖ δὲ ταῦτα
 20 ἄλληλα· μὴ γὰρ ὄντος διπλάσιον οὐκ ἔστιν ἡμισυ, καὶ
 ἡμίσεος μὴ ὄντος οὐκ ἔστι διπλάσιον· ὡσαύτως δὲ καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα. οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν
 πρὸς τι ἀληθές δοκεῖ τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι· τὸ γὰρ ἐπι-
 στητὸν πρότερον ἢ δόξειε τῆς ἐπιστήμης εἶναι. ὡς γὰρ
 25 ἐπὶ τὸ πολὺ προὔπαρχόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστή-
 μας λαμβάνομεν· ἐπ' ὀλίγων γὰρ ἢ ἐπ' οὐδενὸς ἴδοι-
 τις ἢ ἅμα τῶ ἐπιστητῶ τὴν ἐπιστήμην γινομένην. ἔτι
 τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην, ἢ
 δὲ ἐπιστήμη τὸ ἐπιστητὸν οὐ συναναιρεῖ· ἐπιστητοῦ μὲν
 30 γὰρ μὴ ὄντος οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη (οὐδενὸς γὰρ ἔσται ἐπι-
 στήμη), ἐπιστήμης δὲ μὴ οὔσης οὐδὲν κωλύει ἐπιστητὸν
 εἶναι, οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸς εἶγε ἔστιν ἐπι-
 στητόν, ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸς δὲ
 ἐπιστητόν ἐστιν. ἔτι ζῴου μὲν ἀναιρεθέντος οὐκ ἔσται

ἐπιστήμη, τῶν δ' ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται εἶναι. ὁμοίως 7
 δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἔχει. τὸ γὰρ αἰ-
 σθητὸν πρότερον τῆς αἰσθήσεως δοκεῖ εἶναι. τὸ μὲν γὰρ
 αἰσθητὸν ἀναιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν αἰσθησιν, ἡ δὲ αἰ-
 σθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ. αἱ γὰρ αἰσθήσεις 5
 περὶ σῶμα καὶ ἐν σώματι εἰσιν, αἰσθητοῦ δὲ ἀναιρεθέν-
 τος ἀναιρεῖται καὶ τὸ σῶμα (τῶν γὰρ αἰσθητῶν τὸ σῶμα),
 σώματος δὲ μὴ ὄντος ἀναιρεῖται καὶ ἡ αἰσθησις, ὥστε
 συναναιρεῖ τὸ αἰσθητὸν τὴν αἰσθησιν. ἡ δὲ γε αἰσθησις
 τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ. ζῶον γὰρ ἀναιρεθέντος αἰ- 10
 σθησις μὲν ἀναιρεῖται, αἰσθητὸν δὲ ἔσται, οἷον σῶμα,
 θερμόν, γλυκύν, πικρόν, καὶ τᾶλλα πάντα ὅσα ἔστιν αἰ-
 σθητά. ἔτι ἡ μὲν αἰσθησις ἅμα τῷ αἰσθητικῷ γίνεται·
 ἅμα γὰρ τῷ ζῳῷ γίνεται καὶ αἰσθησις· τὸ δὲ γε αἰσθη-
 τὸν ἔστι καὶ πρὸ τοῦ ζῳῶν ἢ αἰσθησίν εἶναι· πῦρ γὰρ 15
 καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔξ ὧν καὶ τὸ ζῳῶν συνίσταται,
 ἔστι καὶ πρὸ τοῦ ζῳῶν ὅλως εἶναι ἢ αἰσθησιν, ὥστε πρό-
 τερον ἢ τῆς αἰσθήσεως τὸ αἰσθητὸν εἶναι δόξειεν.

ἔχει δὲ ἀπορίαν πρότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι
 λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, ἢ τοῦτο ἐνδέχεται κατὰ τινος 20
 τῶν δευτέρων οὐσιῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρώτων οὐσιῶν
 ἀληθές ἐστιν· οὔτε γὰρ τὰ ὅλα οὔτε τὰ μέρη πρὸς τι λέ-
 γεται. ὁ γὰρ τις ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός τις ἄνθρω-
 πος, οὐδὲ ὁ τις βοῦς τινός τις βοῦς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ
 μέρη· ἡ γὰρ τις χεὶρ οὐ λέγεται τινός τις χεὶρ ἀλλὰ τι- 25
 νος χεὶρ, καὶ ἡ τις κεφαλὴ οὐ λέγεται τινός τις κεφαλὴ
 ἀλλὰ τινος κεφαλὴ. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων
 οὐσιῶν, ἐπὶ γε τῶν πλείστων, οἷον ὁ ἄνθρωπος οὐ λέγεται
 τινός ἄνθρωπος, οὐδὲ ὁ βοῦς τινός βοῦς, οὐδὲ τὸ ξύλον
 τινός ξύλον, ἀλλὰ τινος κτῆμα λέγεται. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν 30
 τοιούτων φανερόν ὅτι οὐκ ἔστι τῶν πρὸς τι· ἐπ' ἐνίων δὲ
 τῶν δευτέρων οὐσιῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν, οἷον ἡ κεφαλὴ
 τινός λέγεται κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τινός λέγεται χεὶρ καὶ
 ἕκαστον τῶν τοιούτων, ὥστε ταῦτα τῶν πρὸς τι δόξειεν

7 ἂν εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἰκανῶς ὁ τῶν πρὸς τι ὄρισμός ἀπο-
 δέδοται, ἢ τῶν πάντων χαλεπῶν ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸ
 δεῖξαι ὡς οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι λέγεται· εἰ δὲ μὴ
 ἰκανῶς, ἀλλ' ἐστὶ τὸ πρὸς τι οἷς τὸ εἶναι ταυτόν ἐστὶ τῷ
 5 πρὸς τί πως ἔχειν, ἴσως ἂν ῥηθεῖη τι πρὸς αὐτά. ὁ δὲ
 πρότερος ὄρισμός παρακολουθεῖ μὲν πᾶσι τοῖς πρὸς τι,
 οὐ μὴν ταυτόν γέ ἐστὶ τῷ πρὸς τι αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ
 ἄπερ ἐστὶν ἐτέρων λέγεσθαι. ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν
 ὅτι ἐάν τις εἰδῇ τι ὠρισμένως τῶν πρὸς τι, κάκεινο πρὸς
 10 ὃ λέγεται ὠρισμένως εἴσεται. φανερόν μὲν οὖν καὶ ἐξ
 αὐτῶν ἐστίν. εἰ γὰρ οἶδέ τις τόδε τι ὅτι ἐστὶ τῶν πρὸς
 τι, ἐστὶ δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρὸς τι ταυτόν τῷ πρὸς τί πως
 ἔχειν, κάκεινο οἶδε πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει· εἰ γὰρ οὐκ οἶ-
 15 δεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει, οὐδ' εἰ πρὸς τί πως
 ἔχει εἴσεται. καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα δὲ δῆλον τὸ τοι-
 οῦτον, οἷον τόδε τι εἰ οἶδε ἀφωρισμένως ὅτι ἐστὶ διπλά-
 σιον, καὶ ὅτον διπλάσιόν ἐστιν εὐθὺς ἀφωρισμένως οἶδεν·
 εἰ γὰρ μηδενὸς τῶν ἀφωρισμένων οἶδεν αὐτὸ διπλάσιον,
 οὐδ' εἰ διπλάσιόν ἐστιν ὅλως οἶδεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τόδε
 20 τι εἰ οἶδεν ὅτι κάλλιόν ἐστι, καὶ ὅτου κάλλιόν ἐστιν εὐ-
 θὺς ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον εἰδέναι διὰ ταῦτα. οὐκ ἀο-
 ρίστως δὲ εἴσεται ὅτι τοῦτό ἐστὶ χείρονος κάλλιον· ὑπό-
 ληψις γὰρ τὸ τοιοῦτο γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη· οὐ γὰρ ἔτι
 ἀκριβῶς εἴσεται ὅτι ἐστὶ χείρονος κάλλιον. εἰ γὰρ οὕτως
 25 ἔτυχεν, οὐδέν ἐστι χείρον αὐτοῦ. ὥστε φανερόν ὅτι ἀναγ-
 καῖόν ἐστιν, ὃ ἂν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι ἀφωρισμένως, κά-
 κεινο πρὸς ὃ λέγεται ἀφωρισμένως εἰδέναι. τὴν δέ γε κε-
 φαλήν καὶ τὴν χεῖρα καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, ἃ εἰσιν
 οὐσίαι, αὐτὸ μὲν ὅπερ ἐστὶν ὠρισμένως ἐστὶν εἰδέναι, πρὸς
 30 ὃ δὲ λέγεται, οὐκ ἀναγκαῖον· τίνος γὰρ αὕτη ἢ κεφαλὴ
 ἢ τίνος ἢ χεῖρ, οὐκ ἐστὶν εἰδέναι ὠρισμένως. ὥστε οὐκ
 ἂν εἴη ταῦτα τῶν πρὸς τι. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ ταῦτα τῶν
 πρὸς τι, ἀληθὲς ἂν εἴη λέγειν ὅτι οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς
 τί ἐστὶν. ἴσως δὲ χαλεπὸν ὑπὲρ τῶν τοιούτων σφοδρῶς

ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπισκευμένον· τὸ μέντοι διη-
 πορηκέναι ἐφ' ἐκάστου αὐτῶν οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν.
 ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοὶ τινες εἶναι λέγονται. 8
 ἔστι δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομένων. Ἐν μὲν οὖν
 εἶδος ποιότητος ἕξις καὶ διαθέσεις λεγέσθωσαν. διαφέρει 5
 δὲ ἕξις διαθέσεως τῷ πολὺ χρονιώτερον εἶναι καὶ μοι-
 μιώτερον. τοιαῦται δὲ αἱ τε ἐπιστήμαι καὶ αἱ ἀρεταί· ἡ
 τε γὰρ ἐπιστήμη δοκιᾷ τῶν παρμονίμων εἶναι καὶ δυσκι-
 νήτων, ἐὰν καὶ μετρίως τις ἐπιστήμην λάβῃ, ἐὰν περ μὴ
 μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου ἢ ἄλλου τινὸς τοιοῦ- 10
 του· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ
 σωφροσύνη καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, οὐκ ἐκίνητον δο-
 κιᾷ εἶναι οἷδ' εὐμετάβολον. διαθέσεις δὲ λέγονται ἕστιν
 ἐκίνητα καὶ ταχὺ μεταβάλλοντα, οἷον θερμότης καὶ κα- 15
 τάρυξις καὶ νόσος καὶ ὑγίεια καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτά· διά-
 κειται μὲν γὰρ πως κατὰ ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ταχὺ δὲ
 μεταβάλλει ἐκ θερμοῦ ψυχρὸς γενόμενος καὶ ἐκ τοῦ ὑγι-
 αίνειν εἰς τὸ νοσεῖν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, εἰ
 μὴ τις καὶ αὐτῶν τούτων τυγχάνοι διὰ χρόνου πλῆθος
 ἤδη πεφυσιωμένη καὶ ἀνίατος ἢ πάνν δυσκίνητος οὔσα, 20
 ἢν ἂν τις ἴσως ἕξιν ἤδη προσυγορεύοι. φανερόν δὲ ὅτι
 ταῦτα βούλονται ἕξις λέγειν, ἅ ἐστι πολυχρονιώτερα καὶ
 δυσκινήτοτερα· τοὺς γὰρ τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνν κατ-
 ἔχοντας ἀλλ' ἐκίνητους ὄντας οἳ φασιν ἕξιν ἔχειν, καί-
 τοι διάκεινται γέ πως κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἢ χειρόν ἢ 25
 βέλτιον. ὥστε διαφέρει ἕξις διαθέσεως τῷ τὴν μὲν ἐ-
 κίνητον εἶναι, τὴν δὲ πολυχρονιωτέραν τε καὶ δυσκινήτο-
 τέραν. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἕξις καὶ διαθέσεις, αἱ δὲ διαθέ-
 σεις οὐκ ἔξ ἀνάγκης ἕξις· οἱ μὲν γὰρ ἕξις ἔχοντες καὶ
 διάκεινται γέ πως κατ' αὐτάς, οἱ δὲ διακείμενοι οὐ πάν- 30
 τως καὶ ἕξιν ἔχουσιν.

ἕτερον δὲ γένος ποιότητος καθ' ὃ πνευτικὸς ἢ δρομι-
 κοῦς ἢ ὑγιεινοῦς ἢ νοσήδεις λέγομεν, καὶ ἀπλῶς ὅσα κατὰ
 δύνειν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν λέγεται. οὐ γὰρ τῷ δια-

8 κείσθαι γέ πως ἕκαστον τῶν τοιούτων ποιὸν λέγεται, ἀλλὰ
 τῷ δύναιμι ἔχειν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν τοῦ ποιῆσαι τι
 8 ῥαδίως ἢ μηδὲν πάσχειν, οἷον πυκτικοὶ ἢ δρομικοὶ οὐ τῷ
 διακείσθαι πως λέγονται ἀλλὰ τῷ δύναιμι ἔχειν φυσικὴν
 5 τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως, ὑγιεῖνοι δὲ λέγονται τῷ δύναιμι
 ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥα-
 δίως, νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν
 πάσχειν ῥαδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων. ὁμοίως δὲ τούτοις
 καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν ἔχει· τὸ μὲν γὰρ σκλη-
 10 ρὸν λέγεται τῷ δύναιμι ἔχειν τοῦ μὴ ῥαδίως διακείσθαι,
 τὸ δὲ μαλακὸν τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ αὐτοῦ τοῦτου.
 τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ
 πάθη. ἔστι δὲ τὰ τοιάδε οἷον γλυκύτης τε καὶ πικρότης
 καὶ στρουφνότης καὶ πάντα τὰ τούτοις συγγενῆ, ἔτι δὲ
 15 θερμότης καὶ ψυχρότης καὶ λευκότης καὶ μελανία. ὅτι
 μὲν οὖν αὗται ποιότητές εἰσι, φανερόν· τὰ γὰρ δεδεγμένα
 αὐτὰ ποιά λέγεται κατ' αὐτάς, οἷον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητι
 δεδέχθαι γλυκὺ λέγεται καὶ τὸ σῶμα λευκὸν τῷ λευκότητι
 δεδέχθαι ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει· παθητι-
 20 καὶ δὲ ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς
 ποιότητας πεπονθέναι τι· οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεπονθέ-
 ναι τι λέγεται γλυκὺ, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐ-
 δέν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης
 παθητικαὶ ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα
 25 πεπονθέναι τι, τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἕκαστην τῶν
 εἰρημένων ποιότητων πάθος εἶναι ποιητικὴν παθητικαὶ
 ποιότητες λέγονται· ἢ τε γὰρ γλυκύτης πάθος τι κατὰ
 τὴν γεῦσιν ἐμποιεῖ καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν ἀφήν, ὁμοίως
 δὲ καὶ αἱ ἄλλαι. λευκότης δὲ καὶ μελανία καὶ αἱ ἄλλαι
 30 χροαὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις παθητικαὶ
 ποιότητες λέγονται, ἀλλὰ τῷ αὐτάς ἀπὸ πάθους γεγονέ-
 ναι. ὅτι μὲν οὖν γίνονται διὰ πάθος πολλαὶ μεταβολαὶ
 χρωμάτων, δῆλον· αἰσχυνοῦσιν γὰρ τις ἐρυθρὸς ἐγένετο
 καὶ φοβηθεὶς ὠχρὸς καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὥστε καὶ

εἴ τις φύσει τῶν τοιούτων τι παθῶν πέπονθεν ἔκ τινων 8
 φυσικῶν συμπτωμάτων, τὴν ὁμοίαν χροιάν εἰκός ἐστιν
 ἔχειν αὐτόν· ἦτις γὰρ νῦν ἐν τῷ αἰσχυρῶν διαθέσεις
 τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐγένετο, καὶ κατὰ φυσικὴν σύστασιν ἢ
 αὐτὴ γένοιτ' ἂν, ὥστε φύσει καὶ τὴν χροιάν ὁμοίαν γί- 5
 γνεσθαι. ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιούτων συμπτωμάτων ἀπό
 τινων παθῶν δυσκινήτων καὶ παραμονίμων τὴν ὀρχὴν
 εἴληφε, παθητικαὶ ποιότητες λέγονται. εἴτε γὰρ ἐν τῇ
 κατὰ φύσιν συστάσει ὠχρότης ἢ μελανία γεγένηται, ποιό-
 τητες λέγονται (ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λεγόμεθα), εἴτε 10
 διὰ νίκσον μακρὰν ἢ διὰ καῦμα τὸ αὐτὸ τοῦτο συμβέβη-
 κεν ὠχρότης ἢ μελανία, καὶ μὴ ῥαδίως ἀποκαθίστανται
 ἢ καὶ διὰ βίον παραμένουσι, ποιότητες καὶ αὐταὶ λέγον-
 ται· ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λεγόμεθα. ὅσα δὲ
 ἀπὸ ῥαδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γί- 15
 νεται, πάθη λέγεται, ποιότητες δὲ οὔ· οὐ γὰρ λέγονται
 ποιοὶ τινες κατὰ ταύτας. οὔτε γὰρ ὁ ἐρυθριῶν διὰ τὸ
 αἰσχυρῶν ἐρυθρίας λέγεται, οὔτε ὁ ὠχριῶν διὰ τὸ φο-
 βηθῆναι ὠχρίας, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι. ὥστε πάθη
 μὲν τὰ τοιαῦτα λέγεται, ποιότητες δὲ οὔ· ὁμοίως δὲ τού- 20
 τοις καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη
 λέγεται. ὅσα γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθὺς ἀπὸ τινων παθῶν
 δυσκινήτων γεγένηται, ποιότητες λέγονται, οἷον ἢ τε μα-
 νικὴ ἔκστασις καὶ ἡ ὀργὴ καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ
 ταύτας λέγονται, ὀργίλοι τε καὶ μανικοὶ· ὁμοίως δὲ καὶ 25
 ὅσαι ἐκστάσεις μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἀπὸ τινων ἄλλων συμ-
 πτωμάτων γεγένηται δυσπαλάλακτοι ἢ καὶ ὄλως ἀκίνητοι,
 ποιότητες καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λέγον-
 ται. ὅσα δὲ ἀπὸ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γίνεται, πάθη
 λέγεται, οἷον εἰ λυπούμενός τις ὀργιλώτερός ἐστιν· οὐδὲ 30
 γὰρ λέγεται ὀργίλος ὁ ἐν τῷ τοιοῦτῳ πάθει ὀργιλώτερος
 ὢν, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι. ὥστε πάθη μὲν λέγεται
 τὰ τοιαῦτα, ποιότητες δ' οὔ. ἡμῶν ὅσοι ἄλλοι μὲν
 τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε καὶ ἡ περὶ

8 ἕκαστον ἐπύροχουσα μορφή, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εὐθύτης
καὶ καμπυλότης, καὶ εἴ τι τούτοις ὁμοίων ἔστιν. καθ'
ἕκαστον γὰρ τούτων ποιόν τι λέγεται· τὸ γὰρ τρίγωνον
ἢ τετράγωνον εἶναι ποιόν τι λέγεται, καὶ τὸ εὐθύ ἢ καμ-
5 πύλον. καὶ κατὰ τὴν μορφήν δὲ ἕκαστον ποιόν τι λέγεται.
τὸ δὲ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον
δόξειε μὲν ἂν ποιόν τι σημαίνειν, ἔοικε δὲ ἀλλότρια τὰ
τοιαῦτα εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως· θέσει γὰρ
μᾶλλον τινα φαίνεται τῶν μορίων ἑκάτερον δηλοῦν. πυ-
10 κνὸν μὲν γὰρ τῷ τὰ μόρια σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις, μα-
νὸν δὲ τῷ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων· καὶ λεῖον μὲν τῷ ἐπ'
εὐθείας ἥως τὰ μόρια κείσθαι, τραχὺ δὲ τῷ τὸ μὲν ὑπερ-
ἔχειν τὸ δὲ ἔλλειπαιν.

15 ἴσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἂν τις φανεῖη τρόπος ποιό-
τητος, ἀλλ' οἱ γε μάλιστα λεγόμενοι σχεδὸν οὗτοί εἰσιν.
ποιότητες μὲν οὖν εἰσὶν αἱ εἰρημέναι, ποιά δὲ τὰ κατὰ
ταύτας παρωνύμως λεγόμενα ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐ-
τῶν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πλείστων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων
παρωνύμως λέγεται, οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος λευκὸς καὶ
20 ἀπὸ τῆς γραμματικῆς γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς δικαιο-
σύνης δίκαιος, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπ' ἐνίων
δὲ διὰ τὸ μὴ κείσθαι ταῖς ποιότησιν ὀνόματα οὐκ ἐνδέ-
χεται παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, οἷον δρομικὸς ἢ
πυκτικὸς ὁ κατὰ δύναναι φυσικὴν λεγόμενος ἀπ' οὐδε-
25 μιᾶς ποιότητος παρωνύμως λέγεται· οὐ γὰρ κείτται ὀνό-
ματα ταῖς δυνάμεσι καθ' ἃς οὗτοι ποιοὶ λέγονται, ὡσπερ
ταῖς ἐπιστήμῃσι καθ' ἃς πυκτικοὶ ἢ παλαιστρικοὶ κατὰ
διάθεσιν λέγονται· πυκτικὴ γὰρ λέγεται ἐπιστήμη καὶ πυ-
λαιστρική, ποιοὶ δ' ἀπὸ τούτων παρωνύμως οἱ διακείμε-
30 νοι λέγονται. ἐπίοτε δὲ καὶ ὀνόματος κείμενον οὐ λέγεται
παρωνύμως τὸ κατ' αὐτὴν ποιὸν λεγόμενον, οἷον ἀπὸ τῆς
ἄρετῆς ὁ σπουδαῖος τῷ γὰρ ἄρετῆν ἔχειν σπουδαῖος λέ-
γεται, ἀλλ' οὐ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ἄρετῆς· οὐκ ἐπὶ
πολλῶν δὲ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν· ποιά τοίνυν λέγεται τὰ

παρωνύμως ἀπὸ τῶν εἰρημένων ποιοτήτων λεγόμενα ἢ 8
ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν. ἔτι δὲ ἐπιπέδου καὶ ὀρθογώνου
ἐπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποῖόν, ὅσον δι-
καιοσύνη ἀδικία ἐναντίον καὶ λευκότης μελαγχία καὶ τᾶλλα
δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ κατ' αὐτάς ποιά λεγόμενα, ὅσον τὸ 5
ἄδικον τῷ δικαίῳ καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. οὐκ ἐπὶ πάν-
των δὲ τὸ τοιοῦτο· τῷ γὰρ πυρρῷ ἢ ὠχρῷ ἢ ταῖς τοι-
αύταις χροιαῖς οὐδὲν ἐναντίον ποιοῖς οὔσιν. ἔτι δέ, ἐάν
τῶν ἐναντίων θάτερον ἢ ποῖόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσται ποῖόν.
τοῦτο δὲ δῆλον προχειρίζομένῳ τὰς ἄλλας κατηγορίας, 10
ὅσον εἰ ἔστιν ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποῖόν δὲ
ἡ δικαιοσύνη, ποῖόν ἄρα καὶ ἡ ἀδικία· οὐδεμία γὰρ τῶν
ἄλλων κατηγοριῶν ἐφαρμόσει τῇ ἀδικίᾳ· οὔτε γὰρ τὸ πο-
σὸν οὔτε τὸ πρὸς τι οὔτε ποῦ οὔθ' ὅλως τι τῶν τοιούτων
οὐδέν, ἀλλ' ἡ ποῖόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν 15
κατὰ τὸ ποῖόν ἐναντίων.

ἐπιδέχεται δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥτιον τὰ ποιά. λευ-
κὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥτιον ἕτερον ἕτερον λέγεται, καὶ δι-
καιον ἕτερον ἕτερον μᾶλλον. καὶ αὐτὸ δὲ ἐπίδοσιν λαμβάνει·
λευκὸν γὰρ ὄν ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι. 20
οὐ πάντα δέ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα. δικαιοσύνη γὰρ δικαιο-
σύνης εἰ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥτιον, ἀπορήσειεν ἂν τις·
ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων. ἔτι γὰρ διαμι-
φισβητοῦσι περὶ τῶν τοιούτων· δικαιοσύνην μὲν γὰρ δι-
καιοσύνης οὐ πάνυ φασὶ δεῖν λέγεσθαι μᾶλλον καὶ ἥτιον, 25
οὐδὲ ὑγίειαν ὑγείας, ἥτιον μέντοι ἔχειν ἕτερον ἕτερον
ὑγίειαν, καὶ δικαιοσύνην ἕτερον ἕτερον, ὡσαύτως δὲ καὶ
γραμματικὴν καὶ τὰς ἄλλας διαθέσεις. ἀλλ' οὖν τὰ γε
κατὰ ταύτας λεγόμενα ἀναμφισβητήτως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλ-
λον καὶ τὸ ἥτιον· γραμματικώτερος γὰρ ἕτερος ἕτερον 30
λέγεται καὶ ὑγιεινότερος καὶ δικαιότερος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων ὡσαύτως. τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον οὐ δοκεῖ τὸ
μᾶλλον ἐπιδέχεσθαι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐδέν.
τὰ μὲν γὰρ ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ τριγώνου λόγον ἢ τὸν

8 τοῦ κύκλου πάνθ' ὁμοίως τρίγωνα ἢ κύκλοι εἰσὶ, τῶν δὲ μὴ ἐνδεχομένων οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου ῥηθήσεται· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τετράγωνον τοῦ ἑτερομήκους κύκλος ἐστίν· οὐδέτερον γὰρ ἐπιδέχεται τὸν τοῦ κύκλου λόγον.

5 ἅπλῳς δέ, ἐὰν μὴ ἐπιδέχεται ἀμφοτέρα τὸν τοῦ προκειμένου λόγον, οὐ ῥηθήσεται τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου μᾶλλον. οὐ πάντα ὅν τὰ ποιᾶ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. τῶν μὲν ὅν εἰρημένων οὐδὲν ἴδιον ποιότητος, ὅμοια δὲ καὶ ἀνόμοια κατὰ μόνας τὰς ποιότητας λέγεται· ὅμοιον

10 γὰρ ἕτερον ἑτέρῳ οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδὲν ἢ καθ' ὃ ποιῶν ἐστιν. ὥστε ἴδιον ἂν εἴη τῆς ποιότητος τὸ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον λέγεσθαι κατ' αὐτήν. οὐ δὲ ταράττεσθαι, μὴ τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρὸς τι

15 συγκαταριθμεῖσθαι· τὰς γὰρ ἕξεις καὶ διαθέσεις τῶν πρὸς τι εἶναι ἐλέγομεν. σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ γένη πρὸς τι λέγεται, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα οὐδέν. ἢ μὲν γὰρ ἐπιστήμη, γένος οὔσα, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται (τινὸς γὰρ ἐπιστήμη λέγεται), τῶν δὲ καθ' ἕκαστα

20 οὐδὲν αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται, οἷον ἢ γραμματικὴ οὐ λέγεται τινὸς γραμματικῆ· οὐδ' ἢ μουσικὴ τινὸς μουσικῆ. ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ τὸ γένος καὶ αὐταὶ τῶν πρὸς τι λέγονται, οἷον ἢ γραμματικὴ λέγεται τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς γραμματικῆ, καὶ ἢ μουσικὴ τινὸς ἐπιστήμη λέγεται, οὐ

25 οὐ τινὸς μουσικῆ. ὥστε αἱ καθ' ἕκαστα οὐκ εἰσὶ τῶν πρὸς τι. λεγόμεθα δὲ ποιῶν ταῖς καθ' ἕκαστα ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν ἐπιστήμονες γὰρ λεγόμεθα τῷ ἔχειν τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιστημῶν τινά. ὥστε αὐταὶ ἂν καὶ ποιότητες εἴησαν, αἱ καθ' ἕκαστα, καθ' ἃς ποτε καὶ ποιῶν

30 λεγόμεθα· αὐταὶ δὲ οὐκ εἰσὶ τῶν πρὸς τι. ἔτι εἰ τυγχάνοι τὸ αὐτὸ πρὸς τι καὶ ποιῶν ὄν, οὐδὲν ἄτοπον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν αὐτὸ καταριθμεῖσθαι.

9 ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναντιότητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον· τὸ γὰρ θερμαίνειν τῷ

ψύχειν ἐναντίον καὶ τὸ θερμαίνεσθαι τῷ ψύχεσθαι καὶ 9
τὸ ἡδεσθαι τῷ λυπεῖσθαι, ὥστε ἐπιδέχεται ἐναντιότητα
καὶ τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἥτιον· θερμαίνειν γὰρ μᾶλλον καὶ
ἥτιον ἔστι, καὶ θερμαίνεσθαι μᾶλλον καὶ ἥτιον. ἐπιδέ-
χεται οὖν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥτιον τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πά- 5
σχειν.

ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα λέγεται· εἴρηται δὲ
καὶ ὑπὲρ τοῦ κείσθαι ἐν τοῖς πρὸς τι, ὅτι παρωνύμως
ἀπὸ τῶν θέσεων λέγεται. ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν, τοῦ τε
ποτέ καὶ τοῦ ποῦ καὶ τοῦ ἔχειν, διὰ τὸ προφανῆ εἶναι 10
οὐδὲν ὑπὲρ αὐτῶν ἄλλο λέγεται ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐρρέθη,
ὅτι τὸ ἔχειν μὲν σημαίνει τὸ ὑποδεσθαι, τὸ ὑπλίσθαι,
τὸ δὲ ποῦ οἶον ἐν Λυκείῳ, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ὑπὲρ αὐ-
τῶν ἐρρέθη.

ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἱκανὰ τὰ εἰ- 10
ρημένα· περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ποσαυχῶς εἰώθεν ἀντι-
κεῖσθαι, ῥητέον. λέγεται δὲ ἕτερον εἴτερον ἀντικεῖσθαι
τετραχῶς, ἢ ὡς τὰ πρὸς τι, ἢ ὡς τὰ ἐναντία, ἢ ὡς στέ-
ρησις καὶ ἕξις, ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἀντίκειται
δὲ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὡς τύπῳ εἰπεῖν ὡς μὲν τὰ πρὸς 20
τι, οἷον τὸ διπλάσιον τῷ ἡμίσει, ὡς δὲ τὰ ἐναντία, οἷον
τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ, ὡς δὲ τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν,
οἷον τυφλότης καὶ ὄψις, ὡς δὲ κατὰ φασιν καὶ ἀπόφασιν,
οἷον κάθηται - οὐ κάθηται.

ὅσα μὲν οὖν ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, αὐτὰ ὑπὲρ 25
ἔστι τῶν ἀντικειμένων λέγεται ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς
αὐτά, οἷον τὸ διπλάσιον, αὐτὸ ὅπερ ἔστιν, ἕτερον διπλά-
σιον λέγεται· τινὸς γὰρ διπλάσιον. καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ
τῷ ἐπιστητῷ ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, καὶ λέγεται γε ἡ
ἐπιστήμη αὐτὸ ὅπερ ἔστι τοῦ ἐπιστητοῦ. καὶ τὸ ἐπιστη- 30
τὸν δὲ αὐτὸ ὅπερ ἔστι πρὸς ἀντικείμενον λέγεται, τὴν ἐπι-
στήμην· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τινὶ λέγεται ἐπιστητὸν, τῇ
ἐπιστήμῃ.

ὅσα οὖν ἀντίκειται ὡς τὰ πρὸς τι, αὐτὰ ὑπὲρ ἔστιν

10 ἐτέρων λέγεται ἢ ὀπωσδήποτε πρὸς ἄλληλα λέγεται. τὰ
 δὲ ὡς τὰ ἐναντία, αὐτὰ μὲν ἄπερ ἐστὶν οὐδαμῶς πρὸς
 ἄλληλα λέγεται, ἐναντία μὲντοι ἀλλήλων λέγεται οὔτε
 γὰρ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον,
 5 οὔτε τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον. ὥστε
 διαφέρουσιν αὐταὶ αἱ ἀντιθέσεις ἀλλήλων. ὅσα δὲ τῶν
 ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν
 κατηγορεῖται ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τούτων
 οὐδὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον. ὧν δὲ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον
 10 ὑπάρχειν, τούτων ἐστὶ τι ἀνὰ μέσον πάντως, οἷον νόσος
 καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζῶου πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ἀναγ-
 καῖόν γε θάτερον ὑπάρχειν τῷ τοῦ ζῶου σώματι, ἢ νόσον
 ἢ ὑγίειαν. καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθμοῦ κατηγο-
 ρεῖται, καὶ ἀναγκαῖόν γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ ὑπάρχειν,
 15 ἢ περιττὸν ἢ ἄρτιον. καὶ οὐκ ἐστὶ γε τούτων οὐδὲν ἀνὰ
 μέσον, οὔτε νόσον καὶ ὑγίειαν οὔτε περιττοῦ καὶ ἄρτιον,
 ὧν δὲ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἐστὶ
 τι ἀνὰ μέσον, οἷον μέλαν καὶ λευκὸν ἐν σώματι πέφυκε
 γίνεσθαι, καὶ οὐκ ἀναγκαῖόν γε θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν
 20 τῷ σώματι· οὐ γὰρ πᾶν ἦτοι λευκὸν ἢ μέλαν ἐστίν. καὶ
 φαῦλον δὲ καὶ σπουδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ' ἀν-
 θρώπου καὶ κατὰ ἄλλων πολλῶν, οὐκ ἀναγκαῖον δὲ θά-
 τερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἐκείνοις ὧν ἂν κατηγορεῖται· οὐ
 γὰρ πάντα ἦτοι φαῦλα ἢ σπουδαῖά ἐστιν. — καὶ ἐστὶ γέ τι
 25 τούτων ἀνὰ μέσον, οἷον τοῦ μὲν λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ
 φαιὸν καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα, τοῦ δὲ φαύ-
 λου καὶ σπουδαίου τὸ οὔτε φαῦλον οὔτε σπουδαῖον, ἐπ'
 ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα κεῖται τοῖς ἀνὰ μέσον, οἷον λευ-
 κοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα
 30 χρώματα· ἐπ' ἐνίων δὲ ὀνόματι μὲν οὐκ εὐπορον τὸ ἀνὰ
 μέσον ἀποδοῦναι, τῇ δ' ἑκατέρου τῶν ἕκρων ἀποφάσει τὸ
 ἀνὰ μέσον ὀρίζεται, οἷον τὸ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν καὶ
 οὔτε δίκαιον οὔτε ἄδικον.

ἡμῖν τοῖς

αὐτὸ στέρησις δὲ καὶ ἕξις λέγεται μὲν περὶ ταῦτόν τι, οἷον

ἡ ὕψις καὶ ἡ τυφλότης περὶ ὀφθαλμῶν· καθόλου δὲ εἰ- 10
 πειν, ἐν ᾧ ἡ ἕξις πέφυκε γίνεσθαι, περὶ τοῦτο λέγεται
 ἐκάτερον αὐτῶν. ἔστειρῆσθαι δὲ τότε λέγομεν ἔκυστον
 τῶν τῆς ἕξεως δεκτικῶν, ὅταν ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν καὶ
 ὅτε πέφυκεν ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχειν. κωδόν τε γὰρ λέ- 5
 γομεν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὀδόντας, καὶ τυφλὸν οὐ τὸ μὴ ἔχον
 ὄψιν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχειν· τινὰ γὰρ ἐκ
 γενετῆς οὔτε ὄψιν ἔχει οὔτε ὀδόντας, ἀλλ' οὐ λέγεται
 οὔτε κωδὰ οὔτε τυφλά· τὸ δὲ ἔστειρῆσθαι καὶ τὸ τὴν
 ἕξιν ἔχειν οὐκ ἔστι στέρησις καὶ ἕξις. ἕξις μὲν γὰρ ἔστιν 10
 ἡ ὕψις, στέρησις δὲ ἡ τυφλότης· τὸ δὲ ἔχειν τὴν ὄψιν
 οὐκ ἔστιν ὄψις, οὐδὲ τὸ τυφλὸν εἶναι τυφλότης· στέρη-
 σις γάρ τις ἢ τυφλότης ἔστιν, τὸ δὲ τυφλὸν εἶναι ἔστει-
 ρῆσθαι, οὐ στέρησις ἔστιν. ἔτι εἰ ἦν ἡ τυφλότης ταῦτόν
 τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφοτέρω κατὰ τοῦ αἰ- 15
 τοῦ· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἄνθρωπος, τυφλότης δὲ
 οὐδαμῶς λέγεται ὁ ἄνθρωπος. ἀντικεῖσθαι δὲ καὶ ταῦτα
 δοκεῖ, τὸ ἔστειρῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἕξιν ἔχειν, ὡς στέρησις
 καὶ ἕξις· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ
 ἡ τυφλότης τῇ ὄψει ἀντίκειται, οὕτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι 20
 τῷ ὄψιν ἔχειν ἀντίκειται. οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν καὶ κατάφα-
 σιν ἀπόφασις καὶ κατάφασις· ἡ μὲν γὰρ κατάφασις λόγος
 ἔστι κατευφατικὸς καὶ ἡ ἀπόφασις λόγος ἀποφατικὸς, τῶν
 δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν οὐδὲν ἔστι λόγος. 25
 λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικεῖσθαι ἀλλήλοις ὡς κατάφασις
 καὶ ἀπόφασις· καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ὁ τρόπος τῆς ἀντι-
 θέσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ ποτε ἡ κατάφασις πρὸς τὴν
 ἀπόφασιν ἀντίκειται, οἷον τὸ κάθηται τῷ οὐ κάθηται,
 οὕτω καὶ τὸ ὑφ' ἐκάτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, τὸ καθῆ- 30
 σθαι τῷ μὴ καθῆσθαι. ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἕξις οὐκ ἀντίκειται ὡς τὰ
 πρὸς τι φανερόν· οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ ὅπερ ἔστι τοῦ ἀν-
 τικειμένου· ἡ γὰρ ὄψις οὐκ ἔστι τυφλότητος ὄψις, οὐδ'

10 ἄλλως οὐδαμῶς πρὸς αὐτὸ λέγεται, ὡσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ
 τυφλότης λέγεται ἂν τυφλότης ὕψους, ἀλλὰ στέρησις μὲν
 ὕψους ἢ τυφλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὕψους οὐ λέγε-
 ται. ἔτι τὰ πρὸς τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται,
 5 ὥστε καὶ ἡ τυφλότης εἴπερ ἦν τῶν πρὸς τι, ἀντίστρεφεν
 ἂν κάκεινο πρὸς ὃ λέγεται. ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ
 λέγεται ἡ ὕψις τυφλότητος ὕψις. καὶ ὅτι ἄλλοι μὲν
 ὅτι δὲ οὐδ' ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρ-
 ρησιν καὶ ἔξιν λεγόμενα, ἐκ τῶνδε δῆλον. τῶν μὲν γὰρ
 10 ἐναντίων, ὧν μηδὲν ἔστιν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν ᾧ πέ-
 φυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρ-
 χειν αἰε'. τούτων γὰρ οὐδὲν ἦν ἀνὰ μέσον, ὧν θάτερον
 ἦν ἀναγκαῖον τῷ δεκτικῷ ὑπάρχειν, οἷον ἐπὶ νόσου καὶ
 ἑμείας καὶ περιτιοῦ καὶ ἀρτίου. ὧν δὲ ἔστι τι ἀνὰ μέ-
 15 σόν, οὐδέποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν θάτερον· οὔτε γὰρ
 λευκὸν ἢ μέλαν ἀνάγκη πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν, οὔτε θερ-
 μὸν οὔτε ψυχρόν· τούτων γὰρ ἀνὰ μέσον τι οὐδὲν κωλύει
 ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ τούτων ἦν τι ἀνὰ μέσον, ὧν μὴ
 ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν ἦν τῷ δεκτικῷ, εἰ μὴ οἷς
 20 φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι καὶ
 τῇ χιόνι τὸ λευκῇ. ἐπὶ δὲ τούτων ἀφωρισμένως ἀναγ-
 καῖον θάτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐχ ὀπότερον ἔτυχεν· οὐ γὰρ
 ἐνδέχεται τὸ πῦρ ψυχρόν εἶναι οὐδὲ τὴν χιόνα μέλαιναν.
 ὥστε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν
 25 ὑπάρχειν, ἀλλὰ μόνον οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, καὶ τού-
 τοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν καὶ οὐχ ὀπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ
 δὲ τῆς στέρησεως καὶ τῆς ἔξεως οὐδέτερον τῶν εἰρημίων
 ἀληθές· οἷδὲ γὰρ αἰετὶ τῷ δεκτικῷ ἀναγκαῖον θάτερον αὐ-
 τῶν ὑπάρχειν· τὸ γὰρ μήπω πεφυκὸς ὕψιν ἔχειν οὔτε
 30 τυφλὸν οὔτε ὕψιν ἔχον λέγεται, ὥστε οὐκ ἂν εἴη ταῦτα
 τῶν τοιούτων ἐναντίων ὧν οὐδὲν ἔστιν ἀνὰ μέσον. ἀλλ'
 οἷδ' ὧν τι ἔστιν ἀνὰ μέσον· ἀναγκαῖον γὰρ ποτε παντὶ
 τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· ὅταν γὰρ ἤδη πε-
 φυκὸς ἢ ὕψιν ἔχειν, τότε ἢ τυφλὸν ἢ ὕψιν ἔχον ῥηθήσε-

ται, καὶ τούτων οὐκ ἀφωρισμένως θάτερον, ἀλλ' ὁπότερον 10
 ἔτιχεν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ἔχον ὄψιν εἶναι,
 ἀλλ' ὁπότερον ἔτιχεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων, ὧν ἔστι τι
 ἀπὸ μέσον, οὐδέποτε ἀναγκαῖον ἦν παντὶ θάτερον ὑπάρ-
 χειν, ἀλλὰ τισί, καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν· ὥστε 5
 δῆλον ὅτι κατ' οὐδέτερον τῶν τρόπων ὡς τὰ ἐναντία ἀν-
 τίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα.
 ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων, ὑπάρχοντος τοῦ δεκτικοῦ,
 δυνατὸν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γίνεσθαι, εἰ μὴ τινι φύσει
 τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμοῦ εἶναι· καὶ γὰρ τὸ 10
 ὑγιαῖνον δυνατὸν νοσῆσαι καὶ τὸ λευκὸν μέλαν γενέσθαι
 καὶ τὸ ψυχρὸν θερμὸν, καὶ ἐκ σπουδαίου γε φαῦλον καὶ
 ἐκ φαύλου σπουδαῖον δυνατὸν γενέσθαι· ὁ γὰρ φαῦλος
 εἰς βελτίους διατριβὰς ἀγόμενος καὶ λόγους κἂν μικρὸν
 γέ τι ἐπιδοίῃ εἰς τὸ βελτίων εἶναι· εἰάν δὲ ἅπαξ κἂν μι- 15
 κράν ἐπίδοσιν λάβῃ, φανερὸν ὅτι ἢ τελείως ἀν' μεταβάλοι
 ἢ πάνυ πολλὴν ἐπίδοσιν λάβοι· αἰεὶ γὰρ εὐκρινετότερος
 πρὸς ἀρετὴν γίνεται, κἂν ἡντιοῦν ἐπίδοσιν εἰληφώς ἔξ
 ἀρχῆς ἦ, ὥστε καὶ πλείω εἰκὸς ἐπίδοσιν αὐτὸν λαμβάνειν.
 καὶ τοῦτο αἰεὶ γινόμενον τελείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἔξιν ἀπο- 20
 καθίστησιν, εἰάν περ μὴ χρόνω ἔξειργηται· ἐπὶ δὲ γε τῆς
 ἔξεως καὶ τῆς στέρησεως ἀδύνατον εἰς ἄλληλα μεταβολὴν
 γενέσθαι· ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔξεως ἐπὶ τὴν στέρησιν γίνε-
 ται μεταβολή, ὑπὸ δὲ τῆς στέρησεως ἐπὶ τὴν ἔξιν ἀδύ-
 νατον· οὔτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός τις πάλιν ἀνέβλεψεν, 25
 οὔτε φαλακρὸς ὧν πάλιν κομήτης ἐγένετο, οὔτε κωδὸς ὧν
 ὀδόντας ἔφρυσεν.
 ὅσα δὲ ὡς κατάφρασις καὶ ἀπόφρασις ἀντίκειται, φανε-
 ρὸν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται·
 ἐπὶ γὰρ μόνων τούτων ἀναγκαῖον αἰεὶ τὸ μὲν ἀληθές τὸ 30
 δὲ ψεῦδος αὐτῶν εἶναι· οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγ-
 καῖον αἰεὶ θάτερον ἀληθές εἶναι θάτερον δὲ ψεῦδος, οὔτε
 ἐπὶ τῶν πρὸς τι, οὔτε ἐπὶ τῆς ἔξεως καὶ τῆς στέρησεως.
 οἷον ἢ ὑγίεια καὶ ἢ νόσος ἐναντία, καὶ οὐδέτερόν γε οὔτε

- 10 ἀληθές οὔτε ψεῦδος ἐστίν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτῶν οὐδέτερον οὔτε ἀληθές οὔτε ψεῦδος. οὐδέ γε τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν, οἷον ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης.
- 5 ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθές οὔτε ψεῦδος ἐστίν· πάντα δὲ τὰ εἰρημένα ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα ἂν δόξειε τὸ τοιοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων λεγομένων· τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτην τῷ νοσεῖν Σωκράτην ἐναντίον ἐστίν. ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον αἰ
- 10 θάτερον μὲν ἀληθές θάτερον δὲ ψεῦδος εἶναι. ὄντος μὲν γὰρ Σωκράτους ἐστὶ τὸ μὲν ἀληθές τὸ δὲ ψεῦδος, μὴ ὄντος δὲ ἀμφοτέρα ψευδῆ· οὔτε γὰρ τὸ νοσεῖν Σωκράτην οὔτε τὸ ὑγιαίνειν ἐστὶν ἀληθές αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ
- 15 Σωκράτους. ἐπὶ δὲ τῆς στέρησεως καὶ τῆς ἔξεως μὴ ὄντος τε ὅλως οὐδέτερον ἀληθές, ὄντος τε οὐκ αἰεὶ θάτερον ἀληθές θάτερον δὲ ψεῦδος· τὸ γὰρ ὄψιν ἔχειν Σωκράτην τῷ τυφλὸν εἶναι Σωκράτην ἀντίκειται ὡς στέρησις καὶ ἔξις, καὶ ὄντος τε οὐκ ἀναγκαῖον θάτερον ἀληθές εἶναι ἢ
- 20 ψεῦδος (ὅτε γὰρ μήπω πέφνηκεν ἔχειν, ἀμφοτέρα ψευδῆ), μὴ ὄντος τε ὅλως τοῦ Σωκράτους, καὶ οὕτω ψευδῆ ἀμφοτέρα, καὶ τὸ ὄψιν ἔχειν καὶ τὸ τυφλὸν αὐτὸν εἶναι. ἐπὶ δὲ γε τῆς καταφάσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως αἰεὶ, εἴαν τε ἢ εἴαν τε μὴ ἢ, τὸ ἕτερον ἐστὶ ψεῦδος καὶ τὸ ἕτερον
- 25 ἀληθές. τὸ γὰρ νοσεῖν Σωκράτην καὶ τὸ μὴ νοσεῖν Σωκράτην, ὄντος τε αὐτοῦ φανερόν ὅτι τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθές ἢ ψεῦδος, καὶ μὴ ὄντος ὁμοίως· τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν μὴ ὄντος ψεῦδος, τὸ δὲ μὴ νοσεῖν ἀληθές. ὥστε ἐπὶ μόνων τούτων ἰδίων ἂν εἴη τὸ αἰεὶ θάτερον αὐτῶν
- 30 ἀληθές ἢ ψεῦδος εἶναι, ὅσα ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται.
- 11 ἐναντίον δὲ ἐστὶν ἕξ ἀνάγκης ἀγαθῶ μὲν κακόν· τοῦτο δὲ δῆλον τῇ καθ' ἕκαστον ἐπιωγωγῇ, οἷον ὑγίεια νόσος καὶ ἀνδρεία δειλία, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. κακῶ

δὲ ὅτε μὲν ἀγαθὸν ἐναντίον, ὅτε δὲ κακὸν· τῆ γὰρ ἐν- 11
 δεία κακῶ ὄντι ἢ ὑπερβολῇ ἐναντίον κακὸν ὄν· ὁμοίως
 δὲ καὶ ἢ μεσότης ἐναντία ἐκατέρω, οὔσα ἀγαθόν. ἐπ'
 ὀλίγων δ' ἂν τὸ τοιοῦτον ἴδοι τις, ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων
 αἰεὶ τῷ κακῷ τὸ ἀγαθὸν ἐναντίον ἔστί. 5
 ἔτι ἐπὶ τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖον, ἔαν θύτερον ἦ,
 καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι. ὑγιαίνοντων μὲν γὰρ ἀπάντων ὑγεία
 μὲν ἔσται, νόσος δὲ οὐ· ὁμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὄντων ἀπάν-
 των λευκότης μὲν ἔσται, μελανία δὲ οὐ. ἔτι εἰ τὸ Σω-
 κράτην ὑγιαίνειν τῷ Σωκράτην νοσεῖν ἐναντίον ἔστί, μὴ 10
 ἐνδέχεται δὲ ἅμα ἀμφοτέρω τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, οὐκ ἂν
 ἐνδέχοιτο τοῦ ἑτέρου τῶν ἐναντίων ὄντος καὶ τὸ λοιπὸν
 εἶναι· ὄντος γὰρ τοῦ Σωκράτην ὑγιαίνειν οὐκ ἂν εἴη τὸ
 νοσεῖν Σωκράτην. 15
 ὁ δὲ δὴλον δὲ ὅτι καὶ περὶ ταῦτόν ἢ εἶδει ἢ γένει πέφυκε
 γίνεσθαι τὰ ἐναντία. νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγεία ἐν σώ-
 ματι ζῆλον πέφυκε γίνεσθαι, λευκότης δὲ καὶ μελανία
 ἀπλῶς ἐν σώματι, δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν ψυχῇ ἀν-
 θρώπου. 20
 ἀνάγκη δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶ-
 ναι ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἢ αὐτὰ γένη εἶναι. λευ-
 κὸν μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένει (χρῶμα γὰρ αὐ-
 τῶν τὸ γένος), δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν τοῖς ἐναντίοις
 γένεσιν (τοῦ μὲν γὰρ ἀρετῆ, τοῦ δὲ κακία τὸ γένος). ἀγα-
 θὸν δὲ καὶ κακὸν οὐκ ἔστιν ἐν γένει, ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει 25
 γένη τιμῶν ὄντα. 30
 ὅτι πρότερον ἑτέρου ἕτερον λέγεται τετραχῶς, πρῶτον μὲν 12
 καὶ κυριώτατα κατὰ χρόνον, καθ' ὃ πρεσβύτερον ἕτερον
 ἑτέρου καὶ παλαιότερον λέγεται· τῷ γὰρ τὸν χρόνον πλείω
 εἶναι καὶ πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον λέγεται. δεύτερον 30
 δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθίην,
 οἷον τὸ ἐν τῶν δύο πρότερον· δυοῖν μὲν γὰρ ὄντων ἀκο-
 λουθεῖ εὐθύς τὸ ἐν εἶναι, ἐνὸς δὲ ὄντος οὐκ ἀναγκαῖον
 δύο εἶναι, ὥστε οὐκ ἀντιστρέφει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἢ ἀκολού-

- 12 *Θησις* τοῦ εἶναι τὸ λοιπόν. πρότερον δὲ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἀφ' οὗ μὴ ἀντιστρέφει ἢ τοῦ εἶναι ἀκολουθήσις. τρίτον δὲ κατὰ τινα τάξιν τὸ πρότερον λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λόγων· ἐν τε γὰρ ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμῃσι ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ τὸ ἕστερον τῇ τάξει (τὰ γὰρ στοιχεῖα πρότερα τῶν διαγραμμαμάτων τῇ τάξει, καὶ ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα πρότερα τῶν συλλαβῶν), ἐπὶ τε τῶν λόγων ὁμοίως· τὸ γὰρ προοίμιον τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει ἐστίν.
- 10 ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον πρότερον εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ· εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τοὺς ἐντιμότερους καὶ μᾶλλον ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτῶν προτέρους φάσκουσιν παρ' αὐτοῖς εἶναι· ἐστὶ μὲν δὴ καὶ σχεδὸν ἄλλοτριώτατος τῶν τρόπων οὗτος.
- 15 καὶ οἱ μὲν οὖν λεγόμενοι τρόποι τοῦ προτέρου σχεδὸν τοσοῦτοί εἰσιν· δόξειε δ' ἂν παρὰ τοὺς εἰρημένους καὶ ἕτερος εἶναι προτέρου τρόπος· τῶν γὰρ ἀντιστροφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν τὸ αἴτιον ὁπωσοῦν θατέρω τοῦ εἶναι πρότερον εἰκότως τῇ φύσει λέγοιτ' ἂν· ὅτι
- 20 δ' ἐστὶ τινὰ τοιαῦτα, δῆλον· τὸ γὰρ εἶναι ἄνθρωπον ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν πρὸς τὸν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λόγον· εἰ γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀληθῆς ὁ λόγος ᾧ λέγομεν ὅτι ἐστὶν ἄνθρωπος· καὶ ἀντιστρέφει γε· εἰ γὰρ ἀληθῆς ὁ λόγος ᾧ λέγομεν ὅτι ἐστὶν ἄνθρωπος,
- 25 ἐστὶν ἄνθρωπος· ἐστὶ δὲ ὁ μὲν ἀληθῆς λόγος οὐδαμῶς αἴτιος τοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲντοι πρᾶγμα φαίνεται πως αἴτιον τοῦ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον· τῷ γὰρ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἢ μὴ ἀληθῆς ὁ λόγος ἢ ψευδῆς λέγεται· ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἕτερον ἕτερου λέγεται.
- 13 ἕκαστα δὲ λέγεται ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἡ γένεσις ἐστὶν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· οὐδέτερον γὰρ πρότερον οὐδὲ ἕστερόν ἐστιν αὐτῶν· ἅμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦτα λέγεται· φύσει δὲ ἅμα, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θατέρον θατέρω

τοῦ εἶναι ἔστιν, οἷον ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμίσεος· 13
ἀντιστρέφει μὲν γὰρ ταῦτα (διπλασίον γὰρ ὄντος ἔστιν
ἡμισιον καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιον ἔστιν), οὐδέτερον δὲ
οὐδετέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναι ἔστιν.

καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλή- 5
λοις ἕμα τῇ φύσει λέγεται. ἀντιδιηρησθαι δὲ λέγεται
ἀλλήλοις τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν, οἷον τὸ πτηνὸν τῷ
πεζῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιδιηρηται
ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους· τὸ γὰρ ζῶον διαιρεῖται εἰς ταῦτα,
εἰς τε τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἐνυδρον, καὶ οὐδέν 10
γε τούτων πρότερον ἢ ὕστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἕμα τῇ φύσει
τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι. διαιρεθεῖη δ' ἂν καὶ ἕκαστον
τῶν τοιούτων εἰς εἶδη πάλιν, οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτη-
νὸν καὶ τὸ ἐνυδρον. ἔσται οὖν κάκεινυ ἕμα τῇ φύσει,
ὅσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἔστιν. 15
τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν αἰεὶ πρότερα· οὐ γὰρ ἀντιστρέφει
κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, οἷον ἐνύδρου μὲν ὄντος
ἔστι ζῶον, ζῶου δὲ ὄντος οὐκ ἀνάγκη ἐνυδρον εἶναι.

ἕμα οὖν τῇ φύσει λέγεται, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ
τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον τὸ ἔτερον 20
τῷ ἐτέρῳ τοῦ εἶναι ἔστι, καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀν-
τιδιηρημένα ἀλλήλοις· ἀπλῶς δὲ ἕμα, ὧν ἡ γένεσις ἐν τῷ
αὐτῷ χρόνῳ.

κινήσεως δὲ ἔστιν εἶδη ἕξ, γένεσις, φθορά, ἀΐξησις, 14
μείωσις, ἀλλοιώσις, ἢ κατὰ τόπον μεταβολή.

αἱ μὲν οὖν ἄλλαι κινήσεις φανερόν ὅτι ἕτεραι ἀλλή- 25
λων εἰσίν· οὐ γὰρ ἔστιν ἡ γένεσις φθορά οὐδέ γε ἡ ἀΐ-
ξησις μείωσις οὐδέ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὡσαύτως δὲ
καὶ αἱ ἄλλαι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινὰ ὑπόριαν,
μὴ ποτε ἀνυγκαῖον ἢ τὸ ἀλλοιούμενον κατὰ τινα τῶν λοι- 30
πῶν κινήσεων ἀλλοιοῦσθαι. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές ἐστι·
σχεδὸν γὰρ κατὰ πάντα τὰ πάθη ἢ τὰ πλεῖστα ἀλλοιοῦ-
σθαι συμβέβηκεν ἡμῖν οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων κινήσεων κοι-
νωνοῦσιν· οὔτε γὰρ ἀΐξεσθαι ἀναγκαῖον τὸ κατὰ πάθος

14 κινούμενον οὔτε μειοῦσθαι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὡσθ' ἑτέρα ἂν εἴη πυρὰ τὰς ἄλλας κινήσεις ἢ ἀλλοίωσις· εἰ γὰρ ἦν ἡ αὐτή, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὐξέσθαι ἢ μειοῦσθαι ἢ τινα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν
 5 κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αὐξανόμενον ἢ τινα ἄλλην κίνησιν κινούμενον ἀλλοιοῦσθαι ἔδει· ἀλλ' ἔστι τινα αὐξανόμενα ἃ οὐκ ἀλλοιοῦνται, οἷον τὸ τετραγώνον γνώμονος περιτεθέντος ἠΐξεται μὲν, ἀλλοιοτέρον δὲ οὐδὲν γιγνέηται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 10 τῶν τοιούτων. ὡσθ' ἑτεραι ἂν εἴησαν αἱ κινήσεις ἀλλήλων.

ἔστι δὲ ἀπλῶς μὲν κινήσει ἡρεμία ἐναντία, ταῖς δὲ καθ' ἕκαστα αἱ καθ' ἕκαστα, γενέσει μὲν φθορά, αὐξήσει δὲ μείωσις, τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἢ κατὰ τόπον
 15 ἡρεμία. μάλιστα δ' ἔοικεν ἀντικεῖσθαι ἢ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολή, οἷον τῇ κάτωθεν ἢ ἄνω, τῇ δὲ ἄνωθεν ἢ κάτω. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων οὐ ῥάδιον ἀποδοῦναι τί ποτέ ἐστιν ἐναντίον, ἔοικε δὲ οὐδὲν εἶναι αὐτῇ ἐναντίον, εἰ μὴ τις καὶ ἐπὶ ταύτης τὴν
 20 κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμίαν ἀντιτιθείη ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολήν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὴν κατὰ τόπον ἡρεμίαν ἢ τὴν εἰς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολήν· ἔστι γὰρ ἢ ἀλλοίωσις μεταβολῇ κατὰ τὸ ποιόν. ὥστε ἀντικεῖσεται τῇ κατὰ τὸ ποιόν κινήσει ἢ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία ἢ ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ
 25 ποιοῦ μεταβολή, οἷον τὸ λευκὸν γίνεσθαι τῷ μέλιν γίνεσθαι· ἀλλοιοῦνται γὰρ εἰς τὰ ἐναντία τοῦ ποιοῦ μεταβολῆς γινομένης.

15 τὸ δὲ ἔχειν κατὰ πλείονας τρόπους λέγεται. ἢ γὰρ ὡς ἔξιν καὶ διάθεσιν ἢ ἄλλην τινα ποιότητα· λεγόμεθα γὰρ καὶ ἐπιστήμην τινα ἔχειν καὶ ἀρετήν. ἢ ὡς ποσόν, οἷον ὃ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος· λέγεται γὰρ τρίπηχυ μέγεθος ἔχειν ἢ τετράπηχυ. ἢ ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα, οἷον ἰμάτιον ἢ χιτῶνα. ἢ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ δακτύλιον.

ἢ ὡς μέρος, οἶον χεῖρα ἢ πόδα. ἢ ὡς ἐν ἀγγελίῳ, οἶον ὁ 15
 μέδιμιος τοὺς πυροὺς ἢ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον· οἶνον γὰρ
 ἔχειν τὸ κεράμιον λέγεται, καὶ ὁ μέδιμιος πυροὺς· ταῦτ'
 οὖν πάντα ἔχειν λέγεται ὡς ἐν ἀγγελίῳ. ἢ ὡς κτῆμα· ἔχειν
 γὰρ οἰκίαν ἢ ἄγρὸν λεγόμεθα. 5

λεγόμεθα δὲ καὶ γυναῖκα ἔχειν καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα·
 ἔοικε δὲ ἀλλοτριώτατος ὁ νῦν ῥηθεὶς τρόπος τοῦ ἔχειν·
 οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῷ ἔχει γυναῖκα σημαίνομεν ἢ ὅτι συν-
 οικεῖ.

ἴσως δ' ἂν καὶ ἄλλοι τινὲς φανείησαν τοῦ ἔχειν τρό- 10
 ποι· οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν ἅπαντες κατηγρίθ-
 μηνται.

καθὰ περὶ τὰς τῶν ἔριστικῶν λόγων ἀρχὰς συμβέβηκεν 1
 ἔχειν· παραχρῆμα γὰρ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς καὶ μικρὰ
 συνορᾶν δυναμένοις κατὰδηλος ἐν αὐτοῖς ἢ τοῦ ψεύδους
 ἐστὶ φύσις. ὁ μὲν οὖν πρότερος τῶν ῥηθέντων ἔριστικῶν
 συλλογισμῶν καὶ συλλογισμὸς λεγέσθω, ὁ δὲ λοιπὸς ἔρι- 5
 στικός μὲν συλλογισμὸς, συλλογισμὸς δ' οὐ, ἐπειδὴ φαί-
 νεται μὲν συλλογίζεσθαι, συλλογίζεται δ' οὐ.

ἔτι δὲ παρὰ τοὺς εἰρημένους ἅπαντας συλλογισμοὺς
 οἱ ἐκ τῶν περὶ τινὰς ἐπιστήμας οἰκείων γινόμενοι παρα-
 λογισμοί, καθάπερ ἐπὶ τῆς γεωμετρίας καὶ τῶν ταύτη 10
 συγγενῶν συμβέβηκεν ἔχειν. ἔοικε γὰρ ὁ τρόπος οὗτος
 διαφέρειν τῶν εἰρημένων συλλογισμῶν· οὔτε γὰρ ἐξ ἀλη-
 θῶν καὶ πρώτων συλλογίζεται ὁ ψευδογραφῶν, οὔτ' ἐξ
 ἐνδόξων. εἰς γὰρ τὸν ὅρον οὐκ ἐμπίπτει· οὔτε γὰρ τὰ
 πᾶσι δοκοῦντα λαμβάνει οὔτε τὰ τοῖς πλείστοις οὔτε τὰ 15
 τοῖς σοφοῖς, καὶ τοῦτοις οὔτε τὰ πᾶσιν οὔτε τοῖς πλεί-
 στοις οὔτε τοῖς ἐνδοξοτάτοις, ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων μὲν τῇ
 ἐπιστήμῃ λημμάτων, οὐκ ἀληθῶν δὲ τὸν συλλογισμὸν
 ποιῆται. τῷ γὰρ ἢ τὰ ἡμικύκλια περιγράφειν μὴ ὡς δεῖ,
 ἢ γραμμὰς τινὰς ἄγειν μὴ ὡς ἂν ἀχθείησαν, τὸν παρα- 20
 λογισμὸν ποιῆται.

εἶδη μὲν οὖν τῶν συλλογισμῶν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν,
 ἔστω τὰ εἰρημένα. καθόλου δ' εἰπεῖν περὶ πάντων τῶν
 εἰρημένων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων, ἐπὶ τοσοῦ- 25
 τον ἡμῖν διωρίσθω, διότι περὶ οὐδενὸς αὐτῶν τὸν ἀκριβῆ
 λόγον ἀποδοῦναι προαιρούμεθα, ἀλλ' ὅσον τύπῳ περὶ αὐ-
 τῶν βουλόμεθα διελθεῖν, παντελῶς ἱκανὸν ἡγούμενοι κατὰ
 τὴν προκειμένην μέθοδον τὸ δύνασθαι γνωρίζειν ὅπως οὖν
 ἕκαστον αὐτῶν.

ἐπόμενον δ' ἂν εἴη τοῖς εἰρημένοις εἰπεῖν πρὸς πόσα 2
 τε καὶ τίνα χρήσιμος ἢ πραγματεία. ἔστι δὲ πρὸς τρία,
 πρὸς γυμνασίαν, πρὸς τὰς ἐντεύξεις, πρὸς τὰς κατὰ φι-
 λοσοφίαν ἐπιστήμας. ὅτι μὲν οὖν πρὸς γυμνασίαν χρή-
 σιμος, ἐξ αὐτῶν καταφανές ἐστι· μέθοδον γὰρ ἔχοντες

- 2 ῥῶον περὶ τοῦ προτεθέντος ἐπιχειρεῖν δυνησόμεθα. πρὸς δὲ τὰς ἐντεύξεις, διότι τὰς τῶν πολλῶν κατηγορηθημένους δόξας οὐκ ἐκ τῶν ἀλλοτριῶν ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων δογματικῶν ὁμιλήσομεν πρὸς αὐτούς, μεταβιβάζοντες ὅτι ἂν μὴ
- 5 καλῶς φαίνονται λέγειν ἡμῖν. πρὸς δὲ τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμας, ὅτι δυνάμενοι πρὸς ἀμφοτέρω διαπορῆσαι ῥῶον ἐν ἐκάστοις κατοπούμεθα τάληθές τε καὶ τὸ ψεῦδος. ἔτι δὲ πρὸς τὰ πρῶτα τῶν περὶ ἐκάστην ἐπιστήμην ἀρχῶν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν οἰκείων τῶν κατὰ τὴν προτεθεῖ-
- 10 σαν ἐπιστήμην ἀρχῶν ἀδύνατον εἰπεῖν τι περὶ αὐτῶν, ἐπειδὴ πρῶται αἱ ἀρχαὶ ὑπάντων εἰσὶ, διὰ δὲ τῶν περὶ ἕκαστα ἐνδόξων ἀνάγκη περὶ αὐτῶν διελθεῖν. τοῦτο δ' ἴδιον ἢ μάλιστα οἰκεῖον τῆς διαλεκτικῆς ἐστίν· ἐξεταστικὴ γὰρ οὕσα πρὸς τὰς ἄπασῶν τῶν μεθόδων ἀρχὰς ὁδὸν ἔχει.
- 3 ἔξομεν δὲ τελέως τὴν μέθοδον, ἅταν ὁμοίως ἔχωμεν ὡσπερ ἐπὶ ῥητορικῆς καὶ ἰατρικῆς καὶ τῶν τοιούτων δυνάμεων. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ποιεῖν ἢ προαιρούμεθα. οὔτε γὰρ ὁ ῥητορικὸς ἐκ παντὸς τρόπου πείσει, οὔθ' ὁ ἰατρικὸς ὑγιάσει· ἀλλ' ἐὰν τῶν ἐνδεχομένων
- 20 μηδὲν παραλείπη, ἱκανῶς αὐτὸν ἔχειν τὴν ἐπιστήμην φήσομεν.
- 4 πρῶτον οὖν θεωρητέον ἐκ τίνων ἢ μέθοδος, εἰ δὴ λάβοιμεν πρὸς πόσα καὶ ποῖα καὶ ἐκ τίνων οἱ λόγοι, καὶ πῶς τούτων εὐπορήσομεν, ἔχοιμεν ἂν ἱκανῶς τὸ προκείμενον.
- 25 ἔστι δ' ἀριθμῶ ἴσα καὶ ταῦτά, ἔξ ὧν τε οἱ λόγοι καὶ περὶ ὧν οἱ συλλογισμοί. γίνονται μὲν γὰρ οἱ λόγοι ἐκ τῶν προτάσεων· περὶ ὧν δὲ οἱ συλλογισμοί, τὰ πρόβλημά ἐστι. πῦσα δὲ πρότυσις καὶ πῦν πρόβλημα ἢ γένος ἢ ἴδιον ἢ συμβεβηκὸς δηλοῖ· καὶ γὰρ τὴν διαφορὰν ἄς οὕσαν γενικὴν ὁμοῦ τῷ γένει τακτέον. ἐπεὶ δὲ τοῦ
- 30 ἰδίου τὸ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνει, τὸ δ' οὐ σημαίνει, διηρήσθω τὸ ἴδιον εἰς ἄμφω τὰ προειρημένα μέρη, καὶ καλέσθω τὸ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι σημαῖνον ὄρος, τὸ δὲ λοιπὸν κατὰ τὴν κοινὴν περὶ αὐτῶν ἀποδοθεῖσαν ὀνομασίαν

προσαγορευέσθω ἴδιον. δῆλον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι 4
κατὰ τὴν νῦν διαίρεσιν τέτταρα τὰ πάντα συμβαίνει γί-
νεσθαι, ἢ ἴδιον ἢ ὄρον ἢ γένος ἢ συμβεβηκός. μηδεὶς δ'
ἡμᾶς ὑπολάβῃ λέγειν ὡς ἕκαστον τούτων καθ' αὐτὸ λεγόμε-
νον πρότασις ἢ πρόβλημα ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τούτων 5
καὶ τὰ προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις γίνονται. διαφέρει
δὲ τὸ πρόβλημα καὶ ἡ πρότασις τῷ τρόπῳ. οὕτω μὲν
γὰρ ῥηθέντος, ἄρα γε τὸ ζῶον πεζὸν δίπουν ὄρισμός ἐστιν
ἀνθρώπου; καὶ ἄρα γε τὸ ζῶον γένος ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου;
πρότασις γίνεται. ἐὰν δέ, πότερον τὸ ζῶον πεζὸν δίπουν 10
ὄρισμός ἐστιν ἀνθρώπου ἢ οὐ; καὶ πότερον τὸ ζῶον γέ-
νος ἐστίν; πρόβλημα γίνεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων. ὥστ' εἰκότως ἴσα τῷ ἀριθμῷ τὰ προβλήματα καὶ
αἱ προτάσεις εἰσίν· ἀπὸ πάσης γὰρ προτάσεως πρόβλημα
ποιήσεις μεταβάλλων τῷ τρόπῳ.

λεκτέον δὲ τί ὄρος, τί ἴδιον, τί γένος, τί συμβεβηκός. 15
ἔστι δ' ὄρος μὲν λόγος ὃ τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνων. ἀπο-
δίδεται δὲ ἢ λόγος ἀντ' ὀνόματος ἢ λόγος ἀντὶ λόγου·
δυνατὸν γὰρ καὶ τῶν ὑπὸ λόγου τινῶν σημαιομένων ὀρί-
σασθαι. ὅσοι δ' ὀπωσοῦν ὀνόματι τὴν ἀπόδοσιν ποιοῦν- 20
ται, δῆλον ὡς οὐκ ἀποδιδόασιν οὗτοι τὸν τοῦ πράγματος
ὄρισμόν, ἐπειδὴ πᾶς ὄρισμός λόγος τίς ἐστιν. ὀρικὸν μὲν-
τοι καὶ τὸ τοιοῦτον θετέον, οἷον ὅτι καλόν ἐστι τὸ πρέ-
πον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πότερον ταῦτόν αἰσθησις καὶ ἐπι-
στήμη ἢ ἕτερον· καὶ γὰρ περὶ τοὺς ὀρισμούς, πότερον 25
ταῦτόν ἢ ἕτερον, ἢ πλείστη γίνεται διατριβή. ἅπλως δὲ
ὀρικά πάντα λεγέσθω τὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄντα μέθοδον
τοῖς ὀρισμοῖς. ὅτι δὲ πάντα τὰ νῦν ῥηθέντα τοιαῦτ' ἐστὶ,
δῆλον ἕξ αὐτῶν. δυνάμενοι γὰρ ὅτι ταῦτόν καὶ ὅτι ἕτε-
ρον διαλέγεσθαι, τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ πρὸς τοὺς ὀρισμούς 30
ἐπιχειρεῖν εὐπορήσομεν· δείξαντες γὰρ ὅτι οὐ ταῦτόν ἐστιν
ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὄρισμόν. οὐ μὲν ἀντιστρέφει γε
τὸ νῦν ῥηθέν· οὐ γὰρ ἱκανὸν πρὸς τὸ κατασκευάσαι τὸν

5 ὄρισμὸν τὸ δεῖξαι ταυτὸν ὄν. πρὸς μέντοι τὸ ἀνασκευά-
σαι αὐταρκες τὸ δεῖξαι ὅτι οὐ ταυτὸν.

ἴδιον δ' ἐστὶν ὃ μὴ δηλοῖ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι, μόνῳ
δ' ἰπύρχει καὶ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος, οἷον ἴδιον
5 ἀνθρώπου τὸ γραμματικῆς εἶναι δεκτικόν· εἰ γὰρ ἀνθρω-
πὸς ἐστὶ, γραμματικῆς δεκτικός ἐστὶ, καὶ εἰ γραμματικῆς
δεκτικός ἐστὶν, ἀνθρωπὸς ἐστὶν. οὐθίς γὰρ ἴδιον λέγει
τὸ ἐνδεχόμενον ἄλλῳ ὑπάρχειν, οἷον τὸ καθεύδειν ἀν-
θρώπῳ, οὐδ' ἂν τύχη κατὰ τινα χρόνον μόνῳ ὑπάρχον.

10 εἰ δ' ἕρα τι καὶ λέγοιτο τῶν τοιούτων ἴδιον, οὐχ ἄπλῶς
ἀλλὰ ποτὲ ἢ πρὸς τι ἴδιον ῥηθήσεται· τὸ μὲν γὰρ ἐκ δε-
ξιῶν εἶναι ποτὲ ἴδιόν ἐστι, τὸ δὲ δίπουν πρὸς τι ἴδιον
τυγχάνει λεγόμενον, οἷον τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς ἵππον καὶ
κίνα. ὅτι δὲ τῶν ἐνδεχομένων ἄλλῳ ὑπάρχειν οὐθὲν ἀν-
15 τικατηγορεῖται, δῆλον· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, εἴ' τι καθεύδει,
ἄνθρωπον εἶναι.

γένος δ' ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ
εἶδει ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορούμενον. ἐν τῷ τί ἐστὶ δὲ κα-
τηγορεῖσθαι τὰ τοιαῦτα λεγέσθω, ὅσα ἀρμόττει ἀποδοῦ-
20 ναι ἐρωτηθέντας τί ἐστὶ τὸ προκείμενον, καθάπερ ἐπὶ τοῦ
ἀνθρώπου ἀρμόττει, ἐρωτηθέντα τί ἐστὶ τὸ προκείμενον,
εἰπεῖν ὅτι ζῶν. γενικὸν δὲ καὶ τὸ πότερον ἐν τῷ αὐτῷ
γένει ἄλλο ἄλλῳ ἢ ἐν ἑτέρῳ. καὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον ὑπὸ
τὴν αὐτὴν μέθοδον πίπτει τῷ γένει· διαλεχθέντες γὰρ
25 ὅτι τὸ ζῶν γένος τοῦ ἀνθρώπου, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ βοός,
διειλεγμένοι ἐσόμεθα ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ γένει. ἐὰν δὲ τοῦ
μὲν ἑτέρου δείξωμεν ὅτι γένος ἐστί, τοῦ δὲ ἑτέρου ὅτι οὐκ
ἐστὶ, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ὅτι οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ γένει
ταῦτ' ἐστίν.

30 συμβεβηκὸς δὲ ἐστὶν ὃ μηδὲν μὲν τούτων ἐστί, μήτε
ἕρος μήτε ἴδιον μήτε γένος, ὑπάρχει δὲ τῷ πράγματι, καὶ
ὃ ἐνδέχεται ὑπάρχειν ὄντων ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καὶ μὴ
ὑπάρχειν, οἷον τὸ καθῆσθαι ἐνδέχεται ὑπάρχειν τινὶ τῷ
αὐτῷ καὶ μὴ ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λευκόν· τὸ γὰρ

αὐτὸ οὐθὲν κωλύει ὅτε μὲν λευκὸν ὅτε δὲ μὴ λευκὸν εἶ- 5
 ραι. ἔστι δὲ τῶν τοῦ συμβεβηκότος ὀρισμῶν ὁ δεύτερος
 βελτίων· τοῦ μὲν γὰρ πρώτου ῥηθέντος ἀναγκαῖον, εἰ μέ-
 λει τις συνήσειν, προειδέναι τί ἐστὶν ὄρος καὶ γένος καὶ
 ἴδιον, ὁ δὲ δεύτερος αὐτοτελής ἐστὶ πρὸς τὸ γνωρίζειν τί 5
 ποτ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον καθ' αὐτό. προσκεισθῶσαν δὲ τῷ
 συμβεβηκότι καὶ αἱ πρὸς ἄλληλα συγκρίσεις, ὅπως οὖν ἀπὸ
 τοῦ συμβεβηκότος λεγόμεναι, οἷον πότερον τὸ καλὸν ἢ τὸ
 συμφέρον αἰρετώτερον, καὶ πότερον ὁ κατ' ἀρετὴν ἢ ὁ
 κατ' ἀπόλυσιν ἡδίων βίος, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλησίως 10
 τυγχάνει τούτοις λεγόμενον· ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν τοιοῦ-
 των, ποτέρῳ μᾶλλον τὸ κατηγορούμενον συμβέβηκεν, ἢ
 ζήτησις γίνεται. δῆλον δ' ἐξ αὐτῶν ὅτι τὸ συμβεβηκὸς
 οὐθὲν κωλύει ποτὲ καὶ πρὸς τι ἴδιον γίνεσθαι, οἷον τὸ
 καθῆσθαι συμβεβηκὸς ὄν, ὅταν τις μόνος κάθηται; τότε 15
 ἴδιον ἔσται, μὴ μόνου δὲ καθημένου πρὸς τοὺς μὴ καθη-
 μένους ἴδιον. ὥστε καὶ πρὸς τι καὶ ποτὲ οὐθὲν κωλύει
 τὸ συμβεβηκὸς ἴδιον γίνεσθαι. ἀπλῶς δ' ἴδιον οὐκ ἔσται.

μὴ λανθανέτω δ' ἡμᾶς ὅτι τὰ πρὸς τὸ ἴδιον καὶ τὸ 6
 γένος καὶ τὸ συμβεβηκὸς πάντα καὶ πρὸς τοὺς ὀρισμοὺς 20
 ἁρμόσει λέγεσθαι. δείξαντες γὰρ ὅτι οὐ μόνον ὑπάρχει
 τῷ ὑπὸ τὸν ὀρισμὸν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου, ἢ ὅτι οὐ
 γένος τὸ ἀποδοθὲν ἐν τῷ ὀρισμῷ, ἢ ὅτι οὐκ ὑπάρχει τι
 τῶν ἐν τῷ λόγῳ ῥηθέντων, ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκό-
 τος ἂν ζητεῖται, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὀρισμὸν· ὥστε 25
 κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἀποδοθέντα λόγον ἅπαντ' ἂν εἴη
 τρόπον τινὰ ὀρικὰ τὰ κατηγορηθέντα. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο
 μίαν ἐπὶ πάντων καθόλου μέθοδον ζητητέον· οὔτε γὰρ
 ῥᾶδιον εἶρεῖν τοῦτ' ἐστίν, εἰ θ' εὐρεθείη, παντελῶς ἀσα-
 φῆς καὶ δύσχρηστος ἂν εἴη πρὸς τὴν προκειμένην πρα- 30
 γματιαν. ἰδίας δὲ καθ' ἕκαστον τῶν διορισθέντων γενῶν
 ἀποδοθείσης μεθόδου ἥϊον ἐκ τῶν περὶ ἕκαστον οἰκείων
 ἢ διέξοδος τοῦ προκειμένου γένοιτ' ἂν. ὥστε τύπῳ μὲν,
 καθάπερ εἴρηται πρότερον, διαιρετέον, τῶν δὲ λοιπῶν τὰ

6 μάλιστα ἑκάστοις οἰκεία προσαπτεόν, ὀρικά τε καὶ γενικά
 προσαγορεύοντας αὐτά. σχεδὸν δὲ προσήπται τὰ ῥηθέντα
 πρὸς ἑκάστοις.

7 πρῶτον δὲ πάντων περὶ ταῦτο διοριστέον, ποσαχῶς
 8 λέγεται. δόξειε δ' ἂν τὸ ταῦτόν ὡς τύπῳ λαβεῖν τριχῆ
 διαιρεῖσθαι. ἀριθμῶ γὰρ ἢ εἶδει ἢ γένει τὸ ταῦτόν εἰ-
 9 θαιμιν προσαγορεύειν, ἀριθμῶ μὲν ὧν ὀνόματα πλείω τὸ
 δὲ πρῶγμα ἔν, οἷον λώπιον καὶ ἱμάτιον, εἶδει δὲ ὅσα πλείω
 ὄντα ἀδιάφορα κατὰ τὸ εἶδος ἐστὶ, καθάπερ ἄνθρωπος
 10 ἀνθρώπῳ καὶ ἵππος ἵπῳ· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῷ εἶδει λέ-
 γεται ταῦτά, ὅσα ὑπὸ ταῦτό εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ γένει
 ταῦτά, ὅσα ὑπὸ ταῦτό γένος ἐστίν, οἷον ἵππος ἀνθρώπῳ.
 δόξειε δ' ἂν τὸ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κρήνης ὕδωρ ταῦτόν λε-
 γόμενον ἔχειν τινὰ διαφορὰν παρὰ τοὺς εἰρημένους τρό-
 15 πους· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοιοῦτόν γε ἐν τῷ αὐτῷ τε-
 τάχῳ τοῖς καθ' ἓν εἶδος ὅπως οὖν λεγομένοις, ἅπαντα
 γὰρ τὰ τοιαῦτα συγγενῆ καὶ παραπλήσια ἀλλήλοις ἔοικεν
 εἶναι. πᾶν μὲν γὰρ ὕδωρ παντὶ ταῦτόν τῷ εἶδει λέγεται
 20 διὰ τὸ ἔχειν τινὰ ὁμοιότητα, τὸ δ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς κρή-
 νης ὕδωρ οὐδενὶ ἄλλῳ διαφέρει ἀλλ' ἢ τῷ σφοδρότεραν
 εἶναι τὴν ὁμοιότητα· διὸ οὐ χωρίζομεν αὐτὸ τῶν καθ' ἓν
 εἶδος ὅπως οὖν λεγομένων. μάλιστα δ' ὁμολογουμένως τὸ
 ἐν ἀριθμῶ ταῦτόν παρὰ πᾶσι δοκεῖ λέγεσθαι. εἴθε δὲ
 καὶ τοῦτο ἀποδίδοσθαι πλεοναχῶς, κυριώτατα μὲν καὶ
 25 πρῶτως ὅταν ὀνόματι ἢ ὕρῳ τὸ ταῦτόν ἀποδοθῆ, καθά-
 περ ἱμάτιον λωπίῳ καὶ ζῶν πεζὸν δίπονον ἀνθρώπῳ, δεύ-
 τερον δ' ὅταν τῷ ἰδίῳ, καθάπερ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν
 ἀνθρώπῳ καὶ τὸ τῆ φύσει ἄνω φερόμενον πυρί, τρίτον δ'
 ὅταν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον τὸ καθήμενον ἢ τὸ
 30 μουσικὸν Σωκράτει. πάντα γὰρ ταῦτα τὸ ἐν ἀριθμῶ βού-
 λεται σημαίνειν. ὅτι δ' ἀληθές τὸ νῦν ῥηθέν ἐστίν, ἐκ
 τῶν μεταβαλλόντων τὰς προσηγορίας μάλιστα ἂν τις κατα-
 μάθοι. πολλάκις γὰρ ἐπιτάσσοντες ὀνόματι καλέσαι τινὰ
 τῶν καθημένων μεταβάλλομεν, ὅταν τύχῃ μὴ συνειδῇ

τὴν πρόσταξιν ποιούμεθα, ὡς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἀν- 7
τοῦ μᾶλλον συνήσοντος, καὶ κελεύομεν τὸν καθήμενον ἢ
διαλεγόμενον καλέσαι πρὸς ἡμᾶς, δῆλον ὡς ταυτὸν ὑπο-
λαμβάνοντες κατὰ τε τὸ ὄνομα καὶ κατὰ τὸ συμβεβηκὸς
σημαίνειν.

τὸ μὲν οὖν ταυτὸν, καθάπερ εἴρηται, τριχῆ διηρήσθω. 8
ὅτι δ' ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων οἱ λόγοι καὶ διὰ τοῦ-
των καὶ πρὸς ταῦτα, μία μὲν πίστις ἢ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς·
εἰ γὰρ τις ἐπισκοποίη ἐκάστην τῶν προτάσεων καὶ τῶν
προβλημάτων, φαίνοιτ' ἂν ἢ ἀπὸ τοῦ ὄρου ἢ ἀπὸ τοῦ 10
ἰδίου ἢ ἀπὸ τοῦ γένους ἢ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος γεγενη-
μένη. ἄλλη δὲ πίστις ἢ διὰ συλλογισμοῦ. ἀνάγκη γὰρ
πᾶν τὸ περὶ τινος κατηγορούμενον ἦτοι ἀντικατηγορεῖσθαι
τοῦ πράγματος ἢ μὴ. καὶ εἰ μὲν ἀντικατηγορεῖται, ὄρος 11
ἢ ἰδιὸν ἂν εἴη· εἰ μὲν γὰρ σημαίνει τὸ τί ἦν εἶναι, ὄρος, 15
εἰ δὲ μὴ σημαίνει, ἰδιὸν· τοῦτο γὰρ ἦν ἰδιὸν, τὸ ἀντικα-
τηγορούμενον μὲν, μὴ σημαῖνον δὲ τὸ τί ἦν εἶναι. εἰ δὲ
μὴ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος, ἦτοι τῶν ἐν τῷ ὄρι-
σμῷ τοῦ ὑποκειμένου λεγομένων ἐστὶν ἢ οὐ. καὶ εἰ μὲν
τῶν ἐν τῷ ὄρισμῷ λεγομένων, γένος ἢ διαφορὰ ἂν εἴη, 20
ἐπειδὴ ὁ ὄρισμὸς ἐκ γένους καὶ διαφορῶν ἐστίν· εἰ δὲ μὴ
τῶν ἐν τῷ ὄρισμῷ λεγομένων ἐστί, δῆλον ὅτι συμβεβηκὸς
ἂν εἴη· τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἐλέγετο ὃ μῆτε ὄρος μῆτε γέ-
νος μῆτε ἰδιὸν ἐστίν, ὑπάρχει δὲ τῷ πράγματι.

μετὰ τοίνυν ταῦτα δεῖ διορίσασθαι τὰ γένη τῶν κα- 9
τηγοριῶν, ἐν οἷς ὑπάρχουσι αἱ ῥηθεῖσαι τέτταρες. ἐστὶ
δὲ ταῦτα τὸν ἀριθμὸν δέκα, τί ἐστὶ, ποσόν, ποιόν, πρὸς
τι, ποῦ, ποτέ, κείσθαι, ἔχειν, ποιεῖν, πύσχειν. αἰ γὰρ τὸ
συμβεβηκὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὸ ἰδιὸν καὶ ὁ ὄρισμὸς ἐν
μιαῖ τούτων τῶν κατηγοριῶν ἐστὶ· πᾶσαι γὰρ αἱ διὰ τού- 30
των προτάσεις ἢ τί ἐστίν ἢ ποιὸν ἢ ποσόν ἢ τῶν ἄλλων
τινὰ κατηγοριῶν σημαίνουσιν. δῆλον δ' ἔξ αὐτῶν ὅτι ὁ
τὸ τί ἐστὶ σημαίων ὅτε μὲν οὐσίαν σημαίνει, ὅτε δὲ ποιόν,
ὅτε δὲ τῶν ἄλλων τινὰ κατηγοριῶν. ὅταν μὲν γὰρ ἐκκει-

9 μένου ἀνθρώπου φῆ τὸ ἐκκείμενον ἀνθρώπον εἶναι ἢ ζῶον,
 τί ἐστι λέγει καὶ οὐσίαν σημαίνει· ὅταν δὲ χρώματος λευ-
 κοῦ ἐκκείμενου φῆ τὸ ἐκκείμενον λευκὸν εἶναι ἢ χρώμα,
 τί ἐστι λέγει καὶ ποιὸν σημαίνει· ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν πη-
 5 χυαίου μεγέθους ἐκκείμενου φῆ τὸ ἐκκείμενον πηχυαῖον
 εἶναι μέγεθος, τί ἐστὶν ἐρεῖ καὶ ποσὸν σημαίνει· ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων, εἴαν τε
 αὐτὸ περὶ αὐτοῦ λέγεται εἴαν τε τὸ γένος περὶ τούτου, τί
 ἐστι σημαίνει· ὅταν δὲ περὶ ἑτέρου, οὐ τί ἐστι σημαίνει,
 10 ἀλλὰ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ τινα τῶν ἄλλων κατηγοριῶν· ὥστε
 περὶ ὧν μὲν οἱ λόγοι καὶ ἐξ ὧν, ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστι·
 πῶς δὲ ληφόμεθα καὶ δι' ὧν εὑπορήσομεν, μετὰ ταῦτα
 λεκτέον.

10 πρῶτον τοίνυν διωρίσθω, τί ἐστι πρότασις διαλεκτικῆ
 15 καὶ τί πρόβλημα διαλεκτικόν· οὐ γὰρ πᾶσαν πρότασιν
 οἷδὲ πᾶν πρόβλημα διαλεκτικόν· θετέον· οὐδεὶς γὰρ ἀν-
 προτείνει νοῦν ἔχων τὸ μηδενὶ δοκοῦν, οὐδὲ προβάλοι τὸ
 πᾶσι φανερόν ἢ τοῖς πλείστοις· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπο-
 ρίαν, τὰ δ' οὐδεὶς ἀν· θείη· ἐστὶ δὲ πρότασις διαλεκτικῆ
 20 ἐρώτησις ἐνδοξος ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς σοφοῖς,
 καὶ τούτοις ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς μάλιστα γνω-
 ρίμοις, μὴ παράδοξος· θείη γὰρ ἀν· τις τὸ δοκοῦν τοῖς
 σοφοῖς, εἴαν μὴ ἐναντίον ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις ἢ· εἰσὶ
 δὲ προτάσεις διαλεκτικαὶ καὶ τὰ τοῖς ἐνδόξοις ὅμοια, καὶ
 25 τάναντία κατ' ἀντίφασιν τοῖς δοκοῦσιν ἐνδόξοις εἶναι προ-
 τεινόμενα, καὶ ὅσαι δόξαι κατὰ τέχνας εἰσὶ τὰς εὑρημένας.
 εἰ γὰρ ἐνδοξον τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι τῶν ἐναντίων ἐπιστή-
 μην καὶ τὸ αἰσθησιν τὴν αὐτὴν εἶναι τῶν ἐναντίων, ἐν-
 δοξον ἀν· φανείη καὶ εἰ μίαν ἀριθμῶ γραμματικὴν εἶναι,
 30 καὶ ἀθλητικὴν μίαν, εἰ δὲ πλείους γραμματικὰς, καὶ ἀθ-
 λητικὰς πλείους· πάντα γὰρ ὅμοια καὶ συγγενῆ ταῖτ' ἔοι-
 κεν εἶναι· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τοῖς ἐνδόξοις ἐναντία κατ'
 ἀντίφασιν προτεινόμενα ἐνδοξῶ φανείη· εἰ γὰρ ἐνδοξον
 ὅτι δεῖ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ κακῶς ποιεῖν

ἔνδοξον. ἔστι δ' ἐναντίον μὲν ὅτι δεῖ κακῶς ποιεῖν τοὺς 10
 φίλους, καὶ ἀντίφασιν δὲ ὅτι οὐ δεῖ κακῶς ποιεῖν. ὁμοίως
 δὲ καὶ εἰ δεῖ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς ἐχθροὺς οὐ δεῖ. ἔστι
 δὲ καὶ τοῦτο κατ' ἀντίφασιν τῶν ἐναντίων· τὸ γὰρ ἐναν-
 τίον ἔστιν ὅτι δεῖ τοὺς ἐχθροὺς εὖ ποιεῖν. ὡσαύτως δὲ 5
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔνδοξον δ' ἐν παραβολῇ φανεῖται καὶ
 τὸ ἐναντίον περὶ τοῦ ἐναντίου, οἷον εἰ τοὺς φίλους δεῖ εὖ
 ποιεῖν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς δεῖ κακῶς. φανείη δ' ἂν καὶ
 ἐναντίον τὸ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν τῶν τοὺς ἐχθροὺς κα-
 κῶς· πότερον δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν οὕτως ἔχει ἢ οὐ, ἐν 10
 τοῖς ὑπὲρ τῶν ἐναντίων λεγομένοις ῥηθῆσεται. δῆλον δ'
 ὅτι καὶ ὅσαι δόξαι κατὰ τέχνας εἰσὶ, διαλεκτικαὶ προτά-
 σεις εἰσὶ. θεῖη γὰρ ἂν τις τὰ δοκοῦντα τοῖς ὑπὲρ τούτων
 ἐπισκευμένοις, οἷον περὶ μὲν τῶν ἐν ἱατρικῇ ὡς ὁ ἱατρός,
 περὶ δὲ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ ὡς ὁ γεωμέτρης· ὁμοίως δὲ καὶ 15
 ἐπὶ τῶν ἄλλων.

πρόβλημα δ' ἔστι διωλεκτικὸν θεώρημα τὸ συντεῖνον 11
 ἢ πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγὴν ἢ πρὸς ἀλήθειαν καὶ γνῶσιν, ἢ
 αὐτὸ ἢ ὡς συνεργὸν πρὸς τι ἕτερον τῶν τοιούτων· περὶ
 οὗ ἢ οὐδέτερος δοξάζουσιν ἢ ἐναντίως οἱ πολλοὶ τοῖς σο- 20
 φοῖς ἢ οἱ σοφοὶ τοῖς πολλοῖς ἢ ἑκάτεροι αὐτοὶ ἑαυτοῖς.
 ἔνια μὲν γὰρ τῶν προβλημάτων χρήσιμον εἶδέναι πρὸς τὸ
 ἐλέσθαι ἢ φυγεῖν, οἷον πότερον ἢ ἡδονὴ αἰρετὸν ἢ οὐ,
 ἔνια δὲ πρὸς τὸ εἰδέναι μόνον, οἷον πότερον ὁ κόσμος αἰ-
 διος ἢ οὐ, ἔνια δὲ αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ πρὸς οὐδέτερον 25
 τούτων, συνεργὰ δὲ ἔστι πρὸς τινα τῶν τοιούτων· πολλὰ
 γὰρ αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ οὐ βουλόμεθα γνωρίζειν, ἑτέρων
 δ' ἔνεκα, ὅπως διὰ τούτων ἄλλο τι γνωρίσωμεν. ἔστι δὲ
 προβλήματα καὶ ὧν ἐναντίοι εἰσὶ συλλογισμοὶ (ἀπορίαν
 γὰρ ἔχει πότερον οὕτως ἔχει ἢ οὐχ οὕτως διὰ τὸ περὶ 30
 ἀμφοτέρων εἶναι λόγους πιθανούς) καὶ περὶ ὧν λόγον μὴ
 ἔχομεν ὄντων μεγάλων, χαλεπὸν οἰόμενοι εἶναι τὸ διὰ τί
 ἀποδοῦναι, οἷον πότερον ὁ κόσμος αἰδιος ἢ οὐ· καὶ γὰρ
 τὰ τοιαῦτα ζητήσιεν ἂν τις.

11 τὰ μὲν οὖν προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις, καθάπερ εἴρηται, διωρίσθω· θέσις δέ ἐστιν ὑπόληψις παράδοξος τῶν γνωρίμων τινὸς κατὰ φιλοσοφίαν, οἷον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, καθάπερ ἔφη Ἀντισθένης, ἢ ὅτι πάντα κινεῖται καθ' Ἡράκλειτον, ἢ ὅτι ἐν τὸ ὄν, καθάπερ Μέλισσός φησιν· τὸ γὰρ τοῦ τυχόντος ἐναντία ταῖς δόξαις ἀποφηναμένου φροντίζειν εὐηθες. ἢ περὶ ὧν λόγον ἔχομεν ἐναντίον ταῖς δόξαις, οἷον ὅτι οὐ πᾶν τὸ ὄν ἦτοι γενόμεον ἐστιν ἢ αἰδίων, καθάπερ οἱ σοφισταὶ φασιν· μουσικὸν γὰρ ὄντα γραμματικὸν εἶναι οὔτε γενόμενον οὔτε αἰδίων ὄντα. τοῦτο γάρ, εἰ καὶ τιμὴ μὴ δοκεῖ, δόξειεν ἂν διὰ τὸ λόγον ἔχειν.

ἔστι μὲν οὖν καὶ ἡ θέσις πρόβλημα· οὐ πᾶν δὲ πρόβλημα θέσις, ἐπειδὴ ἔνια τῶν προβλημάτων τοιαῦτ' ἐστὶ 15 περὶ ὧν οὐδετέρως δοξάζομεν. ὅτι δὲ ἐστὶ καὶ ἡ θέσις πρόβλημα, δῆλον· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων ἢ τοὺς πολλοὺς τοῖς σοφοῖς περὶ τὴν θέσιν ἀμφισβητεῖν ἢ ὀποτερουσοῦν ἑαυτοῖς, ἐπειδὴ ὑπόληψις τις παράδοξος ἢ θέσις ἐστίν. σχεδὸν δὲ νῦν πάντα τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα 20 θέσεις καλοῦνται. διαφερέτω δὲ μηδὲν ὅπως οὖν λεγόμενον· οὐ γὰρ ὀνοματοποιῆσαι βουλόμενοι διείλομεν οὕτως αὐτά, ἀλλ' ἵνα μὴ λανθάνωσιν ἡμᾶς τίνες αὐτῶν τυγχάνουσιν οὕσαι διαφοραί.

οὐ δεῖ δὲ πᾶν πρόβλημα οὐδὲ πᾶσαν θέσιν ἐπισκοπεῖν, ἀλλ' ἦν ἀπορήσειεν ἂν τις τῶν λόγου δεομένων καὶ μὴ κολάσεως ἢ αἰσθήσεως· οἱ μὲν γὰρ ἀποροῦντες πότερον δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν καὶ τοὺς γονέας ἀγαπᾶν ἢ οὐ κολάσεως δέονται, οἱ δὲ πότερον ἢ χιῶν λευκὴ ἢ οὐ αἰσθήσεως. οὐδὲ δὴ ὧν σύνεγγυς ἢ ἀπόδειξις, οὐδ' ὧν λίαν 30 πόρρω· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ δὲ πλείω ἢ κατὰ γυμναστικὴν.

12 διωρισμένων δὲ τούτων χρὴ διελέσθαι πόσα τῶν λόγων εἶδη τῶν διαλεκτικῶν. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐπαγωγὴ, τὸ δὲ συλλογισμὸς. καὶ συλλογισμὸς μὲν τί ἐστιν, εἴρηται

πρότερον, ἐπαγωγή δὲ ἢ ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἐπὶ τὰ 12
καθόλου ἔφοδος, οἷον εἴ ἔστι κυβερνήτης ὁ ἐπιστάμενος
κρῦτιστος καὶ ἡνίοχος, καὶ ὅλως ἔστιν ὁ ἐπιστάμενος περὶ
ἕκαστον ἄριστος. ἔστι δ' ἢ μὲν ἐπαγωγή πιθανώτερον
καὶ σαφέστερον καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν γνωριμώτερον καὶ 5
τοῖς πολλοῖς κοινόν, ὁ δὲ συλλογισμὸς βιαστικώτερον καὶ
πρὸς τοὺς ἀντιλογικοὺς ἐνεργέστερον.

τὰ μὲν οὖν γένη περὶ ὧν τε οἱ λόγοι καὶ ἐξ ὧν, κα- 13
θάπερ ἔμπροσθεν εἴρηται, διωρίσθω· τὰ δ' ὄργανα, δι'
ὧν εὐπορήσομεν τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν ἐπαγωγῶν, ἐστὶ 10
τέτταρα, ἐν μὲν τὸ προτάσεις λαβεῖν, δεύτερον δὲ ποσα-
χῶς ἕκαστον λέγεται δύνασθαι διελεῖν, τρίτον τὰς διαφο-
ρὰς εὑρεῖν, τέταρτον δὲ ἢ τοῦ ὁμοίου σκέψις. ἔστι δὲ
τρόπον τινὰ καὶ τὰ τρία τούτων προτάσεις· ἔστι γὰρ καθ'
ἕκαστον αὐτῶν ποιῆσαι πρότασιν, οἷον ὅτι αἰρετόν ἐστι 15
τὸ καλὸν ἢ τὸ ἡδὺ ἢ τὸ συμφέρον, καὶ ὅτι διαφέρει αἴ-
σθησις ἐπιστήμης τῶν τὴν μὲν ἀποβαλόντι δυνατὸν εἶναι
πάλιν λαβεῖν, τὴν δ' ἀδύνατον, καὶ ὅτι ὁμοίως ἔχει τὸ
ὑγιεινὸν πρὸς ὑγίειαν καὶ τὸ εὐεκτικὸν πρὸς εὐεξίαν. ἔστι
δ' ἢ μὲν πρώτη πρότασις ἀπὸ τοῦ πολλαχῶς λεγομένου, 20
ἢ δὲ δευτέρα ἀπὸ τῶν διαφορῶν, ἢ δὲ τρίτη ἀπὸ τῶν
ὁμοίων.

τὰς μὲν οὖν προτάσεις ἐκλεκτέον ὁσαχῶς διωρίσθη 14
περὶ προτάσεως, ἢ τὰς πάντων δόξας προχειριζόμενον ἢ
τὰς τῶν πλείστων ἢ τὰς τῶν σοφῶν, καὶ τούτων ἢ πάν- 25
των ἢ τῶν πλείστων ἢ τῶν γνωριμωτάτων, ἢ τὰς ἐναν-
τίας ταῖς φαινομέναις, καὶ ὅσαι δόξαι κατὰ τέχνας εἰσίν.
δεῖ δὲ προτείνειν καὶ τὰς ἐναντίας ταῖς φαινομέναις ἐν-
δόξοις κατ' ἀντίφασιν, καθάπερ εἴρηται πρότερον. χρή-
σιμον δὲ καὶ τὸ ποιεῖν αὐτὰς ἐν τῷ ἐκλέγειν μὴ μόνον τὰς 30
οὔσας ἐνδόξους ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις, οἷον ὅτι
τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ αἰσθησις (καὶ γὰρ ἢ ἐπιστήμη) καὶ
ὅτι ὁρῶμεν εἰσδεχόμενοί τι, οὐκ ἐκπέμποντες· καὶ γὰρ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οὔτως· ἀκούομέν τε γὰρ εἰσδε-

- 14 χόμενοι τι, οὐκ ἐκπέμποντες, καὶ γενόμεθα ὡσαύτως. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι ὅσα ἐπὶ πάντων ἢ τῶν πλείστων φαίνεται, ληπτέον ὡς ἀρχὴν καὶ δοκοῦσαν θέσιν· τιθέασι γὰρ οἱ μὴ συνορῶντες ἐπὶ τινος οὐχ οὕτως.
- 5 ἐκλέγειν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων λόγων, τὰς δὲ διαγραφὰς ποιῆσθαι περὶ ἐκάστου γένους ὑποτιθέντας χωρὶς, οἷον περὶ ἀγαθοῦ ἢ περὶ ζώου καὶ περὶ ἀγαθοῦ παντός, ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ τί ἐστιν. παρασημαίνεσθαι δὲ καὶ τὰς ἐκάστων δόξας, οἷον ὅτι Ἐμπεδοκλῆς τέτταρα
- 10 ἔφησε τῶν σωμάτων στοιχεῖα εἶναι· θεῖη γὰρ ἂν τις τὸ ἰπὸ τινος εἰρημένον ἐνδόξου. οὗτος δὲ τὴν τῶν σωμάτων ἔστι δ' ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τῶν προτάσεων καὶ τῶν προβλημάτων μέρη τρία. αἱ μὲν γὰρ ἡθικαὶ προτάσεις εἰσὶν, αἱ δὲ φυσικαί, αἱ δὲ λογικαί. ἡθικαὶ μὲν οὖν αἱ
- 15 τοιαῦται, οἷον πότερον δεῖ τοῖς γονεῦσι μᾶλλον ἢ τοῖς νόμοις πειθαρχεῖν, ἐὰν διαφωνῶσιν· λογικαὶ δὲ οἷον πότερον τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ ἐπιστήμῃ ἢ οὐ, φυσικαὶ δὲ οἷον πότερον ὁ κόσμος αἰδιος ἢ οὐ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ προβλήματα. ποῖαι δ' ἕκασται τῶν προειρημένων, ὀρισμῶ
- 20 μὲν οὐκ εἰπετιές ἀποδοῦναι περὶ αὐτῶν, τῇ δὲ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς συνηθεῖα πειρατέον γνωρίζειν ἐκάστην αὐτῶν, κατὰ τὰ προειρημένα παραδείγματα ἐπισκοποῦντα.
- πρὸς μὲν οὖν φιλοσοφίαν κατ' ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν πραγματευτέον, διαλεκτικῶς δὲ πρὸς δόξαν. ληπτέον δ'
- 25 ὅτι μάλιστα καθόλου πάσας τὰς προτάσεις, καὶ τὴν μίαν πολλὰς ποιητέον, οἷον ὅτι τῶν ἀντικειμένων ἢ αὐτῇ ἐπιστήμῃ, εἰθ' ὅτι τῶν ἐναντίων καὶ ὅτι τῶν πρὸς τι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ταύτας πάλιν διαιρετέον, ἕως ἂν ἐνδέχεται διαιρεῖν, οἷον ὅτι ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, καὶ λευκοῦ
- 30 καὶ μέλανος, καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
- 15 περὶ μὲν οὖν προτάσεως ἱκανὰ τὰ προειρημένα· τὸ δὲ ποσαχῶς, πραγματευτέον μὴ μόνον ὅσα λέγεται καθ' ἕτερον τρόπον, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν πειρατέον

ἀποδιδόναι, οἷον μὴ μόνον ὅτι ἀγαθὸν καθ' ἕτερον μὲν 15
 τρόπον λέγεται δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία, εὐεκτικὸν δὲ καὶ
 ὑγιεινὸν καθ' ἕτερον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ μὲν τῷ αὐτῷ ποιά
 τινα εἶναι, τὰ δὲ τῷ ποιητικῷ τινος καὶ οὐ τῷ ποιά αὐτὰ
 τινα εἶναι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

ἴσχυος δὲ πολλαχῶς ἢ μοναχῶς τῷ εἶδει λέγεται, διὰ
 τῶνδε θεωρητέον. πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ ἐναντίου σκοπεῖν
 εἰ πολλαχῶς λέγεται, ἕαν τε τῷ εἶδει ἕαν τε τῷ ὀνόματι
 διαφωνῇ. ἕνια γὰρ εὐθὺς καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἕτερά ἐστιν,
 οἷον τῷ ὄξει ἐν φωνῇ μὲν ἐναντίον τὸ βαρὺ, ἐν ὄγκῳ δὲ 10
 τὸ ἀμβλύ. δῆλον οὖν ὅτι τὸ ἐναντίον τῷ ὄξει πολλαχῶς
 λέγεται. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ ὄξύ· καθ' ἑκάτερον γὰρ
 ἐκείνων ἕτερον ἔσται τὸ ἐναντίον. οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ ὄξύ
 ἔσται τῷ ἀμβλεῖ καὶ τῷ βαρεῖ ἐναντίον, ἑκατέρῳ δὲ τὸ
 ὄξύ ἐναντίον. πάλιν τῷ βαρεῖ ἐν φωνῇ μὲν τὸ ὄξύ ἐναν- 15
 τίον, ἐν ὄγκῳ δὲ τὸ κοῦφον, ὥστε πολλαχῶς τὸ βαρὺ λέ-
 γεται, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐναντίον. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ καλῷ
 τῷ μὲν ἐπὶ τοῦ ζήλου τὸ αἰσχρόν, τῷ δ' ἐπὶ τῆς οἰκίας τὸ
 μοχθηρόν, ὥστε ὁμώνυμον τὸ καλόν.

ἐπ' ἐνίων δὲ τοῖς μὲν ὀνόμασιν οὐδαμῶς διαφωνεῖ, 20
 τῷ δ' εἶδει κατάδηλος ἐν αὐτοῖς εὐθέως ἢ διαφορὰ ἐστιν,
 οἷον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος. φωνῇ γὰρ λευκῇ καὶ
 μέλαινα λέγεται, ὁμοίως δὲ καὶ χρωῖμα. τοῖς μὲν οὖν ὀνό-
 μασιν οὐδὲν διαφωνεῖ, τῷ δ' εἶδει κατάδηλος ἐν αὐτοῖς
 εὐθέως ἢ διαφορὰ. οὐ γὰρ ὁμοίως τὸ τε χρωῖμα λευκὸν 25
 λέγεται καὶ ἡ φωνή. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ διὰ τῆς αἰσθή-
 σεως. τῶν γὰρ αὐτῶν τῷ εἶδει ἢ αὐτῇ αἰσθησις, τὸ δὲ
 λευκὸν τὸ ἐπὶ τῆς φωνῆς καὶ τοῦ χρώματος οὐ τῇ αὐτῇ
 αἰσθήσει κρίνομεν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὕψει, τὸ δ' ἀκοῇ. ὁμοίως
 δὲ καὶ τὸ ὄξύ καὶ τὸ ἀμβλύ ἐν χυμοῖς καὶ ἐν ὄγκοις· 30
 ἀλλὰ τὸ μὲν ἀφῆ, τὸ δὲ γεύσει. οὐδὲ γὰρ ταῦτα διαφω-
 νεῖ τοῖς ὀνόμασιν, οὔτ' ἐπ' αὐτῶν οὔτ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων·
 ἀμβλύ γὰρ καὶ τὸ ἐναντίον ἑκατέρῳ.
 ἔτι εἰ τῷ μὲν ἔστί τι ἐναντίον τῷ δ' ἀπλῶς μηδέν,

15 οἷον τῇ μὲν ἀπὸ τοῦ πίνειν ἡδονῇ ἢ ἀπὸ τοῦ διψῆν λύπη
 ἐναντίον, τῇ δ' ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν ὅτι ἡ διάμετρος τῇ
 πλευρῷ ἀσύμμετρος οὐδέν, ὥστε πλεοναχῶς ἢ ἡδονῇ λέγε-
 ται. καὶ τῷ μὲν κατὰ τὴν διάνοιαν φιλεῖν τὸ μισεῖν ἐναν-
 5 τίον, τῷ δὲ κατὰ τὴν σωματικὴν ἐνέργειαν οὐδέν· δηλον
 οὖν ὅτι τὸ φιλεῖν ὁμώνυμον. ἔτι ἐπὶ τῶν ἀνὰ μέσον, εἰ
 τῶν μὲν ἔστι τι ἀνὰ μέσον, τῶν δὲ μηδέν, ἢ εἰ ἀμφοῖν
 μὲν ἔστι, μὴ ταῦτὸν δέ, οἷον λευκοῦ καὶ μέλανος ἐν χρω-
 μασι μὲν τὸ φαιόν, ἐν φωνῇ δ' οὐδέν, ἢ εἰ ἄρα, τὸ σομ-
 10 φόν, καθάπερ τινές φασι σομφὴν φωνὴν ἀνὰ μέσον εἶναι,
 ὥσθ' ὁμώνυμον τὸ λευκόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέλαν. ἔτι
 εἰ τῶν μὲν πλείω τὰ ἀνὰ μέσον, τῶν δὲ ἓν, καθάπερ ἐπὶ
 τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν χρωμάτων
 πολλὰ τὰ ἀνὰ μέσον, ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς ἓν τὸ σομφόν.
 15 πάλιν ἐπὶ τοῦ κατ' ἀντίφασιν ἀντικειμένου σκοπεῖν εἰ
 πλεοναχῶς λέγεται. εἰ γὰρ τοῦτο πλεοναχῶς λέγεται, καὶ
 τὸ τοῦτῳ ἀντικείμενον πλεοναχῶς ῥηθήσεται, οἷον τὸ μὴ
 βλέπειν πλεοναχῶς λέγεται, ἐν μὲν τὸ μὴ ἔχειν ὄψιν, ἐν
 δὲ τὸ μὴ ἐνεργεῖν τῇ ὕψει. εἰ δὲ τοῦτο πλεοναχῶς, ἀναγ-
 20 καῖον καὶ τὸ βλέπειν πλεοναχῶς λέγεσθαι· ἐκατέρῳ γὰρ
 τῷ μὴ βλέπειν ἀντικείσεται τι, οἷον τῷ μὲν μὴ ἔχειν ὄψιν
 τὸ ἔχειν, τῷ δὲ μὴ ἐνεργεῖν τῇ ὕψει τὸ ἐνεργεῖν.
 ἔτι ἐπὶ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν λεγομένων ἐπι-
 σκοπεῖν· εἰ γὰρ θάτερον πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ λοι-
 25 πόν, οἷον εἰ τὸ αἰσθάνεσθαι πλεοναχῶς λέγεται κατὰ τε
 τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸ ἀναίσθητον εἶναι πλεο-
 ναχῶς ῥηθήσεται κατὰ τε τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. ὅτι
 δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντίκειται τὰ νῦν λεγόμενα,
 δηλον, ἐπειδὴ πέφυκεν ἐκατέραν τῶν αἰσθήσεων ἔχειν τὰ
 30 ζῶσα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα.
 ἔτι δ' ἐπὶ τῶν πτώσεων ἐπισκεπτέον. εἰ γὰρ τὸ δι-
 καίως πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ δίκαιον πλεοναχῶς ῥη-
 θήσεται· καθ' ἑκάτερον γὰρ τῶν δικαίως ἔστι δίκαιον,
 οἷον εἰ τὸ δικαίως λέγεται τὸ τε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην

κρῖναι καὶ τὸ ὡς δεῖ, ὁμοίως καὶ τὸ δίκαιον. ὡσαύτως 15
 δὲ καὶ εἰ τὸ ὑγιεινὸν πλεοναχῶς, καὶ τὸ ὑγιεινῶς πλεονα-
 χῶς ῥηθήσεται, οἷον εἰ ὑγιεινὸν τὸ μὲν ὑγείας ποιητικὸν
 τὸ δὲ φυλακτικὸν τὸ δὲ σημαντικόν, καὶ τὸ ὑγιεινῶς ἢ
 ποιητικῶς ἢ φυλακτικῶς ἢ σημαντικῶς ῥηθήσεται. ὁμοίως 5
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅταν αὐτὸ πλεοναχῶς λέγεται, καὶ
 ἢ πτώσις ἢ ἀπ' αὐτοῦ πλεοναχῶς ῥηθήσεται, καὶ εἰ ἢ
 πτώσις, καὶ αὐτό.

σκοπεῖν δὲ καὶ τὰ γένη τῶν κατὰ τοῦνομα κατηγο-
 ριῶν, εἰ ταυτὰ ἔστιν ἐπὶ πάντων. εἰ γὰρ μὴ ταυτὰ, δῆ- 10
 λον ὅτι ὁμώνυμον τὸ λεγόμενον, οἷον τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐδέ-
 σματι μὲν τὸ ποιητικὸν ἡδονῆς, ἐν ἰατρικῇ δὲ τὸ ποιητι-
 κὸν ὑγείας, ἐπὶ δὲ ψυχῆς τὸ ποιᾶν εἶναι, οἷον σώφρονα
 ἢ ἀνδρείαν ἢ δικαίαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων. ἐνια-
 χοῦ δὲ τὸ ποτέ, οἷον τὸ ἐν τῷ καιρῷ ἀγαθόν· ἀγαθόν 15
 γὰρ λέγεται τὸ ἐν τῷ καιρῷ. πολλάκις δὲ τὸ ποσόν, οἷον
 ἐπὶ τοῦ μετρίου· λέγεται γὰρ καὶ τὸ μέτριον ἀγαθόν.
 ὥστε ὁμώνυμον τὸ ἀγαθόν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ λευκὸν
 ἐπὶ σώματος μὲν χρώμα, ἐπὶ δὲ φωνῆς τὸ εὐήκοον. παρα-
 πλησίως δὲ καὶ τὸ ὄξύ· οὐ γὰρ ὡσαύτως ἐπὶ πάντων τὸ 20
 αὐτὸ λέγεται· φωνὴ μὲν γὰρ ὄξεῖα ἢ ταχεῖα, καθάπερ
 φασὶν οἱ κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς ἀρμονικοί, γωνία δ' ὄξεῖα
 ἢ ἐλάσσων ὀρθῆς, μάχαιρα δὲ ἢ ὀξυγώνιος.

σκοπεῖν δὲ καὶ τὰ γένη τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἰ
 ἕτερα καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, οἷον ὄνος τὸ τε ζῶον καὶ τὸ 25
 σκεῦος. ἕτερος γὰρ ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος αὐτῶν· τὸ μὲν
 γὰρ ζῶον ποιοῦν τι ῥηθήσεται, τὸ δὲ σκεῦος ποιοῦν τι. ἔαν
 δὲ ὑπ' ἄλληλα τὰ γένη ἦ, οὐκ ἀναγκαῖον ἑτέρους τοὺς
 λόγους εἶναι. οἷον τοῦ κόρακος τὸ ζῶον καὶ τὸ ὄρνειον
 γένος ἔστιν. ὅταν οὖν λέγωμεν τὸν κόρακα ὄρνειον εἶναι, 30
 καὶ ζῶον ποιοῦν τί φαμεν αὐτὸν εἶναι, ὥστ' ἀμφότερα τὰ
 γένη περὶ αὐτοῦ κατηγορεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν ζῶον
 πτηνὸν δίπουν τὸν κόρακα λέγωμεν, ὄρνειόν φαμεν αὐτὸν
 εἶναι· καὶ οὕτως οὖν ἀμφότερα τὰ γένη κατηγορεῖται κατὰ

15 τοῦ κύρακος, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ὑπ' ἄλληλα γενῶν οὐ συμβαίνει τοῦτο· οὔτε γὰρ ὅταν σκεῦος λέγωμεν, ζῶον λέγομεν, οὔθ' ὅταν ζῶον, σκεῦος.

σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον εἰ τοῦ προκειμένου ἕτερα τὰ
5 γένη καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου· εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον πολλαχῶς λέγεται, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκειμένον.

χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τὸν ὄρισμὸν ἐπιβλέπειν τὸν ἐκ τοῦ συντιθεμένου γινόμενον, οἷον λευκοῦ σώματος καὶ
10 λευκῆς φωνῆς· ἀφαιρουμένον γὰρ τοῦ ἰδίου τὸν αὐτὸν λόγον δεῖ λείπεσθαι. τοῦτο δ' οὐ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ὁμώνυμων, οἷον ἐπὶ τῶν νῦν εἰρημένων. τὸ μὲν γὰρ ἔσται σᾶμα τοιόνδε χρῶμα ἔχον, τὸ δὲ φωνὴ εὐήκοος· ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ σώματος καὶ τῆς φωνῆς οὐ ταῦτόν ἐν
15 ἑκατέρῳ τὸ λειπόμενον. ἴδει δέ γε, εἴπερ συνώνυμον ἦν τὸ λευκὸν τὸ ἐφ' ἑκατέρου λεγόμενον.

πολλάκις δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις λανθάνει παρακολουθοῦν τὸ ὁμώνυμον· διὸ καὶ ἐπὶ τῶν λόγων σκεπτέον. οἷον ἂν τις τὸ σημαντικὸν καὶ ποιητικὸν ἰγείας τὸ συμμέτρως ἔχον πρὸς ὑγίαν φῆ εἶναι, οὐκ ἀποστατέον ἀλλ' ἐπισκεπτέον τί τὸ συμμέτρως καθ' ἑκάτερον εἴρηκεν, οἷον
20 εἰ τὸ μὲν τὸ τοιοῦτον εἶναι ὥστε ποιεῖν ὑγίαν, τὸ δὲ τὸ τοιοῦτον οἷον σημαίνειν ποία τις ἢ ἕξις.

ἔτι εἰ μὴ συμβλητὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ὁμοίως, οἷον
25 λευκὴ φωνὴ καὶ λευκὸν ἱμάτιον καὶ ὄξύς χυμὸς καὶ ὄξεϊα φωνή· ταῦτα γὰρ οὔθ' ὁμοίως λέγεται λευκὰ ἢ ὄξεα, οὔτε μᾶλλον θάτερον. ὥσθ' ὁμώνυμον τὸ λευκὸν καὶ τὸ ὄξύ. τὸ γὰρ συνώνυμον πᾶν συμβλητόν· ἢ γὰρ ὁμοίως ἐρηθήσεται, ἢ μᾶλλον θάτερον.

ἐπεὶ δὲ τῶν ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα ἕτεραι
30 τῶ εἶδει καὶ αἱ διαφοραί, οἷον ζῶον καὶ ἐπιστήμης (ἕτεραί γὰρ τούτων αἱ διαφοραί), σκοπεῖν εἰ τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα διαφοραὶ εἰσιν, οἷον τὸ ὄξύ φωνῆς καὶ ὄγκου· διαφέρει γὰρ φωνὴ φωνῆς

τῷ ὄξεια εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ὄγκος ὄγκον. ὥστε ὁμώ- 15
νυμον τὸ ὄξύ· ἑτέρων γὰρ γενῶν καὶ οὐχ ὑπ' ἄλληλα δια-
φοραὶ εἰσιν.

πάλιν εἰ αὐτῶν τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἕτεραι αἱ
διαφοραί, οἷον χρώματος τοῦ τε ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ 5
τοῦ ἐν τοῖς μέλεσιν· τοῦ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων δια-
κριτικὸν καὶ συγκριτικὸν ὄψεως, τοῦ δ' ἐπὶ τῶν μελῶν
οὐχ αἱ αὐταὶ διαφοραί. ὥστε ὁμώνυμον τὸ χρῶμα· τῶν
γὰρ αὐτῶν αἱ αὐταὶ διαφοραί.

ἔτι ἐπεὶ τὸ εἶδος οὐδενός ἐστι διαφορά, σκοπεῖν τῶν 10
ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰ τὸ μὲν εἶδος ἐστὶ τὸ δὲ διαφορά,
οἷον τὸ λευκὸν τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ σώματος εἶδος χρώματος,
τὸ δ' ἐπὶ τῆς φωνῆς διαφορά· διαφέρει γὰρ φωνὴ φω-
νῆς τῷ λευκῇ εἶναι.

περὶ μὲν οὖν τοῦ πολλαχῶς διὰ τούτων καὶ τῶν τοι- 16
ούτων σκεπτόν· τὰς δὲ διαφορὰς ἐν αὐτοῖς τε τοῖς γέ-
νεσι πρὸς ἄλληλα θεωρητέον, οἷον τίνι διαφέρει δικαιοσύνη
ἀνδρίας καὶ φρόνησις σωφροσύνης (ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐκ
τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστίν), καὶ ἐξ ἄλλου πρὸς ἄλλο τῶν
μὴ πολὺ λίαν διεστηκότων, οἷον τίνι αἰσθησις ἐπιστήμης· 20
ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πολὺ διεστηκότων κατ'ἀδελφοὶ παντελῶς
αἱ διαφοραί.

τὴν δὲ ὁμοιότητα σκεπτόν ἐπὶ τε τῶν ἐν ἑτέροις γέ- 17
νεσιν, ὡς ἕτερον πρὸς ἕτερόν τι, οὕτως ἄλλο πρὸς ἄλλο,
οἷον ὡς ἐπιστήμη πρὸς ἐπιστητόν, οὕτως αἰσθησις πρὸς 25
αἰσθητόν· καὶ ὡς ἕτερον ἐν ἑτέρῳ τινί, οὕτως ἄλλο ἐν
ἄλλῳ, οἷον ὡς ὄψις ἐν ὀφθαλμῷ, νοῦς ἐν ψυχῇ, καὶ ὡς
γαλήνη ἐν θαλάσῃ, νηνεμία ἐν ἀέρι· μάλιστα δ' ἐν τοῖς
πολὺ διεστώσι γυμνάζεσθαι δεῖ· ὄζον γὰρ ἐπὶ τῶν λοι-
πῶν δυνησόμεθα τὰ ὅμοια συνορῶν· σκεπτόν δὲ καὶ τὰ 30
ἐν τῷ αὐτῷ γένει ὄντα, εἴ τι ὅπασιν ὑπάρχει ταυτόν, οἷον
ἀνθρώπῳ καὶ ἵπῳ καὶ κυνί· ἢ γὰρ ὑπάρχει τι αὐτοῖς
ταυτόν, ταύτη ὁμοιά ἐστιν.

χρήσιμον δὲ τὸ μὲν ποσαχῶς λέγεται ἐπεσκέφθαι πρὸς 18

18 τε τὸ σαφές (μᾶλλον γὰρ ἂν τις εἰδείη τί τίθησιν, ἐμ-
 φανισθέντος ποσαχῶς λέγεται) καὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι κατ'
 αὐτὸ τὸ πρῶγμα καὶ μὴ πρὸς τοῦνομα τοὺς συλλογισμούς.
 ἀδήλου γὰρ ὄντος ποσαχῶς λέγεται, ἐνδέχεται μὴ ἐπὶ ταύ-
 5 τὸν τὸν τε ἀποκρινόμενον καὶ τὸν ἐρωτῶντα φέρειν τὴν
 διάνοιαν· ἐμφανισθέντος δὲ ποσαχῶς λέγεται καὶ ἐπὶ τί
 φέρων τίθησι, γελοῖος ἂν φαίνοιτο ὁ ἐρωτῶν, εἰ μὴ πρὸς
 τοῦτο τὸν λόγον ποιοῖτο. χρήσιμον δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ
 παραλογισθῆναι καὶ πρὸς τὸ παραλογίσασθαι. εἰδότες
 10 γὰρ ποσαχῶς λέγεται οὐ μὴ παραλογισθῶμεν, ἀλλ' εἰδή-
 σομεν ἂν μὴ πρὸς ταῦτο τὸν λόγον ποιῆται ὁ ἐρωτῶν·
 αὐτοὶ τε ἐρωτῶντες δυνησόμεθα παραλογίσασθαι, ἂν μὴ
 τυγχάνῃ εἰδῶς ὁ ἀποκρινόμενος ποσαχῶς λέγεται. τοῦτο
 δ' οὐκ ἐπὶ πάντων δυνατὸν, ἀλλ' ὅταν ᾗ τῶν πολλαχῶς
 15 λεγομένων τὰ μὲν ἀληθῆ τὰ δὲ ψευδῆ. ἔστι δὲ οὐκ οἰ-
 κείος ὁ τρόπος οὗτος τῆς διαλεκτικῆς· διὸ παντελῶς εὐ-
 λαβητέον τοῖς διαλεκτικοῖς τὸ τοιοῦτον, τὸ πρὸς τοῦνομα
 διαλέγεσθαι, ἂν μὴ τις ἄλλως ἐξადυνατῆ περὶ τοῦ προ-
 κειμένου διαλέγεσθαι.
 20 τὸ δὲ τὺς διαφορὰς εὐρεῖν χρήσιμον πρὸς τε τοὺς
 συλλογισμούς τοὺς περὶ ταῦτο καὶ ἕτερον καὶ πρὸς τὸ
 γνωρίζειν τί ἕκαστόν ἐστιν. ὅτι μὲν οὖν πρὸς τοὺς συλ-
 λογισμούς τοὺς περὶ ταῦτο καὶ ἕτερον χρήσιμον, δῆλον·
 εὐρόντες γὰρ διαφορὰν τῶν προκειμένων ὁποιουοῦν δεδει-
 25 χότες ἐσόμεθα ὅτι οὐ ταῦτόν· πρὸς δὲ τὸ γνωρίζειν τί
 ἐστι, διότι τὸν ἴδιον τῆς οὐσίας ἕκαστον λόγον ταῖς περὶ
 ἕκαστον οἰκείαις διαφοραῖς χωρίζειν εἰσάγαμεν.
 ἢ δὲ τοῦ ὁμοίου θεωρία χρήσιμος πρὸς τε τοὺς ἐπα-
 κτικούς λόγους καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμούς
 30 καὶ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὀρισμῶν. πρὸς μὲν οὖν τοὺς
 ἐπακτικούς λόγους, διότι τῇ καθ' ἕκαστα ἐπὶ τῶν ὁμοίων
 ἐπαγωγῇ τὸ καθόλου ἀξιοῦμεν ἐπάγειν· οὐ γὰρ ὁμόδιόν
 ἐστιν ἐπάγειν μὴ εἰδόμενα τὰ ὅμοια· πρὸς δὲ τοὺς ἐξ
 81 ὑποθέσεως συλλογισμούς, διότι ἐνδοξόν ἐστιν, ὡς ποτε ἐφ'

ἐνὸς τῶν ὁμοίων ἔχει, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. ὥστε 18
 πρὸς ὃ τι ἂν αὐτῶν εἰπορώμεν διαλέγεσθαι, προδιομολο-
 γησόμεθα, ὡς ποτε ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ
 προκειμένου ἔχειν. δειξάντες δὲ ἐκεῖνο καὶ τὸ προκείμενον
 ἕξ ἑποθέσεως δεδειχότες ἐσόμεθα· ὑποθέμενοι γάρ, ὡς 5
 ποτε ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχειν,
 τὴν ἀπόδειξιν πεποιήμεθα. πρὸς δὲ τὴν τῶν ὀρισμῶν
 ἀπόδοσιν, διότι δυνάμενοι συνορᾶν τί ἐν ἑκάστῳ ταυτὸν,
 οὐκ ἀπορήσομεν εἰς τί δεῖ γένος ὀριζομένους τὸ προκείμε-
 νον τιθέναι· τῶν γὰρ κοινῶν τὸ μάλιστα ἐν τῷ τί ἐστὶ 10
 κατηγορούμενον γένος ἂν εἴη. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς πολὺ
 διεστῶσι χρήσιμος πρὸς τοὺς ὀρισμοὺς ἢ τοῦ ὁμοίου θεω-
 ρία, οἷον ὅτι ταυτὸν γαλήνη μὲν ἐν θαλάσῃ, νημερία δ'
 ἐν ἀέρι (ἐκάτερον γὰρ ἡσυχία), καὶ ὅτι στιγμή ἐν γραμμῇ
 καὶ μονὰς ἐν ἀριθμῷ· ἐκάτερον γὰρ ἀρχή. ὥστε τὸ κοι- 15
 νὸν ἐπὶ πάντων γένος ἀποδιδόντες δόξομεν οὐκ ἄλλοτρίως
 ὀρίζεσθαι. σχεδὸν δὲ καὶ οἱ ὀριζόμενοι οὕτως εἰώθασιν
 ἀποδιδόναι· τὴν τε γὰρ μονάδα ἀρχὴν ἀριθμοῦ φασὶν
 εἶναι καὶ τὴν στιγμήν ἀρχὴν γραμμῆς. δῆλον οὖν ὅτι εἰς
 τὸ κοινὸν ἀμφοτέρων γένος τιθέασιν.

τὰ μὲν οὖν ὄργανα δι' ὧν οἱ συλλογισμοὶ ταῦτ' ἐστίν·
 οἱ δὲ τόποι πρὸς οὓς χρήσιμα τὰ λεχθέντα οἶδε εἰσίν.

ὅτι ἡ κατὰ τὸν ὀρισμὸν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς
 ἀριθμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι
 ὅτι ἡ κατὰ τὸν ὀρισμὸν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι
 ὅτι ἡ κατὰ τὸν ὀρισμὸν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀριθμοῦ εἶναι 25

B.

Ἔστι δὲ τῶν προβλημάτων τὰ μὲν καθόλου τὰ δ' ἐπὶ
 μέρους. καθόλου μὲν οὖν οἷον ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν
 καὶ ὅτι οὐδεμία ἡδονὴ ἀγαθόν, ἐπὶ μέρους δὲ οἷον ὅτι ἔστι
 τις ἡδονὴ ἀγαθόν καὶ ὅτι ἔστι τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. ἔστι
 δὲ πρὸς ἀμφοτέρωθεν τὰ γένη τῶν προβλημάτων κοινὰ τὰ 30
 καθόλου κατασκευαστικά καὶ ἀνασκευαστικά· δειξάντες
 γὰρ ὅτι παντὶ ὑπάρχει, καὶ ὅτι τινὶ ὑπάρχει δεδειχότες
 ἐσόμεθα. ὁμοίως δὲ κἂν ὅτι οὐδενὶ ὑπάρχει δείξωμεν, καὶ
 ὅτι οὐ παντὶ ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. πρῶτον οὖν

1 περὶ τῶν καθόλου ἀνασκευαστικῶν ῥητέων διὰ τε τὸ κοινὰ
 εἶναι τὰ τοιαῦτα πρὸς τὰ καθόλου καὶ τὰ ἐπὶ μέρους, καὶ
 διὰ τὸ μᾶλλον τὰς θέσεις κομίζειν ἐν τῷ ὑπάρχειν ἢ μὴ,
 τοὺς δὲ διαλεγομένους ἀνασκευάζειν. ἔστι δὲ χαλεπώτα-
 5 τον τὸ ἀντιστρέφειν τὴν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος οἰκείαν
 ὀνομασίαν· τὸ γὰρ πῆ καὶ μὴ καθόλου ἐπὶ μόνων ἐνδέ-
 χεται τῶν συμβεβηκότων. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ ὄρου καὶ τοῦ
 ἰδίου καὶ τοῦ γένους ἀναγκαῖον ἀντιστρέφειν, οἷον εἰ ὑπ-
 ἄρχει τινὶ ζῶν πεζῷ δίποδι εἶναι, ἀντιστρέψαντι ἀληθές
 10 ἔστιαι λέγειν ὅτι ζῶν πεζὸν δίπονον ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἀπὸ τοῦ γένους· εἰ γὰρ ζῶν ὑπάρχει τινὶ εἶναι, ζῶν ἐστιν.
 τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου· εἰ γὰρ ὑπάρχει τινὶ γραμ-
 ματικῆς δεκτικῷ εἶναι, γραμματικῆς δεκτικὸν ἔσται. οὐ-
 δὲν γὰρ τούτων ἐνδέχεται κατὰ τι ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρ-
 15 χειν, ἀλλ' ἀπλῶς ἢ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τῶν
 συμβεβηκότων οὐδὲν κωλύει κατὰ τι ὑπάρχειν, οἷον λευ-
 κότητα ἢ δικαιοσύνην, ὥστε οὐκ ἀπόρη τὸ δεῖξαι ὅτι
 ὑπάρχει λευκότης ἢ δικαιοσύνη πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι λευκὸς
 ἢ δίκαιός ἐστιν· ἔχει γὰρ ἀμφισβήτησιν ὅτι κατὰ τι λευ-
 20 κὸς ἢ δίκαιός ἐστιν. ὥστ' οὐκ ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν συμ-
 βεβηκότων τὸ ἀντιστρέφειν.

διορίσασθαι δὲ δεῖ καὶ τὰς ἁμαρτίαις τὰς ἐν τοῖς
 προβλήμασι, ὅτι εἰσὶ διτταί, ἢ τῷ ψεῦδασθαι ἢ τῷ παρα-
 βαίνειν τὴν κειμένην λέξιν. οἱ τε γὰρ ψευδόμενοι καὶ τὸ
 25 μὴ ὑπάρχον ὑπάρχειν τινὶ λέγοντες ἁμαρτάνουσι· καὶ οἱ
 τοῖς ἄλλοτριόις ὀνόμασι τὰ πράγματα προσυγορεύοντες,
 οἷον τὴν πλάτανον ἄνθρωπον, παραβαίνουσι τὴν κειμένην
 ὀνομασίαν.

2 εἷς μὲν δὴ τύπος τὸ ἐπιβλέπειν εἰ τὸ κατ' ἄλλον τινὰ
 30 τρόπον ὑπάρχον ὡς συμβεβηκὸς ἀποδέδωκεν. ἁμαρτάνε-
 ται δὲ μάλιστα τοῦτο περὶ τὰ γένη, οἷον εἰ τις τῷ λευκῷ
 φαίη συμβεβηκέναι χρώματι εἶναι· οὐ γὰρ συμβέβηκε τῷ
 λευκῷ χρώματι εἶναι, ἀλλὰ γένος αὐτοῦ τὸ χρώμά ἐστιν.
 ἐνδέχεται μὲν οὖν καὶ κατὰ τὴν ὀνομασίαν διορίσαι τὸν

τιθέμενον, οἷον ὅτι συμβέβηκε τῇ δικαιοσύνῃ ἀρετῇ εἶναι· 2
 πολλύκις δὲ καὶ μὴ διορίσαντι κατὰδηλον ὅτι τὸ γένος
 ὡς συμβεβηκὸς ἀποδέδωκεν, οἷον εἴ τις τὴν λευκότητα
 κεχρωῶσθαι φήσειεν ἢ τὴν βάδισιν κινεῖσθαι. ἀπ' οὐδενὸς
 γὰρ γένους παρωνύμως ἢ κατηγορία κατὰ τοῦ εἶδους λέ- 5
 γεται, ἀλλὰ πάντα συνωνύμως τὰ γένη τῶν εἰδῶν κατη-
 γορεῖται· καὶ γὰρ τοῦνομα καὶ τὸν λόγον ἐπιδέχεται τῶν
 γενῶν τὰ εἶδη. ὁ οὖν κεχρωσμένον εἶπας τὸ λευκὸν οὔτε
 ὡς γένος ἀποδέδωκεν, ἐπειδὴ παρωνύμως εἴρηκεν, οὔθ' ὡς
 ἴδιον ἢ ὡς ὄρισμόν· ὁ γὰρ ὄρισμός καὶ τὸ ἴδιον οὐδενὶ 10
 ἄλλῳ ὑπάρχει, κέχρωσται δὲ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἷον
 ξύλον λίθος ἄνθρωπος ἵππος· δῆλον οὖν ὅτι ὡς συμβε-
 βηκὸς ἀποδίδωσιν.

ἄλλος τὸ ἐπιβλέπειν οἷς ὑπάρχειν ἢ πᾶσιν ἢ μηδενὶ
 εἴρηται· σκοπεῖν δὲ κατ' εἶδη καὶ μὴ ἐν τοῖς ἀπείροις· 15
 ὁδῶ γὰρ μᾶλλον καὶ ἐν ἐλάττοσιν ἢ σκέψις. δεῖ δὲ σκο-
 πεῖν καὶ ἄρχεσθαι ἀπὸ τῶν πρώτων, εἰτ' ἐφεξῆς ἕως τῶν
 ἀτόμων, οἷον εἰ τῶν ἀντικειμένων τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην
 ἔφησεν εἶναι, σκεπτέον εἰ τῶν πρὸς τι καὶ τῶν ἐναντίων 20
 καὶ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν καὶ τῶν κατ' ἀντίφασιν
 λεγομένων ἢ αὐτῇ ἐπιστήμῃ· κὰν ἐπὶ τούτων μήπω φα-
 νερόν ᾗ, πάλιν ταῦτα διαιρετέον μέχρι τῶν ἀτόμων, οἷον
 εἰ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ἢ τοῦ διπλασίου καὶ ἡμίσεος,
 ἢ τυφλότητος καὶ ὄψεως, ἢ τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. ἐὰν
 γὰρ ἐπὶ τίνος δειχθῇ ὅτι οὐχ ἢ αὐτῇ, ἀνηρηκότες ἐσό- 25
 μεθα τὸ πρόβλημα· ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν μηδενὶ ὑπάρχη.
 οὔτος δ' ὁ τόπος ἀντιστρέφει πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν καὶ
 κατασκευάζειν. ἐὰν γὰρ ἐπὶ πάντων φαίνεται διαίρεσιν
 προενέγκασιν ἢ ἐπὶ πολλῶν, ἀξιωτέον καὶ καθόλου τιθέ-
 ναι ἢ ἔνστασιν φέρειν ἐπὶ τίνος οὐχ οὔτως· ἐὰν γὰρ μη- 30
 δέτερον τούτων ποιῇ, ἄτοπος φανέεται μὴ τιθεῖς.

ἄλλος τὸ λόγους ποιεῖν τοῦ τε συμβεβηκότος καὶ ὧ
 συμβέβηκεν, ἢ ἀμφοτέρων καθ' ἐκάτερον ἢ τοῦ ἐτέρου,
 εἴτα σκοπεῖν εἴ τι μὴ ἀληθές ἐν τοῖς λόγοις ὡς ἀληθές

2 εἴληπται. οἷον εἰ ἔστι θεὸν ἀδικεῖν, τί τὸ ἀδικεῖν; εἰ γὰρ
 τὸ βλάπτειν ἐκουσίως, δῆλον ὡς οὐκ ἔστι θεὸν ἀδικεῖσθαι·
 οὐ γὰρ ἐνδέχεται βλάπτεσθαι τὸν θεόν. καὶ εἰ φθονερός
 ὁ σπονδαῖος, τίς ὁ φθονερός καὶ τίς ὁ φθόνος; εἰ γὰρ ο
 5 φθόνος ἐστὶ λύπη ἐπὶ φαινομένη εὐπραγία τῶν ἐπιεικῶν
 τινός, δῆλον ὅτι ὁ σπονδαῖος οὐ φθονερός· φαῦλος γὰρ
 ἂν εἴη. καὶ εἰ ὁ νεμεσητικός φθονερός, τίς ἐκότερος αὐ-
 τῶν; οὕτω γὰρ καταφανές ἐσται πότερον ἀληθές ἢ ψευ-
 δος τὸ ῥηθέν, οἷον εἰ φθονερός μὲν ὁ λυπούμενος ἐπὶ ταῖς
 10 τῶν ἀγαθῶν εὐπραγίαις, νεμεσητικός δ' ὁ λυπούμενος ἐπὶ
 ταῖς τῶν κακῶν εὐπραγίαις, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη φθονε-
 ρὸς ὁ νεμεσητικός. λαμβάνειν δὲ καὶ ἀντὶ τῶν ἐν τοῖς
 λόγοις ὀνομάτων λόγους, καὶ μὴ ἀφίστασθαι ἕως ἂν εἰς
 γνώριμον ἔλθῃ· πολλάκις γὰρ ὅλον μὲν τοῦ λόγου ἀπο-
 15 δοθέντος οὕτω δῆλον τὸ ζητούμενον, ἀντὶ δὲ τινος τῶν
 ἐν τῷ λόγῳ ὀνομάτων λόγου ῥηθέντος κατάδηλον γίνεται.
 ἔτι τὸ πρόβλημα πρότασιν ἐαυτῷ ποιούμενον ἐπί-
 στασθαι· ἢ γὰρ ἔνστασις ἐσται ἐπιχείρημα πρὸς τὴν θέ-
 σιν. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος σχεδὸν ὁ αὐτὸς τῷ ἐπιβλέπειν
 20 οἷς ὑπάρχειν ἢ πῦσιν ἢ μηδενὶ εἶρηται· διαφέρει δὲ τῷ
 τρόπῳ.
 ἔτι διορίζεσθαι ποῖα δεῖ καλεῖν ὡς οἱ πολλοὶ καὶ ποῖα
 οὐ· χρήσιμον γὰρ καὶ πρὸς τὸ κατασκευάζειν καὶ πρὸς
 τὸ ἀνασκευάζειν, οἷον ὅτι ταῖς μὲν ὀνομασίαις τὰ πρά-
 25 γματα προσαγορευτέον καθάπερ οἱ πολλοί, ποῖα δὲ τῶν
 πραγμάτων ἐστὶ τοιαῦτα ἢ οὐ τοιαῦτα, οὐκέτι προσεκτέον
 τοῖς πολλοῖς. οἷον ὑγιεινὸν μὲν ῥητέον τὸ ποιητικὸν ὑγι-
 είας, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν· πότερον δὲ τὸ προκειμένον
 ποιητικὸν ὑγιείας ἢ οὐ, οὐκέτι ὡς οἱ πολλοὶ κλητέον ἀλλ'
 30 ὡς ὁ ἱατρός.
 3 ἔτι ἐὰν πολλαχῶς λέγηται, κείμενον δὲ ἢ ὡς ὑπάρχει
 ἢ ὡς οὐκ ὑπάρχει, θάτερον δεικνύναι τῶν πλεοναχῶς λε-
 γομένων, ἐὰν μὴ ἄμφω ἐνδέχεται. χρησιτέον δ' ἐπὶ τῶν
 λανθανόντων· ἐὰν γὰρ μὴ λανθάνῃ πολλαχῶς λεγόμενον,

ἐνστήσεται ὅτι οὐ διείλεται ὅπερ αὐτὸς ἠπόρει, ἀλλὰ 3
 θάτερον. οὗτος δ' ὁ τόπος ἀντιστρέφει καὶ πρὸς τὸ κατα-
 σκευάσαι καὶ ἀνασκευάσαι. κατασκευάζειν μὲν γὰρ βου-
 λόμενοι δείξομεν ὅτι θάτερον ὑπάρχει, ἐὰν μὴ ἄμφω δυ-
 νάμεθα· ἀνασκευάζοντες δὲ ὅτι οὐχ ὑπάρχει θάτερον δεί- 5
 ξομεν, ἐὰν μὴ ἄμφω δυναίμεθα. πλὴν ἀνασκευάζοντι μὲν
 οὐδὲν δεῖ ἐξ ὁμολογίας διαλέγεσθαι, οὐτ' εἰ παντὶ οὐτ' εἰ
 μηδενὶ ὑπάρχειν εἴρηται· ἐὰν γὰρ δείξωμεν ὅτι οὐχ ὑπ-
 ἄρχει ὁτιοῦν, ἀνηρηκότις ἐσόμεθα τὸ παντὶ ὑπάρχειν,
 ὁμοίως δὲ κἂν ἐνὶ δείξωμεν ὑπάρχον, ἀναιρήσομεν τὸ μη- 10
 δενὶ ὑπάρχειν. κατασκευάζουσι δὲ προδιομολογητέον ὅτι
 εἰ ὁτιοῦν ὑπάρχει παντὶ ὑπάρχει, ἂν πιθανὸν ἦ τὸ ἀξίωμα.
 οὐ γὰρ ἀπόρηι πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι παντὶ ὑπάρχει τὸ ἐφ'
 ἑνὸς διαλεχθῆναι, οἷον εἰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνα-
 τος, διότι ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, ὥστε προομολογητέον 15
 ὅτι εἰ ἠτισοῦν ψυχὴ ἀθάνατος, πᾶσα ἀθάνατος. τοῦτο
 δ' οὐκ αἰεὶ ποιητέον, ἀλλ' ὅταν μὴ εἰποῦμεν κοινὸν ἐπὶ
 πάντων ἓνα λόγον εἰπεῖν, καθάπερ ὁ γεωμέτρης ὅτι τὸ
 τρίγωνον δυοῖν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει.

ἐὰν δὲ μὴ λανθάνῃ πολλαχῶς λεγόμενον, διελόμενον 20
 ὅσαχῶς λέγεται, καὶ ἀναιρεῖν καὶ κατασκευάζειν. οἷον εἰ
 τὸ δέον ἐστὶ τὸ συμφέρον ἢ τὸ καλόν, πειρατέον ἄμφω
 κατασκευάζειν ἢ ἀναιρεῖν περὶ τοῦ προκειμένου, οἷον ὅτι
 καλὸν καὶ συμφέρον, ἢ ὅτι οὐτε καλὸν οὐτε συμφέρον.
 ἐὰν δὲ μὴ ἐνδέχεται ἀμφοτέρα, θάτερον δεικτέον, ἐπιση- 25
 μαινόμενον ὅτι τὸ μὲν τὸ δ' οὐ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος κἂν
 πλείω ἢ εἰς ἅ διαιρεῖται.

πάλιν ὅσα μὴ καθ' ὁμωνυμίαν λέγεται πολλαχῶς,
 ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον, οἷον ἐπιστήμη μία πλειόνων ἢ
 ὡς τοῦ τέλους καὶ τοῦ πρὸς τὸ τέλος, οἷον ἰατρικὴ τοῦ 30
 ὑγίειαν ποιῆσαι καὶ τοῦ διαιτῆσαι, ἢ ὡς ἀμφοτέρων τε-
 λῶν, καθάπερ τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ λέγεται ἐπιστήμη (οὐ-
 δὲν γὰρ μᾶλλον τέλος τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου), ἢ ὡς τοῦ
 καθ' αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκός, οἷον καθ' αὐτὸ μὲν

- 3 ὅτι τὸ τρίγωνον δυοῖν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει, κατὰ συμβεβη-
 κὸς δὲ ὅτι τὸ ἰσόπλευρον· ὅτι γὰρ συμβεβηκε τῷ τρι-
 γώνῳ ἰσοπλεύρῳ τριγώνῳ εἶναι, κατὰ τοῦτο γνωρίζομεν
 ὅτι δυοῖν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. εἰ οὖν μηδαμῶς ἐνδέχεται
 5 τὴν αὐτὴν εἶναι πλειόνων ἐπιστήμην, δῆλον ὅτι ὅλως οὐκ
 ἐνδέχεται εἶναι, ἢ εἴ πως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι ἐνδέχεται.
 διαιρεῖσθαι δὲ ὅσαχῶς χρήσιμον. οἷον ἐὰν βουλώμεθα
 κατασκευάσαι, τὰ τοιαῦτα προοιστέον ὅσα ἐνδέχεται, καὶ
 διαιρετέον εἰς ταῦτα μόνον ὅσα καὶ χρήσιμα πρὸς τὸ κα-
 10 τασκευάσαι· ἂν δ' ἀνασκευάσαι, ὅσα μὴ ἐνδέχεται, τὰ δὲ
 λοιπὰ παραλειπέον. ποιητέον δὲ καὶ ἐπὶ τούτων, ὅταν
 λανθάνῃ ποσαχῶς λέγεται. καὶ εἶναι δὲ τόδε τοῦδε ἢ μὴ
 εἶναι ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων κατασκευαστέον, οἷον ἐπιστή-
 μην τήνδε τοῦδε ἢ ὡς τέλους ἢ ὡς τῶν πρὸς τὸ τέλος ἢ
 15 ὡς τῶν κατὰ συμβεβηκός, ἢ ἄλλιν μὴ εἶναι τι κατὰ μη-
 δένα τῶν ῥηθέντων τρόπων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ
 ἐπιθυμίας, καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται πλειόνων. ἔστι γὰρ ἢ
 ἐπιθυμία τούτου ἢ ὡς τέλους, οἷον ὑγείας, ἢ ὡς τῶν
 πρὸς τὸ τέλος, οἷον τοῦ φαρμακευθῆναι, ἢ ὡς τοῦ κατὰ
 20 συμβεβηκός, καθάπερ ἐπὶ τοῦ οἴνου ὁ φιλόγλυκτος οὐχ ὅτι
 οἶνος ἀλλ' ὅτι γλυκός ἐστιν. καθ' αὐτὸ μὲν γὰρ τοῦ γλυ-
 κέος ἐπιθυμεῖ, τοῦ δ' οἴνου κατὰ συμβεβηκός· ἐὰν γὰρ
 αὐστηρὸς ᾗ, οὐκέτι ἐπιθυμεῖ. κατὰ συμβεβηκός οὖν ἐπι-
 θυμεῖ. χρήσιμος δ' ὁ τόπος οὗτος ἐν τοῖς πρὸς τι·
 25 σχεδὸν γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν πρὸς τί ἐστιν.
- 4 ἔτι τὸ μεταλαμβάνειν εἰς τὸ γνωριμώτερον ὄνομα, οἷον
 ἀντὶ τοῦ ἀκριβοῦς ἐν ὑπολήψει τὸ σαφές καὶ ἀντὶ τῆς
 πολυπραγμοσύνης τὴν φιλοπραγμοσύνην· γνωριμώτερον
 γὰρ γινομένου τοῦ ῥηθέντος εὐεπιχειρητιότερα ἢ θέσις.
 30 ἔστι δὲ καὶ οὗτος ὁ τόπος πρὸς ἄμφω κοινός, καὶ πρὸς
 τὸ κατασκευάζειν καὶ ἀνασκευάζειν.
- πρὸς δὲ τὸ δεῖξαι τὰναντία τῷ αὐτῷ ὑπάρχοντα σκο-
 πεῖν ἐπὶ τοῦ γένους, οἷον ἐὰν βουλώμεθα δεῖξαι ὅτι ἔστι
 περὶ αἰσθήσεων ὀρθότης καὶ ἀμαρτία, τὸ δ' αἰσθάνεσθαι

κρίνειν ἔστι, κρίνειν δ' ἔστιν ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς, καὶ 4
 περὶ αἰσθησιν ἂν εἴη ὀρθότης καὶ ἁμαρτία. νῦν μὲν οὖν
 ἐκ τοῦ γένους περὶ τὸ εἶδος ἢ ἀπόδειξις· τὸ γὰρ κρίνειν
 γένος τοῦ αἰσθάνεσθαι· ὁ γὰρ αἰσθανόμενος κρίνει πως.
 πάλιν δ' ἐκ τοῦ εἶδους τῷ γένει· ὅσα γὰρ τῷ εἶδει ὑπ- 5
 ἄρχει, καὶ τῷ γένει, οἷον εἰ ἔστιν ἐπιστήμη φαῦλη καὶ
 σπουδαία, καὶ διάθεσις φαῦλη καὶ σπουδαία· ἢ γὰρ διά-
 θεσις τῆς ἐπιστήμης γένος. ὁ μὲν οὖν πρότερος τόπος
 ψευδῆς ἔστι πρὸς τὸ κατασκευάσαι, ὁ δὲ δεύτερος ἀληθῆς.
 οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, ὅσα τῷ γένει ὑπάρχει, καὶ τῷ εἶδει ὑπ- 10
 ἄρχειν· ζῶον μὲν γὰρ ἔστι πτηνὸν καὶ τετράπουν, ἄνθρω-
 πος δ' οὐ. ὅσα δὲ τῷ εἶδει ὑπάρχει, ἀναγκαῖον καὶ τῷ
 γένει· εἰ γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος σπουδαῖος, καὶ ζῶόν ἔστι
 σπουδαῖον. πρὸς δὲ τὸ ἀνασκευάζειν ὁ μὲν πρότερος ἀλη- 15
 θῆς, ὁ δὲ ἕστερος ψευδῆς· ὅσα γὰρ τῷ γένει οὐχ ὑπάρ-
 χει, οὐδὲ τῷ εἶδει· ὅσα δὲ τῷ εἶδει μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἀνα-
 γκαῖον τῷ γένει μὴ ὑπάρχειν.

ἐπεὶ δ' ἀναγκαῖον, ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται, καὶ τῶν
 εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι, καὶ ὅσα ἔχει τὸ γένος ἢ παρω-
 νύμως ἀπὸ τοῦ γένους λέγεται, καὶ τῶν εἰδῶν τι ἀναγκαῖον 20
 ἔχειν ἢ παρωνύμως ἀπὸ τινος τῶν εἰδῶν λέγεσθαι, οἷον
 εἰ τινος ἐπιστήμη κατηγορεῖται, καὶ γραμματικὴ ἢ μου-
 σικὴ ἢ τῶν ἄλλων τις ἐπιστημῶν κατηγορηθήσεται, καὶ
 εἰ τις ἔχει ἐπιστήμην ἢ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης
 λέγεται, καὶ γραμματικὴν ἔξει ἢ μουσικὴν ἢ τινα τῶν ἄλ- 25
 λων ἐπιστημῶν ἢ παρωνύμως ἀπὸ τινος αὐτῶν ῥηθήσε-
 ται, οἷον γραμματικὸς ἢ μουσικός. ἐὰν οὖν τι τεθῆ ἢ λε-
 γόμενον ἀπὸ τοῦ γένους ὁποσοῦν, οἷον τὴν ψυχὴν κινεῖ-
 σθαι, σκοπεῖν εἰ κατὰ τι τῶν εἰδῶν τῶν τῆς κινήσεως
 ἐνδέχεται τὴν ψυχὴν κινεῖσθαι, οἷον αὐξεσθαι ἢ φθείρε- 30
 σθαι ἢ γίνεσθαι ἢ ὅσα ἄλλα κινήσεως εἶδη. εἰ γὰρ κατὰ
 μηδέν, δῆλον ὅτι οὐ κινεῖται. οὗτος δ' ὁ τόπος κοινὸς
 πρὸς ἄμφω, πρὸς τε τὸ ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν·
 εἰ γὰρ κατὰ τι τῶν εἰδῶν κινεῖται, δῆλον ὅτι κινεῖται, καὶ

4 εἰ κατὰ μηδὲν τῶν εἰδῶν κινεῖται, δῆλον ὅτι οὐ κινεῖται.

μη εὐποροῦντι δὲ ἐπιχειρήματος πρὸς τὴν θέσιν, σκοπεῖν ἐκ τῶν ὀρισμῶν ἢ τῶν ὄντων τοῦ προκειμένου πράγματος ἢ τῶν δοκούντων, καὶ μὴ ἀφ' ἑνὸς ἀλλ' ἀπὸ πλείων. ῥῆον γὰρ ὀρισσαμένοις ἐπιχειρεῖν ἔσται· πρὸς γὰρ τοὺς ὀρισμοὺς ῥῆον ἢ ἐπιχειρήσεις.

σκοπεῖν δὲ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τίος ὄντος τὸ προκειμένον ἔστιν, ἢ τί ἔστιν ἐξ ἀνάγκης εἰ τὸ προκειμένον ἔστι, κατασκευάζειν μὲν βουλομένῳ, τίος ὄντος τὸ προκειμένον ἔσται (ἐὰν γὰρ ἐκεῖνο δειχθῇ ὑπάρχον, καὶ τὸ προκειμένον δεδειγμένον ἔσται), ἀνασκευάζειν δὲ βουλομένῳ, τί ἔστιν εἰ τὸ προκειμένον ἔστιν· ἐὰν γὰρ δεῖξωμεν τὸ ἀκόλουθον τῷ προκειμένῳ μὴ ὄν, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸ
15 προκειμένον.

ἔτι ἐπὶ τὸν χρόνον ἐπιβλέπειν, εἴ που διαφωνεῖ, οἷον εἰ τὸ τρεφόμενον ἔφησεν ἐξ ἀνάγκης αὔξεσθαι· τρέφεται μὲν γὰρ αἰεὶ τὰ ζῶα, αὔξεται δ' οὐκ αἰεὶ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐπίστασθαι ἔφησε μεμνησθαι· τὸ μὲν γὰρ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου ἔστί, τὸ δὲ καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. ἐπίστασθαι μὲν γὰρ λεγόμεθα τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα, οἷον ὅτι ἔσται ἔκλειψις, μνημονεύειν δ' οὐκ ἐνδέχεται ἀλλ' ἢ τὸ παρεληλυθός.

5 ἔτι ὁ σοφιστικὸς τρόπος, τὸ ἄγειν εἰς τοιοῦτον πρὸς 25 ὃ εὐπορήσομεν ἐπιχειρημάτων. τοῦτο δ' ἔσται ὅτε μὲν ἀναγκαῖον, ὅτε δὲ φαινόμενον ἀναγκαῖον, ὅτε δ' οὔτε φαινόμενον οὔτ' ἀναγκαῖον. ἀναγκαῖον μὲν οὖν, ὅταν ἀρησαμένου τοῦ ἀποκριναμένου τῶν πρὸς τὴν θέσιν τι χρησίμων πρὸς τοῦτο τοὺς λόγους ποιῆται, τυγχάνη δὲ τοῦτο 30 τῶν τοιούτων ὃν πρὸς ὃ εὐπορεῖν ἔστιν ἐπιχειρημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν ἐπαγωγὴν πρὸς τι διὰ τοῦ κειμένου ποιησάμενος ἀναιρεῖν ἐπιχειρῇ· τούτου γὰρ ἀναιρεθέντος καὶ τὸ προκειμένον ἀναιρεῖται. φαινόμενον δ' ἀναγκαῖον, ὅταν φαίνεται μὲν χρήσιμον καὶ οἰκεῖον τῆς θέσεως, μὴ

ἢ δέ, πρὸς ὃ γίνονται οἱ λόγοι, εἴτε ὑρησαμένον τοῦ 5
 τὸν λόγον ὑπέχοντος, εἴτε ἐπαγωγῆς ἐνδόξου διὰ τῆς θέ-
 σεως πρὸς αὐτὸ γινομένης ἀναιρεῖν ἐπιχειροῖη αὐτό. τὸ
 δὲ λοιπὸν, ὅταν μὴτ' ἀναγκαῖον ἢ μῆτε φαινόμενον πρὸς
 ὃ γίνονται οἱ λόγοι, ἄλλως δὲ παρεξελέγχεσθαι συμβαίνει 5
 τῷ ἀποκρινομένῳ. δεῖ δ' εὐλαβεῖσθαι τὸν ἔσχατον τῶν
 ῥηθέντων τρόπων· παντελῶς γὰρ ἀπηρημένος καὶ ἀλλό-
 τριος ἔοικεν εἶναι τῆς διαλεκτικῆς. διὸ δεῖ καὶ τὸν ἀπο-
 κρινόμενον μὴ δυσκολαίνειν, ἀλλὰ τιθέναι τὰ μὴ χρήσιμα
 πρὸς τὴν θέσιν, ἐπισημαινόμενον ὅσα μὴ δοκεῖ, τίθησι 10
 δέ, μᾶλλον γὰρ ἀπορεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει τοῖς
 ἐρωτῶσι πάντων τιθεμένων αὐτοῖς τῶν τοιούτων, ἐὰν μὴ
 περαίνωσιν.

ἔτι πᾶς ὁ εἰρηκῶς ὀτιοῦν τρόπον τινὰ πολλὰ εἴρηκεν,
 ἐπειδὴ πλείω ἐκάστῳ ἐξ ἀνάγκης ἀκόλουθά ἐστιν, οἷον ὁ 15
 εἰρηκῶς ἄνθρωπον εἶναι καὶ ὅτι ζῶν ἐστιν εἴρηκε καὶ ὅτι
 ἔμψυχον καὶ ὅτι δίπουν καὶ ὅτι νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτι-
 κόν, ὥστε ὅποιοῦν ἑνὸς τῶν ἀκολουθῶν ἀναιρεθέντος
 ἀναιρεῖται καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ. εὐλαβεῖσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸ
 χαλεπωτέρον τὴν μετάληψιν ποιεῖσθαι· ἐνίοτε μὲν γὰρ 20
 ῥᾶον τὸ ἀκόλουθον ἀνελεῖν, ἐνίοτε δ' αὐτὸ τὸ προκει-
 μενον.

ἵσοις δ' ἀνάγκη θάτερον μόνον ὑπάρχειν, οἷον τῷ 6
 ἀνθρώπῳ τὴν νόσον ἢ τὴν υἰείαν, ἐὰν πρὸς θάτερον εὐ-
 πορῶμεν διαλέγεσθαι ὅτι ὑπάρχει ἢ οὐχ ὑπάρχει, καὶ πρὸς 25
 τὸ λοιπὸν εὐπορήσομεν. τοῦτο δ' ἀντιστρέφει πρὸς ἄμφω·
 δεῖξαντες μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει θάτερον, ὅτι οὐχ ὑπάρχει
 τὸ λοιπὸν δεδειχότες ἐσόμεθα· ἐὰν δ' ὅτι οὐχ ὑπάρχει
 δεῖξωμεν, τὸ λοιπὸν ὅτι ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. δῆ-
 λον οὖν ὅτι πρὸς ἄμφω χρήσιμος ὁ τόπος. 30

ἔτι τὸ ἐπιχειρεῖν μεταφέροντα τοῦνομα ἐπὶ τὸν λόγον,
 ὡς μάλιστα προσῆκον ἐκλαμβάνειν ἢ ὡς κεῖται τοῦνομα,
 οἷον εὐψυχον μὴ τὸν ἀνδρεῖον, καθάπερ νῦν κεῖται, ἀλλὰ
 τὸν εὐ τὴν ψυχὴν ἔχοντα, καθάπερ καὶ εὐέλπιν τὸν ἀγαθὰ

6 ἑλπίζοντα· ὁμοίως δὲ καὶ εὐδαιμόνα, οὗ ἂν ὁ δαίμων ἢ σπουδαῖος, καθάπερ Ξενοκράτης φησὶν εὐδαιμόνα εἶναι τὸν τὴν ψυχὴν ἔχοντα σπουδαίαν· ταύτην γὰρ ἐκάστου εἶναι δαίμονα.

5 ἐπεὶ δὲ τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἐστί, τὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὰ δ' ὁπότερ' ἔτυχεν, ἐὰν τὸ ἐξ ἀνάγκης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τεθῆ ἢ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀνάγκης, ἢ αὐτὸ ἢ τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, αἰεὶ δίδωσι τόπον ἐπιχειρήματος. ἐὰν γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὡς ἐπὶ τὸ
10 πολὺ τεθῆ, δῆλον ὅτι οὐ παντὶ φησὶν ὑπάρχειν, ὑπάρχοντος παντί, ὥστε ἡμάρτηκεν· εἴ τε τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγόμενον ἐξ ἀνάγκης ἔφησε· παντὶ γὰρ φησὶν ὑπάρχειν, οὐχ ὑπάρχοντος παντί. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν· αἰεὶ γὰρ ἐπ' ἔλαττον
15 λέγεται τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οἷον εἰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαῦλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀγαθοὶ ἐπ' ἔλαττον, ὥστ' ἔτι μᾶλλον ἡμάρτηκεν, εἰ ἀγαθοὺς ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ τὸ ὁπότερ' ἔτυχεν ἐξ ἀνάγκης ἔφησεν ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· οὔτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ ὁπότερ' ἔτυχεν οὐδ'
20 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. ἐνδέχεται δέ, κὰν μὴ διορίσας εἴη πότερον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν, ἢ δὲ τὸ πρῶγμα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διαλέγεσθαι ὡς ἐξ ἀνάγκης εἰρηκότος αὐτοῦ, οἷον εἰ φαύλους τοὺς ἀποκλήρους ἔφησεν εἶναι μὴ διορίσας, ὡς ἐξ ἀνάγκης εἰρηκότος αὐτοῦ διαλέγεσθαι.

7 ἔτι καὶ εἰ αὐτὸ αὐτῷ συμβεβηκὸς ἔθηκεν ὡς ἕτερον διὰ τὸ ἕτερον εἶναι ὄνομα, καθάπερ Πρόδικος διηγεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην· ταῦτα γὰρ πάντα τοῦ αὐτοῦ τῆς ἡδονῆς ὀνόματά ἐστιν· εἰ οὖν
τις τὸ χαίρειν τῷ εὐφραίνεσθαι φήσει συμβεβηκέναι, αὐτὸ
30 ἂν αὐτῷ φαίη συμβεβηκέναι.

ἐπεὶ δὲ τὰ ἐναντία συμπλέκεται μὲν ἀλλήλοις ἐξαχῶς, ἐναντίωσιν δὲ ποιεῖ τετραχῶς συμπλεκόμενα, δεῖ λαμβάνειν τὰ ἐναντία, ὅπως ἂν χρήσιμον ἢ καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι. ὅτι μὲν οὖν ἐξαχῶς συμπλέκεται, δῆλον·

ἢ γὰρ ἐκάτερον τῶν ἐναντίων ἐκατέρῳ συμπλακῆσεται· 7
 τοῦτο δὲ διχῶς, οἷον τὸ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τὸ
 τοὺς ἐχθροὺς κακῶς, ἢ ἀνάπαλιν τὸ τοὺς φίλους κακῶς
 καὶ τοὺς ἐχθροὺς εὖ. ἢ ὅταν ἄμφω περὶ τοῦ ἑνός· διχῶς
 δὲ καὶ τοῦτο, οἷον τὸ τοὺς φίλους εὖ καὶ τὸ τοὺς φίλους 5
 κακῶς, ἢ τὸ τοὺς ἐχθροὺς εὖ καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς.
 ἢ τὸ ἐν περὶ ἀμφοτέρων· διχῶς δὲ καὶ τοῦτο, οἷον τὸ
 τοὺς φίλους εὖ καὶ τὸ τοὺς ἐχθροὺς εὖ, ἢ τοὺς φίλους
 κακῶς καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς.

αἱ μὲν οὖν πρῶται δύο ῥηθεῖσαι συμπλοκαὶ οὐ ποι- 10
 οῦσιν ἐναντίωσιν· τὸ γὰρ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τοὺς
 ἐχθροὺς κακῶς οὐκ ἔστιν ἐναντίον· ἀμφοτέρω γὰρ αἰρετὰ
 καὶ τοῦ αὐτοῦ ἦθους. οὐδὲ τὸ τοὺς φίλους κακῶς τῷ
 τοὺς ἐχθροὺς εὖ· καὶ γὰρ ταῦτα ἀμφοτέρω φευκτὰ καὶ
 τοῦ αὐτοῦ ἦθους. οὐ δοκεῖ δὲ φευκτὸν φευκτῷ ἐναντίον 15
 εἶναι, ἐὰν μὴ τὸ μὲν καθ' ὑπερβολὴν τὸ δὲ καθ' ἕνδειαν
 λεγόμενον ἦ· ἢ τε γὰρ ὑπερβολὴ τῶν φευκτῶν δοκεῖ εἶναι,
 ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἕνδεια. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τέτταρα ποιεῖ
 ἐναντίωσιν. τὸ γὰρ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τοὺς φίλους
 κακῶς ἐναντίον· ἀπὸ τε γὰρ ἐναντίου ἦθους ἐστί, καὶ τὸ 20
 μὲν αἰρετὸν τὸ δὲ φευκτὸν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων· καθ' ἐκάστην γὰρ συζυγίαν τὸ μὲν αἰρετὸν τὸ δὲ
 φευκτὸν, καὶ τὸ μὲν ἐπιεικοῦς ἦθους τὸ δὲ φάυλου. δῆ-
 λον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῷ αὐτῷ πλείονα ἐναντία
 συμβαίνει γίνεσθαι. τῷ γὰρ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν καὶ 25
 τὸ τοὺς ἐχθροὺς εὖ ποιεῖν ἐναντίον καὶ τὸ τοὺς φίλους
 κακῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστῳ τὸν αὐτὸν τρό-
 πον ἐπισκοποῦσι δύο τὰ ἐναντία φανήσεται. λαμβάνειν
 οὖν τῶν ἐναντίων ὁπότερον ἂν ἦ πρὸς τὴν θέσιν χρήσιμον.

ἔτι εἰ ἔστι τι ἐναντίον τῷ συμβεβηκότι, σκοπεῖν εἰ 30
 ὑπάρχει ὧπερ τὸ συμβεβηκὸς εἴρηται ὑπάρχειν· εἰ γὰρ
 τοῦτο ὑπάρχει, ἐκεῖνο οὐκ ἂν ὑπάρχοι· ἀδύνατον γὰρ τὰ-
 ναντία ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν.

ἢ εἴ τι τοιοῦτον εἴρηται κατὰ τινος, οὗ ὄντος ἀνάγκη

7 τὰ ἐναντία ὑπάρχειν. οἷον εἰ τὰς ἰδέας ἐν ἡμῖν ἔφησεν εἶναι· κινεῖσθαι τε γὰρ καὶ ἡρεμεῖν αὐτὰς συμβήσεται, ἔτι δὲ αἰσθητὰς καὶ νοητὰς εἶναι. δοκοῦσι γὰρ αἱ ἰδέαι ἡρεμεῖν καὶ νοηταὶ εἶναι τοῖς τιθεμένοις ἰδέας εἶναι, ἐν
5 ἡμῖν δὲ οὐσας ἀδύνατον ἀκινήτους εἶναι· κινουμένων γὰρ ἡμῶν ἀναγκαῖον καὶ τὰ ἐν ἡμῖν πάντα συγκινεῖσθαι. δῆλον δ' ὅτι καὶ αἰσθηταί, εἴπερ ἐν ἡμῖν εἰσὶ· διὰ γὰρ τῆς περὶ τὴν ὕψιν αἰσθήσεως τὴν ἐν ἐκάστω μορφῇ γνωρίζομεν.

10 πάλιν εἰ καίτι συμβεβηκὸς ᾧ ἔστί τι ἐναντίον, σκοπεῖν εἰ καὶ τοῦ ἐναντίου δεκτικόν, ὅπερ καὶ τοῦ συμβεβηκότος· τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν ἐναντίων δεκτικόν. οἷον εἰ τὸ μῖσος ἔπεισθαι ὀργῇ ἔφησεν, εἴη ἂν τὸ μῖσος ἐν τῷ θυμοειδεῖ· ἐκεῖ γὰρ ἡ ὀργή· σκεπτέον οὖν εἰ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ θυμοειδεῖ, ἢ φιλία· εἰ γὰρ μή, ἀλλ' ἐν τῷ
15 ἐπιθυμητικῷ ἔστιν ἢ φιλία, οὐκ ἂν ἔποιτο μῖσος ὀργῇ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἀγνοεῖν ἔφησεν. εἴη γὰρ ἂν καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, εἴπερ καὶ ἀγνοίας· ὅπερ οὐ δοκεῖ, τὸ ἐπιθυμητικὸν δεκτικὸν εἶναι ἐπιστήμης. ἀνα-
20 σκευάζοντι μὲν οὖν, καθάπερ εἴρηται, χρηστέον· κατασκευάζοντι δέ, ὅτι μὲν ὑπάρχει τὸ συμβεβηκός, οὐ χρησίμος ὁ τόπος, ὅτι δ' ἐνδέχεται ὑπάρχειν, χρήσιμος. δείξαντες μὲν γὰρ ὅτι οὐ δεκτικὸν τοῦ ἐναντίου, δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι οὔτε ὑπάρχει τὸ συμβεβηκός οὐτ' ἐνδέχεται
25 ὑπάρξαι· ἐὰν δὲ δείξωμεν ὅτι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον ἢ ὅτι δεκτικὸν τοῦ ἐναντίου ἔστιν, οὐδέπω δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι καὶ τὸ συμβεβηκός ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἐπὶ τοσοῦτον μόνον δεδειγμένον ἔσται.

8 ἐπεὶ δ' αἱ ἀντιθέσεις τέτταρες, σκοπεῖν ἐκ μὲν τῶν
30 ἀντιφάσεων ἀνάπαλιν ἐκ τῆς ἀκολουθήσεως καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι, λαμβάνειν δ' ἕξ ἐπαγωγῆς, οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος ζῶον, τὸ μὴ ζῶον οὐκ ἄνθρωπος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐνταῦθα γὰρ ἀνάπαλιν ἢ ἀκολουθήσεις· τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶον ἔπεται, τῷ δὲ μὴ

ἀνθρώπῳ τὸ μὴ ζῶον οὐ, ἀλλ' ἀνάπαλιν τῷ μὴ ζῳῷ τὸ 8
οὐκ ἀνθρώπος. ἐπὶ πάντων οὖν τὸ τοιοῦτον ἀξιωτέον,
οἷον εἰ τὸ καλὸν ἡδέει, καὶ τὸ μὴ ἡδὺ οὐ καλόν· εἰ δὲ μὴ
τοῦτο, οὐδ' ἐκείνο. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὴ ἡδὺ οὐ κα-
λόν, τὸ καλὸν ἡδὺ. δῆλον οὖν ὅτι πρὸς ἄμφω ἀντιστρέ- 5
φει ἢ κατὰ τὴν ἀντίφασιν ἀκολουθήσῃς ἀνάπαλιν γι-
νομένη.

ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων σκοπεῖν εἰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναν-
τίον ἔπεται, ἢ ἐπὶ ταυτὰ ἢ ἀνάπαλιν, καὶ ἀναιροῦντι καὶ
κατασκευάζοντι· λαμβάνειν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἕξ ἐπαγω- 10
γῆς, ἐφ' ὅσον χρήσιμον. ἐπὶ ταυτὰ μὲν οὖν ἀκολουθήσῃς,
οἷον τῇ ἀνδρίᾳ καὶ τῇ δειλίᾳ· τῇ μὲν γὰρ ἀρετῇ ἀκολου-
θεῖ, τῇ δὲ κακία, καὶ τῇ μὲν ἀκολουθεῖ τὸ αἰρετόν, τῇ
δὲ τὸ φευκτόν. ἐπὶ ταυτὰ οὖν καὶ ἢ τούτων ἀκολουθή- 15
σῃς· ἐναντίον γὰρ τὸ αἰρετόν τῷ φευκτῷ. ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀνάπαλιν δὲ ἢ ἀκολουθήσῃς, οἷον ἐδεξιᾶ
μὲν ἢ ὑγίεια ἀκολουθεῖ, καχεξία δὲ νόσος οὐ, ἀλλὰ νόσῳ
καχεξία. δῆλον οὖν ὅτι ἀνάπαλιν ἐπὶ τούτων ἢ ἀκολου-
θήσῃς. σπάνιον δὲ τὸ ἀνάπαλιν ἐπὶ τῶν ἐναντίων συμ-
βαίνει, ἀλλὰ τοῖς πλείστοις ἐπὶ ταυτὰ ἢ ἀκολουθήσῃς. εἰ 20
οὖν μήτ' ἐπὶ ταυτὰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ἀκολουθεῖ
μήτε ἀνάπαλιν, δῆλον ὅτι οὐδ' ἐπὶ τῶν ῥηθέντων ἀκολου-
θεῖ τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ. εἰ δ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπὶ
τῶν ῥηθέντων ἀναγκαῖον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἀκολουθεῖν.

ὁμοίως δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐπὶ τῶν στερηῶσεων καὶ 25
ἕξεων σκεπτέον. πλὴν οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν στερηῶσεων τὸ
ἀνάπαλιν, ἀλλ' ἐπὶ ταυτὰ τὴν ἀκολουθήσῃς ἀναγκαῖον εἶ
γίνεσθαι, καθάπερ ὄψει μὲν αἰσθησῖν, τυφλότητι δ' ἀν-
αισθησίαν. ἀντίκειται γὰρ ἢ αἰσθησῖν τῇ ἀναισθησίᾳ ὡς
ἕξις καὶ στερησῖς· τὸ μὲν γὰρ ἕξις αὐτῶν, τὸ δὲ στερη- 30
σίς ἔστιν.

ὁμοίως δὲ τῇ ἕξει καὶ τῇ στερηῶσει καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς
τι χρησιτέον· ἐπὶ ταυτὰ γὰρ καὶ τούτων ἢ ἀκολουθήσῃς.
οἷον εἰ τὸ τριπλάσιον πολλαπλάσιον, καὶ τὸ τριτημόριον

8 πολλοστημόριον· λέγεται γὰρ τὸ μὲν τριπλάσιον πρὸς τὸ
 τριτημόριον, τὸ δὲ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ πολλοστημό-
 ριον. πάλιν εἴ ἡ ἐπιστήμη ὑπόληψις, καὶ τὸ ἐπιστητὸν
 ὑποληπτόν· καὶ εἴ ἡ ὄρασις αἰσθησις, καὶ τὸ ὄρατὸν αἰ-
 5 σθητόν. ἔνστασις ὅτι οὐκ ἀνάγκη ἐπὶ τῶν πρὸς τι τὴν
 ἀκολοίθησιν γίνεσθαι, καθάπερ εἴρηται· τὸ γὰρ αἰσθη-
 τὸν ἐπιστητόν ἐστιν, ἢ δ' αἰσθησις οὐκ ἐπιστήμη. οὐ
 μὴν ἀληθὴς γε ἡ ἔνστασις δοκεῖ εἶναι· πολλοὶ γὰρ οὐ
 φασὶ τῶν αἰσθητῶν ἐπιστήμην εἶναι. ἔτι πρὸς τοῖναντίον
 10 οὐκ ἦντιον χρήσιμον τὸ ῥηθέν, οἷον ὅτι τὸ αἰσθητὸν οὐκ
 ἐστιν ἐπιστητόν· οὐδὲ γὰρ ἡ αἰσθησις ἐπιστήμη.

9 πάλιν ἐπὶ τῶν συστοίχων καὶ ἐπὶ τῶν πτώσεων, καὶ
 ἀναιροῦντα καὶ κατασκευάζοντα. λέγεται δὲ σύστοιχα μὲν
 τὰ τοιαῦδε οἷον τὰ δίκαια καὶ ὁ δίκαιος τῇ δικαιοσύνῃ καὶ
 15 τὰ ἀνδρεία καὶ ὁ ἀνδρεῖος τῇ ἀνδρίᾳ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
 ποιητικὰ ἢ φυλακτικὰ σύστοιχα ἐκείνον οὗ ἐστὶ ποιητικὰ
 ἢ φυλακτικὰ, οἷον τὰ ὑγιεινὰ ὑγίειας καὶ τὰ εὐεκτικὰ εὐε-
 ξίας. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. σύστοιχα
 μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα εἴωθε λέγεσθαι, πτώσεις δὲ οἷον τὸ
 20 δικαίως καὶ ἀνδρείως καὶ ὑγιεινῶς καὶ ὅσα τοῦτον τὸν
 τρόπον λέγεται. δοκεῖ δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς πτώσεις σύ-
 στοιχα εἶναι, οἷον τὸ μὲν δικαίως τῇ δικαιοσύνῃ, τὸ δὲ
 ἀνδρείως τῇ ἀνδρίᾳ. σύστοιχα δὲ λέγεται τὰ κατὰ τὴν
 αὐτὴν συστοιχίαν ἅπαντα, οἷον δικαιοσύνη, δίκαιος, δί-
 25 καιον, δικαίως. δῆλον οὖν ὅτι ἐνὸς ὁποιοῦν δειχθέντος
 τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν συστοιχίαν ἀγαθοῦ ἢ ἐπαινετοῦ καὶ
 τὰ λοιπὰ πάντα δεδειγμένα ἔσται, οἷον εἴ ἡ δικαιοσύνη
 τῶν ἐπαινετῶν, καὶ ὁ δίκαιος καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ δι-
 30 καιῶς τῶν ἐπαινετῶν. ῥηθήσεται δὲ τὸ δικαίως καὶ ἐπ-
 αινετῶς κατὰ τὴν αὐτὴν πτώσιν ἀπὸ τοῦ ἐπαινετοῦ, κα-
 θάπερ τὸ δικαίως ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης.

σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ εἰρημένου, ἀλλὰ
 καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον, οἷον ὅτι τὸ ἀγαθὸν οὐκ
 ἔξ ἀνάγκης ἡδύ· οὐδὲ γὰρ τὸ κακὸν λυπηρόν· ἢ εἰ τοῦτο,

κάκεινο. καὶ εἰ ἡ δικαιοσύνη ἐπιστήμη, καὶ ἡ ἀδικία 9
 ἄγνοια· καὶ εἰ τὸ δικαίως ἐπιστημονικῶς καὶ ἐμπείρως,
 τὸ ἀδίκως ἀγνοοῦντως καὶ ἀπείρως. εἰ δὲ ταῦτα μὴ, οὐδ'
 ἐκεῖνα, καθάπερ ἐπὶ τοῦ νῦν ῥηθέντος· μᾶλλον γὰρ ἂν
 φανεῖται τὸ ἀδίκως ἐμπείρως ἢ ἀπείρως. οὗτος δ' ὁ τόπος 5
 εἴρηται πρότερον ἐν ταῖς τῶν ἐναντίων ἀκολουθήσει·
 οὐδὲν γὰρ ἄλλο νῦν ἀξιοῦμεν ἢ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ
 ἀκολουθεῖν.

ἔτι ἐπὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν καὶ ποιητικῶν καὶ
 φθαρτικῶν, καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι. ὧν γὰρ 10
 αἱ γενέσεις τῶν ἀγαθῶν, καὶ αὐτὰ ἀγαθά, καὶ εἰ αὐτὰ
 ἀγαθά, καὶ αἱ γενέσεις· εἰ δὲ αἱ γενέσεις τῶν κακῶν, καὶ
 αὐτὰ τῶν κακῶν. ἐπὶ δὲ τῶν φθορῶν ἀνάπαλιν· εἰ γὰρ
 αἱ φθοραὶ τῶν ἀγαθῶν, αὐτὰ τῶν κακῶν, εἰ δ' αἱ φθο-
 ραὶ τῶν κακῶν, αὐτὰ τῶν ἀγαθῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ 15
 ἐπὶ ποιητικῶν καὶ φθαρτικῶν· ὧν μὲν γὰρ τὰ ποιητικὰ
 βγαθὰ, καὶ αὐτὰ τῶν ἀγαθῶν, ὧν δὲ τὰ φθαρτικὰ ἀγαθά,
 αὐτὰ τῶν κακῶν.

πάντα ἐπὶ τῶν ὁμοίων, εἰ ὁμοίως ἔχει, οἷον εἰ ἐπι- 10
 στήμη μία πλειόνων, καὶ δόξα, καὶ εἰ τὸ ὄψιν ἔχειν ὄρα, 20
 καὶ τὸ ἀκοῆν ἔχειν ἀκούειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων, καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν δοκούντων. χρήσιμος δ'
 ὁ τόπος πρὸς ἄμφω· εἰ μὲν γὰρ ἐπὶ τινος τῶν ὁμοίων
 οὕτως ἔχει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων, εἰ δὲ ἐπὶ τι-
 νος μὴ, οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἐφ' ἐνὸς 25
 καὶ εἰ ἐπὶ πολλῶν ὁμοίως ἔχει· ἐνιαχοῦ γὰρ διαφωνεῖ.
 οἷον εἰ τὸ ἐπίστασθαι διανοεῖσθαι, καὶ τὸ πολλὰ ἐπίστα-
 σθαι πολλὰ διανοεῖσθαι. τοῦτο δ' οὐκ ἀληθές· ἐπίστασθαι
 μὲν γὰρ ἐνδέχεται πολλά, διανοεῖσθαι δ' οὐ. εἰ οὖν τοῦτο
 μὴ, οὐδ' ἐκεῖνο τὸ ἐφ' ἐνός, ὅτι τὸ ἐπίστασθαι διανοεῖ- 30
 σθαι ἔστιν.

ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον. εἰσὶ δὲ τοῦ μᾶλλον καὶ
 ἥττον τόποι τέσσαρες, εἰς μὲν εἰ ἀκολουθεῖ τὸ μᾶλλον τῷ
 μᾶλλον, οἷον εἰ ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ ἡ μᾶλλον ἡδονὴ μᾶλ-

- 10 λον ἀγαθόν, καὶ εἰ τὸ ἀδικεῖν κακόν, καὶ τὸ μᾶλλον ἀδικεῖν μᾶλλον κακόν. χρήσιμος δ' οὖν πρὸς ἄμφω ὁ τόπος· εἰ μὲν γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιδόσει ἢ τοῦ συμβεβηκότος ἐπίδοσις, καθάπερ εἴρηται, δῆλον ὅτι συμβέβηκεν, εἰ δὲ μὴ ἀκολουθεῖ, οὐ συμβέβηκεν. τοῦτο δ' ἐπαγωγῇ ληπτέον. ἄλλος· ἐνὸς περὶ δύο λεγομένου, εἰ ὧ μᾶλλον εἰκὸς ὑπάρχειν μὴ ὑπάρχει, οὐδ' ὧ ἥτιον, καὶ εἰ ὧ ἥτιον εἰκὸς ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ ὧ μᾶλλον. πάλιν δυοῖν περὶ ἐνὸς λεγομένων εἰ τὸ μᾶλλον ὑπάρχειν δοκοῦν μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ ἥτιον, ἢ εἰ τὸ ἥτιον δοκοῦν ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ τὸ μᾶλλον. ἔτι δυοῖν περὶ δύο λεγομένων εἰ τὸ θάτερον μᾶλλον ὑπάρχειν δοκοῦν μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, ἢ εἰ τὸ ἥτιον δοκοῦν τῷ ἑτέρῳ ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ.
- 15 ἔτι ἐκ τοῦ ὁμοίως ὑπάρχειν ἢ δοκεῖν ὑπάρχειν τριχῶς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ὕστερον ῥηθέντων τριῶν τόπων ἐλέγετο. εἴτε γὰρ ἔν τι δυσὶν ὁμοίως ὑπάρχει ἢ δοκεῖ ὑπάρχειν, εἰ τῷ ἑτέρῳ μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τῷ ἑτέρῳ, εἰ δὲ θάτερον ὑπάρχει, καὶ τῷ λοιπῷ· εἴτε δύο τῷ αὐτῷ ὁμοίως, εἰ τὸ ἕτερον μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπόν, εἰ δὲ θάτερον, καὶ τὸ λοιπόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἰ δύο δυσὶν ὁμοίως ὑπάρχει· εἰ γὰρ τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, εἰ δὲ ὑπάρχει τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, καὶ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ.
- 11 ἔκ μὲν οὖν τοῦ μᾶλλον καὶ ἥτιον καὶ τοῦ ὁμοίως τοσυνταχῶς ἐνδέχεται ἐπιχειρεῖν· ἔτι δ' ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ ἕτερον πρὸς ἕτερον προστεθὲν ποιῇ ἀγαθόν ἢ λευκόν, μὴ ὄν πρότερον λευκόν ἢ ἀγαθόν, τὸ προστεθὲν ἔσται λευκόν ἢ ἀγαθόν, οἷόν περ καὶ τὸ ὅλον ποιεῖ. ἔτι εἰ πρὸς τὸ ὑπάρχον προστεθὲν τι μᾶλλον ποιεῖ τοιοῦτον οἷον ὑπάρχει, καὶ αὐτὸ ἔσται τοιοῦτον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. χρήσιμος δὲ οὐκ ἔν ἅπασιν ὁ τόπος, ἀλλ' ἔν οἷς τὴν τοῦ μᾶλλον ὑπεροχὴν συμβαίνει γίνεσθαι. οὔτως δὲ ὁ τόπος οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν. εἰ γὰρ

μη ποιῆ τὸ προστιθέμενον ἀγαθόν, οὐδέπω δῆλον εἰ αὐτὸ 11
μη ἀγαθόν· τὸ γὰρ ἀγαθὸν κακῶ προστιθέμενον οὐκ ἔξ
ἀνάγκης ἀγαθὸν τὸ ὅλον ποιῆ, οἷδὲ λευκὸν μέλανι.

πάλιν εἴ τι μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἀπλῶς ὑπ-
άρχει· τὸ γὰρ μὴ ὄν ἀγαθὸν ἢ λευκὸν οἷδὲ μᾶλλον ἢ 5
ἥττον ἀγαθὸν ἢ λευκὸν ῥηθήσεται· τὸ γὰρ κακὸν οὐδενὸς
μᾶλλον ἢ ἥττον ἀγαθόν, ἀλλὰ μᾶλλον κακὸν ἢ ἥττον ῥη-
θήσεται. οὐκ ἀντιστρέφει δ' οὐδ' οὗτος ὁ τόπος πρὸς
τὸ ἀνασκευάσαι· πολλὰ γὰρ τῶν οὐ λεγομένων μᾶλλον
ἀπλῶς ὑπάρχει· ἄνθρωπος γὰρ οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ 10
ἥττον, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος.

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σκεπτέον καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ τι
καὶ ποτέ καὶ ποῦ· εἰ γὰρ κατὰ τι ἐνδέχεται, καὶ ἀπλῶς
ἐνδέχεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ποτέ ἢ ποῦ· τὸ γὰρ ἀπλῶς
ἀδύνατον οὔτε κατὰ τι οὔτε ποῦ οὔτε ποτέ ἐνδέχεται. ἐν- 15
στασις ὅτι κατὰ τι μὲν εἰσι φύσει σπουδαῖοι, οἷον ἐλευ-
θῆριοι ἢ σωφρονικοί, ἀπλῶς δὲ οὐκ εἰσὶ φύσει σπουδαῖοι·
οὐδεὶς γὰρ φύσει φρόνιμος. ὁμοίως δὲ καὶ ποτέ μὲν ἐν-
δέχεται τῶν φθαρτῶν τι μὴ φθαρῆναι, ἀπλῶς δ' οὐκ
ἐνδέχεται μὴ φθαρῆναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ποῦ 20
μὲν συμφέρει τοιαύτη διαίτη χρῆσθαι, οἷον ἐν τοῖς νοσώ-
δεσι τόποις, ἀπλῶς δ' οὐ συμφέρει. ἔτι δὲ ποῦ μὲν ἕνα
μόνον δυνατὸν εἶναι, ἀπλῶς δὲ οὐ δυνατὸν ἕνα μόνον εἶναι.
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ποῦ μὲν καλὸν τὸν πατέρα θύ-
ειν, οἷον ἐν Τριβαλλοῖς, ἀπλῶς δ' οὐ καλόν. ἢ τοῦτο μὲν 25
οὐ ποῦ σημαίνει ἀλλὰ τισίν· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ὅπου ἄν
ᾧσιν· πανταχοῦ γὰρ αὐτοῖς ἔσται καλὸν οὔσι Τριβαλλοῖς.
πάλιν ποτέ μὲν συμφέρει φαρμακεύεσθαι, οἷον ὅταν νοσῇ,
ἀπλῶς δ' οὐ. ἢ οὐδὲ τοῦτο ποτέ σημαίνει, ἀλλὰ τῷ δια-
κειμένῳ πως· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ὅποτεοῦν, ἐὰν οὕτω μό- 30
νον διακειμένος ᾗ. τὸ δ' ἀπλῶς ἔστιν ὃ μηδενὸς προσ-
τεθέντος ἐρεῖς ὅτι καλόν ἔστιν ἢ τὸ ἐναντίον. οἷον τὸ
τὸν πατέρα θύειν οὐκ ἐρεῖς καλὸν εἶναι, ἀλλὰ τισὶ καλὸν
εἶναι· οὐκ ἄρα ἀπλῶς καλόν. ἀλλὰ τὸ τοὺς θεοὺς τιμᾶν

11 ἐρεῖς καλὸν οὐδὲν προστιθείς· ἀπλῶς γὰρ καλὸν ἔστιν.
ὥστε ὃ ἂν μηδενὸς προστιθεμένου δοκῇ εἶναι καλὸν ἢ
αἰσχροὺν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἀπλῶς ῥηθήσεται.

5

Γ.

Πότερον δ' αἰρετώτερον ἢ βέλτιον δεῖν ἢ πλειόνων,
ἐκ τῶνδε σκεπτόμεν. πρῶτον δὲ διωρίσθω ὅτι τὴν σκέψιν
ποιούμεθα οὐχ ὑπὲρ τῶν πολὺ διεστῶτων καὶ μεγάλῃν
10 πρὸς ἄλληλα διαφορὰν ἔχόντων (οὐδεὶς γὰρ ἀπορεῖ πότε-
ρον ἢ εὐδαιμονία ἢ ὁ πλοῦτος αἰρετώτερον) ἀλλ' ὑπὲρ
τῶν σύνεγγυς, καὶ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν ποτέρῳ δεῖ
προσθεῖσθαι μᾶλλον, διὰ τὸ μηδεμίαν ὁρᾶν τοῦ ἑτέρου
πρὸς τὸ ἕτερον ὑπεροχὴν. δῆλον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων
15 ὅτι δευτέρας ὑπεροχῆς ἢ μιᾶς ἢ πλειόνων συγκαταθή-
σεται ἢ διάνοια ὅτι τοῦτ' ἔστιν αἰρετώτερον, ὁπότερον
τυγχάνει αὐτῶν ὑπερέχον.

πρῶτον μὲν οὖν τὸ πολυχρονιώτερον ἢ βεβαιότερον
αἰρετώτερον τοῦ ἥτιον τοιούτου. καὶ ὁ μᾶλλον ἂν ἔλοιτο
20 ὁ φρόνιμος ἢ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ, ἢ ὁ νόμος ὁ ὀρθός, ἢ οἱ
σπουδαῖοι περὶ ἕκαστα αἰρούμενοι ἢ τοιοῦτοί εἰσιν, ἢ οἱ
ἐν ἐκάστῳ γένει ἐπιστήμονες, ἢ ὅσα οἱ πλείους ἢ πάντες,
οἷον ἐν ἰατρικῇ ἢ τεκτονικῇ ἢ οἱ πλείους τῶν ἰατρῶν ἢ
πάντες, ἢ ὅσα ὅλως οἱ πλείους ἢ πάντες ἢ πάντα, οἷον
25 τὰγαθόν· πάντα γὰρ τὰγαθοῦ ἐφίεται. δεῖ δ' ἄγειν πρὸς
ὃ τι ἂν ἢ χρήσιμον τὸ ῥηθησόμενον. ἔστι δ' ἀπλῶς μὲν
βέλτιον καὶ αἰρετώτερον τὸ κατὰ τὴν βελτίω ἐπιστήμην,
τινὶ δὲ τὸ κατὰ τὴν οἰκίαν.

ἔπειτα δὲ τὸ ὅπερ τόδε τι τοῦ μὴ ἐν γένει, οἷον ἢ
30 δικαιοσύνη τοῦ δικαίου· τὸ μὲν γὰρ ἐν γένει τῷ ἀγαθῷ,
τὸ δ' οὐ, καὶ τὸ μὲν ὅπερ ἀγαθόν, τὸ δ' οὐ· οὐδὲν γὰρ
λέγεται ὅπερ τὸ γένος, ὃ μὴ τυγχάνει ἐν τῷ γένει ὄν, οἷον
ὁ λευκὸς ἀνθρώπος οὐκ ἔστιν ὅπερ χρῶμα. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

καὶ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν τοῦ δι' ἕτερον αἰρετοῦ αἰρε- 1
 τώτερον, οἷον τὸ ὑγιαίνειν τοῦ γυμνάζεσθαι· τὸ μὲν γὰρ
 δι' αὐτὸ αἰρετόν, τὸ δὲ δι' ἕτερον. καὶ τὸ καθ' αὐτὸ τοῦ
 κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ τοὺς φίλους δικαίους εἶναι τοῦ
 τοὺς ἐχθρούς. τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ αἰρετόν, τὸ δὲ κατὰ 5
 συμβεβηκός· τὸ γὰρ τοὺς ἐχθρούς δικαίους εἶναι κατὰ
 συμβεβηκός αἰροῦμεθα, ὅπως μηδὲν ἡμᾶς βλάπτωσιν.
 ἔστι δὲ τοῦτο ταῦτο τῶ προδούτων, διαφέρει δὲ τῶ τρίτῳ·
 τὸ μὲν γὰρ τοὺς φίλους δικαίους εἶναι δι' αὐτὸ αἰροῦ-
 μεθα, καὶ εἰ μηδὲν ἡμῖν μέλλει ἔσεσθαι, κἂν ἐν Ἰνδοῖς 10
 ᾤσιν· τὸ δὲ τοὺς ἐχθρούς δι' ἕτερον, ὅπως μηδὲν ἡμᾶς
 βλάπτωσιν.

καὶ τὸ αἴτιον ἀγαθοῦ καθ' αὐτὸ τοῦ κατὰ συμβεβη-
 κός αἰτίου, καθάπερ ἡ ἀρετὴ τῆς τύχης· ἡ μὲν γὰρ καθ'
 αὐτὴν ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκός αἰτία τῶν ἀγαθῶν, καὶ εἴ 15
 τι ἄλλο τοιοῦτον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου· τὸ γὰρ
 καθ' αὐτὸ κακοῦ αἴτιον φευκτότερον τοῦ κατὰ συμβεβη-
 κός, οἷον ἡ κακία καὶ ἡ τύχη· τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ κα-
 κόν, ἡ δὲ τύχη κατὰ συμβεβηκός.

καὶ τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν τοῦ τινὶ αἰρετώτερον, οἷον τὸ 20
 ὑγιαίνειν τοῦ τέμνεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἀπλῶς ἀγαθόν, τὸ
 δὲ τινὶ τῶ δεομένῳ τομῆς. καὶ τὸ φύσει τοῦ μὴ φύσει,
 οἷον ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου· τὸ μὲν γὰρ φύσει, τὸ δ'
 ἐπίκτητον. καὶ τὸ τῶ βελτίονι καὶ τιμωτέρῳ ὑπάρχον
 αἰρετώτερον, οἷον θεῶ ἢ ἀνθρώπῳ καὶ ψυχῇ ἢ σώματι. 25
 καὶ τὸ τοῦ βελτίονος ἴδιον βέλτιον ἢ τὸ τοῦ χείρονος, οἷον
 τὸ τοῦ θεοῦ ἢ τὸ τοῦ ἀνθρώπου· κατὰ μὲν γὰρ τὰ κοινὰ
 ἐν ἀμφοτέροις οὐδὲν διαφέρει ἀλλήλων, τοῖς δ' ἰδίοις τὸ
 ἕτερον τοῦ ἑτέρου ὑπερέχει. καὶ τὸ ἐν βελτίοισιν ἢ προ-
 τέροις ἢ τιμωτέροις βέλτιον, οἷον ὑγία καὶ ἰσχύς καὶ κάλ- 30
 λους. ἡ μὲν γὰρ ἐν ὑγροῖς καὶ ξηροῖς καὶ θερμοῖς καὶ
 ψυχροῖς, ἀπλῶς δ' εἰπεῖν ἐξ ὧν πρώτων συνέστηκε τὸ
 ζῶν, τὰ δ' ἐν τοῖς ἰστέροις· ἡ μὲν γὰρ ἰσχύς ἐν τοῖς
 νεύροις καὶ ὀστοῖς, τὸ δὲ κάλλος τῶν μελῶν τις συμμετρία

1 δοκεῖ εἶναι. καὶ τὸ τέλος τῶν πρὸς τὸ τέλος αἰρετώτερον
δοκεῖ εἶναι, καὶ δυοῖν τὸ ἔγγιον τοῦ τέλους. καὶ ὕλως τὸ
πρὸς τὸ τοῦ βίου τέλος αἰρετώτερον μᾶλλον ἢ τὸ πρὸς
ἄλλο τι, οἷον τὸ πρὸς εὐδαιμονίαν συντεῖνον ἢ τὸ πρὸς
5 φρόνησιν. καὶ τὸ δυνατὸν τοῦ ἀδυνάτου. ἔτι δύο ποιη-
τικῶν, οὗ τὸ τέλος βέλτιον. ποιητικοῦ δὲ καὶ τέλους ἐκ
τοῦ ἀνάλογον, ὅταν πλείονι ὑπερέχῃ τὸ τέλος τοῦ τέλους
ἢ ἐκεῖνο τοῦ οἰκείου ποιητικοῦ, οἷον εἰ ἡ εὐδαιμονία πλείονι
ὑπερέχει ὑγείας ἢ ὑγεία ὑγεινοῦ, τὸ ποιητικὸν εὐδαιμο-
10 νίας βέλτιον ὑγείας. ὅσω γὰρ ἡ εὐδαιμονία ὑγείας ὑπερ-
έχει, τοσοῦτω καὶ τὸ ποιητικὸν τὸ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ
ὑγεινοῦ ὑπερέχει. ἡ δὲ ὑγεία τοῦ ὑγεινοῦ ἐλάττωι ὑπερ-
είχεν, ὥστε πλείονι ὑπερέχει τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας τοῦ
ὑγεινοῦ ἢ ἡ ὑγεία τοῦ ὑγεινοῦ. δῆλον ἄρα ὅτι αἰρετώ-
15 τερον τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας τῆς ὑγείας· τοῦ γὰρ αὐ-
τοῦ πλείονι ὑπερέχει.

ἔτι τὸ κάλλιον καθ' αὐτὸ καὶ τιμώτερον καὶ ἐπαι-
νετώτερον, οἷον φιλία πλούτου καὶ δικαιοσύνη ἰσχύος.
τὰ μὲν γὰρ καθ' αὐτὰ τῶν τιμίων καὶ ἐπαινετῶν, τὰ δ'
20 οὐ καθ' αὐτὰ ἀλλὰ δι' ἕτερον. οὐδεὶς γὰρ τιμᾷ τὸν πλοῦ-
τον δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ δι' ἕτερον, τὴν δὲ φιλίαν καθ' αὐτό,
καὶ εἰ μηδὲν μέλλει ἡμῖν ἕτερον ἀπ' αὐτῆς ἔσεσθαι.

2 ἔτι ὅταν δύο τινὰ ἢ σφόδρα ἀλλήλοισι παραπλήσια
καὶ μὴ δυνάμεθα ὑπεροχὴν μηδεμίαν συνιδεῖν τοῦ ἑτέρου
25 πρὸς τὸ ἕτερον, ὁρᾶν ἀπὸ τῶν παρεπομένων· ὧ γὰρ ἐπε-
ταί μείζον ἀγαθόν, τοῦθ' αἰρετώτερον. ἂν δ' ἢ τὰ ἐπό-
μενα κακά, ὧ τὸ ἐλάττω ἀκολουθεῖ κακόν, τοῦθ' αἰρε-
τώτερον. ὄντων γὰρ ἀμφοτέρων αἰρετῶν οὐδὲν κωλύει
δυσχερὲς τι παρέπεσθαι. διχῶς δ' ἀπὸ τοῦ ἔπεσθαι ἢ
30 σκέψις· καὶ γὰρ πρότερον καὶ ὕστερον ἔπεται, οἷον τῷ
μανθάνοντι τὸ μὲν ἀγνοεῖν πρότερον, τὸ δ' ἐπίστασθαι
ὕστερον. βέλτιον δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ὕστερον ἐπόμε-
νον. λαμβάνειν οὖν τῶν ἐπομένων ὁπότερον ἂν ἢ χρῆ-
σιμον.

ἔτι τὰ πλείω ἀγαθὰ τῶν ἐλατιόνων, ἢ ἀπλῶς, ἢ 2
 ὅταν τὰ ἕτερα ἐν τοῖς ἑτέροις ὑπάρχη, τὰ ἐλάττω ἐν τοῖς
 πλείοσιν. ἔνστασις, εἴ που θάτερον θατέρου χάριν· οὐ-
 δὲν γὰρ αἰρετώτερα τὰ ἄμφω τοῦ ἐνός, οἷον τὸ ὑγιάζε-
 σθαι καὶ ἡ ὑγίεια τῆς ὑγείας, ἐπειδὴ τὸ ὑγιάζεσθαι τῆς 5
 ὑγείας ἔνεκεν αἰρούμεθα. καὶ μὴ ἀγαθὰ δὲ ἀγαθῶν οὐ-
 δὲν κωλύει εἶναι αἰρετώτερα, οἷον εὐδαιμονίαν καὶ ἄλλο
 τε ὃ μὴ ἔστιν ἀγαθὸν δικαιοσύνης καὶ ἀνδρίας. καὶ ταῦτα
 μεθ' ἡδονῆς μᾶλλον ἢ ἄνευ ἡδονῆς. καὶ ταῦτα μετ' ἀλυ-
 πίας μᾶλλον ἢ μετὰ λύπης. 10

καὶ ἕκαστον ἐν ᾧ καιρῷ μείζον δύναται, ἐν τούτῳ καὶ
 αἰρετώτερον, οἷον τὸ ἀλύπως ἐν τῷ γῆραι μᾶλλον ἢ ἐν τῇ
 νεότητι· μείζον γὰρ ἐν τῷ γῆραι δύναται. κατὰ ταῦτα
 δὲ καὶ ἡ φρόνησις ἐν τῷ γῆραι αἰρετώτερον· οὐδεὶς γὰρ
 τοὺς νέους αἰρεῖται ἡγεμόνας διὰ τὸ μὴ ἀξιοῦν φρονίμους 15
 εἶναι. ἡ δ' ἀνδρία ἀνάπαλιν· ἐν τῇ νεότητι γὰρ ἀναγ-
 καιότερα ἢ κατὰ τὴν ἀνδρίαν ἐνέργεια. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ
 σωφροσύνη· μᾶλλον γὰρ οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων ὑπὸ
 τῶν ἐπιθυμιῶν ἐνοχλοῦνται.

καὶ ὃ ἐν παντὶ καιρῷ ἢ ἐν τοῖς πλείστοις χρησιμώ- 20
 τερον, οἷον δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη ἀνδρίας· αἱ μὲν
 γὰρ αἰεὶ ἢ δὲ ποτὲ χρησίμη. καὶ ὃ πάντων ἐχόντων μη-
 δὲν θατέρου δεόμεθα, ἢ ὃ ἐχόντων προσδεόμεθα τοῦ λοι-
 ποῦ, καθάπερ ἐπὶ δικαιοσύνης καὶ ἀνδρίας· δικαίων μὲν
 γὰρ πάντων ὄντων οὐδὲν χρήσιμος ἢ ἀνδρία, ἀνδρείων 25
 δὲ πάντων ὄντων χρήσιμος ἢ δικαιοσύνη.

ἔτι ἐκ τῶν φθορῶν καὶ τῶν ἀποβολῶν καὶ τῶν γενέ-
 σεων καὶ τῶν λήψεων καὶ τῶν ἐναντίων· ὧν γὰρ αἱ φθο-
 ραὶ φευκτότεραι, αὐτὰ αἰρετώτερα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ
 τῶν ἀποβολῶν καὶ τῶν ἐναντίων· οὗ γὰρ ἡ ἀποβολὴ ἢ 30
 τὸ ἐναντίον φευκτότερον, αὐτὸ αἰρετώτερον. ἐπὶ δὲ τῶν
 γενέσεων καὶ τῶν λήψεων ἀνάπαλιν· ὧν γὰρ αἱ λήψεις
 καὶ αἱ γενέσεις αἰρετώτεραι, καὶ αὐτὰ αἰρετώτερα.

ἄλλος τόπος, τὸ ἐγγύτερον τὰγαθοῦ βέλτιον καὶ αἰ-

2 ρειώτερον. καὶ τὸ ὁμοιώτερον τὰ γὰρ θῶ, οἷον ἢ δικαιοσύνη
δικαίον. καὶ τὸ τῶ βελτίονι αὐτοῦ ὁμοιώτερον, καθάπερ
τὸν Αἴαντα τοῦ Ὀδυσσέως φασὶ βελτίω τινὲς εἶναι, διότι
ὁμοιώτερος τῶ Ἀχιλλεῖ. ἔνστασις τούτου ὅτι οὐκ ἀληθές·
5 οὐδὲν γὰρ κωλύει, μὴ ἢ βέλτιστος ὁ Ἀχιλλεύς, ταύτη
ὁμοιώτερον εἶναι τὸν Αἴαντα, τοῦ ἑτέρου ἔντος μὲν ἀγα-
θῶ μὴ ὁμοίου δέ. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἐπὶ τὸ γελοιότερον
εἶη ὅμοιον, καθάπερ ὁ πίθηκος τῶ ἀνθρώπῳ, τοῦ ἵππου
μὴ ὄντος ὁμοίου· οὐ γὰρ κάλλιον ὁ πίθηκος, ὁμοιώτερον
10 δὲ τῶ ἀνθρώπῳ. πάλιν ἐπὶ δυοῖν εἰ τὸ μὲν τῶ βελτίονι
τὸ δὲ τῶ χεῖρονι ὁμοιώτερον, εἶη ἂν βέλτιον τὸ τῶ βελ-
τίονι ὁμοιώτερον. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο ἔνστασις· οὐδὲν γὰρ
κωλύει τὸ μὲν τῶ βελτίονι ἡρέμα ὅμοιον εἶναι, τὸ δὲ τῶ
χεῖρονι σφόδρα, οἷον εἰ ὁ μὲν Αἴας τῶ Ἀχιλλεῖ ἡρέμα, ὁ
15 δ' Ὀδυσσεὺς τῶ Νέστορι σφόδρα. καὶ εἰ τὸ μὲν τῶ βελ-
τίονι ὅμοιον ἐπὶ τὰ χεῖρω ὅμοιον εἶη, τὸ δὲ τῶ χεῖρονι
ἐπὶ τὰ βελτίω, καθάπερ ἵππος ὄνω καὶ πίθηκος ἀνθρώπῳ.

ἄλλος, τὸ ἐπιφανέστερον τοῦ ἥτιον τοιούτου, καὶ τὸ
χαλεπώτερον· μᾶλλον γὰρ ἀγαπῶμεν ἔχοντες ἢ μὴ ἔστι
20 ῥαδίως λαβεῖν. καὶ τὸ ἰδιαίτερον τοῦ κοινοτέρου. καὶ
τὸ τοῖς κακοῖς ἀκοινωνητότερον· αἰρετώτερον γὰρ ὦ μη-
δεμία δυοσχέριμα ἀκολουθεῖ ἢ ὦ ἀκολουθεῖ.

ἔτι εἰ ἀπλῶς τοῦτο τούτου βέλτιον, καὶ τὸ βέλτιστον
τῶν ἐν τούτῳ βέλτιον τοῦ ἐν τῶ ἑτέρῳ βελτίστου, οἷον
25 εἰ βέλτιον ἄνθρωπος ἵππου, καὶ ὁ βέλτιστος ἄνθρωπος
τοῦ βελτίστου ἵππου βελτίων. καὶ εἰ τὸ βέλτιστον τοῦ
βελτίστου βέλτιον, καὶ ἀπλῶς τοῦτο τούτου βέλτιον, οἷον
εἰ ὁ βέλτιστος ἄνθρωπος τοῦ βελτίστου ἵππου βελτίων,
καὶ ἀπλῶς ἄνθρωπος ἵππου βελτίων.

30 ἔτι ὧν ἔστι τοὺς φίλους μετασχῆν, αἰρετώτερα ἢ ὧν
μὴ. καὶ ἂ πρὸς τὸν φίλον πράξαι μᾶλλον βουλόμεθα ἢ
ἂ πρὸς τὸν τυχόντα, ταῦτα αἰρετώτερα, οἷον τὸ δικαιο-
πραγεῖν καὶ εὖ ποιεῖν μᾶλλον ἢ τὸ δοκεῖν· τοὺς γὰρ φίλους

ευ ποιεῖν βουλόμεθα μᾶλλον ἢ δοκεῖν, τοὺς δὲ τυχόν- 2
τας ἀνάπαλιν.

καὶ τὰ ἐκ περιουσίας τῶν ἀναγκαίων βελτίω, ἐνίοτε
δὲ καὶ αἰρετώτερα· βέλτιον γὰρ τοῦ ζῆν τὸ εὖ ζῆν, τὸ δὲ
εὖ ζῆν ἐστὶν ἐκ περιουσίας, αὐτὸ δὲ τὸ ζῆν ἀναγκαῖον. 5
ἐνίοτε δὲ τὰ βελτίω οὐχὶ καὶ αἰρετώτερα· οὐ γὰρ εἰ βελ-
τίω, ἀναγκαῖον καὶ αἰρετώτερα· τὸ γοῦν φιλοσοφεῖν βέλ-
τιον τοῦ χρηματίζεσθαι, ἀλλ' οὐχ αἰρετώτερον τῷ ἐνδεεῖ
τῶν ἀναγκαίων. τὸ δ' ἐκ περιουσίας ἐστὶν, ὅταν ὑπαρ-
χόντων τῶν ἀναγκαίων ἄλλα τινὰ προσκατασκευάζηται τις 10
τῶν καλῶν. σχεδὸν δὲ ἴσως αἰρετώτερον τὸ ἀναγκαῖόν
ἐστι, βέλτιον δὲ τὸ ἐκ περιουσίας·

καὶ ὃ μὴ ἔστι παρ' ἄλλου πορίσασθαι ἢ ὃ ἔστι καὶ
παρ' ἄλλου, οἷον πέπονθεν ἢ δικαιοσύνη πρὸς τὴν ἀν-
δρίαν. καὶ εἰ τόδε μὲν ἄνευ τοῦδε αἰρετόν, τόδε δὲ ἄνευ 15
τοῦδε μὴ, οἷον δύναμις ἄνευ φρονήσεως οὐχ αἰρετόν, φρό-
νησις δ' ἄνευ δυνάμεως αἰρετόν. καὶ δυοῖν εἰ θάτερον
ἀρνούμεθα, ἵνα τὸ λοιπὸν δόξη ἡμῖν ὑπάρχειν, ἐκεῖνο αἰ-
ρετώτερον ὃ βουλόμεθα δοκεῖν ὑπάρχειν, οἷον φιλοπονεῖν
ἀρνούμεθα, ἢ εὐφραεῖς εἶναι δόξωμεν. 20

ἔτι οὗ τῆ ἀπουσία ἤτιον ἐπιτιμητέον δυσφοροῦσι,
τοῦτο αἰρετώτερον. καὶ οὗ τῆ ἀπουσία μὴ δυσφοροῦντι
μᾶλλον ἐπιτιμητέον, τοῦτο αἰρετώτερον.

ἔτι τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος τὸ ἔχον τὴν οἰκειάν ἀρε- 3
τὴν τοῦ μὴ ἔχοντος. ἄμφω δ' ἔχόντων τὸ μᾶλλον ἔχον. 25

ἔτι εἰ τὸ μὲν ποιεῖ ἀγαθόν ἐκεῖνο ὧ ἂν παρῆ, τὸ δὲ
μὴ ποιεῖ, τὸ ποιοῦν αἰρετώτερον, καθάπερ καὶ θερμότε-
ρον τὸ θερμαῖνον τοῦ μὴ. εἰ δ' ἄμφω ποιεῖ, τὸ μᾶλλον
ποιοῦν· ἢ εἰ τὸ βέλτιον καὶ κυριώτερον ποιεῖ ἀγαθόν, οἷον
εἰ τὸ μὲν τὴν ψυχὴν τὸ δὲ τὸ σῶμα. 30

ἔτι ἀπὸ τῶν πτώσεων καὶ τῶν χρήσεων καὶ τῶν πρά-
ξεων καὶ τῶν ἔργων, καὶ ταῦτα δὲ ἀπ' ἐκείνων· ἀκολου-
θεῖ γὰρ ἀλλήλοις, οἷον εἰ τὸ δικαίως αἰρετώτερον τοῦ
ἀνδρείως, καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς ἀνδρίας αἰρετώτερον· καὶ

3 εἰ ἢ δικαιοσύνη τῆς ἀνδρίας αἰρετώτερον, καὶ τὸ δικαίως τοῦ ἀνδρείως. παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

ἔτι εἴ τινος τοῦ αὐτοῦ τὸ μὲν μείζον ἀγαθόν ἐστι τὸ δὲ ἕλαττον, αἰρετώτερον τὸ μείζον. ἢ εἰ μείζονος μείζον
5 θάτερον. ἀλλὰ καὶ εἰ δύο τινὰ τινὸς εἴη αἰρετώτερα, τὸ μᾶλλον αἰρετώτερον τοῦ ἥτιον αἰρετωτέρον αἰρετώτερον. ἔτι οὐ ἢ ὑπερβολὴ τῆς ὑπερβολῆς αἰρετωτέρα, καὶ αὐτὸ αἰρετώτερον, οἷον φιλία χρημάτων· αἰρετωτέρα γὰρ ἢ τῆς φιλίας ὑπερβολὴ τῆς τῶν χρημάτων. καὶ οὐ μᾶλλον ἂν
10 ἔλοιτο αὐτὸς αὐτῷ αἴτιος εἶναι ἢ οὐ ἕτερον, οἷον τοὺς φίλους τῶν χρημάτων.

ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ προστιθέμενόν τι τὸ ὅλον αἰρετώτερον ποιῆ. εὐλαβεῖσθαι δὲ δεῖ προτείνειν ἐφ' ὧν τῷ μὲν ἑτέρῳ τῶν προστιθεμένων χρῆται τὸ κοι-
15 νὸν ἢ ἄλλως πως συνεργόν ἐστι, τῷ δὲ λοιπῷ μὴ χρῆται μηδὲ συνεργόν ἐστιν, οἷον πρόιονα καὶ δρέπανον μετὰ τεκτονικῆς· αἰρετώτερον γὰρ ὁ πρόιον συνδυαζόμενος, ἀπλῶς δὲ οὐχ αἰρετώτερον. πάλιν εἰ ἕλαττονι προστεθὲν τι τὸ ὅλον μείζον ποιῆ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· οὐ
20 γὰρ ἀφαιρεθέντος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τὸ λειπόμενον ἕλαττον, ἐκεῖνο μείζον ἂν εἴη, ὅποτε ἀφαιρεθὲν τὸ λειπόμενον ἕλαττον ποιῆ.

καὶ εἰ τὸ μὲν δι' αὐτὸ τὸ δὲ διὰ τὴν δόξαν αἰρετόν, οἷον ὑγίεια κάλλους. ὄρος δὲ τοῦ πρὸς δόξαν τὸ μηδενὸς
25 συνειδότης μὴ ἂν σπουδάσαι ὑπάρχειν. καὶ εἰ τὸ μὲν δι' αὐτὸ καὶ διὰ τὴν δόξαν αἰρετόν, τὸ δὲ διὰ θάτερον μόνον. καὶ ὁπότερον μᾶλλον δι' αὐτὸ τίμιον, τοῦτο καὶ βέλτιον καὶ αἰρετώτερον. τιμώτερον δ' ἂν εἴη καθ' αὐτό, ὃ μηδενὸς ἄλλου μέλλοντος ὑπάρξειν δι' αὐτὸ αἰ-
30 ρούμεθα μᾶλλον.

ἔτι διελέσθαι ποσαχῶς τὸ αἰρετόν λέγεται καὶ τίνων χάριν, οἷον τοῦ συμφέροντος ἢ τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ ἡδέος· τὸ γὰρ πρὸς ἅπαντα ἢ πρὸς τὰ πλείω χρήσιμον αἰρετώ-
τερον ἂν ὑπάρχοι τοῦ μὴ ὁμοίως. τῶν δ' αὐτῶν ἀμφο-

τέροις ὑπαρχόντων, ὁποτέρῳ μᾶλλον ὑπάρχει σκεπτόν, 3
 πότερον ἡδίων ἢ κάλλιον ἢ συμφερώτερον. πάλιν τὸ τοῦ
 βελτίονος ἔνεκεν αἰρετώτερον, οἷον τὸ ἀρετῆς ἔνεκεν ἢ
 ἡδονῆς. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν φευκτῶν· φευκτότερον
 γὰρ τὸ μᾶλλον ἐμποδιστικὸν τῶν αἰρετῶν, οἷον νόσος 5
 αἰσχος· καὶ γὰρ ἡδονῆς καὶ τοῦ σπουδαῖον εἶναι κωλυ-
 τικώτερον ἢ νόσος.

ἔτι ἐκ τοῦ ὁμοίως δεικνύναι φευκτὸν καὶ αἰρετὸν τὸ
 προκειμένον· ἥτιον γὰρ αἰρετὸν τὸ τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔλοιτ'
 ἂν τις ὁμοίως καὶ φύγει, τοῦ ἑτέρου ὄντος αἰρετοῦ μόνον. 10

τὰς μὲν οὖν πρὸς ἄλληλα συγκρίσεις, καθάπερ εἶρη- 4
 ται, ποιητέον. οἱ αὐτοὶ δὲ τόποι χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ
 δεικνύναι ὅτιοῦν αἰρετὸν ἢ φευκτόν· ἀφαιρεῖν γὰρ μόνον
 δεῖ τὴν πρὸς ἕτερον ὑπεροχὴν. εἰ γὰρ τὸ τιμιώτερον αἰ-
 ρετώτερον, καὶ τὸ τίμιον αἰρετόν, καὶ εἰ τὸ χρησιμώτερον 15
 αἰρετώτερον, καὶ τὸ χρήσιμον αἰρετόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων, ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν σύγκρισιν. ἐπ' ἐνίων
 γὰρ εὐθέως κατὰ τὴν πρὸς ἕτερον σύγκρισιν καὶ ὅτι αἰ-
 ρετὸν ἐκάτερον ἢ τὸ ἕτερον λέγομεν, οἷον ὅταν τὸ μὲν
 φύσει ἀγαθὸν τὸ δὲ μὴ φύσει λέγωμεν· τὸ γὰρ φύσει 20
 ἀγαθὸν δῆλον ὅτι αἰρετόν ἐστιν.

ληπτέον δ' ὅτι μάλιστα καθόλου τοὺς τόπους περὶ 5
 τοῦ μᾶλλον καὶ τοῦ μείζονος· ληφθέντες γὰρ οὕτως πρὸς
 πλείω χρήσιμοι ἂν εἴησαν. ἔστι δ' αὐτῶν τῶν εἰρημένων
 ἐνίους καθόλου μᾶλλον ποιεῖν μικρὸν παραλλάσσοντα τῆ 25
 προσηγορίᾳ, οἷον τὸ φύσει τοιοῦτο τοῦ μὴ φύσει τοιούτου
 μᾶλλον τοιοῦτο, καὶ εἰ τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ μὴ ποιεῖ τὸ
 ἔχον τοιόνδε ἢ ὅ ἂν ὑπάρχη, μᾶλλον τοιοῦτο ὃ ποτε ποιεῖ
 ἢ ὃ μὴ ποιεῖ. εἰ δ' ἄμφω ποιεῖ, τὸ μᾶλλον ποιοῦν τοιοῦτο.

ἔτι εἰ τοῦ αὐτοῦ τινὸς τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δὲ ἥτιον 30
 τοιοῦτο· καὶ εἰ τὸ μὲν τοιούτου μᾶλλον τοιοῦτο, τὸ δὲ
 μὴ τοιούτου τοιοῦτον, δῆλον ὅτι τὸ πρῶτον μᾶλλον τοι-
 οῦτο. ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ προστιθέμενον
 τὸ ὅλον μᾶλλον ποιεῖ τοιοῦτο, ἢ εἰ τῷ ἥτιον τοιούτῳ προσ-

- 5 τιθέμενον τὸ ὄλον μᾶλλον ποιεῖ τοιοῦτο. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· οὗ γὰρ ἀφαιρεθέντος τὸ λειπόμενον ἦττον τοιοῦτο, αὐτὸ μᾶλλον τοιοῦτο. καὶ τὰ τοῖς ἐναντίοις ἀμιγέστερα μᾶλλον τοιαῦτα, οἷον λευκότερον τὸ τῷ μέλανι ἀμιγέστερον. ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα πρότερον, τὸ μᾶλλον ἐπιδεχόμενον τὸν οἰκεῖον τοῦ προκειμένου λόγον, οἷον εἰ τοῦ λευκοῦ ἔστι λόγος χροῶμα διακριτικὸν ὄψεως, λευκότερον ὃ ἔστι μᾶλλον χροῶμα διακριτικὸν ὄψεως.
- 6 ἂν δ' ἐπὶ μέρους καὶ μὴ καθόλου τὸ πρόβλημα τεθῆ, πρῶτον μὲν οἱ εἰρημένοι καθόλου κατασκευαστικοὶ ἢ ἀνασκευαστικοὶ τόποι πάντες χρήσιμοι. καθόλου γὰρ ἀναρροῦντες ἢ κατασκευάζοντες καὶ ἐπὶ μέρους δείκνυμεν· εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρχει, καὶ τινί, καὶ εἰ μηδενί, οὐδὲ τινί. μάλιστα δ' ἐπίκαιροι καὶ κοινοὶ τῶν τόπων οἳ τ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν συστοίχων καὶ τῶν πτώσεων· ὁμοίως γὰρ ἔνδοξον τὸ ἀξιῶσαι, εἰ πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ λύπην πᾶσαν εἶναι κακόν, τῷ εἴ τις ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ λύπην εἶναι τινα κακόν. ἔτι εἴ τις αἴσθησις μὴ ἔστι δύναμις, καὶ ἀναισθησία τις οὐκ ἔστιν ἀδυναμία. καὶ εἴ τι ὑποληπτὸν ἐπιστητόν, καὶ ὑπόληψις τις ἐπιστήμη. πάλιν εἴ τι τῶν ἀδίκων ἀγαθόν, καὶ τῶν δικαίων τι κακόν· καὶ εἴ τι τῶν δικαίως κακόν, καὶ τῶν ἀδίκως τι ἀγαθόν. καὶ εἴ τι τῶν ἡδέων φευκτόν, ἡδονὴ τις φευκτόν. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ εἴ τι τῶν ἡδέων ἀφέλιμον, ἡδονὴ τις ἀφέλιμον.
- 25 καὶ ἐπὶ τῶν φθαρτικῶν δὲ καὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν ὡσαύτως. εἰ γὰρ τι φθαρτικὸν ἡδονῆς ἢ ἐπιστήμης ὂν ἀγαθόν ἔστιν, εἴη ἂν τις ἡδονὴ ἢ ἐπιστήμη τῶν κακῶν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ φθορά τις ἐπιστήμης τῶν ἀγαθῶν ἢ ἡ γένεσις τῶν κακῶν, ἔσται τις ἐπιστήμη τῶν κακῶν, οἷον
- 30 εἰ τὸ ἐπιλανθάνεσθαι ἢ τις αἰσχρὰ ἔπραξε τῶν ἀγαθῶν ἢ τὸ ἀναμνησκέσθαι τῶν κακῶν, εἴη ἂν τὸ ἐπίστασθαι ἢ τις αἰσχρὰ ἔπραξε τῶν κακῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐν ἅπασιν γὰρ ὁμοίως τὸ ἔνδοξον. ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἦττον καὶ ὁμοίως. εἰ γὰρ μᾶλλον

μὲν τῶν ἐξ ἄλλου γένους τι τοιοῦτο ἐκείνων δὲ μηδὲν ἔστιν, 6
 οὐδ' ἂν τὸ εἰρημένον εἴη τοιοῦτον, οἷον εἰ μᾶλλον μὲν ἐπι-
 στήμη τις ἀγαθὸν ἢ ἡδονή, μηδεμία δ' ἐπιστήμη ἀγαθόν,
 οὐδ' ἂν ἡδονὴ εἴη. καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίως δὲ καὶ ἤτιον ὡσαύτως·
 ἔσται γὰρ καὶ ἀναιρεῖν καὶ κατασκευάζειν, πλὴν ἐκ μὲν τοῦ 5
 ὁμοίως ἀμφοτέρω, ἐκ δὲ τοῦ ἤτιον κατασκευάζειν μόνον,
 ἀνασκευάζειν δὲ οὐ. εἰ γὰρ ὁμοίως δυνάμεις τις ἀγαθόν
 καὶ ἐπιστήμη, ἔστι δὲ τις δύναμις ἀγαθόν, καὶ ἐπιστήμη
 ἔστιν. εἰ δὲ μηδεμία δύναμις, οὐδ' ἐπιστήμη. εἰ δ' ἤτι-
 τον δυνάμεις τις ἀγαθόν ἢ ἐπιστήμη, ἔστι δὲ τις δύναμις 10
 ἀγαθόν, καὶ ἐπιστήμη. εἰ δὲ μηδεμία δύναμις ἀγαθόν,
 οὐκ ἀνάγκη καὶ ἐπιστήμην μηδεμίαν εἶναι ἀγαθόν. δῆλον
 οὖν ὅτι κατασκευάζειν μόνον ἐκ τοῦ ἤτιον ἔστιν.

οὐ μόνον δ' ἐξ ἄλλου γένους ἔστιν ἀνασκευάζειν, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λαμβάνοντι τὸ μάλιστα τοιοῦτον, οἷον 15
 εἰ κεῖται ἐπιστήμη τις ἀγαθόν, δειχθεῖη δ' ὅτι φρόνησις
 οὐκ ἀγαθόν, οὐδ' ἄλλη οὐδεμία ἔσται, ἐπεὶ οὐδ' ἡ μά-
 λιστα δοκοῦσα. ἔτι ἐξ ὑποθέσεως, ὁμοίως ἀξιῶσαντα, εἰ
 ἐνί, καὶ πᾶσιν ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, οἷον εἰ ἡ τοῦ ἀν-
 θρώπου ψυχὴ ἀθάνατος, καὶ τὰς ἄλλας, εἰ δ' αὕτη μὴ, 20
 μὴδὲ τὰς ἄλλας. εἰ μὲν οὖν ὑπάρχειν τινὶ κεῖται, δεικτέον
 ὅτι οὐκ ὑπάρχει τινί· ἀκολουθήσει γὰρ διὰ τὴν ὑπόθεσιν
 τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. εἰ δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχον κεῖται, δει-
 κτέον ὅτι ὑπάρχει τινί· καὶ γὰρ οὕτως ἀκολουθήσει τὸ
 πᾶσιν ὑπάρχειν. δῆλον δ' ἔστιν ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος ποιῆ 25
 τὸ πρόβλημα καθόλου ἐπὶ μέρους τεθέν· τὸν γὰρ ἐπὶ μέ-
 ρους ὁμολογοῦντα καθόλου ἀξιοῖ ὁμολογεῖν, ἐπειδή, εἰ
 ἐνί, καὶ πᾶσιν ὁμοίως ἀξιοῖ ὑπάρχειν.

ἀδιορίστου μὲν οὖν ὄντος τοῦ προβλήματος μοναχῶς
 ἀνασκευάζειν ἐνδέχεται, οἷον εἰ ἔφησεν ἡδονὴν ἀγαθόν εἶ- 30
 ναι ἢ μὴ ἀγαθόν, καὶ μηδὲν ἄλλο προσδιώρισεν. εἰ μὲν
 γὰρ τίνα ἔφησεν ἡδονὴν ἀγαθόν εἶναι, δεικτέον καθόλου
 ὅτι οὐδεμία, εἰ μέλλει ἀναιρεῖσθαι τὸ προκείμενον. ὁμοίως
 δὲ καὶ εἴ τίνα ἔφησεν ἡδονὴν μὴ εἶναι ἀγαθόν, δεικτέον

6 καθόλου ὅτι πᾶσα ἄλλως δ' οὐκ ἐνδέχεται ἀναιρεῖν. ἐὰν
 γὰρ δεῖξωμεν ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθὸν ἢ ἀγαθόν,
 οὕτω ἀναιρεῖται τὸ προκείμενον. δῆλον οὖν ὅτι ἀναιρεῖν
 μὲν μοναχῶς ἐνδέχεται, κατασκευάζειν δὲ διχῶς· ἂν τε
 5 γὰρ καθόλου δεῖξωμεν ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, ἂν τε ὅτι
 ἐστὶ τις ἡδονὴ ἀγαθόν, δεδειγμένον ἔσται τὸ προκείμενον.
 ὁμοίως δὲ καὶ δέη διαλεχθῆναι ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ οὐκ
 ἀγαθόν, ἐὰν δεῖξωμεν ὅτι οὐδεμία ἀγαθόν ἢ ὅτι τις οὐκ
 ἀγαθόν, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ἀμφοτέρως, καὶ καθόλου
 10 καὶ ἐπὶ μέρους, ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. διωρισ-
 μένης δὲ τῆς θέσεως οὔσης, διχῶς ἀναιρεῖν ἔσται, οἷον εἰ
 τεθείη τι μὲν ὑπάρχειν ἡδονῇ ἀγαθῷ εἶναι, τι δ' οὐκ
 ὑπάρχειν· εἴτε γὰρ πᾶσα δειχθείη ἡδονὴ ἀγαθὸν εἴτε μη-
 δεμία, ἀνηρημένον ἔσται τὸ προκείμενον. εἰ δὲ μίαν ἡδο-
 15 νὴν μόνην ἀγαθὸν ἔσθηναι εἶναι, τριχῶς ἐνδέχεται ἀναιρεῖν·
 δεῖξαντες γὰρ ὅτι πᾶσα ἢ ὅτι οὐδεμία ἢ ὅτι πλείους μίας
 ἀγαθόν, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸ προκείμενον. ἐπὶ πλείον
 δὲ τῆς θέσεως διορισθείσης, οἷον ὅτι ἡ φρόνησις μόνη
 τῶν ἀρετῶν ἐπιστήμη, τετραχῶς ἔστιν ἀναιρεῖν· δειχθέν-
 20 τος γὰρ ὅτι πᾶσα ἀρετὴ ἐπιστήμη ἢ ὅτι οὐδεμία ἢ ὅτι
 καὶ ἄλλη τις, οἷον ἡ δικαιοσύνη, ἢ ὅτι αὐτὴ ἡ φρόνησις
 οὐκ ἐπιστήμη, ἀνηρημένον ἔσται τὸ προκείμενον.

χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστα,
 ἐν οἷς ὑπάρχειν τι ἢ μὴ εἴρηται, καθάπερ ἐν τοῖς καθό-
 25 λου προβλήμασιν. ἔτι δ' ἐν τοῖς γένεσιν ἐπιβλεπτόν,
 διαιροῦντα κατ' εἶδη μέχρι τῶν ἀτόμων, καθὰ προεῖρηται·
 ἂν τε γὰρ παντὶ φαίνεται ὑπάρχον ἂν τε μηδενί, πολλὰ
 προεῖγκαντι ἀξιωτέον καθόλου ὁμολογεῖν ἢ φέρειν ἔνστα-
 σιν ἐπὶ τίνος οὐχ οὕτως. ἔτι ἐφ' ὧν ἔστιν ἢ εἶδει ἢ
 30 ἀριθμῷ διορίσαι τὸ συμβεβηκός, σκεπτόν εἰ μηδὲν τού-
 των ὑπάρχει, οἷον ὅτι ὁ χρόνος οὐ κινεῖται οὐδ' ἔστι κί-
 νησις, καταριθμησάμενον πόσα εἶδη κινήσεις· εἰ γὰρ
 μηδὲν τοιούτων ὑπάρχει τῷ χρόνῳ, δῆλον ὅτι οὐ κινεῖται
 οὐδ' ἔστι κινήσεις. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ οὐκ ἀρι-

θμός, διελόμενον ὅτι πᾶς ἀριθμὸς ἢ περιττὸς ἢ ἄρτιος· 6
εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ μῆτε περιττὸν μῆτε ἄρτιον, δῆλον ὅτι οὐκ
ἀριθμὸς.

πρὸς μὲν οὖν τὸ συμβεβηκὸς διὰ τῶν τοιούτων καὶ
οὕτως ἐπιχειρητέον. 5

Δ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν πρὸς τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον
ἐπισκεπτέον. ἔστι δὲ ταῦτα στοιχεῖα τῶν πρὸς τοὺς ὅρους· 10
περὶ αὐτῶν δὲ τούτων ὀλιγάκις αἱ σκέψεις γίνονται τοῖς
διαλεγομένοις. ἂν δὴ τεθῆ γένος τινὸς τῶν ὄντων, πρῶ-
τον μὲν ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάντα τὰ συγγενῆ τῷ λεχθέντι,
εἴ τις μὴ κατηγορεῖται, καθάπερ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότες,
οἷον εἰ τῆς ἡδονῆς τὰγαθὸν γένος κεῖται, εἴ τις ἡδονῆ 15
μὴ ἀγαθόν· εἰ γὰρ τοῦτο, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὰγαθὸν
τῆς ἡδονῆς· τὸ γὰρ γένος κατὰ πάντων τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ
εἶδος κατηγορεῖται. εἶτα εἰ μὴ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖ-
ται, ἀλλ' ὡς συμβεβηκός, καθάπερ τὸ λευκὸν τῆς χιόνος,
ἢ ψυχῆς τὸ κινούμενον ὑφ' αὐτοῦ. οὔτε γὰρ ἡ χιών ὅπερ 20
λευκόν, διόπερ οὐ γένος τὸ λευκὸν τῆς χιόνος, οὔθ' ἡ
ψυχὴ ὅπερ κινούμενον· συμβέβηκε δ' αὐτῇ κινεῖσθαι, κα-
θάπερ καὶ τῷ ζῳῷ πολλάκις βαδίζειν τε καὶ βαδίζοντι
εἶναι. ἔτι τὸ κινούμενον οὐ τί ἐστιν, ἀλλὰ τι ποιοῦν ἢ
πάσχον σημαίνει ἕοικεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λευκόν· οὐ 25
γὰρ τί ἐστιν ἡ χιών, ἀλλὰ ποιόν τι δηλοῖ. ὥστ' οὐδέτε-
ρον αὐτῶν ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται.

μάλιστα δ' ἐπὶ τὸν τοῦ συμβεβηκότες ὄρισμόν ἐπι-
βλέπειν, εἰ ἐφαρμόττει ἐπὶ τὸ ῥηθὲν γένος, οἷον καὶ τὰ
νῦν εἰρημένα. ἐνδέχεται γὰρ κινεῖν τι αὐτὸ ἑαυτὸ καὶ 30
μή, ὁμοίως δὲ καὶ λευκὸν εἶναι καὶ μή. ὥστ' οὐδέτερον
αὐτῶν γένος ἀλλὰ συμβεβηκός, ἐπειδὴ συμβεβηκός ἐλέγο-
μεν ὃ ἐνδέχεται ὑπάρχειν τινὶ καὶ μή.

ἔτι εἰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ διαιρέσει τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος,

1 ἄλλὰ τὸ μὲν οὐσία τὸ δὲ ποιόν, ἢ τὸ μὲν πρὸς τι τὸ δὲ ποιόν, οἷον ἢ μὲν χιὼν καὶ ὁ κύκνος οὐσία, τὸ δὲ λευκὸν οἷκ οὐσία ἄλλὰ ποιόν, ὥστ' οὐ γένος τὸ λευκὸν τῆς χιὼνος οὐδὲ τοῦ κύκνου. πάλιν ἢ μὲν ἐπιστήμη τῶν πρὸς τι, 5 τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ποιόν, ὥστ' οὐ γένος τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ καλὸν τῆς ἐπιστήμης· τὰ γὰρ τῶν πρὸς τι γένη καὶ αὐτὰ τῶν πρὸς τι δεῖ εἶναι, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου· καὶ γὰρ τὸ πολλαπλάσιον, ὃν γένος τοῦ διπλασίου, καὶ αὐτὸ τῶν πρὸς τί ἐστιν. καθόλου δ' εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν 10 αὐτὴν διαίρεσιν δεῖ τὸ γένος τῶ εἶδει εἶναι· εἰ γὰρ τὸ εἶδος οὐσία, καὶ τὸ γένος, καὶ εἰ ποιόν τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος ποιόν τι, οἷον εἰ τὸ λευκὸν ποιόν τι, καὶ τὸ χρῶμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

πάλιν εἰ ἀνάγκη ἢ ἐνδέχεται τοῦ τεθέντος ἐν τῶ γένει 15 μετέχειν τὸ γένος. ὅρος δὲ τοῦ μετέχειν τὸ ἐπιδέχασθαι τὸν τοῦ μετεχομένου λόγον. δῆλον οὖν ὅτι τὰ μὲν εἶδη μετέχει τῶν γενῶν, τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν οὐ· τὸ μὲν γὰρ εἶδος ἐπιδέχεται τὸν τοῦ γένους λόγον, τὸ δὲ γένος τὸν τοῦ εἶδους οὐ. σκεπτόν οὖν εἰ μετέχει ἢ ἐνδέχεται με- 20 χεῖν τοῦ εἶδους τὸ ἀποδοθὲν γένος, οἷον εἰ τις τοῦ ὄντος ἢ τοῦ ἐνὸς γένος τι ἀποδοίη· συμβήσεται γὰρ μετέχειν τὸ γένος τοῦ εἶδους· κατὰ πάντων γὰρ τῶν ὄντων τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν κατηγορεῖται, ὥστε καὶ ὁ λόγος αὐτῶν.

ἔτι εἰ κατὰ τινος τὸ ἀποδοθὲν εἶδος ἀληθεύεται, τὸ 25 δὲ γένος μὴ, οἷον εἰ τὸ ὄν ἢ τὸ ἐπιστητὸν τοῦ δοξαστοῦ γένος τεθείη. κατὰ γὰρ τοῦ μὴ ὄντος τὸ δοξαστὸν κατηγορηθήσεται· πολλὰ γὰρ τῶν μὴ ὄντων δοξαστά. ὅτι δὲ τὸ ὄν ἢ τὸ ἐπιστητὸν οὐ κατηγορεῖται κατὰ τοῦ μὴ ὄντος, δῆλον. ὥστ' οὐ γένος τὸ ὄν οὐδὲ τὸ ἐπιστητὸν τοῦ δο- 30 ξαστοῦ· καθ' ὧν γὰρ τὸ εἶδος κατηγορεῖται, καὶ τὸ γένος δεῖ κατηγορεῖσθαι.

πάλιν εἰ μηδενὸς τῶν εἰδῶν ἐνδέχεται μετέχειν τὸ τε- θέν ἐν τῶ γένει· ἀδύνατον γὰρ τοῦ γένους μετέχειν μηδε- νὸς τῶν εἰδῶν μετέχον, ἂν μί τι τῶν κατὰ τὴν πρώτην

διαίρεισιν εἰδῶν ἢ· ταῦτα δὲ τοῦ γένους μόνον μετέχει. 1
 ἂν οὖν ἢ κινήσις γένος τῆς ἡδονῆς τεθῆ, σκεπτιέον εἰ μήτε
 φορὰ μήτ' ἀλλοιώσις ἢ ἡδονὴ μήτε τῶν λοιπῶν τῶν ἀπο-
 δοθεισῶν κινήσεων μηδεμία· δῆλον γὰρ ὅτι οὐδενὸς ἂν
 τῶν εἰδῶν μετέχοι· ὥστ' οὐδὲ τοῦ γένους, ἐπειδὴ ἀναγ- 5
 καῖόν ἐστι τὸ τοῦ γένους μετέχον καὶ τῶν εἰδῶν τι-
 ρὸς μετέχειν· ὥστ' οὐκ ἂν εἴη εἶδος ἢ ἡδονὴ κινήσεως,
 οὐδὲ τῶν ἀτόμων τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τὸ τῆς κινήσεως
 ὄντων. καὶ γὰρ τὰ ἄτομα μετέχει τοῦ γένους καὶ τοῦ
 εἶδους, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος καὶ ἀνθρώπου μετέχει καὶ 10
 ζῶον.

ἔτι εἰ ἐπὶ πλέον λέγεται τοῦ γένους τὸ ἐν τῷ γένει
 τεθέν, οἷον τὸ δοξαστὸν τοῦ ὄντος· καὶ γὰρ τὸ ὄν καὶ τὸ
 μὴ ὄν δοξαστόν, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τὸ δοξαστόν εἶδος τοῦ
 ὄντος· ἐπὶ πλέον γὰρ αἰεὶ τὸ γένος τοῦ εἶδους λέγεται. 15
 πάλιν εἰ ἐπ' ἴσων τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεται, οἷον εἰ
 τῶν πᾶσιν ἐπομένων τὸ μὲν εἶδος τὸ δὲ γένος τεθείη, κα-
 θάρπερ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν· παντὶ γὰρ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν, ὥστ'
 οὐδέτερον οὐδέτερον γένος, ἐπειδὴ ἐπ' ἴσων λέγεται. ὁμοίως
 δὲ καὶ εἰ τὸ πρῶτον καὶ ἢ ἀρχὴ ἐπ' ἄλληλα τεθείη· ἢ τε 20
 γὰρ ἀρχὴ πρῶτον καὶ τὸ πρῶτον ἀρχή, ὥστ' ἢ ἀμφοτέρω
 τὰ εἰρημένα ταυτόν ἐστιν ἢ οὐδέτερον οὐδέτερον γένος.
 στοιχεῖον δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα τὸ ἐπὶ πλέον τὸ
 γένος ἢ τὸ εἶδος καὶ τὴν διαφορὰν λέγεσθαι· ἐπ' ἔλαττον
 γὰρ καὶ ἢ διαφορὰ τοῦ γένους λέγεται. 25

ὁρᾶν δὲ καὶ εἴ τινας τῶν ἀδιαφόρων εἶδει μὴ ἐστι
 τὸ εἰρημένον γένος ἢ μὴ δόξειεν ἂν, κατασκευάζοντι δέ,
 εἰ ἔστι τινός. ταυτὸν γὰρ πάντων τῶν ἀδιαφόρων εἶδει
 γένος. ἂν οὖν ἐνὸς δειχθῆ, δῆλον ὅτι πάντων, κἂν ἐνὸς
 μὴ, δῆλον ὅτι οὐδενός, οἷον εἴ τις ἀτόμους τιθέμενος 30
 γραμμὰς τὸ ἀδιαίρετον γένος αὐτῶν φήσειεν εἶναι. τῶν
 γὰρ διαίρεισιν ἔχουσῶν γραμμῶν οὐκ ἔστι τὸ εἰρημένον
 γένος, ἀδιαφόρων οὐσῶν κατὰ τὸ εἶδος· ἀδιάφοροι γὰρ
 ἀλλήλαις κατὰ τὸ εἶδος αἰεὶ εὐθεῖται γραμμῶν πῦσαι.

- 2 σκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο γένος ἐστὶ τοῦ ἀποδοθέν-
τος εἶδους, ὃ μῆτε περιέχει τὸ ἀποδοθὲν γένος μῆθ' ὑπ'
ἐκεῖνό ἐστιν, ὅσον εἴ τις τῆς δικαιοσύνης τὴν ἐπιστήμην
θεῖη γένος. ἐστὶ γὰρ καὶ ἡ ἀρετὴ γένος, καὶ οὐδέτερον
5 τῶν γενῶν τὸ λοιπὸν περιέχει, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη ἡ ἐπιστήμη
γένος τῆς δικαιοσύνης· δοκεῖ γάρ, ὅταν ἐν εἶδος ὑπὸ δύο
γένη ἦ, τὸ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου περιέχεσθαι. ἔχει δ'
ἀπορίαν ἐπ' ἐνίων τὸ τοιοῦτο. δοκεῖ γὰρ ἐνίοις ἡ φρό-
νησις ἀρετὴ τε καὶ ἐπιστήμη εἶναι, καὶ οὐδέτερον τῶν
10 γενῶν ὑπ' οὐδετέρου περιέχεσθαι· οὐ μὴν ὑπὸ πάντων γε
συγχωρεῖται τὴν φρόνησιν ἐπιστήμην εἶναι. εἰ δ' οὖν τις
συγχωροῖ τὸ λεγόμενον ἀληθὲς εἶναι, ἀλλὰ τό γε ὑπ'
ἄλληλα ἢ ὑπὸ ταῦτο ἄμφω γίνεσθαι τὰ τοῦ αὐτοῦ γένη
τῶν ἀνυγκαιῶν δόξειεν ἂν εἶναι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς
15 ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης συμβαίνει· ἄμφω γὰρ ὑπὸ τὸ
αὐτὸ γένος ἐστίν· ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν ἕξις καὶ διάθεσις
ἐστίν. σκεπτέον οὖν εἰ μηδέτερον ὑπάρχει τῷ ἀποδοθέντι
γένει. εἰ γὰρ μῆθ' ὑπ' ἄλληλά ἐστι τὰ γένη μῆθ' ὑπὸ
ταῦτόν ἄμφω, οὐκ ἂν εἴη τὸ ἀποδοθὲν γένος.
- 20 σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ γένος τοῦ ἀποδοθέντος γένους,
καὶ οὕτως αἰεὶ τὸ ἐπάνω γένος, εἰ πάντα κατηγορεῖται τοῦ
εἶδους καὶ εἰ ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖται· πάντα γὰρ τὰ
ἐπάνω γένη κατηγορεῖσθαι δεῖ τοῦ εἶδους ἐν τῷ τί ἐστίν.
εἰ οὖν που διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθὲν.
25 πάλιν εἰ μετέχει τὸ γένος τοῦ εἶδους, ἢ αὐτὸ ἢ τῶν ἐπάνω
τι γενῶν· οὐδενὸς γὰρ τῶν ὑποκάτω τὸ ἐπάνω μετέχει.
ἀνασκευάζοντι μὲν οὖν καθάπερ εἴρηται χρηστέον· κατα-
σκευάζοντι δέ, ὁμολογουμένου μὲν ὑπάρχειν τῷ εἶδει τοῦ
ῥηθέντος γένους, ὅτι δ' ὡς γένος ὑπάρχει ἀμφισβητουμέ-
30 νου, ἀπόχρη τὸ δεῖξαι τι τῶν ἐπάνω γενῶν ἐν τῷ τί ἐστὶ
τοῦ εἶδους κατηγορούμενον. ἐνὸς γὰρ ἐν τῷ τί ἐστὶ κα-
τηγορούμενον, πάντα καὶ τὰ ἐπάνω τούτου καὶ τὰ ὑπο-
κάτω, ἂν περ κατηγορῆται τοῦ εἶδους, ἐν τῷ τί ἐστὶ κα-
τηγορηθήσεται· ὥστε καὶ τὸ ἀποδοθὲν γένος ἐν τῷ τί

ἔστι κατηγορεῖται. ὅτι δὲ ἐνὸς ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορου- 2
 μένου πάντα τὰ λοιπὰ, ἄν περ κατηγορηται, ἐν τῷ τί ἐστι
 κατηγορηθήσεται, δι' ἐπαγωγῆς ληπτέον. εἰ δ' ἄπλῶς
 ὑπάρχειν ἀμφισβητεῖται τὸ ἀποδοθὲν γένος, οὐκ ἀπόχρη
 τὸ δεῖξαι τῶν ἐπάνω τι γενῶν ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ εἶδους 5
 κατηγορούμενον. ὅσον εἰ τις τῆς βαδίσεως γένος ἀπέδωκε
 τὴν φορὰν, οὐκ ἀπόχρη τὸ δεῖξαι διότι κινήσεις ἐστιν ἢ
 βάδισις πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι φορὰ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ ἄλλαι
 κινήσεις εἰσὶν, ἀλλὰ προσδεικτέον ὅτι οὐδενὸς μετέχει ἢ
 βάδισις τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν εἰ μὴ τῆς φορᾶς. 10
 ἀνάγκη γὰρ τὸ τοῦ γένους μετέχον καὶ τῶν εἰδῶν τινὸς
 μετέχειν τῶν κατὰ τὴν πρώτην διαίρεσιν. εἰ οὖν ἢ βάδι-
 σις μὴτ' ἀξήσεως μῆτε μειώσεως μῆτε τῶν ἄλλων κινή-
 σεων μετέχει, δῆλον ὅτι τῆς φορᾶς ἄν μετέχοι, ὥστ' εἴη
 ἄν γένος ἢ φορὰ τῆς βαδίσεως.

15
 πάλιν ἐφ' ὧν τὸ εἶδος τὸ τεθὲν ὡς γένος κατηγορεῖ-
 ται, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ ἀποδοθὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστιν αὐ-
 τῶν τούτων κατηγορεῖται ὡνπερ τὸ εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ
 εἰ τὰ ἐπάνω τοῦ γένους πάντα. εἰ γὰρ που διαφωνεῖ,
 δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθὲν· εἰ γὰρ ἦν γένος, ἅπαντ' 20
 ἄν καὶ τὰ ἐπάνω τούτου καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐν τῷ τί ἐστι
 κατηγορεῖτο, ὡνπερ καὶ τὸ εἶδος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖ-
 ται. ἀνασκευάζοντι μὲν οὖν χρήσιμον, εἰ μὴ κατηγορεῖται
 τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστιν ὡνπερ καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖται·
 κατασκευάζοντι δ', εἰ κατηγορεῖται ἐν τῷ τί ἐστι, χρήσι- 25
 μον. συμβήσεται γὰρ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος τοῦ αὐτοῦ
 ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, ὥστε τὸ αὐτὸ ὑπὸ δύο γένη
 γίνεται. ἀναγκαῖον οὖν ὑπ' ἄλληλα τὰ γένη εἶναι. ἄν
 οὖν δειχθῆ, ὃ βουλόμεθα γένος κατασκευάσαι, μὴ ὄν ὑπὸ
 τὸ εἶδος, δῆλον ὅτι τὸ εἶδος ὑπὸ τοῦτ' ἄν εἴη, ὥστε δε- 30
 δειγμένον ἄν εἴη ὅτι γένος τοῦτο.

σκοπεῖν δὲ καὶ τοὺς λόγους τῶν γενῶν, εἰ ἐφαρμότ-
 τουσιν ἐπὶ τε τὸ ἀποδοθὲν εἶδος καὶ τὰ μετέχοντα τοῦ
 εἶδους. ἀνάγκη γὰρ τοὺς τῶν γενῶν λόγους κατηγορεῖσθαι

2 τοῦ εἶδους καὶ τῶν μετεχόντων τοῦ εἶδους· εἰ οὖν πον
διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθῆναι.

πάλιν εἰ τὴν διαφορὰν ὡς γένος ἀπέδωκεν, οἷον εἰ
τὸ ἀθάνατον γένος θεοῦ. διαφορὰ γὰρ ἔστι ζῶον τὸ ἀθά-
5 νατον, ἐπειδὴ τῶν ζῶων τὰ μὲν θνητὰ τὰ δ' ἀθάνατα.
δῆλον οὖν ὅτι διημάρτηται· οὐδενὸς γὰρ ἡ διαφορὰ γένος
ἔστιν. ὅτι δὲ τοῦτ' ἀληθές, δῆλον· οὐδεμία γὰρ διαφορὰ
σημαίνει τί ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον ποιόν τι, καθάπερ τὸ πε-
ζὸν καὶ τὸ δίπουν.

10 καὶ εἰ τὴν διαφορὰν εἰς τὸ γένος ἔθηκεν, οἷον τὸ πε-
ριττὸν ὅπερ ἀριθμὸν. διαφορὰ γὰρ ἀριθμοῦ τὸ περιττὸν,
οὐκ εἶδος ἔστιν. οὐδὲ δοκεῖ μετέχειν ἡ διαφορὰ τοῦ γέ-
νους· πᾶν γὰρ τὸ μετέχον τοῦ γένους ἢ εἶδος ἢ ἄτομόν
ἔστιν, ἢ δὲ διαφορὰ οὔτε εἶδος οὔτε ἄτομόν ἔστιν. δῆλον
15 οὖν ὅτι οὐ μετέχει τοῦ γένους ἢ διαφορὰ, ὥστ' οὐδὲ τὸ
περιττὸν εἶδος ἂν εἴη ἀλλὰ διαφορὰ, ἐπειδὴ οὐ μετέχει
τοῦ γένους.

ἔτι εἰ τὸ γένος εἰς τὸ εἶδος ἔθηκεν, οἷον τὴν ἄψιν
ὅπερ συνοχὴν ἢ τὴν μῆξιν ὅπερ κρᾶσιν, ἢ ὡς Πλάτων ὀρί-
20 ζεται φορὰν τὴν κατὰ τόπον κίνησιν. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον
τὴν ἄψιν συνοχὴν εἶναι, ἀλλ' ἀνάπαλιν τὴν συνοχὴν ἄψιν·
οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἀπτόμενον συνέχεται, ἀλλὰ τὸ συνεχόμενον
ἀπτεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· οὔτε γὰρ ἡ μῆ-
ξις ἄπασα κρᾶσις (ἢ γὰρ τῶν ξηρῶν μῆξις οὐκ ἔστι κρᾶ-
25 σις) οὐθ' ἢ κατὰ τόπον μεταβολὴ πᾶσα φορὰ· ἢ γὰρ
βάδισις οὐ δοκεῖ φορὰ εἶναι· σχεδὸν γὰρ ἡ φορὰ ἐπὶ τῶν
ἀκουσίως τόπον ἐκ τόπον μεταβαλλόντων λέγεται, καθά-
περ ἐπὶ τῶν ἀψύχων συμβαίνει. δῆλον δ' ὅτι καὶ ἐπὶ
πλέον λέγεται τὸ εἶδος τοῦ γένους ἐν τοῖς ἀποδοθεῖσι, δέον
30 ἀνάπαλιν γίνεσθαι.

πάλιν εἰ τὴν διαφορὰν εἰς τὸ εἶδος ἔθηκεν, οἷον τὸ
ἀθάνατον ὅπερ θεόν. συμβήσεται γὰρ ἐπ' ἴσης ἢ ἐπὶ
πλεῖον τὸ εἶδος λέγεσθαι· αἰεὶ γὰρ ἡ διαφορὰ ἐπ' ἴσης ἢ
ἐπὶ πλεῖον τοῦ εἶδους λέγεται. ἔτι εἰ τὸ γένος εἰς τὴν

διαφοράν, οἷον τὸ χρῶμα ὅπερ συγκριτικὸν ἢ τὸν ἀριθμὸν ὅπερ περιττόν. καὶ εἰ τὸ γένος ὡς διαφοράν εἶπεν· ἐγχωρεῖ γάρ τινα καὶ τοιαύτην κομίσαι θέσιν, οἷον κράσεως τὴν μίξιν διαφοράν ἢ φορᾶς τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. σκεπτέον δὲ πάντα τὰ τοιαῦτα διὰ τῶν αὐτῶν 5 ἐπικοινωνοῦσι γὰρ οἱ τόποι· ἐπὶ πλεόν τε γὰρ τὸ γένος τῆς διαφορᾶς δεῖ λέγεσθαι, καὶ μὴ μετέχειν τῆς διαφορᾶς. οὕτω δ' ἀποδοθέντος οὐδέτερον τῶν εἰρημένων δυνατὸν συμβαίνειν· ἐπ' ἑλατιόν τε γὰρ ῥηθήσεται, καὶ μεθέξει τὸ γένος τῆς διαφορᾶς.

10 πάλιν εἰ μηδεμία διαφορὰ κατηγορεῖται τῶν τοῦ γένους κατὰ τοῦ ἀποδοθέντος εἶδους, οὐδὲ τὸ γένος κατηγορηθήσεται, οἷον ψυχῆς οὔτε τὸ περιττόν οὔτε τὸ ἄρτιον κατηγορεῖται, ὥστ' οὐδ' ἀριθμός. ἔτι εἰ πρότερον φύσει τὸ εἶδος καὶ συναναιρεῖ τὸ γένος· δοκεῖ γὰρ τὸ ἐναντίον. 15 ἔτι εἰ ἐνδέχεται ἀπολιπεῖν τὸ εἰρημένον γένος ἢ τὴν διαφοράν, οἷον ψυχὴν τὸ κινεῖσθαι ἢ δόξαν τὸ ἀληθές καὶ ψεῦδος, οὐκ ἂν εἴη τῶν εἰρημένων οὐδέτερον γένος οὐδὲ διαφορὰ· δοκεῖ γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ παρακολουθεῖν, ἕως ἂν ἦ τὸ εἶδος.

20 σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ ἐν τῷ γένει κείμενον μετέχει τινὸς ἐναντίου τῷ γένει ἢ εἰ ἐνδέχεται μετέχειν· τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν ἐναντίων ἅμα μεθέξει, ἐπειδὴ τὸ μὲν γένος οὐδέποτ' ἀπολείπει, μετέχει δὲ καὶ τοῦναντίου ἢ ἐνδέχεται μετέχειν. ἔτι εἰ τινος κοινωνεῖ τὸ εἶδος, ὃ ἀδύνατον ὅλως 25 ὑπάρχειν τοῖς ὑπὸ τὸ γένος. οἷον εἰ ἡ ψυχὴ τῆς ζωῆς κοινωνεῖ, τῶν δ' ἀριθμῶν μηδένα δυνατὸν ζῆν, οὐκ ἂν εἴη εἶδος ἀριθμοῦ ἢ ψυχῆς.

σκεπτέον δὲ καὶ εἰ ὁμώνυμον τὸ εἶδος τῷ γένει, στοιχειοῦς χρώμενον τοῖς εἰρημένοις πρὸς τὸ ὁμώνυμον· συνώνυμον γὰρ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος.

ἐπεὶ δὲ παντὸς γένους εἶδη πλείω, σκοπεῖν εἰ μὴ ἐνδέχεται ἕτερον εἶδος εἶναι τοῦ εἰρημένου γένους· εἰ γὰρ μὴ ἔστι, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ὅλως γένος τὸ εἰρημένον.

3 σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ μεταφορᾷ λεγόμενον ὡς γένος ἀποδέδωκεν, οἷον τὴν σωφροσύνην συμφωνίαν· πᾶν γὰρ γένος κυρίως κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, ἢ δὲ συμφωνία κατὰ τῆς σωφροσύνης οὐ κυρίως ἀλλὰ μεταφορᾷ·
5 πᾶσα γὰρ συμφωνία ἐν φθόγοις.

ἔτι ἂν ἢ ἐναντίον τι τῶ εἶδει, σκοπεῖν. ἔστι δὲ πλεοναχῶς ἢ σκέψις, πρῶτον μὲν εἰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει καὶ τὸ ἐναντίον, μὴ ὄντος ἐναντίου τῷ γένει· δεῖ γὰρ τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι, ἂν μὴδὲν ἐναντίον τῷ γένει ἦ.
10 ὄντος δ' ἐναντίου τῷ γένει, σκοπεῖν εἰ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ· ἀνάγκη γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ εἶναι, ἄνπερ ἢ ἐναντίον τι τῷ γένει. φανερόν δὲ τούτων ἕκαστον διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. πάλιν εἰ ὅλως ἐν μηδενὶ γένει τὸ τῷ εἶδει ἐναντίον, ἀλλ' αὐτὸ γένος, οἷον τὰγαθόν· εἰ
15 γὰρ τοῦτο μὴ ἐν γένει, οὐδὲ τὸ ἐναντίον τούτου ἐν γένει ἔσται, ἀλλ' αὐτὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ συμβαίνει· οὐδέτερον γὰρ τούτων ἐν γένει, ἀλλ' ἑκάτερον αὐτῶν γένος. ἔτι εἰ ἐναντίον τινὶ καὶ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, καὶ τῶν μὲν ἔστι τι μεταξύ, τῶν δὲ μή· εἰ
20 γὰρ τῶν γενῶν ἔστι τι μεταξύ, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ εἰ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν γενῶν, καθάπερ ἐπ' ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· ἑκατέρων γὰρ ἔστι τι μεταξύ· ἐνστάσις τούτου ὅτι ὑγιείας καὶ νόσου οὐδὲν μεταξύ, κακοῦ δὲ καὶ ἀγαθοῦ. ἢ εἰ ἔστι μὲν τι ἀμφοῖν ἀνὰ μέσον,
25 καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν, μὴ ὁμοίως δέ, ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ ἀπόφασιν τῶν δ' ὡς ὑποκείμενον. ἐνδοξον γὰρ τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν, καθάπερ ἐπ' ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· ἀμφοῖν γὰρ κατὰ ἀπόφασιν τὰ ἀνὰ μέσον. ἔτι ὅταν μὴ ἢ ἐναντίον τῷ γένει, σκοπεῖν μὴ
30 μόνον εἰ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ αὐτῷ γένει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνὰ μέσον· ἐν ᾧ γὰρ τὰ ἄκρα, καὶ τὰ ἀνὰ μέσον, οἷον ἐπὶ λευκοῦ καὶ μέλανος· τὸ γὰρ χρωῖμα γένος τούτων τε καὶ τῶν ἀνὰ μέσον χρωμάτων ἀπάντων. ἐνστάσις ὅτι ἢ μὲν ἐνδεῖα καὶ ὑπερβολὴ ἐν τῷ αὐτῷ γένει (ἐν τῷ κακῷ γὰρ

ἄμφω), τὸ δὲ μέτριον ἀνὰ μέσον ὄν τούτων οὐκ ἐν τῷ 3
κακῷ ἀλλ' ἐν τῷ ἀγαθῷ. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν γένος
ἐναντίον τινί, τὸ δ' εἶδος μηδενί. εἰ γὰρ τὸ γένος ἐναν-
τίον τινί, καὶ τὸ εἶδος, καθάπερ ἀρετὴ κακία καὶ δικαιο-
σύνη ἀδικία. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκοποῦντι 5
φανερόν ἂν δόξειεν εἶναι τὸ τοιοῦτον. ἔνστασις ἐπὶ τῆς
ὑγείας καὶ νόσου· ἀπλῶς μὲν γὰρ πᾶσα ὑγία νόσῳ ἐναν-
τίον, ἢ δὲ τις νόσος εἶδος ὄν νόσου οὐδενί ἐναντίον, οἷον
ὁ πυρετὸς καὶ ἡ ὀφθαλμία καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον.

ἀναιροῦντι μὲν οἷν τοσαυταχῶς ἐπισκεπτέον· εἰ γὰρ 10
μὴ ὑπάρχει τὰ εἰρημένα, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθέν·
κατασκευάζοντι δὲ τριχῶς, πρῶτον μὲν εἰ τὸ ἐναντίον τῷ
εἶδει ἐν τῷ εἰρημένῳ γένει, μὴ ὄντος ἐναντίου τῷ γένει·
εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τούτῳ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκειμέ-
νον. ἔτι εἰ τὸ ἀνὰ μέσον ἐν τῷ εἰρημένῳ γένει· ἐν τῷ γὰρ 15
τὸ ἀνὰ μέσον, καὶ τὰ ἄκρα. πάλιν ἂν ἢ ἐναντίον τι τῷ
γένει, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ· ἂν γὰρ
ἢ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκειμένον ἐν τῷ προκειμένῳ.

πάλιν ἐπὶ τῶν πτώσεων καὶ ἐπὶ τῶν συστοίχων, εἰ
ὁμοίως ἀκολουθοῦσι, καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι. 20
ἅμα γὰρ ἐνὶ καὶ πᾶσιν ὑπάρχει ἢ οὐχ ὑπάρχει, οἷον εἰ ἡ
δικαιοσύνη ἐπιστήμη τις, καὶ τὸ δικαίως ἐπιστημόνως καὶ
ὁ δίκαιος ἐπιστήμων· εἰ δὲ τούτων τι μὴ, οὐδὲ τῶν λοι-
πῶν οὐδέν.

πάλιν ἐπὶ τῶν ὁμοίως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, οἷον τὸ 4
ἡδὺ ὁμοίως ἔχει πρὸς τὴν ἡδονὴν καὶ τὸ ὠφέλιμον πρὸς
τ'ἀγαθόν· ἐκάτερον γὰρ ἐκατέρου ποιητικόν. εἰ οἷν ἐστὶν
ἡ ἡδονὴ ὅπερ ἀγαθόν, καὶ τὸ ἡδὺ ὅπερ ὠφέλιμον ἔσται·
δῆλον γὰρ ὅτι ἀγαθὸν ἂν εἴη ποιητικόν, ἐπειδὴ ἡ ἡδονὴ
ἀγαθόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν, 30
οἷον εἰ τὸ οἰκοδομεῖν ἐνεργεῖν, τὸ ὠκοδομηκέναι ἐνηργη-
κέναι, καὶ εἰ τὸ μανθάνειν ἀναμιμνήσκεισθαι, καὶ τὸ με-
μαθηκέναι ἀναμνησθαι, καὶ εἰ τὸ διαλύεσθαι φθίρε-
σθαι, τὸ διαλελύσθαι ἐφθάρθαι καὶ ἡ διάλυσις φθορά

4 τις. καὶ ἐπὶ τῶν γενητικῶν δὲ καὶ φθαρτικῶν ὡσαύτως,
καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων καὶ χρήσεων, καὶ ὅλως καθ' ὅποι-
νοῦν ὁμοιότητα καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι σκεπτόν,
καθάπερ ἐπὶ τῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐλέγομεν. εἰ γὰρ
5 τὸ φθαρτικὸν διαλυτικόν, καὶ τὸ φθείρεσθαι διαλύεσθαι·
καὶ εἰ τὸ γενητικὸν ποιητικόν, τὸ γίνεσθαι ποιῆσθαι καὶ
ἢ γένεσις ποιήσις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων καὶ
χρήσεων· εἰ γὰρ ἡ δύναμις διάθεσις, καὶ τὸ δύνασθαι
διακεῖσθαι, καὶ εἴ τινος ἡ χρῆσις ἐνέργεια, τὸ χρῆσθαι
10 ἐνεργεῖν καὶ τὸ κεχρηῆσθαι ἐνηργηκῆναι.

ἂν δὲ στέρησις ἢ τὸ ἀντικείμενον τῷ εἶδει, διχῶς
ἔστιν ἀνελεῖν, πρῶτον μὲν εἰ ἐν τῷ ἀποδοθέντι γένηι τὸ
ἀντικείμενον· ἢ γὰρ ἀπλῶς ἐν οὐδενὶ γένηι τῷ αὐτῷ ἢ
στέρησις, ἢ οὐκ ἐν τῷ ἐσχάτῳ, οἷον εἰ ἡ ὄψις ἐν ἐσχάτῳ
15 γένηι τῆ ἀισθησί, ἢ τυφλότης οὐκ ἔσται αἰσθησις. δεύ-
τερον δ' εἰ καὶ τῷ γένηι καὶ τῷ εἶδει ἀντίκειται στέρησις,
μὴ ἔστι δὲ τὸ ἀντικείμενον ἐν τῷ ἀντικειμένῳ, οὐδ' ἂν
τὸ ἀποδοθὲν ἐν τῷ ἀποδοθέντι εἶη. ἀναιροῦντι μὲν οὖν
καθάπερ εἴρηται χρηστέον, κατασκευάζοντι δὲ μοναχῶς·
20 εἰ γὰρ τὸ ἀντικείμενον ἐν τῷ ἀντικειμένῳ, καὶ τὸ προκει-
μενον ἐν τῷ προκειμένῳ ἂν εἶη, οἷον εἰ ἡ τυφλότης ἀναι-
σθησία τις, ἢ ὄψις αἰσθησίς τις.

πάλιν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων σκοπεῖν ἀνάπαλιν, καθά-
περ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος ἐλέγετο, οἷον εἰ τὸ ἡδὺ ὅπερ
25 ἀγαθόν, τὸ μὴ ἀγαθὸν οὐκ ἡδύ. εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἔχοι,
εἶη ἂν τι καὶ οὐκ ἀγαθὸν ἡδύ. ἀδύνατον δέ, εἴπερ τὸ
ἀγαθὸν γένος τοῦ ἡδέος, εἶναι τι μὴ ἀγαθὸν ἡδύ· ὡν
γὰρ τὸ γένος μὴ κατηγορεῖται, οὐδὲ τῶν εἰδῶν οὐδέν.
καὶ κατασκευάζοντι δὲ ὡσαύτως σκεπτόν· εἰ γὰρ τὸ μὴ
30 ἀγαθὸν οὐκ ἡδύ, τὸ ἡδὺ ἀγαθόν, ὥστε γένος τὸ ἀγαθὸν
τοῦ ἡδέος.

ἐὰν δ' ἢ πρὸς τι τὸ εἶδος, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ γένος
πρὸς τι· εἰ γὰρ τὸ εἶδος τῶν πρὸς τι, καὶ τὸ γένος, κα-
θάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ πολλαπλασίου· ἐκάτερον γὰρ

τῶν πρὸς τι. εἰ δὲ τὸ γένος τῶν πρὸς τι, οὐκ ἀνάγκη 4
καὶ τὸ εἶδος· ἢ μὲν γὰρ ἐπιστήμη τῶν πρὸς τι, ἢ δὲ
γραμματικὴ οὐ. ἢ οὐδὲ τὸ πρότερον ῥηθὲν ἀληθὲς ἂν
δόξειεν· ἢ γὰρ ἀρετὴ ὅπερ καλὸν καὶ ὅπερ ἀγαθόν, καὶ ἢ
μὲν ἀρετὴ τῶν πρὸς τι, τὸ δ' ἀγαθόν καὶ τὸ καλὸν οὐ 5
τῶν πρὸς τι ἀλλὰ ποιὰ.

πάλιν εἰ μὴ πρὸς ταυτὸ λέγεται τὸ εἶδος καθ' αὐτό
τε καὶ κατὰ τὸ γένος, οἷον εἰ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος λέγε-
ται διπλάσιον, καὶ τὸ πολλαπλάσιον ἡμίσεος δεῖ λέγε-
σθαι. εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν εἴη τὸ πολλαπλάσιον γένος τοῦ 10
διπλασίου.

ἔτι εἰ μὴ πρὸς ταυτὸ κατὰ τε τὸ γένος λέγεται καὶ
κατὰ πάντα τὰ τοῦ γένους γένη. εἰ γὰρ τὸ διπλάσιον
ἡμίσεος πολλαπλάσιον ἐστὶ, καὶ τὸ ὑπερέχον ἡμίσεος ῥη-
θήσεται, καὶ ἀπλῶς κατὰ πάντα τὰ ἐπάνω γένη πρὸς τὸ 15
ἡμισυ ῥηθήσεται. ἔνστασις ὅτι οὐκ ἀνάγκη καθ' αὐτό
καὶ κατὰ τὸ γένος πρὸς ταυτὸ λέγεσθαι· ἢ γὰρ ἐπιστήμη
ἐπιστητοῦ λέγεται, ἔξις δὲ καὶ διάθεσις οὐκ ἐπιστητοῦ
ἀλλὰ ψυχῆς.

πάλιν εἰ ὡσαύτως λέγεται τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος κατὰ 20
τὰς πτώσεις, οἷον εἰ τινὶ ἢ τινὸς ἢ ὄσαυῶς ἄλλως. ὡς
γὰρ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου
καὶ τῶν ἐπάνω· τινὸς γὰρ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ πολ-
λαπλάσιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης· τινὸς γὰρ
καὶ αὐτῆ καὶ τὰ γένη, οἷον ἢ τε διάθεσις καὶ ἢ ἔξις. ἔν- 25
στασις ὅτι ἐνιαχοῦ οὐχ οὕτως· τὸ μὲν γὰρ διάφορον καὶ
τὸ ἐναντίον τινί, τὸ δ' ἕτερον, γένος ὄν τούτων, οὐ τινὶ
ἀλλὰ τινός· ἕτερον γὰρ τινος λέγεται.

πάλιν εἰ ὁμοίως τὰ πρὸς τι κατὰ τὰς πτώσεις λεγόμενα
μὴ ὁμοίως ἀντιστρέφει, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου 30
καὶ τοῦ πολλαπλασίου. ἐκάτερον γὰρ τούτων τινὸς καὶ
αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν λέγεται· τινὸς γὰρ καὶ τὸ
ἡμισυ καὶ τὸ πολλοστημόριον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς
ἐπιστήμης καὶ τῆς ὑπολήψεως· αὐται γὰρ τινος, καὶ ἀντι-

4 στρέφει ὁμοίως· τό τε ἐπιστητὸν καὶ τὸ ὑποληπτὸν τινί.
εἰ οὖν ἐπὶ τινων μὴ ὁμοίως ἀντιστρέφει, δῆλον ὅτι οὐ
γένος θάτερον θατέρου.

πάλιν εἰ μὴ πρὸς ἴσα τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεται.
5 ὁμοίως γὰρ καὶ ἰσαχῶς ἐκάτερον δοκεῖ λέγεσθαι, καθάπερ
ἐπὶ τῆς δωρεῦς καὶ τῆς δόσεως. ἢ τε γὰρ δωρεὰ τινὸς
ἢ τινὶ λέγεται, καὶ ἡ δόσις τινὸς καὶ τινί. ἔστι δὲ ἡ δό-
σις γένος τῆς δωρεῦς· ἢ γὰρ δωρεὰ δόσις ἐστὶν ἀναπό-
δοτος. ἐπ' ἐνίων δ' οὐ συμβαίνει πρὸς ἴσα λέγεσθαι· τὸ
10 μὲν γὰρ διπλάσιον τινὸς διπλάσιον, τὸ δ' ὑπερέχον καὶ
τὸ μείζον τινὸς καὶ τινί· πᾶν γὰρ τὸ ὑπερέχον καὶ τὸ μεί-
ζον τινὶ ὑπερέχει καὶ τινὸς ὑπερέχει. ὥστ' οὐ γένη τὰ
εἰρημένα τοῦ διπλασίου, ἐπειδὴ οὐ πρὸς ἴσα τῷ εἶδει λέ-
γεται. ἢ οὐ καθόλου ἀληθές τὸ πρὸς ἴσα τὸ εἶδος καὶ
15 τὸ γένος λέγεσθαι.

ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ τοῦ ἀντικειμένου τὸ ἀντικείμενον γέ-
νος, οἷον εἰ τοῦ διπλασίου τὸ πολλαπλάσιον καὶ τοῦ ἡμί-
σεος τὸ πολλοστημόριον· δεῖ γὰρ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀν-
τικειμένου γένος εἶναι. εἰ οὖν τις θείη τὴν ἐπιστήμην ὕπερ
20 αἰσθησιν, δεήσει καὶ τὸ ἐπιστητὸν ὕπερ αἰσθητὸν εἶναι.
οὐκ ἔστι δέ· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἐπιστητὸν αἰσθητὸν· καὶ γὰρ
τῶν νοητῶν ἔνια ἐπιστητά. ὥστ' οὐ γένος τὸ αἰσθητὸν
τοῦ ἐπιστητοῦ. εἰ δὲ τοῦτο μὴ, οὐδ' αἰσθησις ἐπιστήμης.

ἐπεὶ δὲ τῶν πρὸς τι λεγομένων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης
25 ἐν ἐκείνοις ἢ περὶ ἐκεῖνά ἐστι πρὸς ἅ ποτε τυγχάνει λε-
γόμενα, οἷον ἡ διάθεσις καὶ ἡ ἕξις καὶ ἡ συμμετρία (ἐν
ἄλλω γὰρ οὐδενὶ δυνατὸν ὑπάρχειν τὰ εἰρημένα ἢ ἐν ἐκεί-
νοις πρὸς ἅ λέγεται), τὰ δ' οὐκ ἀνάγκη μὲν ἐν ἐκείνοις
ὑπάρχειν πρὸς ἅ ποτε λέγεται, ἐνδέχεται δὲ (οἷον εἰ ἐπι-
30 στητὸν ἢ ψυχὴ· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὴν αὐτῆς ἐπιστήμην
ἔχειν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἀναγκαῖον δέ· δυνατὸν γὰρ καὶ ἐν
ἄλλω ὑπάρχειν τὴν αὐτὴν ταύτην), τὰ δὲ ἀπλῶς οὐκ ἐν-
δέχεται ἐν ἐκείνοις ὑπάρχειν πρὸς ἅ ποτε τυγχάνει λεγό-
μενα, οἷον τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ οὐδὲ τὴν ἐπιστήμην.

ἐν τῷ ἐπιστητῷ, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ τὸ ἐπιστητὸν ψυχὴ ἢ 4
 ἄνθρωπος ὄν, σκοπεῖν οὖν χρὴ ἐὰν τις εἰς γένος θῆ τὸ
 τοιοῦτον εἰς τὸ μὴ τοιοῦτον, οἷον εἰ τὴν μνήμην μονὴν
 ἐπιστήμης εἶπεν. πᾶσα γὰρ μονὴ ἐν τῷ μένοντι καὶ περὶ
 ἐκείνο, ὥστε καὶ ἡ τῆς ἐπιστήμης μονὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. 5
 ἡ μνήμη ἄρα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐπειδὴ μονὴ τῆς ἐπιστήμης
 ἐστίν. τοῦτο δ' οὐκ ἐνδέχεται· μνήμη γὰρ πᾶσα ἐν ψυχῇ.
 ἔστι δ' ὁ εἰρημένος τόπος καὶ πρὸς τὸ συμβεβηκὸς κοι-
 νόσ· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τῆς μνήμης γένος τὴν μονὴν εἶ-
 πεῖν ἢ συμβεβηκέναι φάσκειν αὐτῇ τοῦτο· εἰ γὰρ ὅπωσοῦν 10
 ἐστὶν ἡ μνήμη μονὴ ἐπιστήμης, ὁ αὐτὸς ἁρμόσει περὶ
 αὐτῆς λόγος.

πάλιν εἰ τὴν ἕξις εἰς τὴν ἐνέργειαν ἔθηκεν ἢ τὴν ἐνέρ- 5
 γειαν εἰς τὴν ἕξις, οἷον τὴν αἰσθησὶν κίνησιν διὰ σώμα-
 τος· ἡ μὲν γὰρ αἰσθησις ἕξις, ἡ δὲ κίνησις ἐνέργεια. 15
 ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν μνήμην ἕξις καθεκτικὴν ὑπόληψως
 εἶπεν· οὐδεμία γὰρ μνήμη ἕξις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνέργεια.

διαμυρατάνουσι δὲ καὶ οἱ τὴν ἕξις εἰς τὴν ἀκολουθοῦ-
 σαν δύναμιν τάττοντες, οἷον τὴν πρᾶότητα ἐγκράτειαν ὀρ- 20
 γῆς καὶ τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην φρόβων καὶ κερ-
 δῶν· ἀνδρεῖος μὲν γὰρ καὶ πρᾶος ὁ ἀπαθῆς λέγεται, ἐγ-
 κρατῆς δ' ὁ πάσχων καὶ μὴ ἀγόμενος. ἴσως μὲν οὖν
 ἀκολουθεῖ δύναμις ἑκατέρῳ τοιαύτῃ, ὥστ' εἰ πάθοι, μὴ
 ἄγεσθαι ἀλλὰ κρατεῖν· οὐ μὴν τοῦτό γε ἐστὶ τῷ μὲν ἀν- 25
 δρεῖῳ τῷ δὲ πρᾶῳ εἶναι, ἀλλὰ τὸ ὅλως μὴ πάσχειν ὑπὸ
 τῶν τοιούτων μηδέν.

ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ παρακολουθοῦν ὅπωσοῦν ὡς γένος
 τιθέασιν, οἷον τὴν λύπην τῆς ὀργῆς καὶ τὴν ὑπόληψιν
 τῆς πίστεως. ἔμφω γὰρ τὰ εἰρημένα παρακολουθεῖ μὲν
 τρόπον τινὰ τοῖς ἀποδοθεῖσιν εἰδεῖσιν, οὐδέτερον δ' αὐτῶν 30
 γένος ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ὀργιζόμενος λυπεῖται προτέρας ἐν
 αὐτῷ τῆς λύπης γενομένης· οὐ γὰρ ἡ ὀργὴ τῆς λύπης,
 ἀλλ' ἡ λύπη τῆς ὀργῆς αἰτία, ὥσθ' ἀπλῶς ἡ ὀργὴ οὐκ
 ἔστι λύπη. κατὰ ταῦτα δ' οὐδ' ἡ πίστις ὑπόληψις·

5 ἐνδέχεται γὰρ τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν καὶ μὴ πιστεύοντα ἔχειν. οὐκ ἐνδέχεται δ', εἴπερ εἶδος ἢ πίστις ὑπόληψεως· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἔτι διαμένειν, ἄνπερ ἕκ τοῦ εἶδους ὅλως μεταβάλλῃ, καθάπερ οὐδὲ τὸ αὐτὸ ζῶον ὅτε
5 μὲν ἄνθρωπον εἶναι ὅτε δὲ μὴ. ἂν δὲ τις φῆ ἕξ ἀνάγκης τὸν ὑπολαμβάνοντα καὶ πιστεύειν, ἐπ' ἴσον ἢ ὑπόληψις καὶ ἢ πίστις ῥηθήσεται, ὥστ' οὐδ' ἂν οὕτως εἴη γένος· ἐπὶ πλέον γὰρ δεῖ λέγεσθαι τὸ γένος.

ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ ἐν τινι τῶ αὐτῷ πέφυκεν ἄμφω γίνε-
10 σθαι· ἐν ᾧ γὰρ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος, οἷον ἐν ᾧ τὸ λευκόν, καὶ τὸ χρωῖμα, καὶ ἐν ᾧ γραμματική, καὶ ἐπιστήμη. εἰαν οὖν τις τὴν αἰσχύνην φόβον εἶπῃ ἢ τὴν ὄργην λύπην, οὐ συμβήσεται ἐν τῷ αὐτῷ τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος ὑπάρχειν· ἢ μὲν γὰρ αἰσχύνῃ ἐν τῷ λογιστικῷ, ὃ δὲ φόβος ἐν
15 τῷ θυμοειδεῖ, καὶ ἢ μὲν λύπῃ ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ (ἐν τούτῳ γὰρ καὶ ἢ ἡδονή), ἢ δὲ ὄργῃ ἐν τῷ θυμοειδεῖ, ὥστ' οὐ γένη τὰ ἀποδοθέντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ τοῖς εἶδεσι πέφυκε γίνεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἢ φιλία ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ, οὐκ ἂν εἴη βούλησις τις· πᾶσα γὰρ βούλησις ἐν τῷ λογιστικῷ. χρήσιμος δ' ὁ τόπος καὶ πρὸς τὸ
20 συμβεβηκός· ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ τὸ συμβεβηκός καὶ ᾧ συμβέβηκεν, ὥστ' ἂν μὴ ἐν τῷ αὐτῷ φαίνεται, δῆλον ὅτι οὐ συμβέβηκεν.

πάλιν εἰ κατὰ τι τὸ εἶδος τοῦ εἰρημένου γένους με-
25 ἔχει· οὐ δοκεῖ γὰρ κατὰ τι μετέχεσθαι τὸ γένος· οὐ γὰρ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος κατὰ τι ζῶον, οὐδ' ἢ γραμματική κατὰ τι ἐπιστήμη· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. σκοπεῖν οὖν εἰ ἐπὶ τινων κατὰ τι μετέχεται τὸ γένος, οἷον εἰ τὸ ζῶον ὅπερ αἰσθητὸν ἢ ὄρατὸν εἴρηται. κατὰ τι γὰρ αἰσθητὸν
30 ἢ ὄρατὸν τὸ ζῶον· κατὰ τὸ σῶμα γὰρ αἰσθητὸν καὶ ὄρατὸν, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν οὐ, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη γένος τὸ ὄρατὸν καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦ ζώου.

λανθάνουσι δ' ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον εἰς τὸ μέρος τιθέν-
τες, οἷον τὸ ζῶον σῶμα ἔμψυχον. οὐδαμῶς δὲ τὸ μέρος

τοῦ ὄλου κατηγορεῖται, ὥστ' οὐκ ἂν εἶη τὸ σῶμα γένος 5
τοῦ ζώου, ἐπειδὴ μέρος ἐστίν.

ὁρᾶν δὲ καὶ εἴ τι τῶν ψεκτῶν ἢ φευκτῶν εἰς δύνα-
μιν ἢ τὸ δυνατὸν ἔθηκεν, οἷον τὸν σοφιστὴν ἢ διάβολον
ἢ κλέπτην τὸν δυνάμενον τὰ ἀλλότρια ὑφαιρεῖσθαι ἢ δυ- 5
νάμενον διαβάλλειν ἢ σοφίζεσθαι. οὐδεὶς γὰρ τῶν εἰρη-
μένων τῶ δυνατὸς εἶναι τι τοιούτων τοιοῦτος λέγεται· δύ-
ναται μὲν γὰρ καὶ ὁ θεὸς καὶ ὁ σπονδαῖος τὰ φαῦλα
δρᾶν, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι· πάντες γὰρ οἱ φαῦλοι κατὰ
προαίρεσιν λέγονται. ἔτι πῦσα δύναμις τῶν αἰρετῶν· καὶ 10
γὰρ αἱ τῶν φαύλων δυνάμεις αἰρεταί, διὸ καὶ τὸν θεὸν
καὶ τὸν σπονδαῖον ἔχειν φαρμέν αὐτάς· δυνατοὺς γὰρ εἶ-
ναι τὰ φαῦλα πράσσειν. ὥστ' οὐδενὸς ἂν εἶη ψεκτοῦ
γένος ἢ δύναμις. εἰ δὲ μή, συμβήσεται τῶν ψεκτῶν τι
αἰρετὸν εἶναι· ἔσται γάρ τις δύναμις ψεκτῆ. 15

καὶ εἴ τι τῶν δι' αὐτὸ τιμίων ἢ αἰρετῶν εἰς δύναμιν
ἢ τὸ δυνατὸν ἢ τὸ ποιητικὸν ἔθηκεν. πῦσα γὰρ δύναμις
καὶ πᾶν τὸ δυνατὸν ἢ τὸ ποιητικὸν δι' ἄλλο αἰρετόν.

ἢ εἴ τι τῶν ἐν δύο γένεσιν ἢ πλείοσιν εἰς θᾶτερον
ἔθηκεν. ἕνα γὰρ οὐκ ἔστιν εἰς ἕν γένος θεῖναι, οἷον τὸν 20
φένακα καὶ τὸν διάβολον· οὔτε γὰρ ὁ προαιρούμενος ἀδυ-
νατῶν δέ, οὔθ' ὁ δυνάμενος μὴ προαιρούμενος δὲ διάβο-
λος ἢ φέναξ, ἀλλ' ὁ ἄμφω ταῦτα ἔχων. ὥστ' οὐ θετέον
εἰς ἕν γένος ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρα τὰ εἰρημένα.

ἔτι ἐνίοτε ἀνάπαλιν τὸ μὲν γένος ὡς διαφορὰν τὴν 25
δὲ διαφορὰν ὡς γένος ἀποδιδόασιν, οἷον τὴν ἔκκληξιν
ὑπερβολὴν θαυμασιότητος καὶ τὴν πίστιν σφοδρότητα
ὑπολήψεως. οὔτε γὰρ ἡ ὑπερβολὴ οὔθ' ἡ σφοδρότης γέ-
νος, ἀλλὰ διαφορὰ· δοκεῖ γὰρ ἡ ἔκκληξις θαυμασιότης
εἶναι ὑπερβάλλουσα καὶ ἡ πίστις ὑπόληψις σφοδρά, ὥστε 30
γένος ἢ θαυμασιότης καὶ ἡ ὑπόληψις, ἢ δ' ὑπερβολὴ καὶ
ἡ σφοδρότης διαφορὰ. ἔτι εἴ τις τὴν ὑπερβολὴν καὶ
σφοδρότητα ὡς γένος ἀποδώσει, τὰ ἄψυχα πιστεύσει καὶ
ἐκπλαγήσεται. ἢ γὰρ ἐκάστου σφοδρότης καὶ ὑπερβολὴ

5 πάρεστιν ἐκείνω οὐ ἔστι σφοδρότης καὶ ὑπερβολή· εἰ οὖν ἢ ἔκκληξις ὑπερβολή ἔστι θαυμασιότητος, παρέσται τῇ θαυμασιότητι ἢ ἔκκληξις, ὡςθ' ἢ θαυμασιότης ἐκπλαγῆσεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πίστις παρέσται τῇ ὑπολήψει, εἴπερ σφοδρότης ὑπολήψεώς ἐστιν, ὡστε ἢ ὑπόληψις πιστεύσει. ἔτι συμβήσεται τῷ οὕτως ἀποδιδόντι σφοδρότητα σφοδρὰν λέγειν καὶ ὑπερβολὴν ὑπερβάλλουσαν. ἔστι γὰρ πίστις σφοδρά· εἰ οὖν ἢ πίστις σφοδρότης ἔστι, σφοδρότης ἂν εἴη σφοδρά. ὁμοίως δὲ καὶ ἔκκληξις ἐστιν ὑπερβάλλουσα· εἰ οὖν ἢ ἔκκληξις ὑπερβολή ἔστιν, ὑπερβολή ἂν εἴη ὑπερβάλλουσα. οὐ δοκεῖ δ' οὐδέτερον τούτων, ὡσπερ οὐδ' ἐπιστήμη ἐπιστητὸν οὐδὲ κίνησις κινούμενον.

10 ὅσοι ἐνίοτε δὲ διαμαρτάνουσι καὶ τὸ πάθος εἰς γένος τὸ πεπονθὸς τιθέντες, οἷον ὅσοι τὴν ἀθανασίαν ζωὴν αἰδιόφρασι εἶναι· πάθος γὰρ τι ζωῆς ἢ σύμπτωμα ἢ ἀθανασία ἔοικεν εἶναι. ὅτι δ' ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, δῆλον ἂν γένοιτο, εἴ τις συγχωρήσειεν ἐκ θνητοῦ τινὰ ἀθάνατον γίνεσθαι· οὐδεὶς γὰρ φήσει ἑτέραν αὐτὸν ζωὴν λαμβάνειν, ἀλλὰ σύμπτωμά τι ἢ πάθος αὐτῇ ταύτῃ παραγενέσθαι.

20 ὡστ' οὐ γένος ἢ ζωὴ τῆς ἀθανασίας. πάλιν εἰ τοῦ πάθους, οὐ ἔστι πάθος, ἐκεῖνο γένος φασὶν εἶναι, οἷον τὸ πνεῦμα ἄερα κινούμενον. μᾶλλον γὰρ κίνησις ἄερος τὸ πνεῦμα· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀἴρ διαμένει, ὅταν τε κινῆται καὶ ὅταν μένη. ὡστ' οὐκ ἔστιν ὅλως ἀἴρ τὸ πνεῦμα· ἦν γὰρ ἂν καὶ μὴ κινουμένου τοῦ ἄερος πνεῦμα, εἴπερ ὁ αὐτὸς ἀἴρ διαμένει ὅσπερ ἦν πνεῦμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. εἰ δ' ἄρα καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ συγχωρῆσαι ὅτι ἀἴρ ἔστι κινούμενος τὸ πνεῦμα, ἀλλ' οὐτι κατὰ πάντων τὸ τοιοῦτον ἀποδεκτέον καθ' ὅσον μὴ ἀληθεύεται τὸ γένος, ἀλλ' ἐφ' ὅσων ἀληθῶς κατηγορεῖται τὸ ἀποδοθέν γένος. ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐ δοκεῖ ἀληθεύεσθαι, οἷον ἐπὶ τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς χιόνος. τὴν μὲν γὰρ χιόνα φασὶν ἕδωρ εἶναι πεπηγὸς, τὸν δὲ πηλὸν γῆν ὑγρῷ πεφυραμένην· ἔστι δ' οὐθ' ἢ χιὼν ἕδωρ οὐθ' ὁ

πηλὸς γῆ, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη γένος οὐδέτερον τῶν ἀποδο- 5
θέντων· δεῖ γὰρ τὸ γένος ἀληθεύεσθαι ἀεὶ κατὰ τῶν εἰ-
δῶν. ὁμοίως δ' οὐδ' ὁ οἶνός ἐστιν ὕδωρ σεσηπός, κα-
θάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ σαπὲν ἐν ξύλῳ ὕδωρ· ἀπλῶς γὰρ
οὐκ ἐστιν ὕδωρ.

ἔτι εἰ ὅλως τὸ ἀποδοθὲν μηδενός ἐστι γένος· δῆλον 6
γὰρ ὡς οὐδὲ τοῦ λεχθέντος σκοπεῖν δ' ἐκ τοῦ μηδὲν
διαφέρειν εἶδει τὰ μετέχοντα τοῦ ἀποδοθέντος γένους, οἷον
τὰ λευκά· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τῷ εἶδει ταῦτ' ἀλλήλων.
παντὸς δὲ γένους ἐστὶ τὰ εἶδη διάφορα, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη 10
τὸ λευκὸν γένος οὐδενός.

πάλιν εἰ τὸ πᾶσιν ἀκολουθοῦν γένος ἢ διαφορὰν εἴ-
πεν. πλείω γὰρ τὰ πᾶσιν ἐπόμενα, οἷον τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν
τῶν πᾶσιν ἐπομένων ἐστίν. εἰ οὖν τὸ ὄν γένος ἀπέδωκε,
δῆλον ὅτι πάντων ἂν εἴη γένος, ἐπειδὴ κατηγορεῖται ἀπὸ- 15
τῶν· κατ' οὐδενός γὰρ τὸ γένος ἀλλ' ἢ κατὰ τῶν εἰδῶν
κατηγορεῖται. ὥστε καὶ τὸ ἐν εἶδος ἂν εἴη τοῦ ὄντος.
συμβαίνει οὖν κατὰ πάντων, ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται,
καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖσθαι, ἐπειδὴ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν κατὰ
πάντων ἀπλῶς κατηγορεῖται, δέον ἐπ' ἕλαττον τὸ εἶδος 20
κατηγορεῖσθαι. εἰ δὲ τὸ πᾶσιν ἐπόμενον διαφορὰν εἴπε,
δῆλον ὅτι ἐπ' ἴσον ἢ ἐπὶ πλεόν ἢ διαφορὰ τοῦ γένους ῥη-
θήσεται. εἰ μὲν γὰρ καὶ τὸ γένος τῶν πᾶσιν ἐπομένων,
ἐπ' ἴσον, εἰ δὲ μὴ πᾶσιν ἔπεται τὸ γένος, ἐπὶ πλεόν ἢ
διαφορὰ λέγοιτ' ἂν αὐτοῦ.

ἔτι εἰ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ εἶδει τὸ ἀποδοθὲν γένος λέ-
γεται, καθάπερ τὸ λευκὸν ἐπὶ τῆς χιόνος, ὥστε δῆλον ὅτι
οὐκ ἂν εἴη γένος· καθ' ὑποκειμένου γὰρ τοῦ εἶδους μόνον
τὸ γένος λέγεται.

σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ μὴ συνώνυμον τὸ γένος τῷ εἶδει· 30
κατὰ πάντων γὰρ τῶν εἰδῶν συνωνύμως τὸ γένος κατη-
γορεῖται.

ἔτι ὅταν ὄντος καὶ τῷ εἶδει καὶ τῷ γένει ἐναντίον τὸ
βέλτιον τῶν ἐναντίων εἰς τὸ χεῖρον γένος θῆ· συμβήσεται

6 γὰρ τὸ λοιπὸν ἐν τῷ λοιπῷ εἶναι, ἐπειδὴ τὰναντία ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ὥστε τὸ βέλτιον ἐν τῷ χειρόνι ἴσται καὶ τὸ χειρόν ἐν τῷ βελτίονι· δοκεῖ δὲ τοῦ βελτίονος καὶ τὸ γένος βέλτιον εἶναι. καὶ εἰ τοῦ αὐτοῦ εἶδους ὁμοίως πρὸς ἄμφω ἔχοντες εἰς τὸ χειρόν καὶ μὴ εἰς τὸ βέλτιον γένος ἔθηκεν, οἷον τὴν ψυχὴν ὅπερ κίνησιν ἢ κινούμενον. ὁμοίως γὰρ ἢ αὐτὴ στατική καὶ κινητική δοκεῖ εἶναι, ὥστ' εἰ βέλτιον ἢ σιῖσις, εἰς τοῦτο ἔδει τὸ γένος θεῖναι.

ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀνασκευάζοντι μὲν, εἰ
10 τὸ γένος δέχεται τὸ μᾶλλον, τὸ δ' εἶδος μὴ δέχεται μήτ' αὐτὸ μήτε τὸ κατ' ἐκείνο λεγόμενον. οἷον εἰ ἡ ἀρετὴ δέχεται τὸ μᾶλλον, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος· λέγεται γὰρ δικαιοτέρος ἕτερος ἑτέρου. εἰ οὖν τὸ μὲν ἀποδοθὲν γένος τὸ μᾶλλον δέχεται, τὸ δ' εἶδος μὴ δέχεται
15 μήτ' αὐτὸ μήτε τὸ κατ' ἐκείνο λεγόμενον, οὐκ ἂν εἴη γένος τὸ ἀποδοθὲν.

πάλιν εἰ τὸ μᾶλλον δοκοῦν ἢ ὁμοίως μὴ ἔστι γένος, δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸ ἀποδοθὲν. χρήσιμος δ' ὁ τόπος ἐπὶ τῶν τοιούτων μάλιστα ἐφ' ὧν πλείω φαίνεται τοῦ εἶδους
20 ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενα, καὶ μὴ διώρισται, μηδ' ἔχομεν εἰπεῖν ποῖον αὐτῶν γένος, οἷον τῆς ὀργῆς καὶ ἡ λύπη καὶ ἡ ἐπόληψις ὀλιγορίας ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι δοκεῖ· λυπεῖται τε γὰρ ὁ ὀργιζόμενος καὶ ἰπολαμβάνει ὀλιγορεῖσθαι. ἢ αὐτὴ δὲ σκέψις καὶ ἐπὶ τοῦ εἶδους
25 πρὸς ἄλλο τι συγκρίνοντι· εἰ γὰρ τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ὁμοίως δοκοῦν εἶναι ἐν τῷ ἀποδοθέντι γένει μὴ ἔστιν ἐν τῷ γένει, δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸ ἀποδοθὲν εἶδος εἴη ἂν ἐν τῷ γένει.

ἀναιροῦντι μὲν οὖν καθάπερ εἴρηται χρησιότεον· κατασκευάζοντι δέ, εἰ μὲν ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον τό τε ἀποδοθὲν γένος καὶ τὸ εἶδος, οὐ χρήσιμος ὁ τόπος· οὐδὲν γὰρ καλύει ἀμφοτέρων ἐπιδεχομένων μὴ εἶναι θύτερον θατέρου γένος. τό τε γὰρ καλὸν καὶ τὸ λευκὸν ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον, καὶ οὐδέτερον οὐδετέρου γένος. ἢ δὲ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν πρὸς ἄλληλα σύγκρισις χρήσιμος, οἷον εἰ

ὁμοίως τὸδε καὶ τὸδε γένος, εἰ θύτερον γένος, καὶ θύτε- 6
ρον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἥτιον καὶ τὸ μᾶλλον, οἷον εἰ
τῆς ἐγκρατείας μᾶλλον ἢ δύναμις ἢ ἡ ἀρετὴ γένος, ἢ δ'
ἀρετὴ γένος, καὶ ἡ δύναμις. τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ εἶ-
δους ἀρμόσει λέγεσθαι. εἰ γὰρ ὁμοίως τὸδε καὶ τὸδε τοῦ 5
προκειμένου εἶδος, εἰ θύτερον εἶδος, καὶ τὸ λοιπόν· καὶ
εἰ τὸ ἥτιον δοκοῦν εἶδος ἐστὶ, καὶ τὸ μᾶλλον.

ἔτι πρὸς τὸ κατασκευάζειν σκοπεῖον εἰ καθ' ὧν ἀπε-
δόθη τὸ γένος, ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖται, μὴ ὄντος ἐνός
τοῦ ἀποδοθέντος εἶδους, ἀλλὰ πλειόνων καὶ διαφόρων· 10
δῆλον γὰρ ὅτι γένος ἔσται. εἰ δ' ἐν τὸ ἀποδοθέν εἶδος
ἐστὶ, σκοπεῖν εἰ καὶ κατ' ἄλλων εἰδῶν τὸ γένος ἐν τῷ τί
ἐστὶ κατηγορεῖται· πάλιν γὰρ συμβήσεται κατὰ πλειόνων
καὶ διαφόρων αὐτὸ κατηγορεῖσθαι.

ἐπεὶ δὲ δοκεῖ τισὶ καὶ ἡ διαφορὰ ἐν τῷ τί ἐστὶ τῶν 15
εἰδῶν κατηγορεῖσθαι, χωριστέον τὸ γένος ἀπὸ τῆς διαφο-
ρᾶς χρώμενον τοῖς εἰρημένοις στοιχείοις, πρῶτον μὲν ὅτι
τὸ γένος ἐπὶ πλεόν λέγεται τῆς διαφορᾶς, εἰθ' ὅτι κατὰ
τὴν τοῦ τί ἐστὶν ἀπόδοσιν μᾶλλον ἀρμόττει τὸ γένος ἢ
τὴν διαφορὰν εἰπεῖν· ὁ γὰρ ζῶον εἶπας τὸν ἄνθρωπον 20
μᾶλλον δηλοῖ τί ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ πεζόν· καὶ ὅτι ἡ
μὲν διαφορὰ ποιότητα τοῦ γένους ἀεὶ σημαίνει, τὸ δὲ γέ-
νος τῆς διαφορᾶς οὐ· ὁ μὲν γὰρ εἶπας πεζόν ποιόν τι
ζῶον λέγει, ὁ δὲ ζῶον εἶπας οὐ λέγει ποιόν τι πεζόν.

τὴν μὲν οὖν διαφορὰν ἀπὸ τοῦ γένους οὕτω χωρι- 25
στέον. ἐπεὶ δὲ δοκεῖ τὸ μουσικόν, ἢ μουσικόν ἐστὶν, ἐπι-
σιτήμον τ' εἶναι καὶ ἡ μουσικὴ ἐπιστήμη τις εἶναι, καὶ εἰ
τὸ βαδίζον τῷ βαδίζειν κινεῖται, ἢ βάδισις κίνησις τις
εἶναι, σκοπεῖν ἐν ᾧ ἂν γένει βούλη τι κατασκευάσαι, τὸν
εἰρημένον τρόπον, οἷον εἰ τὴν ἐπιστήμην ὅπερ πίστιν, εἰ 30
ὁ ἐπιστάμενος ἢ ἐπίσταται πιστεύει· δῆλον γὰρ ὅτι ἡ
ἐπιστήμη πίστις ἂν τις εἴη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων.

ἔτι ἐπεὶ τὸ παρεπόμενόν τινι ἀεὶ καὶ μὴ ἀντιστρέφον

6 χαλεπὸν χωρῖσαι τοῦ μὴ γένος εἶναι, ἂν τόδε μὲν τῷδ' ἐπῆται παντί, τόδε δὲ τῷδε μὴ παντί, οἷον τῇ νηγεμία ἢ ἡρεμία καὶ τῷ ἀριθμῷ τὸ διαιρετόν, ἀνάπαλιν δ' οὐ (τὸ γὰρ διαιρετόν οὐ πᾶν ἀριθμός, οὐδ' ἢ ἡρεμία νηγεμία),
 5 αὐτὸν μὲν χρῆσθαι ὡς γένους ὄντος τοῦ ἀεὶ ἀκολουθοῦντος, ὅταν μὴ ἀντιστρέφῃ θάτερον, ἄλλου δὲ προτείνοντος μὴ ἐπὶ πάντων ὑπακούειν. ἔνστασις δ' αὐτοῦ ὅτι τὸ μὴ ὄν ἐπεται παντί τῷ γινομένῳ (τὸ γὰρ γινόμενον οὐκ ἔστι) καὶ οὐκ ἀντιστρέφει (οὐ γὰρ πᾶν τὸ μὴ ὄν γίνεται), ἀλλ'
 10 ὅμως οὐκ ἔστι γένος τὸ μὴ ὄν τοῦ γινομένου· ἀπλῶς γὰρ οὐκ ἔστι τοῦ μὴ ὄντος εἶδη. περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους, καθάπερ εἴρηται, μετιτέον.

Ε.

15 Πότερον δ' ἴδιον ἢ οὐκ ἴδιόν ἐστι τὸ εἰρημένον, διὰ τῶνδε σκεπτέον.

ἀποδίδοται δὲ τὸ ἴδιον ἢ καθ' αὐτὸ καὶ ἀεὶ ἢ πρὸς ἕτερον καὶ ποτέ, οἷον καθ' αὐτὸ μὲν ἀνθρώπου τὸ ζῶον
 20 ἡμερον φύσει, πρὸς ἕτερον δὲ οἷον ψυχῆς πρὸς σῶμα, ὅτι τὸ μὲν προστακτικόν τὸ δ' ὑπηρετικόν ἐστιν, ἀεὶ δὲ οἷον θεοῦ τὸ ζῶον ἀθάνατον, ποτέ δὲ οἷον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ περιπατεῖν ἐν τῷ γυμνασίῳ.

ἔστι δὲ τὸ πρὸς ἕτερον ἴδιον ἀποδιδόμενον ἢ δύο προ-
 25 βλήματα ἢ τέτταρα. εἰ μὲν γὰρ τοῦ μὲν ἀποδῶ τοῦ δ' ἀρνήσῃται ταῦτὸ τοῦτο, δύο μόνον προβλήματα γίνονται, καθάπερ τὸ ἀνθρώπου πρὸς ἵππον ἴδιον ὅτι δίπουν ἐστίν. καὶ γὰρ ὅτι ἀνθρώπος οὐ δίπουν ἐστὶν ἐπιχειροίη τις ἂν, καὶ ὅτι ὁ ἵππος δίπουν· ἀμφοτέρως δ' ἂν κινῶ τὸ ἴδιον.
 30 εἰ δ' ἑκάτερον ἑκάτερον ἀποδῶ καὶ ἑκατέρου ἀπαρνηθῆ, τέτταρα προβλήματα ἔσται, καθάπερ τὸ ἀνθρώπου ἴδιον πρὸς ἵππον, ὅτι τὸ μὲν δίπουν τὸ δὲ τετράπουν ἐστίν. καὶ γὰρ ὅτι ἀνθρώπος οὐ δίπουν καὶ ὅτι τετράπουν πέφυκεν ἔστιν ἐπιχειρεῖν, καὶ διότι ὁ ἵππος δίπουν καὶ διότι οὐ

τειράπουν οἷόν τ' ἐπιχειρεῖν. ὅπως δ' οὖν δειχθέντος 1
ἀναιρεῖται τὸ προκείμενον.

ἔστι δὲ τὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἴδιον ὃ πρὸς ἅπαντα ἀπο-
δίδοται καὶ παντὸς χωρίζει, καθάπερ ἀνθρώπου τὸ ζῶν
θνητὸν ἐπιστήμης δεκτικόν. τὸ δὲ πρὸς ἕτερον ὃ μὴ ἀπό 5
παντὸς ἀλλ' ἀπὸ τινος τακτοῦ διορίζει, καθάπερ ἀρετῆς
πρὸς ἐπιστήμην, ὅτι τὸ μὲν ἐν πλείοσι, τὸ δ' ἐν λογι-
στικῷ μόνον καὶ τοῖς ἔχουσι λογιστικὸν πέφυκε γίνεσθαι.
τὸ δ' αἰεὶ ὃ κατὰ πάντα χρόνον ἀληθεύεται καὶ μηδέποτε
ἀπολείπεται, καθάπερ τοῦ ζῶντος τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώμα- 10
τος συγκείμενον. τὸ δὲ ποτὲ ὃ κατὰ τινα χρόνον ἀλη-
θεύεται καὶ μὴ ἐξ ἀνάγκης αἰεὶ πυρέπεται, καθάπερ τοῦ
τινὸς ἀνθρώπου τὸ περιπατεῖν ἐν ἀγορᾷ.

ἔστι δὲ τὸ πρὸς ἄλλο ἴδιον ἀποδοῦναι τὸ διαφορὰν
εἰπεῖν ἢ ἐν ἅπασιν καὶ αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐν τοῖς 15
πλείστοις, οἷον ἐν ἅπασιν μὲν καὶ αἰεὶ, καθάπερ τὸ ἀνθρώ-
που ἴδιον πρὸς ἵππον ὅτι δίπουν· ἀνθρώπος μὲν γὰρ καὶ
αἰεὶ καὶ πᾶς ἐστὶ δίπους, ἵππος δ' οὐδεὶς ἐστὶ δίπους οὐ-
δέποτε. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις, καθά-
περ τὸ λογιστικῷ ἴδιον πρὸς ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικόν 20
τῷ τὸ μὲν προστάττει τὸ δ' ὑπηρετεῖν· οὔτε γὰρ τὸ λο-
γιστικὸν πάντοτε προστάττει, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ προστάττε-
ται, οὔτε τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικὸν αἰεὶ προστάττεται,
ἀλλὰ καὶ προστάττει ποτέ, ὅταν ἢ μοχθηρὰ ἢ ψυχὴ τοῦ
ἀνθρώπου.

τῶν δ' ἰδίων ἐστὶ λογικὰ μάλιστα τὰ τε καθ' αὐτὰ
καὶ αἰεὶ καὶ τὰ πρὸς ἕτερον. τὸ μὲν γὰρ πρὸς ἕτερον ἴδιον
πλείω προβλήματά ἐστι, καθάπερ εἶπομεν καὶ πρότερον·
ἢ γὰρ δύο ἢ τέτταρα ἐξ ἀνάγκης γίνονται τὰ προβλή-
ματα· πλείους οὖν οἱ λόγοι γίνονται πρὸς ταῦτα. τὸ δὲ 30
καθ' αὐτὸ καὶ τὸ αἰεὶ πρὸς πολλὰ ἐστὶν ἐπιχειρεῖν ἢ πρὸς
πλείους χρόνους παρατηρεῖν, τὸ μὲν καθ' αὐτὸ πρὸς πολλὰ·
πρὸς ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων δεῖ ὑπάρχειν αὐτῷ τὸ ἴδιον,
ὥστ' εἰ μὴ πρὸς ἅπαντα χωρίζεται, οὐκ ἂν εἴη καλῶς

- 1 ἀποδοσθένον τὸ ἴδιον. τὸ δ' αἰεὶ πρὸς πολλοὺς χρόνους
 τηρεῖν· κἂν γὰρ εἰ μὴ ὑπάρχει κἂν εἰ μὴ ὑπῆρξε κἂν εἰ
 μὴ ὑπάρξει, οὐκ ἔσται ἴδιον. τὸ δὲ ποτὲ οὐκ ἐν ἄλλοις
 ἢ πρὸς τὸν νῦν λεγόμενον χρόνον ἐπισκοποῦμεν· οὐκ οὖν
 5 εἰσὶ λόγοι πρὸς αὐτὸ πολλοί. λογικὸν δὲ τοῦτ' ἐστὶ πρό-
 βλημα πρὸς ὃ λόγοι γένοιντ' ἂν καὶ συχνοὶ καὶ καλοί.
 τὸ μὲν οὖν πρὸς ἕτερον ἴδιον ῥηθὲν ἐκ τῶν περὶ τὸ
 συμβεβηκὸς τόπων ἐπισκεπτέον ἐστίν, εἰ τῷ μὲν συμβέ-
 βηκε τῷ δὲ μὴ συμβέβηκε· περὶ δὲ τῶν αἰεὶ καὶ τῶν καθ'
- 10 αὐτὸ διὰ τῶνδε θεωρητέον.
 2 πρῶτον μὲν εἰ μὴ καλῶς ἀποδέδοται τὸ ἴδιον ἢ κα-
 λῶς. τοῦ δὲ μὴ καλῶς ἢ καλῶς ἐστὶν ἕν μὲν, εἰ μὴ διὰ
 γνωριμωτέρων ἢ γνωριμωτέρων κείται τὸ ἴδιον, ἀνασκευά-
 ζοντα μὲν εἰ μὴ διὰ γνωριμωτέρων, κατασκευάζοντα δὲ
 15 εἰ διὰ γνωριμωτέρων. τοῦ δὲ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἐστὶ
 τὸ μὲν, εἰ ὅλως ἀγνωστότερόν ἐστι τὸ ἴδιον ὃ ἀποδίδωσι
 τούτου οὗ τὸ ἴδιον εἴρηκεν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον
 τὸ ἴδιον. γνώσεως γὰρ ἕνεκα τὸ ἴδιον ποιούμεθα· διὰ
 γνωριμωτέρων οἶν ἀποδοτέον· οὕτω γὰρ ἔσται κατανοεῖν
 20 ἱκανῶς μᾶλλον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς πρὸς ἴδιον εἶναι τὸ
 ὁμοιότατον ψυχῇ ἀγνωστοτέρῳ κέχρηται τοῦ πρὸς τῇ
 ψυχῇ (μᾶλλον γὰρ ἴσμεν τί ἐστὶ πῦρ ἢ ψυχὴ), οὐκ ἂν εἴη
 καλῶς κείμενον ἴδιον πρὸς τὸ ὁμοιότατον ψυχῇ. τὸ δ',
 εἰ μὴ γνωριμωτέρόν ἐστι τόδε τῷδ' ὑπάρχον. δεῖ γὰρ
 25 μὴ μόνον εἶναι γνωριμώτερον τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ
 ὅτι τῷδ' ὑπάρχον γνωριμώτερον ὑπάρχει. οὐ γὰρ μὴ εἰ-
 δὼς εἰ τῷδ' ὑπάρχει, οὐδ' εἰ τῷδ' ὑπάρχει μόνῳ γνωριμῷ,
 ὡσθ' ὁποτέρου τούτων συμβάντος ἀσαφὲς γίνεται τὸ ἴδιον.
 οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς πρὸς ἴδιον τὸ ἐν ᾧ πρώτῳ ψυχῇ πέ-
 30 φικεν εἶναι ἀγνωστοτέρῳ κέχρηται τοῦ πρὸς τῷ· εἰ ἐν
 τούτῳ ὑπάρχει ψυχὴ καὶ εἰ ἐν πρώτῳ ὑπάρχει, οὐκ ἂν
 εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον πρὸς τὸ ἐν ᾧ πρώτῳ ψυχῇ πέ-
 φικεν εἶναι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ διὰ γνωριμωτέρων
 κείται τὸ ἴδιον, καὶ εἰ διὰ γνωριμωτέρων καθ' ἑκάτερον

τῶν τρόπων. ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ τοῦτο κείμενον τὸ 2
 ἴδιον· τῶν γὰρ κατασκευαστικῶν τόπων τοῦ καλῶς οἱ μὲν
 κατὰ τοῦτο μόνον οἱ δ' ἀπλῶς δεῖξουσιν ὅτι καλῶς. οἷον
 ἐπεὶ ὁ εἶπας ζῶον ἴδιον τὸ αἰσθησιν ἔχειν διὰ γνωριμω-
 τέρων καὶ γνωριμώτερον ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον καθ' ἑκάτε- 5
 ρον τῶν τρόπων, εἴη ἂν καλῶς ἀποδεδομένον κατὰ τοῦτο
 τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ αἰσθησιν ἔχειν.

ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἴ τι τῶν ὀνομάτων τῶν
 ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποδεδομένων πλεοναχῶς λέγεται ἢ καὶ ὄλος
 ὁ λόγος πλείω σημαίνει· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ 10
 ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ αἰσθάνεσθαι πλείω σημαίνει, ἐν μὲν
 τὸ αἰσθησιν ἔχειν ἐν δὲ τὸ αἰσθήσει χρῆσθαι, οὐκ ἂν εἴη
 τοῦ ζῴου ἴδιον καλῶς κείμενον τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκός.
 διὰ τοῦτο δ' οὐ χρηστότερον ἔστιν οὐτ' ὀνόματι πλεοναχῶς
 λεγομένῳ οὔτε λόγῳ τῷ τὸ ἴδιον σημαίνοντι, διότι τὸ 15
 πλεοναχῶς λεγόμενον ἀσαφές ποιεῖ τὸ ῥηθέν, ἀποροῦντος
 τοῦ μέλλοντος ἐπιχειρεῖν πότερον λέγει τῶν πλεοναχῶς λε-
 γομένων· τὸ γὰρ ἴδιον τοῦ μαθεῖν χάριν ἀποδίδοται. ἔτι
 δὲ πρὸς τούτοις ἀναγκαῖόν ἐστιν ἔλεγχόν τινα γίνεσθαι
 τοῖς οὕτως ἀποδιδούσι τὸ ἴδιον, ὅταν ἐπὶ τοῦ διαφωνοῦν- 20
 τός τις ποιῇ τὸν συλλογισμόν τοῦ πλεοναχῶς λεγομένου.
 κατασκευάζοντα δὲ εἴ μὴ πλείω σημαίνει μήτε τῶν ὀνο-
 μάτων μηδὲν μήθ' ὄλος ὁ λόγος· ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ
 τοῦτο κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὔτε τὸ σῶμα πολλὰ
 δηλοῖ οὔτε τὸ εὐκίνητότατον εἰς τὸν ἄνω τόπον οὔτε τὸ 25
 σύνολον τὸ ἐκ τούτων συντιθέμενον, εἴη ἂν καλῶς κείμε-
 νον κατὰ τοῦτο πρὸς ἴδιον σῶμα τὸ εὐκίνητότατον εἰς
 τὸν ἄνω τόπον.

ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἴ πλεοναχῶς λέγεται τοῦτο
 οὐδ' τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι, μὴ διώρισται δὲ τὸ τίνος αὐτῶν 30
 ἴδιον τίθησιν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον.
 δι' ἧς δ' αἰτίας, οὐκ ἄδηλόν ἐστιν ἐκ τῶν πρότερον εἰρη-
 μένων· τὰ γὰρ αὐτὰ συμβαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστιν. οἷον
 ἐπεὶ τὸ ἐπίστυσθαι τοῦτο πολλὰ σημαίνει (τὸ μὲν γὰρ

2 ἐπιστήμην ἔχειν αὐτό, τὸ δ' ἐπιστήμη χρῆσθαι αὐτό, τὸ δ' ἐπιστήμην εἶναι αὐτοῦ, τὸ δ' ἐπιστήμη χρῆσθαι αὐτοῦ), οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἐπίστασθαι τοῦτο καλῶς ἴδιον ἀποδομένον μὴ διορισθέντος τοῦ τίνος τίθησιν αὐτῶν τὸ
 5 ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ λέγεται πολλαχῶς τοῦτο οὐ τὸ ἴδιον τίθησιν, ἀλλ' ἔστιν ἓν καὶ ἅπλοῦν· ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ τοῦτο κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἄνθρωπος λέγεται ἓν, εἴη ἂν καλῶς κείμενον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ζῶον ἡμέρον φύσει.

10 ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλεονάκεις εἴρηται τὸ αὐτὸ ἐν τῷ ἰδίῳ. πολλάκις γὰρ λανθάνουσι τοῦτο ποιῶντες καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ὄροις. οὐκ ἔσται δὲ καλῶς κείμενον τὸ τοῦτο πεπονηθὸς ἴδιον· ταράττει γὰρ τὸν ἀκούοντα πλεονάκεις λεχθέν· ἀσαφὲς οὖν ἀναγ-
 15 καίόν ἐστι γίνεσθαι, καὶ πρὸς τούτοις ἀδολεσχεῖν δοκοῦσιν. ἔσται δὲ συμπίπτον τὸ πλεονάκεις εἰπεῖν τὸ αὐτὸ κατὰ δύο τρόπους, καθ' ἕνα μὲν ὅταν ὀνομάσῃ πλεονάκεις τὸ αὐτό, καθάπερ εἴ τις ἴδιον ἀποδοίῃ πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον τῶν σωμάτων (οὗτος γὰρ πλεονάκεις εἴρηκε τὸ
 20 σῶμα), δεύτερον δ' ἂν τις μεταλαμβάνῃ τοὺς λόγους ἀντὶ τῶν ὀνομάτων, καθάπερ εἴ τις ἀποδοίῃ γῆς ἴδιον οὐσία ἢ μάλιστα κατὰ φύσιν φερομένη τῶν σωμάτων εἰς τὸν κάτω τόπον, ἔπειτα μεταλάβοι ἀντὶ τῶν σωμάτων τὸ οὐσιῶν τοιωνδί· ἐν γὰρ καὶ ταῦτόν ἐστι σῶμα καὶ οὐσία
 25 τοιαδί. ἔσται γὰρ οὗτος τὸ οὐσία πλεονάκεις εἰρηκῶς, ὥστ' οὐδέτερον ἂν εἴη καλῶς κείμενον τῶν ἰδίων. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδενὶ χρῆται πλεονάκεις ὀνόματι τῷ αὐτῷ· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον ἐπιστήμης δεκτι-
 30 κὸν οὐ κέχρηται τῷ αὐτῷ πολλάκις ὀνόματι, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδομένον τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοιοῦτόν τι ἀποδέδωκεν ἐν τῷ ἰδίῳ ὄνομα, ὃ πᾶσιν ὑπάρχει. ἀχρεῖον γὰρ ἔσται τὸ μὴ χωρίζον ἀπὸ τινῶν, τὸ δ' ἐν τοῖς ἰδίοις λεγόμενον

χωρίζειν δεῖ, καθάπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄροις· οὐκ οὖν ἔσται 2
καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἐπιστήμης ἴδιον
ὑπόληψιν ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγον, ἐν ᾧ, τοιοῦτω τινὶ
κέρρηται ἐν τῷ ἰδίῳ τῷ ἐνὶ ᾧ πᾶσιν ὑπάρχει, οὐκ ἂν εἴη
καλῶς κείμενον τὸ τῆς ἐπιστήμης ἴδιον. κατασκευάζοντα 5
δὲ εἰ μηδενὶ κέρρηται κοινῷ, ἀλλ' ἀπὸ τινος χωρίζοντι·
ἔσται γὰρ καλῶς κείμενον κατὰ τοῦτο τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ
ὁ εἶπας ζῶον ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν οὐδενὶ κέρρηται κοινῷ,
εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον ζῶον ἴδιον τὸ ψυχὴν
ἔχειν. 10

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλείω ἴδια ἀποδίδωσι
τοῦ αὐτοῦ, μὴ διορίσας ὅτι πλείω τίθησιν· οὐ γὰρ ἔσται
καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. καθάπερ γὰρ οὐδ' ἐν τοῖς ὄροις
δεῖ παρὰ τὸν δηλοῦντα λόγον τὴν οὐσίαν προσκεῖσθαι τι
πλέον, οὕτως οὐδ' ἐν τοῖς ἰδίοις παρὰ τὸν ποιοῦντα λόγον 15
ἴδιον τὸ ρηθῆν οὐδὲν προσαποδοτέον· ἀρρεῖον γὰρ γίνεται
τὸ τοιοῦτον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἴδιον πυρὸς σῶμα τὸ λε-
πτότατον καὶ κουφότατον πλείω ἀποδέδωκεν ἴδια (ἐκάτε-
ρον γὰρ κατὰ μόνου τοῦ πυρὸς ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν), οὐκ
ἂν εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον 20
καὶ κουφότατον. κατασκευάζοντα δ' εἰ μὴ πλείω τοῦ αὐ-
τοῦ τὰ ἴδια ἀποδέδωκεν, ἀλλ' ἐν· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο
καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἕγροῦ ἴδιον
σῶμα τὸ εἰς ἅπαν σχῆμα ἀγόμενον ἐν ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον
ἀλλ' οὐ πλείω, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ τοῦ 25
ἕγροῦ ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ αὐτῷ προσκέρρηται οὗ 3
τὸ ἴδιον ἀποδίδωσιν, ἢ τῶν αὐτοῦ τινί· οὐ γὰρ ἔσται κα-
λῶς κείμενον τὸ ἴδιον. τοῦ γὰρ μυθεῖν χάριν ἀποδίδοται
τὸ ἴδιον· αὐτὸ μὲν οὖν αὐτῷ ὁμοίως ἄγνωστόν ἐστι, τὸ 30
δὲ τι τῶν αὐτοῦ ὕστερον· οὐκ οὖν ἐστὶ γνωριμώτερον.
ὥστ' οὐ γίνεται διὰ τούτων μᾶλλον τι μαθεῖν. οἷον ἐπεὶ
ὁ εἶπας ζῶον ἴδιον οὐσίαν ἧς εἰδός ἐστιν ἄνθρωπος τινὶ
προσκέρρηται τῶν τούτου, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ

3 ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μήτε αὐτῷ μήτε τῶν αὐτοῦ
 μηδενὶ χρῆται. ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ τοῦτο κείμενον τὸ
 ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζῶν ἴδιον τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώ-
 ματος συγκείμενον οὔτε αὐτῷ οὔτε τῶν αὐτοῦ οὐδενὶ προσ-
 5 κέχρηται, εἴη ἂν καλῶς κατὰ τοῦτο ἀποδεδομένον τὸ τοῦ
 ζῶντος ἴδιον.

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκεπτέον ἐστὶ
 τῶν μὴ ποιούντων ἢ ποιούντων γνωριμώτερον, ἀνασκευά-
 ζοντα μὲν εἴ τιμι προσκέχρηται ἢ ἀντικείμενῳ ἢ ὅλως ἅμα
 10 τῇ φύσει ἢ ὑστέρω τινί. οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ
 ἴδιον. τὸ μὲν γὰρ ἀντικείμενον ἅμα τῇ φύσει, τὸ δ' ἅμα
 τῇ φύσει καὶ τὸ ὑστέρον οὐ ποιεῖ γνωριμώτερον. οἷον
 ἐπεὶ ὁ εἴπας ἀγαθοῦ ἴδιον ὁ κακῷ μάλιστα ἀντίκειται, τῷ
 ἀντικείμενῳ προσκέχρηται τοῦ ἀγαθοῦ, οὐκ ἂν εἴη τοῦ
 15 ἀγαθοῦ καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα
 δὲ εἰ μηδενὶ προσκέχρηται μήτ' ἀντικείμενῳ μήτε ὅλως
 ἅμα τῇ φύσει μήθ' ὑστέρω. ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς
 ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἐπιστήμης ἴδιον
 ἐπόληψιν τὴν πιστοιότατην οὐδενὶ προσκέχρηται οὔτ' ἀν-
 20 τικείμενῳ οὔθ' ἅμα τῇ φύσει οὔθ' ὑστέρω, εἴη ἂν κατὰ
 τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ τῆς ἐπιστήμης ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μὴ αἰεὶ παρεπόμενον
 ἴδιον ἀποδέδωκεν, ἀλλὰ τοῦτο ὃ γίνεται ποτε μὴ ἴδιον.
 οὐ γὰρ ἔσται καλῶς εἰρημένον τὸ ἴδιον. οὔτε γὰρ ἐφ' ᾧ
 25 καταλαμβάνομεν ὑπάρχον αὐτό, κατὰ τούτου καὶ τοῦνομα
 ἐξ ἀνάγκης ἀληθεύεται. οὔτ' ἐφ' ᾧ καταλαμβάνεται μὴ
 ὑπάρχον, κατὰ τούτου ἐξ ἀνάγκης οὐ ῥηθήσεται τοῦνομα.
 εἴ τι δὲ πρὸς τούτοις οὐδ' ὅτε ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, ἔσται
 φανερὸν εἰ ὑπάρχει, εἴπερ τοιοῦτόν ἐστιν οἷον ἀπολείπειν.
 30 οὐκ οὖν ἔσται σαφές τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζῶν ἴδιον
 τὸ κινεῖσθαι ποτε καὶ ἐστάναι τοιοῦτον ἀποδέδωκε τὸ
 ἴδιον ὃ οὐ γίνεται ποτε ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον
 τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἐξ ἀνάγκης αἰεὶ ὄν
 ἴδιον ἀποδέδωκεν. ἔσται γὰρ καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον κατὰ

τοῦτο. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀρετῆς ἴδιον ὃ τὸν ἔχοντα ποιεῖ 3
σπουδαῖον τὸ αἰεὶ παρεπόμενον ἴδιον ἀποδέδωκεν, εἴη ἂν
κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ τῆς ἀρετῆς ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἀποδιδούς
μὴ διωρίσατο ὅτι τὸ νῦν ἴδιον ἀποδίδωσιν· οὐ γὰρ ἔσται 5
καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παρὰ τὸ
ἔθος γινόμενον ἕπαν διορισμοῦ προσδεῖται· εἰώθασι δ'
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες τὸ αἰεὶ παρακολουθοῦν ἴδιον ἀπο-
διδόναί. δεύτερον δὲ ἄδηλός ἐστιν ὁ μὴ διορισάμενος εἰ
τὸ νῦν ἴδιον ἐβούλετο θεῖναι· οὐκ οὐκ οὐκ ἐστὶν ἐπιτι- 10
μήσεως σκῆψιν. οἷον ἐπεὶ ὁ θεόμενος τοῦ τινὸς ἀνθρώπου
ἴδιον τὸ καθῆσθαι μετὰ τινος τὸ νῦν ἴδιον τίθησιν, οὐκ
ἂν εἴη καλῶς τὸ ἴδιον ἀποδεδωκώς, εἴπερ μὴ διορισάμε-
νος εἶπεν. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἀποδιδούς
διορισάμενος ἔθηκεν ὅτι τὸ νῦν ἴδιον τίθησιν· ἔσται γὰρ 15
καλῶς κείμενον κατὰ τοῦτο τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας
τοῦ τινὸς ἀνθρώπου ἴδιον τὸ περιπατεῖν νῦν διαστειλά-
μενος ἔθηκε τοῦτο, καλῶς ἂν εἴη κείμενον τὸ ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοιοῦτο ἀποδέδωκε τὸ
ἴδιον, ὃ φανερόν μὴ ἐστὶν ἄλλως ὑπάρχον ἢ αἰσθήσει· 20
οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. ἕπαν γὰρ τὸ αἰ-
σθητὸν ἔξω γινόμενον τῆς αἰσθήσεως ἄδηλον γίνεται·
ἀφανὲς γὰρ ἐστὶν εἰ ἔτι ὑπάρχει, διὰ τὸ τῆ αἰσθήσει μόν-
ον γνωρίζεσθαι. ἔσται δ' ἀληθές τοῦτο ἐπὶ τῶν μὴ ἐξ
ἀνάγκης αἰεὶ παρακολουθούτων. οἷον ἐπεὶ ὁ θεόμενος ἡλίου 25
ἴδιον ὕστρον φερόμενον ὑπὲρ γῆς τὸ λαμπρότατον τοιοῦτω
κέρχεται ἐν τῷ ἴδιῳ τῷ ὑπὲρ γῆς φέρεσθαι, ὃ τῆ αἰσθή-
σει γνωρίζεται, οὐκ ἂν εἴη καλῶς τὸ τοῦ ἡλίου ἀποδεδο-
μένον ἴδιον· ἄδηλον γὰρ ἔσται, ὅταν δὴ ὁ ἥλιος, εἰ φέ-
ρεται ὑπὲρ γῆς, διὰ τὸ τὴν αἰσθησὶν τότε ἀπολείπειν 30
ἡμᾶς. κατασκευάζοντα δ' εἰ τοιοῦτον ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον,
ὃ μὴ τῆ αἰσθήσει φανερόν ἐστὶν ἢ ὃ αἰσθητὸν ὄν ἐξ
ἀνάγκης ὑπάρχον δηλόν ἐστιν· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο κα-
λῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεόμενος ἐπιφανείας

3 ἴδιον ὃ πρῶτον κέχρωσται αἰσθητῶ μὲν τινι προσκέχρηται τῶ κεχρῶσθαι, τοιούτῳ δ' ὃ φανερόν ἐστιν ὑπάρχον αἰεί, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον.

5 ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸν ὄρον ὡς ἴδιον ἀποδέδωκεν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· οὐ γὰρ δεῖ δηλοῦν τὸ τί ἦν εἶναι τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον πεζὸν δίπουν τὸ τί ἦν εἶναι σημαῖνον ἀποδέδωκε τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τὸ τοῦ ἀν-
10 θρώπου ἴδιον καλῶς ἀποδεδομένον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἀντικατηγορούμενον μὲν ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, μὴ τὸ τί ἦν εἶναι δὲ δηλοῦν. ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεῖς ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον ἡμερον φύσει ἀντικατηγορούμενον μὲν ἀποδέδωκε τὸ
15 ἴδιον, οὐ τὸ τί ἦν εἶναι δὲ δηλοῦν, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ εἰς τὸ τί ἐστιν ὁ θεῖς ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον. δεῖ γὰρ τῶν ἰδίων, καθάπερ καὶ τῶν ὄρων, τὸ πρῶτον ἀποδίδοσθαι γένος, ἔπειθ' οὕτως ἤδη
20 προσάπτεισθαι τὰ λοιπά, καὶ χωρίζειν. ὥστε τὸ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον κείμενον ἴδιον οὐκ ἂν εἴη καλῶς ἀποδεδομένον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ζῶου ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν οὐκ ἔθηκεν εἰς τὸ τί ἐστι τὸ ζῶον, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ τοῦ ζῶου ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἴ τις εἰς
25 τὸ τί ἐστι θεῖς οὐ τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι, τὰ λοιπὰ προσάπτει· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεῖς ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον ἐπιστήμης δεκτικὸν εἰς τὸ τί ἐστι θεῖς ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου.

4 πότερον μὲν οὐν καλῶς ἢ οὐ καλῶς ἀποδέδοται τὸ ἴδιον, διὰ τῶνδε σκεπτέον· πότερον δ' ἴδιόν ἐστιν ὅλως τὸ εἰρημένον ἢ οὐκ ἴδιον, ἐκ τῶνδε θεωρητέον. οἱ γὰρ ἀπλῶς κατασκευάζοντες τὸ ἴδιον ὅτι καλῶς κέεται τόποι

οὗ αὐτοὶ ἔσονται τοῖς ἴδιον ὅλως ποιούσιν· ἐν ἐκείνοις οὖν 4
 ῥηθήσονται.

πρῶτον μὲν οὖν ἀνασκευάζοντα ἐπιβλέπειν ἐφ' ἕκα-
 στον οὗ τὸ ἴδιον ἀποδέδωκεν, [οἶον] εἰ μηδενὶ ὑπάρχει, ἢ
 εἰ μὴ κατὰ τοῦτο ἀληθεύεται, ἢ εἰ μὴ ἐστὶν ἴδιον ἐκά- 5
 στον αὐτῶν κατ' ἐκεῖνο οὗ τὸ ἴδιον ἀποδέδωκεν· οὐ γὰρ
 ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἶον ἐπεὶ κατὰ τοῦ
 γεωμετρικοῦ οὐκ ἀληθεύεται τὸ ἀνεξαπάτητον εἶναι ὑπὸ
 λόγου (ἀπατᾶται γὰρ ὁ γεωμετρικὸς ἐν τῷ ψευδογραφῆ-
 σθαι), οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἐπιστήμονος ἴδιον τὸ μὴ ἀπατᾶ- 10
 σθαι ὑπὸ λόγου. κατασκευάζοντα δ' εἰ κατὰ παντὸς ἀλη-
 θεύεται καὶ κατὰ τοῦτ' ἀληθεύεται· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ
 κείμενον εἶναι ἴδιον. οἶον ἐπεὶ τὸ ζῶον ἐπιστήμης δεκτι-
 κὸν κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἀληθεύεται καὶ ἢ ἄνθρωπος,
 εἴη ἂν ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ζῶον ἐπιστήμης δεκτικόν. ἔστι 15
 δ' ὁ τόπος οἷτος ἀνασκευάζοντι μὲν, εἰ μὴ καθ' οὗ τοῦ-
 νομα, καὶ ὁ λόγος ἀληθεύεται, καὶ εἰ μὴ καθ' οὗ ὁ λό-
 γος, καὶ τοῦνομα ἀληθεύεται· κατασκευάζοντι δέ, εἰ καθ'
 οὗ τοῦνομα, καὶ ὁ λόγος, καὶ εἰ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοῦ-
 νομα κατηγορεῖται. 20

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ καθ' οὗ τοῦνομα, καὶ
 ὁ λόγος, καὶ εἰ μὴ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοῦνομα λέγεται·
 οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον εἶναι. οἶον ἐπεὶ τὸ
 μὲν ζῶον ἐπιστήμης μετέχον ἀληθεύεται κατὰ τοῦ θεοῦ,
 ὁ δ' ἄνθρωπος οὐ κατηγορεῖται, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἀνθρώ- 25
 που ἴδιον ζῶον ἐπιστήμης μετέχον. κατασκευάζοντα δέ
 εἰ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοῦνομα κατηγορεῖται, καὶ καθ'
 οὗ τοῦνομα, καὶ ὁ λόγος κατηγορεῖται· ἔσται γὰρ ἴδιον
 τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἶον ἐπεὶ καθ' οὗ τὸ ψυχὴν
 ἔχειν, τὸ ζῶον ἀληθεύεται, καὶ καθ' οὗ τὸ ζῶον, τὸ ψυ- 30
 χὴν ἔχειν, εἴη ἂν τὸ ψυχὴν ἔχειν τοῦ ζῴου ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὑποκείμενον ἴδιον ἀ-
 ἔδωκε τοῦ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ λεγομένου· οὐ γὰρ ἔσται
 ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον. οἶον ἐπεὶ ὁ ἀποδοῦς ἴδιον τοῦ

4 λεπτομερεστάτου σώματος τὸ πῦρ τὸ ὑποκείμενον ἐποδέ-
 δωκε τοῦ κατηγορουμένου ἴδιον, οὐκ ἂν εἶη τὸ πῦρ σώ-
 ματος τοῦ λεπτομερεστάτου ἴδιον. διὰ τοῦτο δ' οὐκ ἔσται
 τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἴδιον, ὅτι τὸ αὐτὸ
 5 πλείονων ἔσται καὶ διαφορῶν τῷ εἶδει ἴδιον. τῷ γὰρ
 αὐτῷ πλείω τινὰ διάφορα τῷ εἶδει ὑπάρχει κατὰ μόνου
 λεγόμενα, ὧν ἔσται πάντων ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, εἰάν τις
 οὕτω τιθῆται τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ ἐν τῷ
 ὑποκειμένῳ ἀπέδωκεν ἴδιον τοῦ ὑποκειμένου. ἔσται γὰρ
 10 ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον, εἰάνπερ κατὰ μόνων κα-
 τηγορηται, ὧν εἴρηται τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας γῆς
 ἴδιον σῶμα τὸ βαρύτερον τῷ εἶδει τοῦ ὑποκειμένου ἀ-
 πέδωκε τὸ ἴδιον κατὰ μόνου λεγόμενον τοῦ πράγματος, καὶ
 ὡς τὸ ἴδιον κατηγορεῖται, εἶη ἂν τὸ τῆς γῆς ἴδιον ὀρθῶς
 15 κείμενον.
 ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε
 τὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. τὸ
 γὰρ κατὰ μέθεξιν ἰπάρχον εἰς τὸ τί ἦν εἶναι συμβάλλε-
 ται· εἶη δ' ἂν τὸ τοιοῦτο διαφορὰ τις κατὰ τινος ἐνὸς
 20 εἶδους λεγομένη. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀνθρώπου ἴδιον τὸ
 πεζὸν δίπουν κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, οὐκ ἂν εἶη
 τὸ ἀνθρώπου ἴδιον τὸ πεζὸν δίπουν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ
 μὴ κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, μηδὲ τὸ τί ἦν εἶναι
 δηλοῦν, ἀντικατηγορουμένου τοῦ πράγματος· ἔσται γὰρ
 25 ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζώου
 ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκός οὔτε κατὰ μέθεξιν ἀπέδω-
 κεν ἴδιον οὔτε τὸ τί ἦν εἶναι δηλοῦν, ἀντικατηγορουμένου
 τοῦ πράγματος, εἶη ἂν ζώου ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι πε-
 φυκός.
 30 ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ ἐνδέχεται ἕμα ὑπάρ-
 χειν τὸ ἴδιον, ἀλλ' ἢ ὕστερον ἢ πρότερον ἢ οὗ τοῦνομα·
 οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον, ἢ οὐδέποτε ἢ
 οὐκ αἰεί. οἷον ἐπεὶ ἐνδέχεται καὶ πρότερόν τινι ὑπάρξαι
 καὶ ὕστερον τὸ βαδίζειν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἢ τὸ ἀνθρώπος,

οὐκ ἂν εἶη τὸ βαδίξειν διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἀνθρώπου 4
 ἴδιον, ἢ οὐδέποτ' ἢ οὐκ αἰέ. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἕμα
 ἕξ ἀνάγκης αἰεὶ ὑπάρχει, μῆτε ὄρος ὄν μῆτε διαφορά·
 ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ
 ζῶον ἐπιστήμης δεκτικὸν ἕμα ἕξ ἀνάγκης αἰεὶ ὑπάρχει καὶ 5
 τὸ ἄνθρωπος, οὔτε διαφορὰ ὄν οὔθ' ὄρος, εἶη ἂν τὸ ζῶον
 ἐπιστήμης δεκτικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν αὐτῶν, ἢ ταυτὰ
 ἔστι, μὴ ἔστι τὸ αὐτὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κεί- 10
 μενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι διωκτοῦ τὸ φαίνε-
 σθαι τισιν ἀγαθόν ἴδιον, οὐδ' ἂν αἰρετοῦ εἶη ἴδιον τὸ
 φαίνεσθαι τισιν ἀγαθόν· ταυτὸν γὰρ ἔστι τὸ διωκτὸν καὶ
 τὸ αἰρετόν. κατασκευάζοντα δ' εἰ τοῦ αὐτοῦ, ἢ ταυτὸ
 ἔστι, ταυτὸ ἴδιον· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι
 ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἄνθρωπον, ἢ ἄνθρωπός ἔστι, λέγεται 15
 ἴδιον τὸ τριμερῆ ψυχὴν ἔχειν, καὶ βροτοῦ, ἢ βροτός ἔστιν,
 εἶη ἂν ἴδιον τὸ τριμερῆ ψυχὴν ἔχειν. χρήσιμος δ' ὁ τό-
 πος οὗτος καὶ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος· τοῖς γὰρ αὐτοῖς, ἢ
 ταυτὰ ἔστι, ταυτὰ δεῖ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν αὐτῶν τῶν εἶδει μὴ 20
 ταυτὸν αἰεὶ τῶν εἶδει τὸ ἴδιόν ἔστιν· οὐδὲ γὰρ τοῦ εἰρημέ-
 νου ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ταυτὸν
 ἔστι τῶν εἶδει ἄνθρωπος καὶ ἵππος, οὐκ αἰεὶ δὲ τοῦ ἵππου
 ἔστιν ἴδιον τὸ ἐστάναι ὑφ' αὐτοῦ, οὐκ ἂν εἶη τοῦ ἀνθρώ-
 που ἴδιον τὸ κινεῖσθαι ὑφ' αὐτοῦ· ταυτὸν γὰρ ἔστι τῶν 25
 εἶδει τὸ κινεῖσθαι καὶ ἐστάναι ὑφ' αὐτοῦ, ἢ ζῶόν ἔστιν
 ἑκατέρω αὐτῶν τῶν συμβεβηκέναι. κατασκευάζοντα δ' εἰ
 τῶν αὐτῶν τῶν εἶδει ταυτὸν αἰεὶ τὸ ἴδιον· ἔσται γὰρ ἴδιον
 τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἄνθρωπον ἔστιν
 ἴδιον τὸ εἶναι πεζὸν δίπουν, καὶ ὄρνιθος ἂν εἶη ἴδιον τὸ 30
 εἶναι πτηνὸν δίπουν· ἑκάτερον γὰρ τούτων ἔστι ταυτὸν
 τῶν εἶδει, ἢ τὰ μὲν ὡς ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἔστιν εἶδη, ὑπὸ
 τὸ ζῶον ὄντα, τὰ δὲ ὡς γένους διαφοραὶ, τοῦ ζῴου. οὐ-
 τος δ' ὁ τόπος ψευδής ἔστιν, ὅταν τὸ μὲν ἕτερον τῶν

- 4 λεχθέντων ἐνί τινι μόνῳ ὑπάρχει εἶδει, τὸ δ' ἕτερον πολλοῖς, καθάπερ τὸ πεζὸν τετραπόουν.
- Ἐπεὶ δὲ τὸ ταῦτόν καὶ τὸ ἕτερον πολλαχῶς λέγεται, ἔργον ἐστὶ σοφιστικῶς λαμβάνοντι ἐνὸς ἀποδοῦναι καὶ
- 5 μόνου τινὸς τὸ ἴδιον. τὸ γὰρ ὑπάρχον τινὶ ᾧ συμβέβηκέ τι, καὶ τῷ συμβεβηκότι ὑπάρξει λαμβανομένῳ μετὰ τοῦ ᾧ συμβέβηκεν, οἷον τὸ ὑπάρχον ἀνθρώπῳ καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρξει, ἂν ἢ λευκὸς ἀνθρώπος, καὶ τὸ λευκῷ δὲ ἀνθρώπῳ ὑπάρχον καὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρξει. διαβάλλοι δ'
- 10 ἂν τις τὰ πολλὰ τῶν ἰδίων, τὸ ὑποκείμενον ἄλλο μὲν καθ' αὐτὸ ποιῶν ἄλλο δὲ μετὰ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον ἄλλο μὲν ἀνθρώπον εἶναι λέγων ἄλλο δὲ λευκὸν ἀνθρώπον, ἔτι δὲ ἕτερον ποιῶν τὴν ἕξιν καὶ τὸ κατὰ τὴν ἕξιν λεγόμενον. τὸ γὰρ τῇ ἕξει ὑπάρχον καὶ τῷ κατὰ τὴν ἕξιν λεγομένῳ
- 15 ὑπάρξει, καὶ τὸ τῷ κατὰ τὴν ἕξιν λεγομένῳ ὑπάρχον καὶ τῇ ἕξει ὑπάρξει. οἷον ἐπεὶ ὁ ἐπιστήμων κατὰ τὴν ἐπιστήμην λέγεται διακίεσθαι, οὐκ ἂν εἴη τῆς ἐπιστήμης ἴδιον τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου· καὶ γὰρ ὁ ἐπιστήμων ἔσται ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου. κατισκευάζοντι δὲ ῥητέον
- 20 ὅτι οὐκ ἔστιν ἕτερον ἀπλῶς τὸ ᾧ συμβέβηκε καὶ τὸ συμβεβηκὸς μετὰ τοῦ ᾧ συμβέβηκε λαμβανόμενον, ἀλλ' ἄλλο λέγεται τῷ ἕτερον εἶναι αὐτοῖς τὸ εἶναι· οὐ ταῦτόν γάρ ἐστιν ἀνθρώπῳ τε τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ λευκῷ. ἔτι δὲ θεωρητέον ἐστὶ παρὰ
- 25 τὰς πτώσεις, λέγοντα διότι οὐθ' ὁ ἐπιστήμων ἔσται τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου ἀλλ' ὁ ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου, οὐθ' ἡ ἐπιστήμη τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου ἀλλ' ἡ ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου· πρὸς γὰρ τὸν πάντως ἐνιστάμενον πάντως ἀντιτακτέον ἐστίν.
- 5 Ἐπεὶ ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ φύσει ὑπάρχον βουλόμενος ἀποδοῦναι τοῦτον τὸν τρόπον τίθησι τῇ λέξει, ὥστε τὸ ἀεὶ ὑπάρχον σημαίνει· δόξειε γὰρ ἂν κινεῖσθαι τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἷπας ἀνθρώπον ἴδιον τὸ δίπουν βούλεται μὲν τὸ φύσει ὑπάρχον ἀποδιδόναι,

σημαίνει δὲ τῇ λέξει τὸ αἰεὶ ὑπάρχον, οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώ- 5
 που ἴδιον τὸ δίπουν· οὐ γὰρ πᾶς ἄνθρωπός ἐστι δύο
 πόδας ἔχων. κατασκευάζοντα δ' εἰ βούλεται τὸ φύσει
 ὑπάρχον ἴδιον ἀποδιδόναι καὶ τῇ λέξει τοῦτον τὸν τρόπον
 σημαίνει· οὐ γὰρ κινήσεται κατὰ τοῦτο τὸ ἴδιον. οἷον 5
 ἐπεὶ ὁ ἀνθρώπου ἴδιον ἀποδιδούς τὸ ζῶον ἐπιστήμης δε-
 κτικὸν καὶ βούλεται καὶ τῇ λέξει σημαίνει τὸ φύσει ὑπ-
 άρχον ἴδιον, οὐκ ἂν κινοῖτο κατὰ τοῦτο, ὡς οὐκ ἔστιν ἀν-
 θρώπου ἴδιον τὸ ζῶον ἐπιστήμης δεκτικόν.

ἔτι ὅσα λέγεται ὡς καὶ ἄλλο τι πρῶτον ἢ ὡς πρῶ- 10
 τον αὐτό, ἔργον ἐστὶν ἀποδοῦναι τῶν τοιούτων τὸ ἴδιον·
 ἐὰν μὲν γὰρ τοῦ κατ' ἄλλο τι ἴδιον ὑποδῶς, καὶ κατὰ τοῦ
 πρώτου ἀληθεύσεται, ἐὰν δὲ τοῦ πρώτου θῆς, καὶ τοῦ
 κατ' ἄλλο κατηγορηθήσεται. οἷον ἐὰν μὲν τις ἐπιφανείας
 ἴδιον ὑποδῶ τὸ κερῶσθαι, καὶ κατὰ σώματος ἀληθεύ- 15
 σεται τὸ κερῶσθαι, ἐὰν δὲ σώματος, καὶ κατ' ἐπιφανείας
 κατηγορηθήσεται. ὥστε οὐ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοῦνομα
 ἀληθεύσεται.

συμβαίνει δ' ἐν ἐνόις τῶν ἰδίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γί-
 νεσθαι τινα ἁμαρτίαν παρὰ τὸ μὴ διορίζεσθαι πῶς καὶ 20
 τίνων τίθησι τὸ ἴδιον. ἅπαντες γὰρ ἐπιχειροῦσιν ἀποδι-
 δόναι τὸ ἴδιον ἢ τὸ φύσει ὑπάρχον, καθάπερ ἀνθρώπου
 τὸ δίπουν, ἢ τὸ ὑπάρχον, καθάπερ ἀνθρώπου τινὸς τὸ
 τέτταρας δακτύλους ἔχειν, ἢ εἶδει, καθάπερ πυρός τὸ λε-
 πτομερέστατον, ἢ ἀπλῶς, καθάπερ ζῶον τὸ ζῆν, ἢ κατ' 25
 ἄλλο, καθάπερ ψυχῆς τὸ φρόνιμον, ἢ ὡς τὸ πρῶτον, κα-
 θάπερ λογιστικῷ τὸ φρόνιμον, ἢ ὡς τῷ ἔχειν, καθάπερ
 ἐπιστήμονος τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου (οὐδὲν γὰρ ἕτε-
 ρον ἢ τῷ ἔχειν τι ἔσται ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου), ἢ τῷ
 ἔχεσθαι, καθάπερ ἐπιστήμης τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου, 30
 ἢ τῷ μετέχεσθαι, καθάπερ ζῶον τὸ αἰσθάνεσθαι (αἰσθάν-
 νεται μὲν γὰρ καὶ ἄλλο τι, οἷον ἄνθρωπος, ἀλλὰ μετέχον
 ἤδη τοῦτο αἰσθάνεται), ἢ τῷ μετέχειν, καθάπερ τοῦ τι-
 νὸς ζῶον τὸ ζῆν. μὴ προσθεῖς μὲν οὖν τὸ φύσει ἁμαρ-

5 τάνει, διότι ἐνδέχεται τὸ φύσει ὑπάρχον μὴ ὑπάρχειν ἐκείνω
 ὃ φήσει ὑπάρχει, καθάπερ ἄνθρωπῳ τὸ δῖο πόδας ἔχειν.
 μὴ διορίσας δ' ὅτι τὸ ὑπάρχον ἀποδίδωσιν, ὅτι οὐκ ἔσται
 τοιοῦτον οἷον νῦν ὑπάρχει ἐκείνω, καθάπερ τὸ τέτταρας
 5 δακτύλους ἔχειν τὸν ἄνθρωπον. μὴ δηλώσας δὲ διότι ὡς
 πρῶτον ἢ ὡς κατ' ἄλλο τίθῃσιν, ὅτι οὐ καθ' οὗ ὁ λόγος,
 καὶ τοῦνομα ἀληθεύεται, καθάπερ τὸ κεχρῶσθαι, εἴτε τῆς
 ἐπιφανείας εἴτε τοῦ σώματος ἀποδοθὲν ἴδιον. μὴ προείπας
 δὲ διότι ἢ τῷ ἔχειν ἢ τῷ ἔχεσθαι τὸ ἴδιον ἀποδέδωκε, διότι
 10 οὐκ ἔσται ἴδιον· ὑπάρξει γάρ, ἐὰν μὲν τῷ ἔχεσθαι ἀποδιδῶ
 τὸ ἴδιον, τῷ ἔχοντι, ἐὰν δὲ τῷ ἔχοντι, τῷ ἐχομένῳ, καθάπερ
 τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου τῆς ἐπιστήμης ἢ τοῦ ἐπιστήμο-
 νος τεθὲν ἴδιον. μὴ προσσημήνας δὲ τῷ μετέχειν ἢ τῷ
 μετέχεσθαι, ὅτι καὶ ἄλλοις τισὶν ὑπάρξει τὸ ἴδιον· ἐὰν
 15 μὲν γὰρ τῷ μετέχεσθαι ἀποδῶ, τοῖς μετέχουσιν, ἐὰν δὲ
 τῷ μετέχειν, τοῖς μετεχομένοις, καθάπερ εἰ τοῦ τινὸς ζῴου
 ἢ τοῦ ζῴου τιθεῖν τὸ ζῆν ἴδιον. μὴ διαστειλάς δὲ τὸ τῷ
 εἶδει, ὅτι ἐνὶ μόνῳ ὑπάρξει τῶν ἐπὶ τοῦτο ὄντων οὗ τὸ
 ἴδιον τίθῃσι· τὸ γὰρ καθ' ὑπερβολὴν ἐνὶ μόνῳ ὑπάρχει,
 20 καθάπερ τοῦ πυρὸς τὸ κουφότατον. ἐνίστε δὲ καὶ τὸ τῷ
 εἶδει προσθεῖς διήμαρτιν. δεήσει γὰρ ἐν εἶδος εἶναι τῶν
 λεχθέντων, ὅταν τὸ τῷ εἶδει προστεθῇ· τοῦτο δ' ἐπ' ἐνίων
 οὐ συμπίπτει, καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τοῦ πυρὸς. οὐ γὰρ ἔστιν
 ἐν εἶδος τοῦ πυρὸς· ἕτερον γάρ ἔστι τῷ εἶδει ἄνθραξ καὶ
 25 φλόξ καὶ φῶς, ἕκαστον αὐτῶν πῦρ ὄν. διὰ τοῦτο δ' οὐ
 δεῖ, ὅταν τῷ εἶδει προστεθῇ, ἕτερον εἶναι εἶδος τοῦ λεχ-
 θέντος, ὅτι τοῖς μὲν μᾶλλον τοῖς δ' ἥττον ὑπάρξει τὸ
 λεχθὲν ἴδιον, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸ λεπτομερέστατον·
 λεπτομερέστερον γὰρ ἔστι τὸ φῶς τοῦ ἀνθρακος καὶ τῆς
 30 φλογός. τοῦτο δ' οὐ δεῖ γίνεσθαι, ὅταν μὴ καὶ τὸ ὄνομα
 μᾶλλον κατηγορηται, καθ' οὗ ὁ λόγος μᾶλλον ἀληθεύεται·
 εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔσται, καθ' οὗ ὁ λόγος μᾶλλον, καὶ τοῦ-
 νομα μᾶλλον. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ταῦτόν εἶναι συμβήσε-
 ται τὸ ἴδιον τοῦ τε ἀπλῶς καὶ τοῦ μάλιστα ὄντος ἐν τῷ

ἀπλῶς τοιούτῳ, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἔχει τὸ λεπτομε- 5
 ρέστατον· καὶ γὰρ τοῦ φωτὸς ἔσται ταῦτο τοῦτο ἴδιον·
 λεπτομερέστατον γὰρ ἔστι τὸ φῶς. ἄλλου μὲν οὖν οὕτως
 ἀποδιδόντος τὸ ἴδιον ἐπιχειρητέον, αὐτῷ δ' οὐ δοτέον
 ἔστι ταύτην τὴν ἔνστασιν, ἀλλ' εὐθὺς τιθέμενον τὸ ἴδιον 5
 διοριστέον ὃν τρόπον τίθησι τὸ ἴδιον.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ αὐτὸ αὐτοῦ ἴδιον ἔθηκεν·
 οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον· αὐτὸ γὰρ αὐτῷ
 πᾶν τὸ εἶναι δηλοῖ, τὸ δὲ τὸ εἶναι δηλοῦν οὐκ ἴδιον ἀλλ'
 ὅρος ἔστιν. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας καλοῦ τὸ πρέπον ἴδιον εἶναι 10
 αὐτὸ ἑαυτοῦ ἴδιον ἀπέδωκε (ταῦτόν γὰρ ἔστι τὸ καλὸν
 καὶ πρέπον), οὐκ ἂν εἴη τὸ πρέπον τοῦ καλοῦ ἴδιον. κα-
 τασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ αὐτὸ μὲν αὐτοῦ ἴδιον ἀπέδωκεν,
 ἀντικατηγορούμενον δ' ἔθηκεν· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμε-
 νον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζώου ἴδιον τὸ οὐσία 15
 ἔμψυχος οὐκ αὐτὸ μὲν αὐτοῦ ἴδιον ἔθηκεν, ἀντικατηγορούμε-
 νον δ' ἀποδέδωκεν, εἴη ἂν ἴδιον τοῦ ζώου τὸ οὐσία ἔμψυχος.

ἔπειτ' ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν σκεπτέον ἔστιν ἀνασκευά-
 ζοντα μὲν εἰ τὸ τοῦ συνόλου ἴδιον μὴ ἀληθεύεται κατὰ
 τοῦ μέρους, ἢ εἰ τὸ τοῦ μέρους μὴ λέγεται κατὰ τοῦ σύμ- 20
 παντος· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον εἶναι. συμ-
 βαίνει δ' ἐπ' ἐνίων τοῦτο γίνεσθαι· ἀποδοίη γὰρ ἂν τις
 ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν ἴδιον ἐνίστε μὲν ἐπὶ τὸ σύμπαν βλέψας,
 ἐνίστε δ' ἐπὶ τὸ κατὰ μέρος λεγόμενον αὐτὸς αὐτὸν ἐπιστή-
 σας· ἔσται δ' οὐδέτερον ὁρθῶς ἀποδεδομένον. οἷον ἐπὶ 25
 μὲν τοῦ σύμπαντος, ἐπεὶ ὁ εἶπας θαλάττης ἴδιον τὸ πλεῖ-
 στον ὕδωρ ἄλμυρον ὁμοιομεροῦς μὲν τινος ἔθηκε τὸ ἴδιον,
 τοιοῦτον δ' ἀπέδωκεν ὃ οὐκ ἀληθεύεται κατὰ τοῦ μέρους
 (οὐ γὰρ ἔστιν ἢ τις θάλαττα τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἄλμυρον),
 οὐκ ἂν εἴη τῆς θαλάττης ἴδιον τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἄλμυ- 30
 ρόν. ἐπὶ δὲ τοῦ μέρους, οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀέρος ἴδιον τὸ
 ἀναπνευστόν ὁμοιομεροῦς μὲν τινος εἶρηκε τὸ ἴδιον, τοι-
 οῦτον δ' ἀπέδωκεν ὃ κατὰ τοῦ τινὸς ἀέρος ἀληθεύεται,
 κατὰ δὲ τοῦ σύμπαντος οὐ λέγεται (οὐ γὰρ ἔστιν ὁ σύμ-

5 πας ἀναπνευστός), οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευσ-
 στόν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἀληθεύεται μὲν καθ' ἑκάστου
 τῶν ὁμοιομερῶν, ἔστι δ' ἴδιον αὐτῶν κατὰ τὸ σύμπαν·
 ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἀλη-
 5 θεύεται κατὰ πάσης τῆς γῆς τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ
 φύσιν, ἔστι δὲ τοῦτο ἴδιον καὶ τῆς τινὸς γῆς κατὰ τὴν
 γῆν, εἴη ἂν τῆς γῆς ἴδιον τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν.
 6 ἔπειτ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων σκεπτέον ἔστι πρῶτον μὲν
 ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοῦ ἐναντίου μὴ
 10 ἔστι τὸ ἐναντίον ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τοῦ ἐναντίου ἔσται τὸ
 ἐναντίον ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἐναντίον ἔστι δικαιοσύνη μὲν
 ἀδικία, τῷ βέλτιστῳ δὲ τὸ χείριστον, οὐκ ἔστι δὲ τῆς δι-
 καιοσύνης ἴδιον τὸ βέλτιστον, οὐκ ἂν εἴη τῆς ἀδικίας ἴδιον
 τὸ χείριστον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναν-
 15 τίον ἴδιον ἔστιν· καὶ γὰρ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἴδιον
 ἔσται. οἷον ἐπεὶ ἐναντίον ἔστιν ἀγαθῷ μὲν κακόν, αἰρετῷ
 δὲ φευκτόν, ἔστι δὲ τοῦ ἀγαθοῦ ἴδιον τὸ αἰρετόν, εἴη ἂν
 κακοῦ ἴδιον τὸ φευκτόν.

δεύτερον δ' ἐκ τῶν πρὸς τι ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ
 20 πρὸς τι τοῦ πρὸς τι μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ πρὸς τι
 τοῦ πρὸς τι ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ λέγεται διπλάσιον μὲν
 πρὸς ἡμισιν, ὑπερέχον δὲ πρὸς ὑπερεχόμενον, οὐκ ἔστι δὲ
 τοῦ διπλασίου τὸ ὑπερέχον ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἡμίσεος
 τὸ ὑπερεχόμενον ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τοῦ πρὸς τι
 25 τὸ πρὸς τί ἔστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τοῦ πρὸς τι τὸ πρὸς τι
 ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ λέγεται τὸ μὲν διπλάσιον πρὸς τὸ
 ἡμισιν, τὰ δὲ δύο πρὸς ἓν, ἔστι δὲ τοῦ διπλασίου ἴδιον
 τὸ ὡς δύο πρὸς ἓν, εἴη ἂν τοῦ ἡμίσεος ἴδιον τὸ ὡς ἓν
 πρὸς δύο.

30 τρίτον ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῆς ἕξεως τὸ καθ' ἕξιν
 λεγόμενον μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τῆς στερήσεως τὸ
 κατὰ στέρησιν λεγόμενον ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ δὲ τῆς στε-
 ρήσεως τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενον μὴ ἔστιν ἴδιον, οὐδὲ
 τῆς ἕξεως τὸ κατὰ τὴν ἕξιν λεγόμενον ἴδιον ἔσται. οἷον

ἐπεὶ οὐ λέγεται τῆς κωφότητος ἴδιον τὸ ἀναισθησίαν εἶναι, 6
 οὐδ' ἂν τῆς ἀκοίσεως εἶη ἴδιον τὸ αἰσθησιν εἶναι. κατα-
 σκευάζοντα δὲ εἰ τὸ καθ' ἕξιν λεγόμενον ἔστι τῆς ἕξεως
 ἴδιον· καὶ γὰρ τῆς στερήσεως τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενον
 ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ τῆς στερήσεως τὸ κατὰ στέρησιν λεγό- 5
 μενόν ἐστιν ἴδιον, καὶ τῆς ἕξεως τὸ καθ' ἕξιν λεγόμενον
 ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τῆς ὄψεως ἐστὶν ἴδιον τὸ βλέπειν,
 καθὸ ἔχομεν ὕψιν, εἶη ἂν τῆς τυφλότητος ἴδιον τὸ μὴ
 βλέπειν, καθὸ οὐκ ἔχομεν ὕψιν πεφυκότες ἔχουν.

ἔπειτα ἐκ τῶν φύσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων, πρῶτον 10
 μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν κατηγορουμένων. ἔστι δ' ὁ τόπος
 οὗτος χρήσιμος ἀνασκευάζοντι μόνον. οἷον εἰ ἡ φύσις ἢ
 τὸ κατὰ τὴν φύσιν λεγόμενον αὐτοῦ ἴδιόν ἐστιν· οὐ γὰρ
 ἔσται αὐτοῦ ἢ ἀπόφασις οὐδὲ τὸ κατὰ τὴν ἀπόφασιν λε-
 γόμενον ἴδιον. κἂν εἰ δ' ἡ ἀπόφασις ἢ τὸ κατὰ τὴν ἀπό- 15
 φασιν λεγόμενον ἐστὶν αὐτοῦ ἴδιον, οὐκ ἔσται ἡ φύσις
 οὐδὲ τὸ κατὰ τὴν φύσιν λεγόμενον ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ
 ζώου ἐστὶν ἴδιον τὸ ἔμψυχον, οὐκ ἂν εἶη τοῦ ζώου ἴδιον
 τὸ οὐκ ἔμψυχον.

δεύτερον δ' ἐκ τῶν κατηγορουμένων ἢ μὴ κατηγορου- 20
 μένων, καὶ καθ' ὧν κατηγορεῖται ἢ μὴ κατηγορεῖται,
 ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἡ φύσις τῆς φύσεως μὴ ἐστὶν ἴδιον·
 οὐδὲ γὰρ ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποφάσεως ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ
 δ' ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποφάσεως μὴ ἐστὶν ἴδιον, οὐδ' ἡ
 φύσις τῆς φύσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ 25
 ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ζῶον, οὐδ' ἂν τοῦ μὴ ἀνθρώπου εἶη
 ἴδιον τὸ μὴ ζῶον. κἂν εἰ δὲ τοῦ μὴ ἀνθρώπου φαίνεται
 μὴ ἴδιον τὸ μὴ ζῶον, οὐδὲ τοῦ ἀνθρώπου ἔσται ἴδιον τὸ
 ζῶον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τῆς φύσεως ἢ φύσις ἐστὶν
 ἴδιον· καὶ γὰρ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἀπόφασις ἔσται ἴδιον, 30
 κἂν εἰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἀπόφασις ἐστὶν ἴδιον, καὶ ἡ
 φύσις τῆς φύσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ μὴ ζώου
 ἴδιόν ἐστι τὸ μὴ ζῆν, εἶη ἂν τοῦ ζώου ἴδιον τὸ ζῆν· κἂν

6 εἰ δὲ τοῦ ζῴου φαίνεται ἴδιον τὸ ζῆν, καὶ τοῦ μὴ ζῴου φανεῖται ἴδιον τὸ μὴ ζῆν.

τρίτον δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ἀποδομένον ἴδιον τῆς φάσεώς ἐστιν ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ τῆς ἀποφάσεως ἴδιον. κὰν εἰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἴδιον τὸ ἀποδοθῆν, οὐκ ἔσται τῆς φάσεως ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ ἔμψυχον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ μὴ ζῴου ἴδιον τὸ ἔμψυχον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἀποδοθῆν μὴ τῆς φάσεως ἴδιον, εἴη ἂν τῆς ἀποφάσεως. 10 οὗτος δ' ὁ τόπος ψευδῆς ἐστιν· φάσις γὰρ ἀποφάσεως καὶ ἀπόφασις φάσεως οὐκ ἔστιν ἴδιον. φάσις μὲν γὰρ ἀποφάσει οὐδ' ὅλως ὑπάρχει, ἀπόφασις δὲ φάσει ὑπάρχει μὲν, οὐχ ὡς ἴδιον δὲ ὑπάρχει.

ἔπειτα δ' ἐκ τῶν ἀντιδιηρημένων ἀνασκευάζοντα μὲν 15 εἰ τῶν ἀντιδιηρημένων μηδὲν μηδενὸς τῶν λοιπῶν ἀντιδιηρημένων ἐστὶν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ κείμενον ἔσται ἴδιον τούτου οὗ κεῖται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ζῶον αἰσθητὸν οὐδενὸς τῶν ἄλλων θνητῶν ζῴων ἐστὶν ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τὸ ζῶον νοητὸν τοῦ θεοῦ ἴδιον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τῶν λοιπῶν 20 τῶν ἀντιδιηρημένων ὅτιοῦν ἐστὶν ἴδιον τούτων ἐκάστου τῶν ἀντιδιηρημένων· καὶ γὰρ τὸ λοιπὸν ἔσται τούτου ἴδιον, οὗ κεῖται μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ φρονήσεώς ἐστιν ἴδιον τὸ καθ' αὐτὸ πεφυκέναι λογιστικοῦ ἀρετὴν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν οὕτως ἐκάστης λαμβανομένης, εἴη 25 ἂν σωφροσύνης ἴδιον τὸ καθ' αὐτὸ πεφυκέναι ἐπιθυμητικοῦ ἀρετὴν εἶναι.

7 ἔπειτ' ἐκ τῶν πτώσεων, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἡ πτώσις τῆς πτώσεως μὴ ἐστὶν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ ἡ πτώσις τῆς πτώσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ δικαίως ἴδιον 30 τὸ καλῶς, οὐδ' ἂν τοῦ δικαίου εἴη ἴδιον τὸ καλόν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἡ πτώσις τῆς πτώσεώς ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ ἡ πτώσις τῆς πτώσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἴδιον τὸ πεζὸν δίπουν, καὶ τῷ ἀνθρώπῳ εἴη ἂν ἴδιον τὸ πεζῷ δίποδι λέγεσθαι. οὐ μόνον δ' ἐπ' αὐτοῦ

τοῦ εἰρημένον κατὰ τὰς πτώσεις ἐστὶ σκεπτόν, ἀλλὰ καὶ 7
ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον τό-
πων εἴρηται, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἢ τοῦ ἀντικειμένου
πτώσις μὴ ἐστὶν ἴδιον τῆς τοῦ ἀντικειμένου πτώσεως·
οὐδὲ γὰρ ἢ τοῦ ἀντικειμένου πτώσις ἔσται ἴδιον τῆς τοῦ 5
ἀντικειμένου πτώσεως. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ δικαίως
ἴδιον τὸ ἀγαθῶς, οὐδ' ἂν τοῦ ἀδίκως εἴη ἴδιον τὸ κα-
κῶς. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἢ τοῦ ἀντικειμένου πτώσις
ἐστὶν ἴδιον τῆς τοῦ ἀντικειμένου πτώσεως· καὶ γὰρ ἢ τοῦ
ἀντικειμένου πτώσις ἔσται ἴδιον τῆς τοῦ ἀντικειμένου 10
πτώσεως. οἷον ἐπεὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἴδιον τὸ βέλτιστον,
καὶ τοῦ κακοῦ ἂν εἴη ἴδιον τὸ χείριστον.

ἔπειτ' ἐκ τῶν ὁμοίως ἔχόντων, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ
τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχοντος μὴ ἐστὶν ἴδιον· οὐδὲ
γὰρ τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχοντος ἔσται ἴδιον. οἷον 15
ἐπεὶ ὁμοίως ἔχει ὁ οἰκοδόμος πρὸς τὸ ποιεῖν οἰκίαν καὶ ὁ
ἰατρός πρὸς τὸ ποιεῖν ὑγίειαν, οὐκ ἔστι δὲ ἰατροῦ ἴδιον
τὸ ποιεῖν ὑγίειαν, οὐκ ἂν εἴη οἰκοδόμου ἴδιον τὸ ποιεῖν οἰ-
κίαν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχον-
τος ἐστὶν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχον- 20
τος ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἔχει ἰατροῦ τε πρὸς τὸ
ποιητικὸς ὑγείας εἶναι καὶ γυμναστής πρὸς τὸ ποιητικὸς
εὐεξίας, ἔστι δ' ἴδιον γυμναστοῦ τὸ ποιητικὸν εἶναι εὐ-
εξίας, εἴη ἂν ἴδιον ἰατροῦ τὸ ποιητικὸν εἶναι ὑγείας.

ἔπειτ' ἐκ τῶν ὡσαύτως ἔχόντων, ἀνασκευάζοντα μὲν 25
εἰ τὸ ὡσαύτως ἔχον τοῦ ὡσαύτως ἔχοντος μὴ ἐστὶν ἴδιον·
οὐδὲ γὰρ τὸ ὡσαύτως ἔχον τοῦ ὡσαύτως ἔχοντος ἔσται
ἴδιον. εἰ δ' ἔστι τοῦ ὡσαύτως ἔχοντος τὸ ὡσαύτως ἔχον
ἴδιον, τούτου οὐκ ἔσται ἴδιον οὐδ' κεῖται εἶναι ἴδιον. οἷον
ἐπεὶ ὡσαύτως ἔχει φρόνησις πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχροὺν 30
τῷ ἐπιστήμῃ ἐκατέρου αὐτῶν εἶναι, οὐκ ἔστι δ' ἴδιον φρο-
νήσεως τὸ ἐπιστήμην εἶναι καλοῦ, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον φρο-
νήσεως τὸ ἐπιστήμην εἶναι αἰσχροῦ. εἰ δ' ἔστιν ἴδιον
φρονήσεως τὸ ἐπιστήμην εἶναι καλοῦ, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον

7 αὐτῆς τὸ ἐπιστήμην εἶναι αἰσχροῦ· ἀδύνατον γὰρ εἶναι τὸ αὐτὸ
 πλείονων ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ οὐδὲν οὗτος ὁ τόπος ἐστὶ
 χρήσιμος· τὸ γὰρ ὡσαύτως ἔχον ἐν πρὸς πλείω συγκρίνεται.
 ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ κατὰ τὸ εἶναι λεγόμε-
 5 μνον μὴ ἐστὶ τοῦ κατὰ τὸ εἶναι λεγομένου ἴδιον· οὐδὲ
 γὰρ τὸ φθείρεσθαι τοῦ κατὰ τὸ φθείρεσθαι, οὐδὲ τὸ γί-
 νεσθαι τοῦ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγομένου ἔσται ἴδιον. οἷον
 ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου ἴδιον τὸ εἶναι ζῶον, οἷδ' ἂν
 τοῦ ἀνθρώπου γίνεσθαι εἴη ἴδιον τὸ γίνεσθαι ζῶον· οὐδ'
 10 ἂν τοῦ ἀνθρώπου φθείρεσθαι εἴη ἴδιον τὸ φθείρεσθαι
 ζῶον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον ἐστὶ καὶ ἐκ τοῦ γί-
 νεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ φθείρεσθαι καὶ ἐκ τοῦ φθεί-
 ρεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι, καθάπερ εἴ-
 ρηται νῦν ἐκ τοῦ εἶναι πρὸς τὸ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι.
 15 κατασκευάζοντα δὲ εἰ τοῦ κατὰ τὸ εἶναι τεταγμένον ἐστὶ
 τὸ κατ' αὐτὸ τεταγμένον ἴδιον· καὶ γὰρ τοῦ κατὰ τὸ γί-
 νεσθαι λεγομένου ἔσται τὸ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγόμενον
 ἴδιον καὶ τοῦ κατὰ τὸ φθείρεσθαι τὸ κατὰ τοῦτο ἀπο-
 διδόμενον. οἷον ἐπεὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἴδιον τὸ εἶναι
 20 βροτόν, καὶ τοῦ γίνεσθαι ἀνθρώπου εἴη ἂν ἴδιον τὸ γί-
 νεσθαι βροτόν καὶ τοῦ φθείρεσθαι ἀνθρώπου τὸ φθεί-
 ρεσθαι βροτόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον ἐστὶ καὶ
 ἐκ τοῦ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι πρὸς τε τὸ εἶναι καὶ πρὸς
 τὰ ἕξ αὐτῶν, καθάπερ καὶ ἀνασκευάζοντι εἴρηται.
 25 ἐπειτ' ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὴν ιδέαν τοῦ κείμενου, ἀνα-
 σκευάζοντα μὲν εἰ τῇ ιδέᾳ μὴ ὑπάρχει, ἢ εἰ μὴ κατὰ
 τοῦτο καθ' ὃ λέγεται τοῦτο οὗ τὸ ἴδιον ἀπεδόθη· οὐ γὰρ
 ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ αὐτοανθρώπου
 οὐκ ὑπάρχει τὸ ἡρεμεῖν ἢ ἀνθρωπός ἐστιν, ἀλλ' ἢ ιδέα,
 30 οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἡρεμεῖν. κατασκευάζοντα
 δὲ εἰ τῇ ιδέᾳ ὑπάρχει, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει ἢ λέγεται
 κατ' αὐτοῦ ἐκείνου οὗ καίτοι μὴ εἶναι ἴδιον· ἔσται γὰρ
 ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὑπάρχει τῷ
 αὐτοζῳφ τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκείσθαι, καὶ ἢ

ζῶον αὐτῷ ὑπάρχει τοῦτο, εἴη ἂν ζῶον ἴδιον τὸ ἐκ ψυχῆς 7
καὶ σώματος συγκείσθαι.

ἔπειτα ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἥτιον, πρῶτον μὲν ἀνα- 8
σκευάζοντα εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ
γὰρ τὸ ἥτιον τοῦ ἥτιον ἔσται ἴδιον, οὐδὲ τὸ ἥκιστα τοῦ 5
ἥκιστα, οὐδὲ τὸ μάλιστα τοῦ μάλιστα, οὐδὲ τὸ ἀπλῶς τοῦ
ἀπλῶς. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τὸ μᾶλλον κεχρῶσθαι τοῦ μᾶλλον
σώματος ἴδιον, οὐδὲ τὸ ἥτιον κεχρῶσθαι τοῦ ἥτιον σώ-
ματος εἴη ἂν ἴδιον, οὐδὲ τὸ κεχρῶσθαι σώματος ὅλως.
κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον ἔστιν ἴδιον· 10
καὶ γὰρ τὸ ἥτιον τοῦ ἥτιον ἔσται ἴδιον, καὶ τὸ ἥκιστα
τοῦ ἥκιστα, καὶ τὸ μάλιστα τοῦ μάλιστα, καὶ τὸ ἀπλῶς
τοῦ ἀπλῶς. οἷον ἐπεὶ τοῦ μᾶλλον ζῶντος τὸ μᾶλλον αἰ-
σθάνεσθαι ἔστιν ἴδιον, καὶ τοῦ ἥτιον ζῶντος τὸ ἥτιον
αἰσθάνεσθαι εἴη ἂν ἴδιον, καὶ τοῦ μάλιστα δὲ τὸ μάλι- 15
στα, καὶ τοῦ ἥκιστα τὸ ἥκιστα, καὶ τοῦ ἀπλῶς τὸ ἀπλῶς.

καὶ ἐκ τοῦ ἀπλῶς δὲ πρὸς ταῦτά σκεπτιόν ἔστιν ἀνα-
σκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ἀπλῶς τοῦ ἀπλῶς μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ
γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον, οὐδὲ τὸ ἥτιον τοῦ ἥτιον, οὐδὲ τὸ
μάλιστα τοῦ μάλιστα, οὐδὲ τὸ ἥκιστα τοῦ ἥκιστα ἔσται 20
ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ ἀνθρώπου τὸ σπονδαῖον ἴδιον,
οὐδ' ἂν τοῦ μᾶλλον ἀνθρώπου τὸ μᾶλλον σπονδαῖον ἴδιον
εἴη. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἀπλῶς τοῦ ἀπλῶς ἔστιν ἴδιον·
καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον καὶ τὸ ἥτιον τοῦ ἥτιον
καὶ τὸ ἥκιστα τοῦ ἥκιστα καὶ τὸ μάλιστα τοῦ μάλιστα 25
ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ πυρός ἔστιν ἴδιον τὸ ἄνω φέ-
ρεσθαι κατὰ φύσιν, καὶ τοῦ μᾶλλον πυρός εἴη ἂν ἴδιον
τὸ μᾶλλον ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, τὸν αὐτὸν δὲ τρό-
πον σκεπτιόν ἔστι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πρὸς ἅπαντα ταῦτα.

δεύτερον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ 30
μᾶλλον μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ἥτιον τοῦ ἥτιον
ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ μᾶλλον ἔστιν ἴδιον ζῶον τὸ αἰ-
σθάνεσθαι ἢ ἀνθρώπου τὸ ἐπίσταςθαι, οὐκ ἔστι δὲ ζῶον
ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι, οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἐπί-
σταςθαι. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ ἥτιον τοῦ ἥτιον ἔστιν

8 ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἤτιόν ἐστιν ἴδιον ἀνθρώπου τὸ ἡμερον φύσει ἢ ζώου τὸ ζῆν, ἔστι δ' ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἡμερον φύσει, εἴη ἂν ζώου ἴδιον τὸ ζῆν.

5 τρίτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ οὐ μᾶλλον ἔστιν ἴδιον, μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ οὐ ἤτιόν ἐστιν ἴδιον, ἔσται τούτου ἴδιον. εἰ δ' ἐκείνου ἐστὶν ἴδιον, οὐκ ἔσται τούτου ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ κεχρῶσθαι μᾶλλον τῆς ἐπιφανείας ἢ τοῦ σώματος ἔστιν ἴδιον, οὐκ ἔστι δὲ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ σώματος ἴδιον τὸ κεχρῶσθαι. εἰ δ' ἔστι τῆς ἐπιφανείας ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ σώματος ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ ὁ τόπος οὗτος οὐκ ἔστι χρήσιμος· ἀδύνατον γὰρ ἔστι ταυτὸ πλειόνων ἴδιον εἶναι.

τέταρτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μᾶλλον αὐτοῦ ἴδιον μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ἤτιον αὐτοῦ ἴδιον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ μᾶλλον ἔστι τοῦ ζώου ἴδιον τὸ αἰσθητὸν ἢ τὸ μεριστόν, οὐκ ἔστι δὲ τοῦ ζώου τὸ αἰσθητὸν ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ζώου τὸ μεριστόν ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἤτιον αὐτοῦ ὄν ἴδιον ἔστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον αὐτοῦ ὄν ἴδιον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἤτιόν ἐστιν ἴδιον ζώου τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ τὸ ζῆν, ἔστι δὲ τοῦ ζώου τὸ αἰσθάνεσθαι ἴδιον, εἴη ἂν τοῦ ζώου τὸ ζῆν ἴδιον.

ἐπειτ' ἐκ τῶν ὁμοίως ὑπαρχόντων πρῶτον μὲν ἀνασκευάζοντα εἰ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον μὴ ἔστιν ἴδιον τούτου οὐ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἔσται ἴδιον τούτου οὐ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον ἐπιθυμητικοῦ τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ λογιστικοῦ τὸ λογίζεσθαι, οὐκ ἔστι δ' ἴδιον ἐπιθυμητικοῦ τὸ ἐπιθυμεῖν, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον λογιστικοῦ τὸ λογίζεσθαι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἔστι τούτου ἴδιον οὐ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον· ἔσται γὰρ καὶ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον τούτου ἴδιον οὐ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον λογιστικοῦ τὸ πρῶτον φρόνιμον καὶ ἐπιθυμητικοῦ τὸ πρῶτον σῶφρον, ἔστι δὲ τοῦ λογιστικοῦ ἴδιον

τὸ πρῶτον φρόνιμον, εἴη ἂν τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἴδιον τὸ 8
πρῶτον σῶφρον.

δεύτερον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον
μὴ ἔστιν ἴδιον αὐτοῦ· οὐδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἔσται
ἴδιον αὐτοῦ. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἔστιν ἴδιον ἀνθρώπου τὸ 5
ὄρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν, οὐκ ἔστι δ' ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ὄρᾶν,
οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἀκούειν. κατασκευάζοντα
δὲ εἰ τὸ ὁμοίως αὐτοῦ ὄν ἴδιον ἔστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ
ὁμοίως αὐτοῦ ὄν ἴδιον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἔστιν
ἴδιον ψυχῆς τὸ μέρος αὐτῆς ἐπιθυμητικὸν εἶναι καὶ λο- 10
γιστικὸν πρῶτον, ἔστι δὲ ψυχῆς ἴδιον τὸ μέρος αὐτῆς
εἶναι ἐπιθυμητικὸν πρῶτον, εἴη ἂν ἴδιον ψυχῆς τὸ μέρος
αὐτῆς εἶναι λογιστικὸν πρῶτον.

τρίτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ οὗ ὁμοίως ἔστιν ἴδιον,
μὴ ἔστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ οὗ ὁμοίως ἔστιν ἴδιον, ἔσται 15
ἴδιον. εἰ δ' ἐκείνου ἔστιν ἴδιον, οὐκ ἔσται πατέρου ἴδιον.
οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἔστιν ἴδιον τὸ καίειν φλογὸς καὶ ἀνθρα-
κος, οὐκ ἔστι δ' ἴδιον φλογὸς τὸ καίειν, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον
ἀνθρακος τὸ καίειν. εἰ δ' ἔστι φλογὸς ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη
ἀνθρακος ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ οὐδὲν οὗτος ὁ τόπος 20
ἔστι χρήσιμος.

διαφέρει δ' ὁ ἐκ τῶν ὁμοίως ἐχόντων τοῦ ἐκ τῶν
ὁμοίως ὑπερχόντων, ὅτι τὸ μὲν κατ' ἀναλογίαν λαμβάνε-
ται, οὐκ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχειν τι θεωρούμενον, τὸ δ' ἐκ τοῦ
ὑπάρχειν τι συγκρίνεται. 25

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ δυνάμει τὸ ἴδιον ἀποδι- 9
δούς καὶ πρὸς μὴ ὄν ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον τῇ δυνάμει, μὴ
ἐνδεχομένης τῆς δυνάμεως ὑπάρχειν τῷ μὴ ὄντι· οὐ γὰρ
ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας
ἄερος ἴδιον τὸ ἀναπνευστὸν τῇ δυνάμει μὲν ἀπέδωκε τὸ 30
ἴδιον (τὸ γὰρ τοιοῦτον οἷον ἀναπνεῖσθαι ἀναπνευστὸν
ἔστιν), ἀποδέδωκε δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ ὄν τὸ ἴδιον· καὶ
γὰρ μὴ ὄντος ζῴου, οἷον ἀναπνεῖν πέφυκε τὸν ἄερα, ἐνδέ-
χεται ἄερα εἶναι· οὐ μέντοι μὴ ὄντος ζῴου δυνατὸν ἔστιν

9 ἀναπνεῖν· ὥστ' οὐδ' ἀέρος ἔσται ἴδιον τὸ τοιοῦτον οἶον ἀναπνεῖσθαι, τότε ὅτε ζῶον οὐκ ἔσται τοιοῦτον οἶον ἀναπνεῖν· οὐκ ἂν οὖν εἴη ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευστόν.

κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῇ δυνάμει ἀποδιδούς τὸ ἴδιον
 5 ἢ πρὸς ὃν ἀποδίδωσι τὸ ἴδιον ἢ πρὸς μὴ ὄν, ἐνδεχομένης τῆς δυνάμεως τῷ μὴ ὄντι ὑπάρχειν· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἶον ἐπεὶ ὁ ἀποδιδούς ἴδιον τοῦ ὄντος τὸ δυνατόν παθεῖν ἢ ποιῆσαι, δυνάμει ἀποδιδούς τὸ ἴδιον, πρὸς ὃν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον· ὅτε γὰρ ὄν ἐστι, καὶ
 10 δυνατόν παθεῖν τι ἢ ποιῆσαι ἔσται· ὥστε εἴη ἂν ἴδιον τοῦ ὄντος τὸ δυνατόν παθεῖν ἢ ποιῆσαι.

ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ὑπερβολῇ τέθεικε τὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. συμβαίνει γὰρ τοῖς οὕτως ἀποδιδούσι τὸ ἴδιον οὐ καθ' οὗ τὸν λόγον, τὸ ἄλλομα ἀληθεύεσθαι· φθαρέντος γὰρ τοῦ πράγματος οὐδὲν ἤττον ἔσται ὁ λόγος· τῶν γὰρ ὄντων τιμὴ μάλιστα ὑπάρχει. οἶον εἴ τις ἀποδοίῃ τοῦ πυρὸς ἴδιον σῶμα τὸ κορυφώτατον· φθαρέντος γὰρ τοῦ πυρὸς ἔσται τι τῶν σωμάτων ὃ κορυφώτατον ἔσται, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τοῦ πυρὸς
 20 ἴδιον σῶμα τὸ κορυφώτατον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ ὑπερβολῇ τέθεικε τὸ ἴδιον· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἶον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον ἤμερον φύσει οὐκ ὑπερβολῇ ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον.

25
 30
 Z.
 Τῆς δὲ περὶ τοὺς ὄρους πραγματείας μέρη πέντε ἔστιν. ἢ γὰρ ὅτι ὅλως οὐκ ἀληθές εἰπεῖν, καθ' οὗ τὸ ἄλλομα, καὶ τὸν λόγον (δεῖ γὰρ τὸν τοῦ ἀνθρώπου ὄρισμόν κατὰ παντός ἀνθρώπου ἀληθεύεσθαι), ἢ ὅτι ὄντος γένους οὐκ ἔθηκεν εἰς τὸ γένος ἢ οὐκ εἰς τὸ οἰκτεῖον γένος ἔθηκεν (δεῖ γὰρ τὸν ὀριζόμενον εἰς τὸ γένος θέντα τὰς διαφορὰς προσάπτειν· μάλιστα γὰρ τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ γένος δοκεῖ

τὴν τοῦ ὀριζομένου οὐσίαν σημαίνειν), ἢ ὅτι οὐκ ἴδιος ὁ 1
 λόγος (δεῖ γὰρ τὸν ὀρισμὸν ἴδιον εἶναι, καθάπερ καὶ πρό-
 τερον εἴρηται), ἢ εἰ πάντα τὰ εἰρημένα πεποικῶς μὴ ὠρι-
 σται μὴδ' εἴρηκε τὸ τί ἦν εἶναι τῷ ὀριζομένῳ. λοιπὸν
 δὲ παρὰ τὰ εἰρημένα, εἰ ὠρισταὶ μὲν, μὴ καλῶς δ' ὠρι- 5
 σται.

εἰ μὲν οὖν μὴ ἀληθεύεται, καθ' οὗ τοῦνομα, καὶ ὁ
 λόγος, ἐκ τῶν πρὸς τὸ συμβεβηκὸς τόπων ἐπισκεπτέον.
 καὶ γὰρ ἐκεῖ, πότερον ἀληθὲς ἢ οὐκ ἀληθές, πᾶσα ἢ σκέψις
 γίνεται· ὅταν μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει τὸ συμβεβηκὸς διαλε- 10
 γώμεθα, ὅτι ἀληθές λέγομεν, ὅταν δ' ὅτι οὐκ ὑπάρχει,
 ὅτι οὐκ ἀληθές. εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ οἰκείῳ γένει ἔθηκεν, ἢ εἰ
 μὴ ἴδιος ὁ ἀποδοθεὶς λόγος, ἐκ τῶν πρὸς τὸ γένος καὶ τὸ
 ἴδιον ῥηθέντων τόπων ἐπισκεπτέον.

λοιπὸν δ', εἰ μὴ ὠρισταὶ ἢ εἰ μὴ καλῶς ὠρισταὶ, πῶς 15
 μετιτέον, εἰπεῖν. πρῶτον μὲν οὖν ἐπισκεπτέον εἰ μὴ καλῶς
 ὠρισταὶ. ῥᾶον γὰρ ὅτιοῦν ποιῆσαι ἢ καλῶς ποιῆσαι. δῆλον
 οὖν ὅτι ἡ ἁμαρτία περὶ τοῦτο πλείων, ἐπειδὴ ἐργωδέστερον,
 ὡςθ' ἡ ἐπιχειρήσις ῥᾶον ἢ περὶ τοῦτο ἢ περὶ ἐκεῖνο γί- 20
 νεται.

ἔστι δὲ τοῦ μὴ καλῶς μέρη δύο, ἐν μὲν τὸ ἀσαφεῖ
 τῆ ἐρμηνείᾳ κεχρηῆσθαι (δεῖ γὰρ τὸν ὀριζόμενον ὡς ἐνδέχεται
 σαφesiάτῃ τῆ ἐρμηνείᾳ κεχρηῆσθαι, ἐπειδὴ τοῦ γνωρίσαι
 χάριν ἀποδίδεται ὁ ὀρισμὸς), δεύτερον δ', εἰ ἐπὶ πλείον
 εἴρηκε τὸν λόγον τοῦ δέοντος· πᾶν γὰρ τὸ προσκεείμενον 25
 ἐν τῷ ὀρισμῷ περιέργον. πάλιν δ' ἐκάτερον τῶν εἰρημένων
 εἰς πλείω μέρη διείληπται.

εἷς μὲν οὖν τόπος τοῦ ἀσαφῶς, εἰ ὁμώνυμόν ἐστὶ τινι 2
 τὸ εἰρημένον, ὅσον ὅτι ἡ γένεσις ἀγωγή εἰς οὐσίαν ἢ ὅτι ἡ
 ὑγεία συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν. ὁμώνυμος γὰρ ἢ 30
 ἀγωγή καὶ ἡ συμμετρία· ἄδηλον οὖν ὁπότερον βούλεται
 λέγειν τῶν δηλουμένων ὑπὸ τοῦ πλεοναχῶς λεγομένου.
 ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τοῦ ὀριζομένου πλεοναχῶς λεγομένου μὴ
 διελὼν εἶπεν· ἄδηλον γὰρ ὁποτέρου τὸν ὄρον ἀποδέδωκεν,

2 ἐνδέχεται τε συκοφαντεῖν ὡς οὐκ ἐφαρμοτότιος τοῦ λό-
 γου ἐπὶ πάντα ὧν τὸν ὄρισμὸν ἀποδέδωκεν. μάλιστα δ' ἐν-
 δέχεται τὸ τοιοῦτον ποιεῖν λανθανούσης τῆς ὁμωνυμίας.
 ἐνδέχεται δὲ καὶ διελόμενον αὐτόν, ποσαχῶς λέγεται τὸ ἐν
 5 τῷ ὄρισμῷ ἀποδοθέν, συλλογισμὸν ποιῆσαι· εἰ γὰρ κατὰ
 μηδένα τῶν τρόπων ἱκανῶς εἴρηται, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν
 ὠρισμένος εἴη κατὰ τρόπον.

ἄλλος, εἰ κατὰ μεταφορὰν εἴρηκεν, οἷον εἰ τὴν ἐπι-
 στήμην ἀμετάπτωτον ἢ τὴν γῆν τιθήνην ἢ τὴν σωφροσύνην
 10 συμφωνίαν. πῦν γὰρ ἀσαφές τὸ κατὰ μεταφορὰν λεγόμε-
 νον. ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν μεταφορὰν εἰπόντα συκοφαν-
 τεῖν ὡς κυρίως εἰρηκότα· οὐ γὰρ ἐφαρμόσει ὁ λεχθεὶς ὄρος,
 οἷον ἐπὶ τῆς σωφροσύνης· πᾶσα γὰρ συμφωνία ἐν φθόγ-
 γοις. ἔτι εἰ γένος ἢ συμφωνία τῆς σωφροσύνης, ἐν δύο γέ-
 15 νεσιν ἔσται ταῦτόν οὐ περιέχουσιν ἄλληλα· οὔτε γὰρ ἡ
 συμφωνία τὴν ἀρετὴν οὔθ' ἡ ἀρετὴ τὴν συμφωνίαν πε-
 ριέχει.

ἔτι εἰ μὴ κειμένοις ὀνόμασι χρῆται, οἷον Πλάτων
 ὀφρυόσκιον τὸν ὀφθαλμόν, ἢ τὸ φαλάγγιον σηψιδακές, ἢ
 20 τὸν μυελὸν ὄστεογενές· πῦν γὰρ ἀσαφές τὸ μὴ εἰωθός,
 ἔνια δ' οὔτε καθ' ὁμωνυμίαν οὔτε κατὰ μεταφορὰν
 οὔτε κυρίως εἴρηται, οἷον ὁ νόμος μέτρον ἢ εἰκὼν τῶν φύσει
 δικάων. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα χεῖρω τῆς μεταφορᾶς· ἡ μὲν
 γὰρ μεταφορὰ ποιεῖ πῶς γνώριμον τὸ σημαϊνόμενον διὰ
 25 τὴν ὁμοιότητα· πάντες γὰρ οἱ μεταφέροντες κατὰ τινὰ ὁμοι-
 οτήτητα μεταφέρουσιν· τὸ δὲ τοιοῦτον οὐ ποιεῖ γνώριμον·
 οὔτε γὰρ ἡ ὁμοιότης ὑπάρχει, καθ' ἣν μέτρον ἢ εἰκὼν
 ὁ νόμος ἔστιν, οὔτε κυρίως εἰώθε λέγεσθαι. ὥστε εἰ μὲν
 κυρίως μέτρον ἢ εἰκὼν τὸν νόμον φησὶν εἶναι, ψεύδεται·
 30 εἰκὼν γὰρ ἔστιν οὗ ἢ γένεσις διὰ μιμήσεως, τοῦτο δ' οὐχ
 ὑπάρχει τῷ νόμῳ· εἰ δὲ μὴ κυρίως, δῆλον ὅτι ἀσαφῶς
 εἴρηκε καὶ χεῖρον ὁποιοουῖν τῶν κατὰ μεταφορὰν λεγο-
 μένων.

ἔτι εἰ μὴ δῆλος ὁ τοῦ ἐναντίου λόγος ἐκ τοῦ λεχθέντος·

οὐ γὰρ καλῶς ἀποδεδομένοι καὶ τοὺς ἐναντίους προσση- 2
μαίνουσιν. ἢ εἰ καθ' αὐτὸν λεχθεὶς μὴ φανερός εἴη τίνος
ἐστὶν ὄρισμός, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν τὰ τῶν ἀρχαίων γραφῶν,
εἴ μὴ τις ἐπιγράψαι, οὐκ ἐγνωρίζετο τί ἐστὶν ἕκαστον.

εἰ μὲν οὖν μὴ σαφῶς, ἐκ τῶν τοιοῦτων ἐστὶν ἐπισκε- 3
πτέον. εἰ δ' ἐπὶ πλείον εἴρηκε τὸν ὄρον, πρῶτον μὲν σκο-
πεῖν εἴ τι κέχρηται ὃ πῶσιν ὑπάρχει, ἢ ὅλως τοῖς οὖσιν
ἢ τοῖς ὑπὸ ταῦτο γένος τῷ ὀριζομένῳ· ἐπὶ πλείον γὰρ εἰρη-
σθαι ἀναγκαῖον τοῦτο. δεῖ γὰρ τὸ μὲν γένος ἀπὸ τῶν ἄλ-
λων χωρίζειν, τὴν δὲ διαφορὰν ἀπὸ τίνος τῶν ἐν τῷ αὐτῷ 10
γένει. τὸ μὲν οὖν πῶσιν ὑπάρχον ἀπλῶς ἀπ' οὐδενὸς χω-
ρίζει, τὸ δὲ τοῖς ὑπὸ ταῦτο γένος πῶσιν ὑπάρχον οὐ χω-
ρίζει ἀπὸ τῶν ἐν ταῦτῳ γένει, ὥστε μῦταιον τὸ τοιοῦτον
προσκαίμενον.

ἢ εἰ ἐστὶ μὲν ἴδιον τὸ προσκαίμενον, ἀφαιρεθέντος δὲ 15
τούτου καὶ ὁ λοιπὸς λόγος ἴδιός ἐστι καὶ δηλοῖ τὴν οὐσίαν.
οἷον ἐν τῷ τοῦ ἀνθρώπου λόγῳ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν προστε-
θέν περιέργον· καὶ γὰρ ἀφαιρεθέντος τούτου ὁ λοιπὸς λό-
γος ἴδιος καὶ δηλοῖ τὴν οὐσίαν. ἀπλῶς δ' εἰπεῖν, ἕπαν
περιέργον οὐ ἀφαιρεθέντος τὸ λοιπὸν δῆλον ποιῶ τὸ ὀριζύ- 20
μενον. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὄρος, εἰ ἀριθμὸς αὐτὸς
αὐτὸν κινῶν ἐστίν· καὶ γὰρ τὸ αὐτὸ αὐτὸ κινῶν ψυχῆ,
καθ' ἑαυτὸν Πλάτων ὠρισταί. ἢ ἴδιον μὲν ἐστὶ τὸ εἰρημένον,
οὐ δηλοῖ δὲ τὴν οὐσίαν ἀφαιρεθέντος τοῦ ἀριθμοῦ. ποτέρως
μὲν οὖν ἔχει, χαλεπὸν διασαφῆσαι· χρηστέον δ' ἐπὶ πάντων 25
τῶν τοιοῦτων πρὸς τὸ συμφέρον. οἷον ὅτι ὁ τοῦ φλέγματος
ὄρος ὑγρὸν πρῶτον ἀπὸ τροφῆς ἄπειτον. ἐν γὰρ τὸ πρῶ-
τον, οὐ πολλὰ, ὥστε περιέργον τὸ ἄπειτον προσκαίμενον·
καὶ γὰρ τούτου ἀφαιρεθέντος ὁ λοιπὸς ἐστὶ ἴδιος λόγος·
οὐ γὰρ ἐνδέχεται ἀπὸ τῆς τροφῆς καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο τι 30
πρῶτον εἶναι. ἢ οἶχ ἀπλῶς πρῶτον ἀπὸ τροφῆς τὸ φλέγμα,
ἀλλὰ τῶν ἀπέπτων πρῶτον, ὥστε προσθετέον τὸ ἄπειτον·
ἐκείνως μὲν γὰρ ὀρηθέντος οὐκ ἀληθῆς ὁ λόγος, εἴπερ μὴ
πάντων πρῶτόν ἐστιν.

3 ἔτι εἴ τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ μὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς
 ὑπὸ ταῦτ' εἶδος· ὁ γὰρ τοιοῦτος χεῖρον ὄρισται τῶν χρω-
 μένων ὃ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς οὖσιν. ἐκείνως μὲν γὰρ ἂν ὁ
 λοιπὸς ἴδιος ἢ λόγος, καὶ ὁ πᾶς ἴδιος ἔσται· ἀπλῶς γὰρ
 5 πρὸς τὸ ἴδιον ὄτουοῦν προστεθέντος ἀληθοῦς ὅλος ἴδιος
 γίνεται. εἰ δέ τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ μὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς
 ὑπὸ ταῦτ' εἶδος, ἀδύνατον ὅλον τὸν λόγον ἴδιον εἶναι· οὐ
 γὰρ ἀντικατηγορηθήσεται τοῦ πράγματος. οἷον τὸ ζῶον
 πεζὸν δίπουν τετράπην· ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος οὐκ ἀν-
 10 τικατηγορεῖται τοῦ πράγματος διὰ τὸ μὴ πᾶσιν ὑπάρχειν
 τοῖς ὑπὸ ταῦτ' εἶδος τὸ τετράπην.

πάλιν εἰ ταῦτ' ὀνόματις εἴρηκεν, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν
 ὄρεξιν ἠδέος εἰπών· πᾶσα γὰρ ἐπιθυμία ἠδέος ἐστίν, ὥστε
 καὶ τὸ ταῦτ' ἐπιθυμία ἠδέος ἔσται. γίνεται οὖν ὄρος
 15 τῆς ἐπιθυμίας ὄρεξις ἠδέος ἠδέος· οὐδὲν γὰρ διαφέρει
 ἐπιθυμίαν εἰπεῖν ἢ ὄρεξιν ἠδέος, ὥσθ' ἑκάτερον αὐτῶν
 ἠδέος ἔσται. ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν ἄτιπον· καὶ γὰρ ὁ ἄν-
 θρωπος δίπουν ἐστίν, ὥστε καὶ τὸ ταῦτ' ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
 δίπουν ἔσται. ἔστι δὲ ταῦτ' ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ζῶον πεζὸν δίπουν,
 20 ὥστε ζῶον πεζὸν δίπουν δίπουν ἐστίν. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἄτι-
 πόν τι συμβαίνει· οὐ γὰρ κατὰ ζῶον πεζοῦ τὸ δίπουν κατη-
 γορεῖται (οὕτω μὲν γὰρ ἂν δις περὶ τοῦ αὐτοῦ τὸ δίπουν ἂν
 κατηγοροῖτο), ἀλλὰ περὶ ζῶον πεζοῦ δίποδος τὸ δίπουν λέγε-
 ται, ὥστε ἅπαξ μόνον τὸ δίπουν κατηγορεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ
 25 ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας· οὐ γὰρ κατὰ τῆς ὄρεξεως τὸ ἠδέος εἶναι
 κατηγορεῖται, ἀλλὰ κατὰ τοῦ σύμπαντος, ὥστε ἅπαξ καὶ
 ἐνταῦθα ἡ κατηγορία γίνεται. οὐκ ἔστι δὲ τὸ δις φθέγγασ-
 θαι ταῦτ' ὄνομα τῶν ἀτόπων, ἀλλὰ τὸ πλεονάκις περὶ
 τινος τὸ αὐτὸ κατηγορεῖσθαι, οἷον ὡς Ξενοκράτης τὴν φρό-
 30 νησιν ὀριστικὴν καὶ θεωρητικὴν τῶν ὄντων φησὶν εἶναι.
 ἢ γὰρ ὀριστικὴ θεωρητικὴ τίς ἐστίν, ὥστε δις τὸ αὐτὸ
 λέγει προσθεῖς πάλιν καὶ θεωρητικὴν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι
 τὴν κατάψυξιν στέρησιν τοῦ κατὰ φύσιν θερμοῦ φασὶν
 εἶναι· πᾶσα γὰρ στέρησις ἐστὶ τοῦ κατὰ φύσιν ὑπάρχοντος,

ὥστε περιέρχον τὸ προσθεῖναι τοῦ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἵκανὸν 3
ἦν εἰπεῖν στέρησιν θερμοῦ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ στέρησις γνώ-
ριμον ποιῆ ὅτι τοῦ κατὰ φύσιν λέγεται.

πάντι εἰ τοῦ καθόλου εἰρημένου προσθεῖται καὶ ἐπὶ
μέρους, οἷον εἰ τὴν ἐπιείκειαν ἐλάττωσιν τῶν συμφερόντων 5
καὶ δικαίων· τὸ γὰρ δίκαιον συμφέρον τι, ὥστε περιέχεται
ἐν τῷ συμφέροντι. περιττὸν οὖν τὸ δίκαιον, ὥστε καθόλου
εἴπας ἐπὶ μέρος προσέθηκεν. καὶ εἰ τὴν ἱατρικὴν ἐπιστή-
μην τῶν ὑγιεινῶν ζώων καὶ ἀνθρώπων, ἢ τὸν νόμον εἰκόνα
τῶν φύσει καλῶν καὶ δικαίων· τὸ γὰρ δίκαιον καλόν τι, 10
ὥστε πλεονάκις τὸ αὐτὸ λέγει.

πότερον μὲν οὖν καλῶς ἢ οὐ καλῶς, διὰ τούτων καὶ 4
τῶν τοιοῦτων ἐπισκεπτέον· πότερον δ' εἴρηκε καὶ ὠρισται
τὸ τί ἦν εἶναι ἢ οὐχί, ἐκ τῶνδε.

πρῶτον μὲν εἰ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων πε- 15
ποίηται τὸν ὄρισμόν. ἐπεὶ γὰρ ὁ ὅρος ἀποδίδοται τοῦ
γνωρίσαι χάριν τὸ λεχθέν, γνωρίζομεν δ' οὐκ ἐκ τῶν
τυχόντων ἀλλ' ἐκ τῶν προτέρων καὶ γνωριμωτέρων, καθά-
περ ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν (οὕτω γὰρ πᾶσα διδασκαλία καὶ
μάθησις ἔχει), φανερόν ὅτι ὁ μὴ διὰ τοιοῦτων ὀριζόμενος 20
οὐχ ὠρισται. εἰ δὲ μή, πλείους ἔσονται τοῦ αὐτοῦ ὀρισμοί.
δῆλον γὰρ ὅτι καὶ ὁ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων
βέλτιον ὠρισται, ὥστε ἀμφοτέροι ἀν εἴησαν ὅροι τοῦ αὐ-
τοῦ. τὸ δὲ τοιοῦτον οὐ δοκεῖ· ἐκάστη γὰρ τῶν ὄντων ἔν
ἔστι τὸ εἶναι ὑπερ ἔστιν· ὥστ' εἰ πλείους ἔσονται τοῦ 25
αὐτοῦ ὀρισμοί, ταῦτ' ἔστι τῷ ὀριζομένῳ τὸ εἶναι ὑπερ
καθ' ἑκάτερον τῶν ὀρισμῶν δηλοῦται. ταῦτα δ' οὐ
ταυτὰ ἔστιν, ἐπειδὴ οἱ ὀρισμοὶ ἕτεροι. δῆλον οὖν ὅτι
οὐχ ὠρισται ὁ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων ὀρι-
σάμενος. 30

τὸ μὲν οὖν μὴ διὰ γνωριμωτέρων εἰρησθαι τὸν ὅρον
διχῶς ἔστιν ἐκλαβεῖν· ἢ γὰρ εἰ ἀπλῶς ἔξ ἀγνωστοτέρων
ἢ εἰ ἡμῖν ἀγνωστοτέρων· ἐνδέχεται γὰρ ἀμφοτέρως. ἀπλῶς
μὲν οὖν γνωριμώτερον τὸ πρότερον τοῦ ὑστερόν, οἷον

4 στιγμή γραμμῆς καὶ γραμμὴ ἐπιπέδου καὶ ἐπίπεδον στε-
 ρεοῦ, καθάπερ καὶ μονὰς ἀριθμοῦ· πρότερον γὰρ καὶ
 ἀρχὴ παντὸς ἀριθμοῦ, ὁμοίως δὲ καὶ στοιχεῖον συλλαβῆς.
 ἡμῖν δ' ἀνάπαυλιν ἐνίοτε συμβαίνει· μάλιστα γὰρ τὸ στε-
 5 ρεὸν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πίπτει, τὸ δ' ἐπίπεδον μᾶλλον
 τῆς γραμμῆς, γραμμὴ δὲ σημεῖον μᾶλλον. οἱ πολλοὶ γὰρ
 τὰ τοιαῦτα προγνωρίζουσιν· τὰ μὲν γὰρ τῆς τυχούσης
 τὰ δ' ἀκριβοῦς καὶ περιττῆς διανοίας καταμαθεῖν ἐστίν.
 ἀπλῶς μὲν οὖν βέλτιον τὸ διὰ τῶν πρότερον τὰ ὕστερα
 10 πειρᾶσθαι γνωρίζειν· ἐπιστημονικώτερον γὰρ τὸ τοιοῦτόν
 ἐστίν. οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀδυνατοῦντας γνωρίζειν διὰ
 τῶν τοιούτων ἀναγκαῖον ἴσως διὰ τῶν ἐκείνοις γνωρίμων
 ποιῆσθαι τὸν λόγον. εἰσι δὲ τῶν τοιούτων ὀρισμῶν ὁ τε
 τῆς στιγμῆς καὶ ὁ τῆς γραμμῆς καὶ ὁ τοῦ ἐπιπέδου· πάν-
 15 τες γὰρ διὰ τῶν ὑστέρων τὰ πρότερα δηλοῦσιν· τὸ μὲν
 γὰρ γραμμῆς, τὸ δ' ἐπίπεδου, τὸ δὲ στερεοῦ φασὶ πέρας
 εἶναι. οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὅτι τοὺς οὕτως ὀριζομένους
 οὐκ ἐνδέχεται τὸ τί ἦν εἶναι τῶ ὀριζομένῳ δηλοῦν, ἐὰν
 μὴ τυγχάνῃ ταῦτόν ἡμῖν τε γνωριμώτερον καὶ ἀπλῶς
 20 γνωριμώτερον, εἴπερ δεῖ μὲν διὰ τοῦ γένους καὶ τῶν δια-
 φορῶν ὀρίζεσθαι τὸν καλῶς ὀριζόμενον, ταῦτα δὲ τῶν
 ἀπλῶς γνωριμωτέρων καὶ προτέρων τοῦ εἶδους ἐστίν. συ-
 ναναιρεῖ γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ τὸ εἶδος, ὥστε πρό-
 τερα ταῦτα τοῦ εἶδους. ἔστι δὲ καὶ γνωριμώτερα· τοῦ
 25 μὲν γὰρ εἶδους γνωριζομένου ἀνάγκη καὶ τὸ γένος καὶ τὴν
 διαφορὰν γνωρίζεσθαι (ὁ γὰρ ἄνθρωπον γνωρίζων καὶ
 ζῶον καὶ πεζὸν γνωρίζει), τοῦ δὲ γένους ἢ τῆς διαφορᾶς
 γνωριζομένης οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ εἶδος γνωρίζεσθαι, ὥστε
 ἀγνωστότερον τὸ εἶδος. ἔτι τοῖς κατ' ἀλήθειαν τοὺς τοι-
 30 οῦτους ὀρισμοὺς φάσκουσιν εἶναι, τοὺς ἐκ τῶν ἐκάστῳ
 γνωρίμων, πολλοὺς τοῦ αὐτοῦ συμβῆσεται λέγειν ὀρισμοὺς
 εἶναι· ἕτερον γὰρ ἑτέροις καὶ οὐ ταῦτα πᾶσι τυγχάνει
 γνωριμώτερα ὄντα, ὥστε πρὸς ἕκαστον ἕτερος ἂν εἴη
 ὀρισμὸς ἀποδοτέος, εἴπερ ἐκ τῶν ἐκάστοις γνωριμωτέρων

τὸν ὀρισμὸν ποιῆσθαι χρή. ἔτι τοῖς αὐτοῖς ἄλλοι ἄλλα 4
 μᾶλλον γνώριμα, ἔξ ἀρχῆς μὲν τὰ αἰσθητὰ, ἀκριβεσιέ-
 ροις δὲ γινομένοις ἀνάπαλι, ὥστ' οὐδὲ πρὸς τὸν αὐτὸν
 αἰεὶ ὁ αὐτὸς ὀρισμὸς ἀποδοτέος τοῖς διὰ τῶν ἐκάστοις
 γνωριμωτέρων τὸν ὀρισμὸν φάσκουσιν ἀποδοτέον εἶναι. 5
 δῆλον οὖν ὅτι οὐχ ὀριστέον διὰ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ διὰ
 τῶν ἀπλῶς γνωριμωτέρων· μόνως γὰρ ἂν οὕτως εἰς καὶ
 ὁ αὐτὸς ὀρισμὸς αἰεὶ γίνοιτο. ἴσως δὲ καὶ τὸ ἀπλῶς γνώ-
 ριμον οὐ τὸ πᾶσι γνώριμόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ τοῖς ἐν δια-
 κειμένοις τὴν διάνοιαν, καθάπερ καὶ τὸ ἀπλῶς ὑγιεινὸν 10
 τὸ τοῖς ἐν ἔχουσι τὸ σῶμα. δεῖ μὲν οὖν ἕκαστα τῶν τοι-
 ούτων ἔξακριβοῦν, χρῆσθαι δὲ διαλεγομένους πρὸς τὸ
 συμφέρον. μάλιστα δ' ὁμολογουμένως ἀναιριῖν ἐνδέχεται
 τὸν ὀρισμὸν, ἔαν μὴτ' ἐκ τῶν ἀπλῶς γνωριμωτέρων μὴτ'
 ἐκ τῶν ἡμῖν τυγχάνῃ τὸν λόγον πεποιημένος. 15

εἰς μὲν οὖν τρόπος τοῦ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἐστὶ τὸ
 διὰ τῶν ὑστέρων τὰ πρότερα δηλοῦν, καθάπερ πρότερον
 εἶπαμεν· ἄλλος, εἰ τοῦ ἐν ἡρεμίᾳ καὶ τοῦ ὀρισμένου διὰ
 τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ ἐν κινήσει ἀποδέδοται ὁ λόγος·
 πρότερον γὰρ τὸ μένον καὶ τὸ ὀρισμένον τοῦ ἀορίστου καὶ 20
 ἐν κινήσει ὄντος.

τοῦ δὲ μὴ ἐκ προτέρων τρεῖς εἰσὶ τρόποι, πρῶτος μὲν
 εἰ διὰ τοῦ ἀντικειμένου τὸ ἀντικείμενον ὠριεται, οἷον διὰ
 τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν· ἅμα γὰρ τῇ φύσει τὰ ἀντικείμενα.
 ἐνίοις δὲ καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἀμφοτέρων δοκεῖ εἶναι, 25
 ὥστ' οὐδὲ γνωριμώτερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. δεῖ δὲ μὴ
 λανθάνειν ὅτι ἔνια ἴσως οὐκ ἔστιν ὀρίσασθαι ἄλλως, οἷον
 τὸ διπλάσιον ἄνευ τοῦ ἡμίσεος, καὶ ὅσα καθ' αὐτὰ πρὸς
 τι λέγεται· πᾶσι γὰρ τοῖς τοιούτοις ταυτὸν τὸ εἶναι τῷ
 πρὸς τί πως ἔχειν, ὥστ' ἀδύνατον ἄνευ θατέρον θάτερον 30
 γνωρίζειν, διόπερ ἀναγκαῖον ἐν τῷ τοῦ ἑτέρου λόγῳ συμ-
 περιεληφθαι καὶ θάτερον. γνωρίζειν μὲν οὖν δεῖ τὰ τοι-
 αῦτα πάντα, χρῆσθαι δ' αὐτοῖς ὡς ἂν δοκῇ συμφέρειν.
 ἄλλος, εἰ αὐτῷ κέχρηται τῷ ὀριζομένῳ. λανθάνει δ',

4 ὅταν μὴ αὐτῷ τῷ τοῦ ὀριζομένου ὀνόματι χρήσῃται, οἷον εἰ τὸν ἥλιον ἄστρον ἡμεροφανὲς ὠρίσαιο· ὁ γὰρ ἡμέρα χρώμενος ἥλιῳ χρήται. δεῖ δ' ὅπως φωραθῆ τὰ τοιαῦτα μεταλαμβάνειν ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τὸν λόγον, οἷον ὅτι

5 ἡμέρα ἡλίου φορὰ ὑπὲρ γῆς ἐστίν· δῆλον γὰρ ὅτι ὁ τὴν φορὰν ἡλίου ὑπὲρ γῆς εἰρηκῶς τὸν ἥλιον εἶρηκεν, ὥστε κέχρηται τῷ ἥλιῳ ὁ τῆ ἡμέρα χρησάμενος.

πάλιν εἰ τῷ ἀντιδιηρημένῳ τὸ ἀντιδιηρημένον ὠρισται, οἷον περιττὸν τὸ μονάδι μείζον ἀρτίον, ἅμα γὰρ τῆ φύσει

10 τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένα, τὸ δὲ περιττὸν καὶ ἄρτιον ἀντιδιήρηται· ἅμφω γὰρ ἀριθμοῦ διαφορία.

ὁμοίως δὲ καὶ εἰ διὰ τῶν ὑποκάτω τὸ ἐπάνω ὠρισται, οἷον ἄρτιον ἀριθμὸν τὸν δίχα διαιρούμενον ἢ τὸ ἀγαθὸν ἔξιιν ἀρετῆς· τὸ τε γὰρ δίχα ἀπὸ τῶν δύο εἴληπται, ἀρ-

15 τίων ὄντων, καὶ ἡ ἀρετὴ ἀγαθόν τι ἐστίν, ὥσθ' ἐποκάτω ταῦτα ἐκείων ἐστίν. ἔτι δ' ἀνάγκη τὸν τῷ ὑποκάτω χρώμενον καὶ αὐτῷ χρῆσθαι. ὁ τε γὰρ τῆ ἀρετῆ χρώμενος χρήται τῷ ἀγαθῷ, ἐπειδὴ ἀγαθόν τι ἡ ἀρετὴ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῷ δίχα χρώμενος τῷ ἀρτίῳ χρήται, ἐπειδὴ

20 εἰς δύο διηρῆσθαι σημαίνει τὸ δίχα, τὰ δὲ δύο ἄρτιά ἐστίν.

5 καθόλου μὲν οὖν εἰπεῖν εἰς ἐστὶ τόπος τὸ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων ποιήσασθαι τὸν λόγον, μέρη δ' αὐτοῦ τὰ εἰρημένα. δεύτερος, εἰ ἐν γένει τοῦ πράγμα-

25 τος ὄντος μὴ κεῖται ἐν γένει. ἐν ἅπασιν δὲ τὸ τοιοῦτον ἀμάρτημά ἐστίν, ἐν οἷς οὐ πρόκειται τοῦ λόγου τὸ τί ἐστίν, οἷον ὁ τοῦ σώματος ὀρισμός, τὸ ἔχον τρεῖς διωστάσεις, ἢ εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ὀρίσαιο τὸ ἐπιστάμενον ἀριθμεῖν. οὐ γὰρ εἶρηται τί ὄν τρεῖς ἔχει διωστάσεις ἢ

30 τί ὄν ἐπίσταται ἀριθμεῖν· τὸ δὲ γένος βούλεται τὸ τί ἐστὶ σημαίνειν, καὶ πρῶτον ὑποτίθεται τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ λεγομένων.

ἔτι εἰ πρὸς πλείω λεγομένου τοῦ ὀριζομένου μὴ πρὸς πάντα ἀποδέδωκεν, οἷον εἰ τὴν γραμματικὴν ἐπιστήμην

τοῦ γράφαι τὸ ὑπαγορευθέν· προσδεῖται γὰρ ὅτι καὶ τοῦ 5
ἀναγνώναι· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τοῦ γράφαι ἢ τοῦ ἀνα-
γνώναι ἀποδοὺς ὄρισται, ὥστ' οὐδέτερος, ἀλλ' ὁ ἄμφω
ταῦτ' εἰπὼν, ἐπειδὴ πλείους οὐκ ἐνδέχεται ταυτοῦ ὀρισ-
μοὺς εἶναι. ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν κατ' ἀλήθειαν ἔχει καθάπερ 5
εἴρηται, ἐπ' ἐνίων δ' οὐ, οἷον ἐφ' ὅσων μὴ καθ' αὐτὸ
πρὸς ἄμφω λέγεται, καθάπερ ἰατρικῇ τοῦ νόσον καὶ ὑγι-
ειαν ποιῆσαι· τοῦ μὲν γὰρ καθ' αὐτὴν λέγεται, τοῦ δὲ
κατὰ συμβεβηκός· ἀπλῶς γὰρ ἀλλότριον τῆς ἰατρικῆς τὸ
νόσον ποιεῖν. ὥστ' οὐδὲν μᾶλλον ὄρισται ὁ πρὸς ἄμφω 10
ἀποδοὺς τοῦ πρὸς θάτερον, ἀλλ' ἴσως καὶ χεῖρον, ἐπειδὴ
καὶ τῶν λοιπῶν ὁστισοῦν δυνατός ἐστι νόσον ποιῆσαι.

ἔτι εἰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιον ἀλλὰ πρὸς τὸ χεῖρον
ἀποδέδωκε, πλείονων ὄντων πρὸς ἃ λέγεται τὸ ὀριζό-
μενον· πᾶσα γὰρ ἐπιστήμη καὶ δύναμις τοῦ βελτίστου 15
δοκεῖ εἶναι.

πάλιν εἰ μὴ κείται ἐν τῷ οἰκείῳ γένει τὸ λεχθέν,
σκοπεῖν ἐκ τῶν περὶ τὰ γένη στοιχείων, καθάπερ πρῶτον
εἴρηται.

ἔτι εἰ ὑπερβαίνειν λέγει τὰ γένη, οἷον ὁ τὴν δικαιο- 20
σύνην ἕξιν ἰσότητος ποιητικὴν ἢ διανεμητικὴν τοῦ ἴσου.
ὑπερβαίνει γὰρ οὕτως ὀριζόμενος τὴν ἀρετὴν. ἀπολιπὼν
οὖν τὸ τῆς δικαιοσύνης γένος οὐ λέγει τὸ τί ἦν εἶναι·
ἢ γὰρ οὐσία ἐκάστῳ μετὰ τοῦ γένους. ἔστι δὲ τοῦτο
ταυτὸν τῷ μὴ εἰς τὸ ἐγγυτάτω γένος θεῖναι· ὁ γὰρ εἰς 25
τὸ ἐγγυτάτω θεῖς πάντα τὰ ἐπάνω εἴρηκεν, ἐπειδὴ πάντα
τὰ ἐπάνω γένη τῶν ὑποκάτω κατηγορεῖται. ὥστ' ἢ εἰς τὸ
ἐγγυτάτω γένος θετέον, ἢ πάσας τὰς διαφορὰς τῶν ἐπάνω
γένει προσαπτεόν, δι' ὧν ὀρίζεται τὸ ἐγγυτάτω γένος.
οὕτω γὰρ οὐδὲν ἂν εἴη παραλειοπιώς, ἀλλ' ἀντ' ὀνόματος 30
λόγῳ εἴρηκώς ἂν εἴη τὸ ὑποκάτω γένος. ὁ δ' αὐτὸ μόνον
τὸ ἐπάνω γένος εἶπας οὐ λέγει καὶ τὸ ὑποκάτω γένος·
ὁ γὰρ φυτὸν εἶπας οὐ λέγει δένδρον.

πάλιν ἐπὶ τῶν διαφορῶν ὁμοίως σκεπτέον εἰ καὶ τὰς 6-

6 διαφορὰς εἶπε τὰς τοῦ γένους. εἰ γὰρ μὴ ταῖς τοῦ πράγ-
 ματος ἰδίαις ὠρισται διαφοραῖς, ἢ καὶ παντελῶς τοιοῦτον
 εἶρηκεν ὃ μηδενὸς ἐνδέχεται διαφορὰν εἶναι, οἷον τὸ ζῶον
 ἢ τὴν οὐσίαν, δῆλον ὅτι οὐχ ὠρισται· οὐδενὸς γὰρ δια-
 5 φοραὶ τὰ εἰρημένα. ὄραν δὲ καὶ εἰ ἔστιν ἀντιδιηρημένον
 τι τῆ εἰρημένη διαφορᾷ. εἰ γὰρ μὴ ἔστι, δῆλον ὅτι οὐκ
 ἂν εἴη ἡ εἰρημένη τοῦ γένους διαφορὰ· πᾶν γὰρ γένος
 ταῖς ἀντιδιηρημέναις διαφοραῖς διαιρεῖται, καθάπερ τὸ
 ζῶον τῷ πεζῷ καὶ τῷ πτηνῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ καὶ τῷ δί-
 10 ποδι. ἢ εἰ ἔστι μὲν ἡ ἀντιδιηρημένη διαφορὰ, μὴ ἀλη-
 θεύεται δὲ κατὰ τοῦ γένους. δῆλον γὰρ ὅτι οὐδετέρᾳ ἂν
 εἴη τοῦ γένους διαφορὰ· πᾶσαι γὰρ αἱ ἀντιδιηρημέναι
 διαφοραὶ ἀληθεύονται κατὰ τοῦ οἰκείου γένους. ὁμοίως
 δὲ καὶ εἰ ἀληθεύεται μὲν, μὴ ποιεῖ δὲ προστιθεμένη τῷ
 15 γένει εἶδος. δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἂν εἴη αὕτη εἰδοποιὸς
 διαφορὰ τοῦ γένους· πᾶσα γὰρ εἰδοποιὸς διαφορὰ μετὰ
 τοῦ γένους εἶδος ποιεῖ. εἰ δ' αὕτη μὴ ἔστι διαφορὰ, οὐδ'
 ἡ λεχθεῖσα, ἐπεὶ ταύτη ἀντιδιήρηται.

ἔτι ἐὰν ἀποφάσει διαιρῆ τὸ γένος, καθάπερ οἱ τὴν γραμ-
 20 μὴν ὀριζόμενοι μῆκος ἀπλατῆς εἶναι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο σημαί-
 νει ἢ ὅτι οὐκ ἔχει πλάτος. συμβήσεται οὖν τὸ γένος μετέχειν
 τοῦ εἶδους· πᾶν γὰρ μῆκος ἢ ἀπλατῆς ἢ πλάτους ἔχον ἔστιν,
 ἐπεὶ κατὰ παντὸς ἢ ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις ἀληθεύε-
 ται, ὥστε καὶ τὸ γένος τῆς γραμμῆς μῆκος ὂν ἢ ἀπλατῆς
 25 ἢ πλάτους ἔχον ἔσται. μῆκος δ' ἀπλατῆς εἶδους ἔστι λό-
 γος, ὁμοίως δὲ καὶ μῆκος πλάτους ἔχον· τὸ γὰρ ἀπλατῆς
 καὶ πλάτους ἔχον διαφοραὶ εἰσιν, ἐκ δὲ τῆς διαφορᾶς καὶ
 τοῦ γένους ὁ τοῦ εἶδους ἔστι λόγος, ὥστε τὸ γένος ἐπιδέ-
 χουτ' ἂν τὸν τοῦ εἶδους λόγον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τῆς
 30 διαφορᾶς, ἐπειδὴ ἡ ἑτέρα τῶν εἰρημένων διαφορῶν ἔξ
 ἀνάγκης κατηγορεῖται τοῦ γένους. ἔστι δ' ὁ εἰρημένος
 τόπος χρήσιμος πρὸς τοὺς τιθεμένους ἰδέας εἶναι. εἰ γὰρ
 ἔστιν αὐτὸ μῆκος, πῶς κατηγορηθήσεται κατὰ τοῦ γένους
 ὅτι πλάτους ἔχον ἔστιν ἢ ἀπλατῆς ἔστιν; δεῖ γὰρ κατὰ

παντὸς μήκους τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθεύεσθαι, εἴπερ κατὰ 6
 τοῦ γένους ἀληθεύεσθαι μέλλει. τοῦτο δ' οὐ συμβαίνει·
 ἔστι γὰρ ἀπλατῆ καὶ πλάτος ἔχοντα μήκη. ὥστε πρὸς
 ἐκείνους μόνους χρήσιμος ὁ τόπος, οἱ τὸ γένος ἐν ἀριθμῶ
 φασὶν εἶναι. τοῦτο δὲ ποιῶσιν οἱ τὰς ἰδέας τιθέμενοι· 5
 αὐτὸ γὰρ μήκος καὶ αὐτὸ ζῶον γένος φασὶν εἶναι.

ἴσως δ' ἐπ' ἐνίων ἀναγκαῖον καὶ ἀποφάσει χρῆσθαι
 τὸν ὀριζόμενον, οἷον ἐπὶ τῶν στερησεων· τυφλὸν γὰρ ἔστι
 τὸ μὴ ἔχον ὕψιν, ὅτε πέφυκεν ἔχειν. διαφέρει δ' οὐδὲν
 ἀποφάσει διελεῖν τὸ γένος, ἢ τοιαύτη καταφάσει ἧ ἀπό- 10
 φασιν ἀναγκαῖον ἀντιδιακριεῖσθαι, οἷον εἰ μήκος πλάτος
 ἔχον ὄρισται· τῷ γὰρ πλάτος ἔχοντι τὸ μὴ ἔχον πλάτος
 ἀντιδιήρηται, ἄλλο δ' οὐδὲν, ὥστε ἀποφάσει πάλιν διαι-
 ρεῖται τὸ γένος.

πάλιν εἰ τὸ εἶδος ὡς διαφορὰν ἀπέδωκε, καθάπερ οἱ 15
 τὸν προπηλακισμὸν ὕβριν μετὰ χλευασίας ὀριζόμενοι· ἢ
 γὰρ χλευασία ὕβρις τις, ὥστ' οὐ διαφορὰ ἀλλ' εἶδος ἢ
 χλευασία.

ἔτι εἰ τὸ γένος ὡς διαφορὰν εἴρηκεν, οἷον τὴν ἀρετὴν
 ἔξιν ἀγαθὴν ἢ σπουδαίαν· γένος γὰρ τὰγαθὸν τῆς ἀρετῆς 20
 ἔστιν. ἢ οὐ γένος τὰγαθόν, ἀλλὰ διαφορὰ, εἴπερ ἀληθές
 ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ταῦτόν ἐν δύο γένεσιν εἶναι μὴ περι-
 ἔχουσιν ἄλληλα. οὔτε γὰρ τὰγαθὸν τὴν ἔξιν περιέχει
 οὐθ' ἢ ἔξιν τὰγαθόν· οὐ γὰρ πᾶσα ἔξιν ἀγαθόν, οὐδὲ
 πᾶν ἀγαθὸν ἔξιν, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη γένη ἀμφοτέρω. εἰ οὖν 25
 ἢ ἔξιν τῆς ἀρετῆς γένος, δῆλον ὅτι τὰγαθὸν οὐ γένος,
 ἀλλὰ μᾶλλον διαφορὰ. ἔτι ἢ μὲν ἔξιν τί ἔστι σημαίνει ἢ
 ἀρετή, τὸ δ' ἀγαθὸν οὐ τί ἔστιν ἀλλὰ ποῖον· δοκεῖ δ' ἢ
 διαφορὰ ποῖον τι σημαίνειν.

ὀρῶν δὲ καὶ εἰ μὴ ποῖον τι ἀλλὰ τόδε σημαίνει ἢ 30
 ἀποδοθεῖσα διαφορὰ· δοκεῖ γὰρ ποῖον τι πᾶσα διαφορὰ
 δηλοῦν.

σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τῷ ὀρι-
 ζομένῳ ἢ διαφορὰ. οὐδεμίᾳ γὰρ διαφορὰ τῶν κατὰ συμ-

6 βεβηκὸς ὑπαρχόντων ἐστί, καθάπερ οὐδὲ τὸ γένος· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὴν διαφορὰν ὑπάρχειν τινὶ καὶ μὴ ὑπάρχειν.

ἔτι εἰ κατηγορεῖται τοῦ γένους ἢ διαφορὰ ἢ τὸ εἶδος
 5 ἢ τῶν κάτωθεν τι τοῦ εἶδους, οὐκ ἂν εἶη ὠρισμένος· οὐδὲν γὰρ τῶν εἰρημένων ἐνδέχεται τοῦ γένους κατηγορεῖσθαι, ἐπειδὴ τὸ γένος ἐπὶ πλεῖστον πάντων λέγεται. πάλιν εἰ κατηγορεῖται τὸ γένος τῆς διαφορᾶς· οὐ γὰρ κατὰ τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ καθ' ὧν ἡ διαφορὰ, τὸ γένος δοκεῖ κατηγορεῖσθαι, οἷον τὸ ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ βοῦς
 10 καὶ τῶν ἄλλων πεζῶν ζῴων, οὐκ αὐτῆς τῆς διαφορᾶς τῆς κατὰ τοῦ εἶδους λεγομένης. εἰ γὰρ καθ' ἑκάστης τῶν διαφορῶν τὸ ζῶον κατηγορηθῆσεται, πολλὰ ζῶα τοῦ εἶδους ἂν κατηγοροῖτο· αἱ γὰρ διαφοραὶ τοῦ εἶδους κατηγοροῦνται.
 15 ἔτι διαφοραὶ πᾶσαι ἢ εἶδη ἢ ἄτομα ἔσται, εἴπερ ζῶα· ἕκαστον γὰρ τῶν ζῴων ἢ εἶδος ἔστιν ἢ ἄτομον.

ὁμοίως δὲ σκεπτέον καὶ εἰ τὸ εἶδος ἢ τῶν ὑποκάτω τι τοῦ εἶδους τῆς διαφορᾶς κατηγορεῖται· ἀδύνατον γὰρ, ἐπειδὴ ἐπὶ πλεόν ἢ διαφορὰ τῶν εἰδῶν λέγεται. ἔτι συμβήσεται τὴν διαφορὰν εἶδος εἶναι, εἴπερ κατηγορεῖται τι αὐτῆς τῶν εἰδῶν· εἰ γὰρ κατηγορεῖται ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι ἡ διαφορὰ ἀνθρωπός ἐστιν. πάλιν εἰ μὴ πρότερον ἢ διαφορὰ τοῦ εἶδους· τοῦ μὲν γὰρ γένους ὕστερον, τοῦ δ' εἶδους πρότερον τὴν διαφορὰν δεῖ εἶναι.

25 σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἕτερον γένους ἢ ῥηθεῖσα διαφορὰ μὴ περιεχομένου μηδὲ περιέχοντος. οὐ δοκεῖ γὰρ ἡ αὐτὴ διαφορὰ δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἄλληλα. εἰ δὲ μή, συμβήσεται καὶ εἶδος τὸ αὐτὸ ἐν δύο γένεσιν εἶναι μὴ περιέχουσιν ἄλληλα· ἐπιφέρει γὰρ ἑκάστη τῶν διαφορῶν τὸ οἰκτεῖον γένος, καθάπερ τὸ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν τὸ ζῶον συνεπιφέρει. ὥστε εἰ καθ' οὗ ἡ διαφορὰ, καὶ τῶν γενῶν ἑκάτερον. δῆλον οὖν ὅτι τὸ εἶδος ἐν δύο γένεσιν οὐ περιέχουσιν ἄλληλα. ἢ οὐκ ἀδύνατον τὴν αὐτὴν διαφορὰν δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἄλληλα, ἀλλὰ

προσθετέον μηδ' ἄμφω ὑπὸ ταυτῶν ὄντων. τὸ γὰρ πεζὸν 6
ζῶον καὶ τὸ πτηνὸν ζῶον γένη ἔστιν οὐ περιέχοντα ἄλληλα,
καὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἔστι τὸ δίπουν διαφορὰ. ὥστε
προσθετέον ὅτι μηδ' ὑπὸ ταυτὸ ὄντων ἄμφω· ταῦτα γὰρ
ἄμφω ὑπὸ τὸ ζῶόν ἔστιν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἀνάγκη 5
τὴν διαφορὰν πᾶν τὸ οἰκεῖον ἐπιφέρειν γένος, ἐπειδὴ ἐν-
δέχεται τὴν αὐτὴν δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἄλ-
ληλα· ἀλλὰ τὸ ἕτερον μόνον ἀνάγκη συνεπιφέρειν καὶ τὰ
ἐπάνω τούτου, καθάπερ τὸ δίπουν τὸ πτηνὸν ἢ τὸ πεζὸν
συνεπιφέρει ζῶον. 10

ὄρᾶν δὲ καὶ εἰ τὸ ἕν τινι διαφορὰν ἀποδέδωκεν οὐ-
σίας· οὐ δοκεῖ γὰρ διαφέρειν οὐσία οὐσίας τῷ ποῦ εἶναι.
διὸ καὶ τοῖς τῷ πεζῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ διαιροῦσι τὸ ζῶον
ἐπιτιμῶσιν ὡς τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἐνύδρον ποῦ σημαῖνον. ἢ
ἐπὶ μὲν τούτων οὐκ ὀρθῶς ἐπιτιμῶσιν· οὐ γὰρ ἕν τινι 15
οὐδὲ ποῦ σημαίνει τὸ ἐνύδρον, ἀλλὰ ποιόν τι· καὶ γὰρ
ἂν ἢ ἕν τῷ ξηρῷ, ὁμοίως ἐνύδρον· ὁμοίως δὲ τὸ χερσαῖον,
κἂν ἐν ὑγρῷ, χερσαῖον ἀλλ' οὐκ ἐνύδρον ἔσται. ἀλλ' ὅμως
ἐάν ποτε σημαίῃη τὸ ἕν τινι ἢ διαφορὰ, δῆλον ὅτι διη-
μαρτηκῶς ἔσται. 20

πάλιν εἰ τὸ πάθος διαφορὰν ἀποδέδωκεν. πᾶν γὰρ
πάθος μᾶλλον γινόμενον ἐξίστησι τῆς οὐσίας, ἢ δὲ δια-
φορὰ οὐ τοιοῦτον· μᾶλλον γὰρ σώζειν δοκεῖ ἢ διαφορὰ
οὗ ἔστι διαφορὰ, καὶ ἀπλῶς ἀδύνατον εἶναι ἄνευ τῆς οἰ-
κειίας διαφορᾶς ἕκαστον· πεζοῦ γὰρ μὴ ὄντος οὐκ ἔσται 25
ἄνθρωπος. ἀπλῶς δ' εἰπεῖν, καθ' ὅσα ἄλλοιοῦται τὸ
ἔχον, οὐδὲν τούτων διαφορὰ ἐκείνου· ἅπαντα γὰρ τὰ τοι-
αῦτα μᾶλλον γινόμενα ἐξίστησι τῆς οὐσίας. ὥστ' εἰ τινα
τοιαύτην διαφορὰν ἀπέδωκεν, ἡμάρτηκεν· ἀπλῶς γὰρ οὐκ
ἄλλοιοῦμεθα κατὰ τὰς διαφορὰς. 30

καὶ εἰ τινος τῶν πρὸς τι μὴ πρὸς ἄλλο τὴν διαφορὰν
ἀποδέδωκεν· τῶν γὰρ πρὸς τι καὶ αἱ διαφοραὶ πρὸς τι,
καθάπερ καὶ τῆς ἐπιστήμης· θεωρητικὴ γὰρ καὶ πρακτικὴ

6 και ποιητική λέγεται, ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς τι σημαί-
νει· θεωρητικὴ γάρ τινος καὶ ποιητικὴ τινος καὶ πρακτικὴ.

σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ πρὸς ὃ πέφυκεν ἕκαστον τῶν πρὸς
τι ἀποδίδωσιν ὃ ὀριζόμενος. ἐνίοις μὲν γὰρ πρὸς ὃ πέφυ-
5 κεν ἕκαστον τῶν πρὸς τι μόνον ἔστι χρῆσθαι, πρὸς ἄλλο
δ' οὐδέν, ἐνίοις δὲ καὶ πρὸς ἄλλο, οἷον τῆ ὄψει πρὸς τὸ
ἰδεῖν μόνον, τῆ δὲ σιλεγγίδι κὰν ἀρύσαιτό τις· ἀλλ' ὁμως
εἴ τις ὀρίσαιοτο τὴν σιλεγγίδα ὄργανον πρὸς τὸ ἀρύειν,
ἡμάρτηκεν· οὐ γὰρ πρὸς τοῦτο πέφυκεν. ὄρος δὲ τοῦ
10 πρὸς ὃ πέφυκεν, ἐφ' ὃ ἂν χρῆσαιτο ὃ φρόνιμος ἢ φρόνι-
μος, καὶ ἡ περὶ ἕκαστον οἰκεία ἐπιστήμη.

ἢ εἰ μὴ τοῦ πρώτου ἀπέδωκεν, ὅταν τυγχάνῃ πρὸς
πλείω λεγόμενον, οἷον τὴν φρόνησιν ἀρετὴν ἀνθρώπου ἢ
ψυχῆς καὶ μὴ τοῦ λογιστικοῦ· πρώτου γὰρ τοῦ λογιστι-
15 κοῦ ἀρετὴ ἢ φρόνησις· κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ ψυχὴ καὶ
ὁ ἄνθρωπος φρονεῖν λέγεται.

ἔτι εἰ μὴ δεκτικόν ἐστιν οὗ εἴρηται τὸ ὀρισμένον πά-
θος ἢ ἡ διάθεσις ἢ ὅτιοῦν ἄλλο, ἡμάρτηκεν. πᾶσα γὰρ
διάθεσις καὶ πᾶν πάθος ἐν ἐκείνῳ πέφυκε γίνεσθαι οὗ
20 ἔστι διάθεσις ἢ πάθος, καθάπερ καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐν ψυ-
χῆ διάθεσις οὕσα ψυχῆς. ἐνίοτε δὲ διαμαρτάνουσιν ἐν
τοῖς τοιούτοις, οἷον ὅσοι λέγουσιν ὅτι ἕπρος ἔστιν ἀδυνα-
μία αἰσθήσεως, καὶ ἡ ἀπορία ἰσότης ἐναντίων λογισμῶν,
καὶ ἡ ἀληθῶν διάστασις τῶν συμφύτων μερῶν μετὰ βίας·
25 οὔτε γὰρ ὁ ἕπρος ὑπάρχει τῆ αἰσθήσει, ἔδει δ', εἴπερ
ἀδυναμία αἰσθήσεώς ἐστιν. ὁμοίως δ' οὐδ' ἡ ἀπορία
ὑπάρχει τοῖς ἐναντίοις λογισμοῖς, οὐδ' ἡ ἀληθῶν τοῖς
συμφύτοις μέρεσιν· ἀλήσει γὰρ τὰ ἄψυχα, εἴπερ ἀλη-
θῶν αὐτοῖς παρέσται. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῆς ὑγιείας ὀρι-
30 σμός, εἴπερ συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν ἐστίν· ἀνάγκη
γὰρ ὑγιαίνειν τὰ θερμὰ καὶ ψυχρὰ· ἢ γὰρ ἕκαστον συμ-
μετρία ἐν ἐκείνοις ὑπάρχει ὧν ἔστι συμμετρία, ὥσθ' ἡ
ὑγίεια ὑπάρχοι ἂν αὐτοῖς. ἔτι τὸ ποιούμενον εἰς τὸ ποιη-
τικὸν ἢ ἀνάπαλιν συμβαίνει τιθεῖναι τοῖς οὕτως ὀριζομέ-

νοις. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀλγηδῶν ἢ διάστασις τῶν συμφύτων 6
μερῶν, ἀλλὰ ποιητικὸν ἀλγηδόνοσ· οὐδ' ἢ ἀδυναμία τῆς
αἰσθήσεωσ ὕπνοσ, ἀλλὰ ποιητικὸν θάτερον θατέρον· ἤτοι
γὰρ διὰ τὴν ἀδυναμίαν ὕπνοῦμεν, ἢ διὰ τὸν ὕπνον ἀδν-
νατοῦμεν. ὁμοίωσ δὲ καὶ τῆσ ἀπορίας δόξειεν ἂν ποιητι- 5
κὸν εἶναι ἢ τῶν ἐναντίων ἰσότησ λογισμῶν· ὅταν γὰρ ἐπ'
ἀμφότερα λογιζομένοισ ἡμῖν ὁμοίωσ ἄπαντα φαίνηται καθ'
ἐκάτερον γίνεσθαι, ἀποροῦμεν ὁπότερον πράζωμεν.

ἔτι κατὰ τοὺσ χρόνοσ πάντασ ἐπισκοπεῖν εἴ ποὺ δια-
φωρεῖ, οἷον εἰ τὸ ἀθάνατον ὠρίσατο ζῶον ἄφθαρτον νῦν 10
εἶναι· τὸ γὰρ νῦν ἄφθαρτον ζῶον νῦν ἀθάνατον ἐσται.
ἢ ἐπὶ μὲν τούτου οὐ συμβαίνει· ἀμφίβολον γὰρ τὸ νῦν
ἄφθαρτον εἶναι· ἢ γὰρ ὅτι οὐκ ἔφθαρται νῦν σημαίνει,
ἢ ὅτι οὐ δυνατὸν φθαρεῖναι νῦν, ἢ ὅτι τοιοῦτόν ἐστι νῦν
οἷον μηδέποτε φθαρεῖναι. ὅταν οὖν λέγωμεν ὅτι ἄφθαρτον 15
νῦν ἐστὶ ζῶον, τοῦτο λέγομεν ὅτι νῦν τοιοῦτόν ἐστι ζῶον
οἷον μηδέποτε φθαρεῖναι. τοῦτο δὲ τῷ ἀθανάτῳ τὸ αὐτὸ
ἦν, ὥστ' οὐ συμβαίνει νῦν αὐτὸ ἀθάνατον εἶναι. ἀλλ'
ὅμωσ ἂν συμβαίῃ τὸ μὲν κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν ὑπάρ-
χειν νῦν ἢ πρότερον, τὸ δὲ κατὰ τοῦτομα μὴ ὑπάρχειν, 20
οὐκ ἂν εἴη ταυτόν. χρηστέον οὖν τῷ τόπῳ καθάπερ
εἴρηται.

σκεπτέον δὲ καὶ εἰ καθ' ἕτερόν τι μᾶλλον λέγεται τὸ 7
ὀρισθὲν ἢ κατὰ τὸν ἀποδοθέντα λόγον, οἷον εἰ ἢ δικαιο-
σύνη δύναμισ τοῦ ἴσου διανεμητική. δίκαιοσ γὰρ μᾶλλον 25
ὁ προαιρούμενοσ τὸ ἴσον διανεῖμαι τοῦ δυναμένου, ὥστ'
οὐκ ἂν εἴη ἢ δικαιοσύνη δύναμισ τοῦ ἴσου διανεμητική·
καὶ γὰρ δίκαιοσ εἴη ἂν μάλιστα ὁ δυνάμενοσ μάλιστα τὸ
ἴσον διανεῖμαι.

ἔτι εἰ τὸ μὲν πρῶγμα δέχεται τὸ μᾶλλον, τὸ δὲ κατὰ
τὸν λόγον ἀποδοθὲν μὴ δέχεται, ἢ ἀνάπαλιν τὸ μὲν κατὰ 30
τὸν λόγον ἀποδοθὲν δέχεται, τὸ δὲ πρῶγμα μὴ. δεῖ γὰρ
ἀμφότερα δέχεσθαι ἢ μηδέτερον, εἴπερ δὴ ταυτόν ἐστι
τὸ κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν τῷ πράγματι. ἔτι εἰ δέχε-

7 ται μὲν ἀμφοτέρα τὸ μᾶλλον, μὴ ἅμα δὲ τὴν ἐπίδοσιν
 ἀμφοτέρα λαμβάνει, οἷον εἰ ὁ ἔρωσ ἐπιθυμία συνουσίας
 ἐστίν· ὁ γὰρ μᾶλλον ἐρῶν οὐ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ τῆς συνου-
 σίας, ὡστὶ οὐχ ἅμα ἀμφοτέρα τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεται· ἔδει
 5 δέ γε, εἶπερ ταυτὸν ἦν.

ἔτι εἰ δύο τινῶν προτεθέντων, καθ' οὗ τὸ προᾶγμα
 μᾶλλον λέγεται, τὸ κατὰ τὸν λόγον ἥτιον λέγεται, οἷον εἰ
 τὸ πῦρ ἐστὶ σῶμα τὸ λεπτομερέστατον· πῦρ μὲν γὰρ
 μᾶλλον ἢ φλόξ ἐστὶ τοῦ φωτός, σῶμα δὲ τὸ λεπτομερέ-
 10 στατον ἥτιον φλόξ τοῦ φωτός· ἔδει δ' ἀμφοτέρα μᾶλλον
 τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, εἶπερ ταυτὰ ἦν. πάλιν εἰ τὸ μὲν ὁμοίως
 ἀμφοτέροις ὑπάρχει τοῖς προτεθείσι, τὸ δ' ἕτερον μὴ
 ὁμοίως ἀμφοτέροις, ἀλλὰ τῷ ἑτέρῳ μᾶλλον.

ἔτι ἐὰν πρὸς δύο τὴν ὀρισμὸν ἀποδῶ καθ' ἑκάτερον,
 15 οἷον τὸ καλὸν τὸ δι' ὄψεως ἢ τὸ δι' ἀκοῆς ἡδύ, καὶ τὸ
 ὄν τὸ δυνατὸν παθεῖν ἢ ποιῆσαι· ἅμα γὰρ ταυτὸν καλὸν
 τε καὶ οὐ καλὸν ἔσται, ὁμοίως δὲ καὶ ὄν τε καὶ οὐκ ὄν.
 τὸ γὰρ δι' ἀκοῆς ἡδὺ ταυτὸν τῷ καλῷ ἔσται, ὥστε τὸ μὴ
 ἡδὺ δι' ἀκοῆς τῷ μὴ καλῷ ταυτόν· τοῖς γὰρ αὐτοῖς καὶ
 20 τὰ ἀντικείμενα ταυτά, ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν καλῷ τὸ οὐ
 καλόν, τῷ δὲ δι' ἀκοῆς ἡδεῖ τὸ οὐχ ἡδὺ δι' ἀκοῆς. δῆλον
 οὖν ὅτι ταυτὸν τὸ οὐχ ἡδὺ δι' ἀκοῆς τῷ οὐ καλῷ. εἰ οὖν
 τι ἐστὶ δι' ὄψεως μὲν ἡδὺ δι' ἀκοῆς δὲ μὴ, καλὸν τε καὶ
 οὐ καλὸν ἔσται. ὁμοίως δὲ δεῖξομεν καὶ διότι ταυτὸν ὄν
 25 τε καὶ οὐκ ὄν ἐστίν.

ἔτι καὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν διαφορῶν καὶ τῶν ἄλλων
 ἀπάντων τῶν ἐν τοῖς ὀρισμοῖς ἀποδιδόμενων λόγους ἀντὶ
 τῶν ὀνομάτων ποιῶντα σκοπεῖν εἴ τι διαφωνεῖ.

8 ἐὰν δ' ἢ πρὸς τι τὸ ὀριζόμενον ἢ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ
 30 τὸ γένος, σκοπεῖν εἰ μὴ εἴρηται ἐν τῷ ὀρισμῷ πρὸς ὃ λέ-
 γεται ἢ αὐτὸ ἢ κατὰ τὸ γένος, οἷον εἰ τὴν ἐπιστήμην
 ὠρίσατο ὑπόληψιν ἀμετάπειστον ἢ τὴν βούλησιν ὄρεξιν
 ἀλυπον. παντὸς γὰρ τοῦ πρὸς τι ἢ οὐσία πρὸς ἕτερον,

ἐπειδὴ ταῦτόν ἦν ἐκάστῳ τῶν πρὸς τι τὸ εἶναι ὅπερ τὸ 8
 πρὸς τί πως ἔχειν. ἔδει οὖν τὴν ἐπιστήμην εἰπεῖν ἐπόλη-
 ψιν ἐπιστητοῦ καὶ τὴν βούλησιν ὄρεξιν ἀγαθοῦ. ὁμοίως
 δὲ καὶ εἰ τὴν γραμματικὴν ὠρίσατο ἐπιστήμην γραμματί-
 των· ἔδει γὰρ ἢ πρὸς ὃ αὐτὸ λέγεται ἢ πρὸς ὃ ποτε τὸ 5
 γένος ἐν τῷ διορισμῷ ἀποδίδοσθαι. ἢ εἰ πρὸς τι εἰρη-
 μένον μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀποδέδοται. τέλος δ' ἐν ἐκάστῳ
 τὸ βέλτιστον ἢ οὗ χάριν τὰλλα. ῥητέον δὲ ἢ τὸ βέλτι-
 στον ἢ τὸ ἔσχατον, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν οὐχ ἡδέος ἀλλ'
 ἡδονῆς· ταύτης γὰρ χάριν καὶ τὸ ἡδὺ αἰρούμεθα. 10

σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ γένεσις ἐστὶ πρὸς ὃ ἀποδέδωκεν ἢ
 ἐνεργεῖα· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων τέλος· μᾶλλον γὰρ τὸ
 ἐνηργηκέναι καὶ γεγενῆσθαι τέλος ἢ τὸ γίνεσθαι καὶ ἐνεργ-
 γεῖν. ἢ οὐκ ἐπὶ πάντων ἀληθές τὸ τοιοῦτον· σχεδὸν γὰρ
 οἱ πλεῖστοι ἡδεσθαι μᾶλλον βούλονται ἢ πεπαῦσθαι ἡδό- 15
 μνοι, ὥστε τὸ ἐνεργεῖν μᾶλλον τέλος ἂν ποιοῖντο τοῦ
 ἐνηργηκέναι.

πύλιν ἐπ' ἐνίων εἰ μὴ διώριξε τοῦ πόσου ἢ ποίου ἢ
 ποῦ ἢ κατὰ τὰς ἄλλας διαφοράς, οἷον φιλότιμος ὁ ποίας
 καὶ ὁ πόσης ὀρεγόμενος τιμῆς· πάντες γὰρ ὀρέγονται 20
 τιμῆς, ὥστ' οὐκ ἀπόχρη φιλότιμον εἰπεῖν τὸν ὀρεγόμενον
 τιμῆς, ἀλλὰ προσθετέον τὰς εἰρημένας διαφοράς. ὁμοίως
 δὲ καὶ φιλοχρημάτος ὁ πόσων ὀρεγόμενος χρημάτων ἢ
 ἀκρατῆς ὁ περὶ ποίας ἡδονάς· οὐ γὰρ ὁ ἕφ' οἰασποτοῦν
 ἡδονῆς κρατούμενος ἀκρατῆς λέγεται, ἀλλ' ὁ ὑπό τινος. 25
 ἢ πάλιν, ὡς ὀρίζονται τὴν νύκτα σκιὰν γῆς, ἢ τὸν σεισ-
 μὸν κίνησιν γῆς, ἢ τὸ νέφος πύκνωσιν ἀέρος, ἢ τὸ πνεῦμα
 κίνησιν ἀέρος· προσθετέον γὰρ πόσου καὶ ποίου καὶ ὑπό
 τίνος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· ἀπο-
 λείπων γὰρ διαφορὰν ἡντινοῦν οὐ λέγει τὸ τί ἦν εἶναι. 30
 δεῖ δ' αἰετὸς πρὸς τὸ ἐνδεές ἐπιχειρεῖν· οὐ γὰρ ὅπως οὖν
 γῆς κινήσεισιν οὐδ' ὅπως οὖν σεισμὸς ἔσται, ὁμοίως δ'
 οὐδ' ἀέρος ὅπως οὖν οἰδ' ὅπως οὖν κινήσεντος πνεῦμα.

ἔτι ἐπὶ τῶν ὀρέξεων εἰ μὴ πρόσκειται τὸ φαινόμενον,

8 καὶ ἐφ' ὅσων ἄλλων ἀρμόττει, οἷον ὅτι ἡ βούλησις ὕρεξις ἀγαθοῦ, ἢ δ' ἐπιθυμία ὕρεξις ἡδέος, ἀλλὰ μὴ φαινομένου ἀγαθοῦ ἢ ἡδέος. πολλάκις γὰρ λανθάνει τοὺς ὕρεγομένους ὃ τι ἀγαθὸν ἢ ἡδύ ἐστιν, ὥστ' οὐκ ἀναγκαῖον
5 ἀγαθὸν ἢ ἡδύ εἶναι, ἀλλὰ φαινόμενον μόνον. ἔδει οὖν οὕτω καὶ τὴν ἀπόδοσιν ποιήσασθαι. ἐὰν δὲ καὶ ἀποδῶ τὸ εἰρημένον, ἐπὶ τὰ εἶδη ἀκτίον τὸν τιθέμενον ἰδέας εἶναι· οὐ γὰρ ἐστιν ἰδέα φαινομένου οὐδενός, τὸ δ' εἶδος πρὸς τὸ εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι, οἷον αὐτὴ ἐπιθυμία αὐτοῦ ἡδέος
10 καὶ αὐτὴ βούλησις αὐτοῦ ἀγαθοῦ. οὐκ ἔστιν οὖν φαινόμενον ἀγαθοῦ οὐδὲ φαινόμενον ἡδέος· ἄτοπον γὰρ τὸ εἶναι αὐτὸ φαινόμενον ἀγαθὸν ἢ ἡδύ.

9 ἔτι ἐὰν μὲν ἢ τῆς ἕξεως ὁ ὀρισμός, σκοπεῖν ἐπὶ τοῦ ἔχοντος, ἐὰν δὲ τοῦ ἔχοντος, ἐπὶ τῆς ἕξεως· ὁμοίως δὲ καὶ
15 ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. οἷον εἰ τὸ ἡδὺ ὄπερ ὠφέλιμον, καὶ ὁ ἡδόμενος ὠφελούμενος. καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐν τοῖς τοιούτοις ὀρισμοῖς τρόπον τινὰ πλείω ἐνὸς συμβαίνει τὸν ὀριζόμενον ὀριζεσθαι· ὁ γὰρ τὴν ἐπιστήμην ὀριζόμενος τρόπον τινὰ καὶ τὴν ἄγνοιαν ὀρίζεται, ὁμοίως δὲ καὶ
20 τὸ ἐπιστήμον καὶ τὸ ἀνεπιστήμον καὶ τὸ ἐπίστυσθαι καὶ τὸ ἀγνοεῖν· τοῦ γὰρ πρώτου δήλου γενομένου τρόπον τινὰ καὶ τὰ λοιπὰ δῆλα γίνονται. σκεπτέον οὖν ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων μὴ τι διαφωνῆ· στοιχείοις χρώμενον τοῖς ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν συστοίχων.

25 ἔτι ἐπὶ τῶν πρὸς τι σκοπεῖν εἰ πρὸς ὃ τὸ γένος ἀποδίδεται, τὸ εἶδος πρὸς ἐκείνῳ τι ἀποδίδεται, οἷον εἰ ἡ ὑπόληψις πρὸς ὑποληπτόν, ἢ τις ὑπόληψις πρὸς τι ὑποληπτόν, καὶ εἰ τὸ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ πολλοστημόριον, τὸ τὶ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ τὶ πολλοστημόριον· εἰ γὰρ μὴ
30 οὕτως ἀποδίδεται, δῆλον ὅτι ἡμάρτηται.

ὄρα ἂν δὲ καὶ εἰ τοῦ ἀντικειμένου ὁ ἀντικείμενος λόγος, οἷον τοῦ ἡμίσεος ὁ ἀντικείμενος τῶ τοῦ διπλασίου· εἰ γὰρ διπλασίον τὸ ἴσῳ ὑπερέχον, ἡμισὺ τὸ ἴσῳ ὑπερεχόμενον. καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων δ' ὡσαύτως. ὁ γὰρ ἐναντίος

τοῦ ἐναντίου λόγος ἔσται κατὰ μίαν τινὰ συμπλοκὴν τῶν 9
 ἐναντίων, οἷον εἰ ὠφέλιμον τὸ ποιητικὸν ἀγαθοῦ, βλαβε-
 ρὸν τὸ ποιητικὸν κακοῦ ἢ τὸ φθαρτικὸν ἀγαθοῦ· θάτερον
 γὰρ τούτων ἀναγκαῖον ἐναντίον εἶναι τῷ ἕξ ἀρχῆς ῥηθέντι.
 εἰ οὖν μηδέτερον ἐναντίον τῷ ἕξ ἀρχῆς ῥηθέντι, δῆλον ὅτι 5
 οὐδέτερος ἂν εἴη τῶν ὕστερον ἀποδοθέντων τοῦ ἐναντίου
 λόγος, ὥστ' οὐδ' ὁ ἕξ ἀρχῆς ἀποδοθεὶς ὀρθῶς ἀποδέδοται.
 ἐπεὶ δ' ἕνια τῶν ἐναντίων στέρησει θάτερον λέγεται, οἷον
 ἢ ἀνισότης στέρησις ἰσότητος δοκεῖ εἶναι (ἀνισα γὰρ τὰ
 μὴ ἴσα λέγεται), δῆλον ὅτι τὸ μὲν κατὰ στέρησιν λεγόμε- 10
 ρον ἐναντίον ἀναγκαῖον ὀρίζεσθαι διὰ θάτερον, τὸ δὲ
 λοιπὸν οὐκέτι διὰ τοῦ κατὰ στέρησιν λεγομένου· συμ-
 βαίνοι γὰρ ἂν ἐκάτερον δι' ἐκάτερον γνωρίζεσθαι. ἐπισ-
 κεπτόν οὖν ἐν τοῖς ἐναντίοις τὴν τοιαύτην ἁμαρτίαν,
 οἷον εἴ τις ὀρίσασαι τὴν ἰσότητα εἶναι τὸ ἐναντίον ἀνισό- 15
 τητι· διὰ γὰρ τοῦ κατὰ στέρησιν λεγομένου ὀρίζεται. ἔτι
 τὸν οὕτως ὀριζόμενον ἀναγκαῖον αὐτῷ τῷ ὀριζομένῳ 11
 χρῆσθαι. δῆλον δὲ τοῦτο, ἐὰν μεταληφθῇ ἀντὶ τοῦ ὀνό-
 ματος ὁ λόγος· ἐπεὶ γὰρ ἢ ἀνισότητα οὐδὲν διαφέρει ἢ
 στέρησιν ἰσότητος. ἔσται οὖν ἢ ἰσότης τὸ ἐναντίον στέρη- 20
 σει ἰσότητος, ὥστ' αὐτῷ ἂν εἴη κερημένος. ἂν δὲ μηδέ-
 τερον τῶν ἐναντίων κατὰ στέρησιν λέγεται, ἀποδοθῆ δ'
 ο λόγος ὁμοίως, οἷον ἀγαθὸν τὸ ἐναντίον κακῷ, δῆλον
 ὅτι κακὸν τὸ ἐναντίον ἀγαθῷ ἔσται· τῶν γὰρ οὕτως
 ἐναντίων ὁμοίως ὁ λόγος ἀποδοτέος. ὥστε πάλιν αὐτῷ τῷ 25
 ὀριζομένῳ συμβαίνει χρῆσθαι· ἐνυπάρχει γὰρ ἐν τῷ τοῦ
 κακοῦ λόγῳ τὸ ἀγαθόν. ὥστ' εἰ ἀγαθόν ἐστι τὸ κακῷ
 ἐναντίον, τὸ δὲ κακὸν οὐδὲν διαφέρει ἢ τὸ τῷ ἀγαθῷ
 ἐναντίον, ἔσται ἀγαθὸν τὸ ἐναντίον τῷ τοῦ ἀγαθοῦ ἐναν- 30
 τίῳ. δῆλον οὖν ὅτι αὐτῷ κέρηται.

ἔτι εἰ τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενον ἀποδιδούς μὴ ἀπο-
 δέδωκεν οὗ ἔστι στέρησις, οἷον τῆς ἕξεως ἢ τοῦ ἐναντίου
 ἢ ὁποιοῦν ἐστὶν ἢ στέρησις· καὶ εἰ μὴ ἐν ᾧ πέφυκε γίνε-

- 9 σθαι προσέθηκεν, ἢ ἀπλῶς ἢ ἐν ᾧ πρώτῳ πέφυκε γίνεσθαι, οἷον εἰ τὴν ἄγνοιαν εἰπὼν στέρησιν μὴ ἐπιστήμης στέρησιν εἶπεν, ἢ μὴ προσέθηκεν ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι, ἢ προσθεὶς μὴ ἐν ᾧ πρώτῳ ἀπέδωκεν, οἷον ὅτι οὐκ ἐν τῷ λογιστικῷ
 5 ἀλλ' ἐν ἀνθρώπῳ ἢ ψυχῇ· εἰάν γὰρ ὁτιοῦν τούτων μὴ ποιήσῃ, ἡμάρτηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν τυφλότητα μὴ ὕψεως στέρησιν ἐν ὀφθαλμῷ εἶπεν· δεῖ γὰρ τὸν καλῶς ἀποδιδόντα τὸ τί ἐστι, καὶ τίος ἐστὶν ἢ στέρησις ἀποδοῦναι καὶ τί ἐστι τὸ ἐστερημένον.
- 10 ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ μὴ λεγομένου κατὰ στέρησιν στερήσει ὠρίσατο, οἷον καὶ ἐπὶ τῆς ἀγνοίας δόξαιεν ἂν ὑπάρχειν ἢ τοιαύτη ἁμαρτία τοῖς μὴ κατ' ἀπόφασιν τὴν ἄγνοιαν λέγουσιν. τὸ γὰρ μὴ ἔχον ἐπιστήμην οὐ δοκεῖ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ διηπατημένον, διὸ οὔτε τὰ ἄψυχα οὔτε τὰ παι-
 15 δία φαρμὲν ἀγνοεῖν, ὥστ' οὐ κατὰ στέρησιν ἐπιστήμης ἢ ἄγνοια λέγεται.
- 10 ἔτι εἰ τῶν ὁμοίων τοῦ ὀνόματος πτώσεων αἱ ὅμοιαι τοῦ λόγου πτώσεις ἐφαρμόττουσιν, οἷον εἰ ὠφέλιμον τὸ ποιητικὸν ὑγείας, ὠφελίμως τὸ ποιητικῶς ὑγείας καὶ
 20 ὠφέληκός τὸ πεποιηκὸς ὑγίαιαν.
- σκοπεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τὴν ἰδέαν εἰ ἐφαρμόσει ὁ λεχθεὶς ὄρος. ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐ συμβαίνει, οἷον ὡς Πλάτων ὀρίζεται τὸ θνητὸν προσάπτων ἐν τοῖς τῶν ζώων ὀρισμοῖς· ἢ γὰρ ἰδέα οὐκ ἔσται θνητή, οἷον αὐτοάνθρωπος, ὥστ' οὐκ
 25 ἐφαρμόσει ὁ λόγος ἐπὶ τὴν ἰδέαν. ἀπλῶς δ' οἷς πρόσκειται τὸ ποιητικὸν ἢ παθητικόν, ἀνάγκη διαφωνεῖν ἐπὶ τῆς ἰδέας τὸν ὄρον· ἀπαθεῖς γὰρ καὶ ἀκίνητοι δοκοῦσιν αἱ ἰδέαι τοῖς λέγουσιν ἰδέας εἶναι. πρὸς δὲ τούτους καὶ οἱ τοιοῦτοι λόγοι χρήσιμοι.
- 30 ἔτι εἰ τῶν καθ' ὁμωνυμίαν λεγομένων ἓνα λόγον ἀπάντων κοινὸν ἀπέδωκεν. συνώνυμα γὰρ ὦν εἷς ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος, ὥστ' οὐδενὸς τῶν ὑπὸ τοῦνομα ὁ ἀποδοθεὶς ὄρος, εἰ δὴ ὁμοίως ἐπὶ πάντων τὸ ὁμώνυμον ἐφαρμόττει. πέπονθε δὲ τοῦτο καὶ ὁ Διονυσίου τῆς ζωῆς ὄρος, εἰπερ

ἔστι κίνησις γένους θρεπτοῦ σύμφυτος παρακολουθοῦσα· 10
οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τοῦτο τοῖς ζώοις ἢ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει·
ἢ δὲ ζωῇ οὐ καθ' ἓν εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι, ἀλλ' ἑτέρα
μὲν τοῖς ζώοις ἑτέρα δὲ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχειν. ἐνδέχεται
μὲν οὖν καὶ κατὰ προαίρεσιν οὕτως ἀποδοῦναι τὸν ὄρον 5
ὡς συνωνύμου καὶ καθ' ἓν εἶδος πάσης τῆς ζωῆς λεγο-
μένης· οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ συνορῶντα τὴν ὁμωνυμίαν,
καὶ θατέρον βουλόμενον τὸν ὄρισμόν ἀποδοῦναι, λαθεῖν
μὴ ἴδιον ἀλλὰ κοινὸν ἀμφοῖν λόγον ἀποδόντα. ἀλλ' οὐδὲν
ἤτιον, εἰ ὁποτέρωσὺν πεποίηκεν, ἡμάρτηκεν. ἐπεὶ δ' 10
ἔνια λανθάνει τῶν ὁμωνύμων, ἐρωτῶντι μὲν ὡς συνωνύ-
μοις χρηστέον (οὐ γὰρ ἐφαρμόσει ὁ θατέρου ὄρος ἐπὶ
θατέρον, ὥστε δόξει οὐχ ὠρίσθαι κατὰ τρόπον· δεῖ γὰρ
ἐπὶ πᾶν τὸ συνώνυμον ἐφαρμόττειν), αὐτῷ δ' ἀποκρινο-
μένῳ διαιρετέον. ἐπεὶ δ' ἔνιοι τῶν ἀποκρινομένων τὸ μὲν 15
συνώνυμον ὁμώνυμόν φασιν εἶναι, ὅταν μὴ ἐφαρμόττη ἐπὶ
πᾶν ὁ ἀποδοθεὶς λόγος, τὸ δ' ὁμώνυμον συνώνυμον, ἐὰν ἐπ'
ἄμφω ἐφαρμόττη, προδιομολογητέον ὑπὲρ τῶν τοιοῦτων
ἢ προσυλλογιστέον ὅτι ὁμώνυμον ἢ συνώνυμον, ὁπότερον
ἂν ᾖ· μᾶλλον γὰρ συγχωροῦσιν οὐ προορῶντες τὸ συμ- 20
βησόμενον. ἂν δὲ μὴ γενομένης ὁμολογίας φῆ τις τὸ συνώ-
νυμον ὁμώνυμον εἶναι διὰ τὸ μὴ ἐφαρμόττειν καὶ ἐπὶ
τοῦτο τὸν ἀποδοθέντα λόγον, σκοπεῖν εἰ ὁ τούτου λόγος
ἐφαρμόττει καὶ ἐπὶ τὰ λοιπά· δῆλον γὰρ ὅτι συνώνυμον
ἂν εἴη τοῖς λοιποῖς. εἰ δὲ μή, πλείους ἔσσονται ὄρισμοὶ 25
τῶν λοιπῶν· δύο γὰρ οἱ κατὰ τοῦνομα λόγοι ἐφαρμότ-
τουσιν ἐπ' αὐτά, ὃ τε πρότερον ἀποδοθεὶς καὶ ὁ ὕστερον.
πάλιν εἰ τις ὀρισάμενος τῶν πολλαχῶς τι λεγομένων, καὶ
τοῦ λόγου μὴ ἐφαρμόττοντος ἐπὶ πάντα, ὅτι μὲν ὁμώνυ-
μον μὴ λέγει, τὸ δ' ὄνομα μὴ φαίη ἐπὶ πάντα ἐφαρμότ- 30
τειν, ὅτι οὐδ' ὁ λόγος, ῥητέον πρὸς τὸν τοιοῦτον ὅτι τῇ
μὲν ὀνομασίᾳ δεῦ χρῆσθαι τῇ παραδεδομένη καὶ παρεπο-
μένη καὶ μὴ κινεῖν τὰ τοιαῦτα, ἔνια δ' οὐ λεκτέον ὁμοίως
τοῖς πολλοῖς.

11 εἰ δὲ τῶν συμπεπλεγμένων τινὸς ἀποδοθῆ ὄρος, σκο-
 πῆν ἀφαιροῦντα τὸν θατέρον τῶν συμπεπλεγμένων λόγον,
 εἰ καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ λοιποῦ· εἰ γὰρ μή, δῆλον ὅτι οὐδ'
 ὁ ὅλος τοῦ ὅλου. οἷον εἰ ὠρίσατο γραμμὴν πεπερασμένην
 5 εὐθεῖαν πέρασ ἐπιπέδου ἔχοντος πέρατα, οὗ τὸ μέσον
 ἐπιπροσθεῖ τοῖς πέρασιν, εἰ τῆς πεπερασμένης γραμμῆς ὁ
 λόγος ἐστὶ πέρασ ἐπιπέδου ἔχοντος πέρατα, τοῦ εὐθείας
 δεῖ εἶναι τὸ λοιπὸν, οὗ τὸ μέσον ἐπιπροσθεῖ τοῖς πέρα-
 σιν. ἀλλ' ἡ ἄπειρος οὔτε μέσον οὔτε πέρατα ἔχει, εὐθεῖα
 10 δ' ἐστίν, ὥστ' οὐκ ἔστιν ὁ λοιπὸς τοῦ λοιποῦ λόγος.

ἔτι εἰ συνθέτον ὄντος τοῦ ὀριζομένου ἰσόκωλος ὁ
 λόγος ἀπεδόθη τῷ ὀριζομένῳ. ἰσόκωλος δὲ λέγεται ὁ λό-
 γος εἶναι, ὅταν ὅσαπερ ἂν ἢ τὰ συγκείμενα, τοσαῦτα καὶ
 ἐν τῷ λόγῳ ὀνόματα καὶ ῥήματα ἢ. ἀνάγκη γὰρ τῶν
 15 ὀνομάτων ἐν τοῖς τοιούτοις μεταλλαγὴν γίνεσθαι, ἢ πάν-
 των ἢ τινῶν, ἐπειδὴ οὐδὲν πλείω νῦν ἢ πρότερον ὀνό-
 ματι εἴρηται· δεῖ δὲ τὸν ὀριζόμενον λόγον ἀντὶ τῶν
 ὀνομάτων ἀποδοῦναι, μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μή,
 τῶν πλείστων. οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ὁ τούτομα
 20 μεταλαβὰν ὠρισμένος ἂν εἴη, οἷον ἀντὶ λωπίου ἱμάτιον.

ἔτι δὲ μείζων ἁμαρτία, εἰ καὶ ἀγνωστοτέρων ὀνομά-
 των τὴν μετάληψιν ἐποιήσατο, οἷον ἀντὶ ἀνθρώπου λευκοῦ
 βροτὸν ἀργόν· οὔτε γὰρ ὠρίσται ἤτιόν τε σαφὲς οὔτω
 ῥηθέν.

25 σκοπεῖν δὲ καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν ὀνομάτων εἰ οὐ
 ταῦτόν ἔτι σημαίνει, οἷον ὁ τὴν θεωρητικὴν ἐπιστήμην
 ὑπόληψιν θεωρητικὴν εἰπών. ἢ γὰρ ὑπόληψις τῇ ἐπιστήμῃ
 οὐ ταῦτόν, δεῖ δὲ γε, εἴπερ μέλλει καὶ τὸ ὅλον ταῦτόν εἶναι·
 τὸ μὲν γὰρ θεωρητικὸν κοινὸν ἐν ἀμφοτέροις τοῖν λόγοις
 30 ἐστί, τὸ δὲ λοιπὸν διάφορον.

ἔτι εἰ θατέρον τῶν ὀνομάτων τὴν μετάληψιν ποιού-
 μενος μὴ τῆς διαφορᾶς ἀλλὰ τοῦ γένους τὴν μεταλλαγὴν
 ἐποιήσατο, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ἀρτίως ῥηθέντος. ἀγνωστό-
 τερον γὰρ ἢ θεωρητικὴ τῆς ἐπιστήμης· τὸ μὲν γὰρ γένος,

τὸ δὲ διαφορά, πάντων δὲ γνωριμώτατον τὸ γένος· ὥστ' 11
οὐ τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διαφορᾶς ἔδει τὴν μετάληψιν
ποιήσασθαι, ἐπειδὴ ἀγνωστότερόν ἐστιν. ἢ τοῦτο μὲν
γελοῖον τὸ ἐπιτίμημα· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὴν μὲν διαφο-
ρὰν τῷ γνωριμωτάτῳ ὀνόματι εἰρησθαι, τὸ δὲ γένος μὴ· 5
οὕτω δ' ἐχόντων δῆλον ὅτι τοῦ γένους καὶ οὐ τῆς δια-
φορᾶς κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὴν μετάληψιν ποιητέον. εἰ δὲ μὴ
ὄνομα ἀντ' ὀνόματος ἀλλὰ λόγον ἀντ' ὀνόματος μεταλαμ-
βάνει, δῆλον ὅτι τῆς διαφορᾶς μᾶλλον ἢ τοῦ γένους ὀρι-
σμὸν ἀποδοτέον, ἐπειδὴ τοῦ γνωρίσαι χάριν ὁ ὀρισμὸς 10
ἀποδίδεται· ἥτιον γὰρ ἢ διαφορὰ τοῦ γένους γνώριμον.

εἰ δὲ τῆς διαφορᾶς τὸν ὄρον ἀποδέδωκε, σκοπεῖν εἰ 12
καὶ ἄλλου τινὸς κοινὸς ὁ ἀποδοθεὶς ὄρος, οἷον ὅταν πε-
ριττὸν ἀριθμὸν ἀριθμὸν μέσον ἔχοντα εἴπῃ, ἐπιδιοριστέον
τὸ πῶς μέσον ἔχοντα. ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς κοινὸς ἐν ἀμ- 15
φοτέροις τοῖς λόγοις ὑπάρχει, τοῦ δὲ περιττοῦ μετείληπται
ὁ λόγος. ἔχει δὲ καὶ γραμμὴ καὶ σῶμα μέσον, οὐ περιττὰ
ἔντα. ὥστ' οὐκ ἂν εἴῃ ὀρισμὸς οὗτος τοῦ περιττοῦ. εἰ
δὲ πολλαχῶς λέγεται τὸ μέσον ἔχον, διοριστέον τὸ πῶς
μέσον ἔχον. ὥστ' ἢ ἐπιτίμησις ἔσται, ἢ συλλογισμὸς ὅτι 20
οὐχ ὄρισται.

ἢ πάλιν εἰ οὐ μὲν τὸν λόγον ἀποδίδωσι τῶν ὄντων
ἐστὶ, τὸ δ' ὑπὸ τὸν λόγον μὴ τῶν ὄντων, οἷον εἰ τὸ λευ-
κὸν ὄρισάτο χρῶμα πυρὶ μεμιγμένον· ἀδύνατον γὰρ τὸ
ἀσώματον μεμῖχθαι σώματι, ὥστ' οὐκ ἂν εἴῃ χρῶμα πυρὶ 25
μεμιγμένον· λευκὸν δ' ἔστιν.

ἔτι ὅσοι μὴ διαιροῦσιν ἐν τοῖς πρὸς τι πρὸς ὃ λέγε-
ται, ἀλλ' ἐν πλείοσι περιλαβόντες εἶπαν, ἢ ὅλως ἢ ἐπὶ τι
ψεύδονται, οἷον εἰ τις τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ὄντιος εἴ-
πεν. εἰ μὲν γὰρ μηδενὸς τῶν ὄντων ἢ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, 30
δῆλον ὅτι ὅλως ἔψευσται, εἰ δὲ τινὸς μὲν τινὸς δὲ μὴ, ἐπὶ
τι ἔψευσται· δεῖ γὰρ παντός, εἴπερ καθ' αὐτὸ καὶ μὴ κατὰ
συμβεβηκὸς ὄντιος εἶναι λέγεται, καθ' ἕνα ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει
τῶν πρὸς τι· πῶν γὰρ ἐπιστητὸν πρὸς ἐπιστήμην λέγεται.

- 12 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ ἀντιστρέφει πάντα τὰ πρὸς τι. ἔτι εἶπερ ὁ μὴ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς τὴν ἀπόδοσιν ποιούμενος ὀρθῶς ἀποδίδωσιν, οὐ πρὸς ἓν ἀλλὰ πρὸς πλείω ἕκαστον ἂν τῶν πρὸς τι λέγοιτο.
- 5 οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ αὐτὸ καὶ ὄν καὶ λευκὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, ὥστε πρὸς ὅποιονοῦν τούτων ἀποδιδούς ὀρθῶς ἂν εἴη ἀποδιδούς, εἶπερ ὁ κατὰ συμβεβηκὸς ἀποδιδούς ὀρθῶς ἀποδίδωσιν. ἔτι δ' ἀδύνατον τὸν τοιοῦτον λόγον ἴδιον τοῦ ἀποδοθέντος εἶναι· οὐ γὰρ μόνον ἡ ἰατρικὴ ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
- 10 ἐπιστημῶν αἱ πολλαὶ πρὸς ὄν λέγονται, ὥσθ' ἐκάστη ὄντος ἐπιστήμη ἔσται. δῆλον οὖν ὅτι ὁ τοιοῦτος οὐδεμιᾶς ἔστιν ἐπιστήμης ὀρισμός· ἴδιον γὰρ καὶ οὐ κοινὸν δεῖ τὸν ὀρισμὸν εἶναι.
- ἐπίτε δ' ὀρίζονται οὐ τὸ πρῶγμα, ἀλλὰ τὸ πρῶγμα εὔ ἔχον ἢ τετελεσμένον. τοιοῦτος δ' ὁ τοῦ ῥήτορος καὶ
- 15 ὁ τοῦ κλέπτου ὄρος, εἶπερ ἔστι ῥήτωρ μὲν ὁ δυνάμενος τὸ ἐν ἐκάστῳ πιθανὸν θεωρεῖν καὶ μηδὲν παραλείπειν, κλέπτῃς δ' ὁ λάθρα λαμβάνων· δῆλον γὰρ ὅτι τοιοῦτος ἂν ἐκάτερος ὁ μὲν ἀγαθὸς ῥήτωρ ὁ δ' ἀγαθὸς κλέπτῃς ἔσται· οὐ γὰρ ὁ λάθρα λαμβάνων ἀλλ' ὁ βουλούμενος λά-
- 20 θρα λαμβάνειν κλέπτῃς ἔστιν.
- πάλιν εἰ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν ὡς ποιητικὸν ἢ πρακτικὸν ἢ ὀπωσοῦν δι' ἄλλο αἰρετὸν ἀποδίδωκεν, οἷον τὴν δικαιοσύνην νόμων σωστικὴν εἰπῶν ἢ τὴν σοφίαν ποιητικὴν εὐδαιμονίας· τὸ γὰρ ποιητικὸν ἢ σωστικὸν τῶν δι'
- 25 ἄλλο αἰρετῶν. ἢ οὐδὲν μὲν κωλύει τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν καὶ δι' ἄλλο εἶναι αἰρετόν, οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἡμάρτηκεν ὁ οὕτως ὀρισάμενος τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν· ἐκάστου γὰρ τὸ βέλτιστον ἐν τῇ οὐσίᾳ μάλιστα, βέλτιον δὲ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν εἶναι τοῦ δι' ἕτερον, ὥστε τοῦτο καὶ τὸν
- 30 ὀρισμὸν ἔδει μᾶλλον σημαίνειν.
- 13 σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τινος ὀρισμὸν ἀποδιδούς τάδε ἢ τὸ ἐκ τούτων ἢ τὸδε μετὰ τοῦδε ὠρίσατο. εἰ μὲν γὰρ τάδε, συμβήσεται ἀμφοῖν καὶ μηδετέρῳ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὴν δικαιοσύνην σωφροσύνην καὶ ἀνδρίαν ὠρίσατο· δύο γὰρ

ὄντων ἐὰν ἐκάτερος θάτερον ἔχη, ἀμφοτέροι δίκαιοι ἔσον- 13
ται καὶ οὐδέτερος, ἐπειδὴ ἀμφοτέροι μὲν ἔχουσι δικαιο-
σύνην, ἐκάτερος δ' οὐκ ἔχει. εἰ δὲ μήπω τὸ εἰρημένον
σφόδρα ἄτοπον διὰ τὸ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνειν τὸ τοιοῦ-
τον (οὐδὲν γὰρ κωλύει ἀμφοτέρους ἔχειν μῶν μηδέτερου 5
ἔχοντος), ἀλλ' οὖν τό γε τάναντία ὑπάρχειν αὐτοῖς παντε-
λῶς ἄτοπον ἂν δόξειεν εἶναι. συμβήσεται δὲ τοῦτο, ἐὰν
ὁ μὲν αὐτῶν σωφροσύνην καὶ δειλίαν ἔχη, ὁ δὲ ἀνδρίαν
καὶ ἀκολασίαν· ἄμφω γὰρ δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ἔξου-
σιν. εἰ γὰρ ἡ δικαιοσύνη σωφροσύνη καὶ ἀνδρία ἐστίν, 10
ἡ ἀδικία δειλία καὶ ἀκολασία ἐσται. ὅλως τε ὅσα ἐστίν
ἐπιχειρεῖν ὅτι οὐ ταυτὸν ἐστὶ τὰ μέρη καὶ τὸ ὅλον, πάντα
χρήσιμα πρὸς τὸ νῦν εἰρημένον· ἔοικε γὰρ ὁ οὕτως ὀρι-
ζόμενος τὰ μέρη τῷ ὅλῳ ταυτὰ φάσκειν εἶναι. μάλιστα
δ' οἰκεῖοι γίνονται οἱ λόγοι, ἐφ' ὧσων κατὰ δὴλός ἐστιν ἡ 15
τῶν μερῶν σύνθεσις, καθάπερ ἐπ' οἰκίας καὶ τῶν ἄλλων
τῶν τοιοῦτων· δῆλον γὰρ ὅτι τῶν μερῶν ὄντων· οὐδὲν
κωλύει τὸ ὅλον μὴ εἶναι, ὥστ' οὐ ταυτὸν τὰ μέρη τῷ ὅλῳ.

εἰ δὲ μὴ ταῦτα ἀλλὰ τὸ ἐκ τούτων ἐφησεν εἶναι τὸ
ὀριζόμενον, πρῶτον μὲν ἐπισκοπεῖν εἰ μὴ πέφυκεν ἐν γίνε- 20
σθαι ἐκ τῶν εἰρημένων· ἔνια γὰρ οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα
ὥστε μηδὲν ἔξ αὐτῶν γίνεσθαι, οἷον γραμμὴ καὶ ἀριθμός.
ἔτι εἰ τὸ μὲν ὀρισμένον ἐν ἐνὶ τινὶ πέφυκε τῷ πρώτῳ
γίνεσθαι, ἔξ ὧν δ' ἐφησεν αὐτὸ εἶναι, μὴ ἐν ἐνὶ τῷ πρώ-
τῳ, ἀλλ' ἐκάτερον ἐν ἐκατέρῳ· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἂν εἴη 25
ἐκ τούτων ἐκεῖνο· ἐν οἷς γὰρ τὰ μέρη, καὶ τὸ ὅλον ἀνάγκη
ὑπάρχειν, ὥστ' οὐκ ἐν ἐνὶ τὸ ὅλον πρώτῳ, ἀλλ' ἐν πλείο-
σιν. εἰ δὲ καὶ τὰ μέρη καὶ τὸ ὅλον ἐν ἐνὶ τινὶ πρώτῳ,
σκοπεῖν εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ τὸ ὅλον καὶ ἐν ἑτέρῳ
τὰ μέρη. πάλιν εἰ τῷ ὅλῳ συμφθίρεται τὰ μέρη· ἀνάπα- 30
λιν γὰρ δεῖ συμβαίνειν, τῶν μερῶν φθαρέντων φθίρεισθαι
τὸ ὅλον· τοῦ δ' ὅλου φθαρέντος οὐκ ἀναγκαῖον καὶ τὰ μέρη
ἐφθάρθαι. ἢ εἰ τὸ μὲν ὅλον ἀγαθὸν ἢ κακόν, τὰ δὲ μηδέ-
τερα, ἢ ἀνάπαλιν τὰ μὲν ἀγαθὰ ἢ κακὰ, τὸ δ' ὅλον μηδέτερον·

13 οὔτε γὰρ ἐκ μηδέτερου δυνατὸν ἢ ἀγαθὸν τι ἢ κακὸν γενέσθαι, οὔτ' ἐκ κακῶν ἢ ἀγαθῶν μηδέτερον. ἢ εἰ μᾶλλον μὲν θάτερον ἀγαθὸν ἢ θάτερον κακόν, τὸ δ' ἐκ τούτων μὴ μᾶλλον ἀγαθὸν ἢ κακόν, οἷον εἰ ἢ ἀναίδια ἕξ
 5 ἀνδρίας καὶ ψευδοῦς δόξης. μᾶλλον γὰρ ἀγαθὸν ἢ ἀνδρία ἢ κακὸν ἢ ψευδῆς δόξα· ἔδει οὖν καὶ τὸ ἐκ τούτων ἀκολουθεῖν τῷ μᾶλλον, καὶ εἶναι ἢ ἀπλῶς ἀγαθὸν ἢ μᾶλλον ἀγαθὸν ἢ κακόν. ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ ἐκάτερον ἢ καθ' αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν· πολλὰ γὰρ
 10 τῶν ποιητικῶν καθ' αὐτὰ μὲν οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ, μυχθέντα δέ, ἢ ἀνάπαλιν, ἐκάτερον μὲν ἀγαθόν, μυχθέντα δὲ κακὸν ἢ οὐδέτερον. μάλιστα δὲ καταφανές τὸ νῦν ῥηθέν ἐπὶ τῶν ὑγμειῶν καὶ νοσοδῶν· ἔνια γὰρ τῶν φαρμάκων οὕτως ἔχει ὥσθ' ἐκάτερον μὲν εἶναι ἀγαθόν, ἐὰν δ' ἄμφω
 15 δοθῇ μυχθέντα, κακόν.

πάλιν εἰ ἐκ βελτίονος καὶ χείρονος ὃν μὴ ἔστι τὸ ὅλον τοῦ μὲν βελτίονος χείρον, τοῦ δὲ χείρονος βέλτιον. ἢ οὐδὲ τοῦτ' ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ καθ' αὐτὰ ἢ τὰ ἐξ ὧν σύγκειται ἀγαθὰ, ἀλλ' οὐδὲν κωλύει τὸ ὅλον μὴ γίνεσθαι
 20 ἀγαθόν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀριτίως ῥηθέντων.

ἔτι εἰ συνώνυμον τὸ ὅλον θατέρω· οὐ δεῖ γάρ, καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τῶν συλλαβῶν· οὐδενὶ γὰρ τῶν στοιχείων ἕξ ὧν σύγκειται ἢ συλλαβῇ συνώνυμός ἐστιν.

ἔτι εἰ μὴ εἴρηκε τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως. οὐ γὰρ
 25 αὐταρκεῖς πρὸς τὸ γνωρίσαι τὸ εἰπεῖν ἐκ τούτων· οὐ γὰρ τὸ ἐκ τούτων, ἀλλὰ τὸ οὕτως ἐκ τούτων ἐκάστου τῶν συνθέτων ἢ οὐσία, καθάπερ ἐπ' οἰκίας· οὐ γὰρ ἂν ὅπως οὖν συντεθῇ ταῦτα, οἰκία ἔστιν.

εἰ δὲ τὸδε μετὰ τοῦδε ἀποδέδωκε, πρῶτον μὲν ῥητέον
 30 ὅτι τὸδε μετὰ τοῦδε ἢ τοῖσδε ταυτὸν ἢ τῷ ἐκ τῶνδε· ὁ γὰρ λέγων μέλι μεθ' ὕδατος ἤτοι μέλι καὶ ὕδωρ λέγει ἢ τὸ ἐκ μέλιτος καὶ ὕδατος, ὥστ' ἐὰν ὅποτερωσὼν τῶν εἰρημένων ταυτὸν ὁμολογήσῃ εἶναι τὸ τὸδε μετὰ τοῦδε, ταῦτα ἁρμόσει λέγειν ἄπερ πρὸς ἐκάτερον τούτων ἔμπροσθεν εἶ-

ρηται. ἔτι διελόμενον ὄσαχῶς λέγεται ἕτερον μεθ' ἑτέρου, 13
 σκοπεῖν εἰ μηδαμῶς τόδε μετὰ τοῦδε. οἷον εἰ λέγεται
 ἕτερον μεθ' ἑτέρου ἢ ὡς ἔν τινι ταυτῷ δεκτικῷ, καθάπερ
 ἢ δικαιοσύνη καὶ ἢ ἀνδρία ἐν ψυχῇ, ἢ ἐν τόπῳ τῷ αὐτῷ
 ἢ ἐν χρόνῳ τῷ αὐτῷ, μηδαμῶς δ' ἀληθές τὸ εἰρημένον 5
 ἐπὶ τούτων, δῆλον ὅτι οὐδενὸς ἂν εἴη ὁ ἀποδοθεὶς ὀρι-
 σμός, ἐπειδὴ οὐδαμῶς τόδε μετὰ τοῦδε ἔστιν. εἰ δὲ τῶν
 διαιρεθέντων ἀληθές τὸ ἐν ταυτῷ χρόνῳ ἐκάτερον ὑπάρ-
 χειν, σκοπεῖν εἰ ἐνδέχεται μὴ πρὸς ταυτὸν λέγεσθαι ἐκά- 10
 τερον. οἷον εἰ τὴν ἀνδρίαν ὠρίσατο τόλμαν μετὰ δια-
 νοίας ὀρθῆς· ἐνδέχεται γὰρ τόλμαν μὲν ἔχειν τοῦ ἀποστε-
 ρεῖν, ὀρθὴν δὲ διάνοιαν περὶ τὰ ὑγιεινά· ἀλλ' οὐδέπω
 ἀνδρείος ὁ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τόδε μετὰ τοῦδε ἔχων. ἔτι
 εἰ καὶ πρὸς ταυτὸν ἄμφω λέγεται, οἷον πρὸς τὰ ἱατρικά·
 οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τόλμαν καὶ ὀρθὴν διάνοιαν ἔχειν 15
 πρὸς τὰ ἱατρικά· ἀλλ' ὅμως οὐδ' οὗτος ἀνδρείος ὁ τόδε
 μετὰ τοῦδε ἔχων. οὔτε γὰρ πρὸς ἕτερον αὐτῶν ἐκάτερον
 δεῖ λέγεσθαι οὔτε πρὸς ταυτὸν τὸ τυχόν, ἀλλὰ πρὸς τὸ
 τῆς ἀνδρίας τέλος, οἷον πρὸς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους
 ἢ εἰ τι μᾶλλον τούτου τέλος. 20

ἔνια δὲ τῶν οὕτως ἀποδιδομένων οὐδαμῶς ὑπὸ τὴν
 εἰρημένην πίπτει διαίρεσιν, οἷον εἰ ἢ ὀργὴ λύπη μεθ'
 ὑπολήψεως τοῦ ὀλιγορεῖσθαι. ὅτι γὰρ διὰ τὴν ὑπόληψιν
 τὴν τοιαύτην ἢ λύπη γίνεται, τοῦτο βούλεται δηλοῦν· τὸ
 δὲ διὰ τόδε γίνεσθαι τι οὐκ ἔστι ταυτὸν τῷ μετὰ τούτου 25
 τόδ' εἶναι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων.

πάνιν εἰ τὴν τούτων σύνθεσιν εἴρηκε τὸ ὅλον, οἷον 14
 τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σύνθεσιν ζῶον, πρῶτον μὲν
 σκοπεῖν εἰ μὴ εἴρηκε ποία σύνθεσις, καθάπερ εἰ σάρκα
 ὀριζόμενος ἢ ὄστον τὴν πρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος εἶπε 30
 σύνθεσιν. οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ σύνθεσιν εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ
 ποία τις προσδιοριστέον· οὐ γὰρ ὅπως οὖν συντεθέντων
 τούτων σὰρξ γίνεται, ἀλλ' οὕτως μὲν συντεθέντων σὰρξ,
 οὕτως δ' ὄστον. ἔοικε δ' οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν συν-

14 θέσει ταῦτόν οὐδέτερον τῶν εἰρημένων· συνθέσει μὲν γὰρ
 πάσῃ διάλυσιν ἐναντίον, τῶν δ' εἰρημένων οὐδετέρῳ οὐδέν.
 ἔτι εἰ ὁμοίως πιθανὸν πᾶν τὸ σύνθετον σύνθεσιν εἶναι ἢ
 μηδέν, τῶν δὲ ζώων ἕκαστον σύνθετον ὄν μὴ ἔστι σύνθεσις,
 5 οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν τῶν συνθέτων σύνθεσις ἂν εἴη.

πάλιν εἰ ὁμοίως ἐν τινι πέφυκεν ὑπάρχειν τᾶναντία,
 ἄρισται δὲ διὰ θατέρου, δῆλον ὅτι οὐχ ἄρισται. εἰ δὲ
 μή, πλείους τοῦ αὐτοῦ συμβήσεται ὀρισμούς εἶναι· τί
 γὰρ μᾶλλον ὁ διὰ τούτου ἢ ὁ διὰ τοῦ ἑτέρου ὀριστάμενος
 10 εἴρηκεν, ἐπειδὴ ὁμοίως ἀμφοτέρω πέφυκε γίνεσθαι ἐν αὐ-
 τῷ; τοιοῦτος δ' ὁ τῆς ψυχῆς ὄρος, εἰ ἔστιν οὐσία ἐπι-
 στήμης δεκτικὴ· ὁμοίως γὰρ καὶ ἀγνοίας ἔστι δεκτικὴ.

δεῖ δὲ καὶ εἰ μὴ πρὸς ὅλον ἔχη τις ἐπιχειρεῖν τὸν
 ὀρισμὸν διὰ τὸ μὴ γνώριμον εἶναι τὸ ὅλον, πρὸς τῶν με-
 15 ρῶν τι ἐπιχειρεῖν, εἰ μὴ ἢ γνώριμον καὶ μὴ καλῶς ἀποδε-
 δομένον φαίνεται· τοῦ γὰρ μέρους ἀναιρεθέντος καὶ ὁ
 πᾶς ὀρισμὸς ἀναιρεῖται. ὅσοι τ' ἀσαφεῖς τῶν ὀρισμῶν,
 συνδιορθώσαντα καὶ συσχηματίσαντα πρὸς τὸ δηλοῦν τι
 καὶ ἔχειν ἐπιχείρημα, οὕτως ἐπισκοπεῖν· ἀναγκαῖον γὰρ
 20 τῷ ἀποκρινόμενῳ ἢ δέχεσθαι τὸ ἐκλαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ
 ἐρωτῶντος, ἢ αὐτὸν διασαφῆσαι τί ποτε τυγχάνει τὸ δη-
 λούμενον ὑπὸ τοῦ λόγου. ἔτι καθάπερ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
 νόμον εἰδώσειν ἐπισφάξαι, κἂν ἢ βελτίων ὁ ἐπισφασσό-
 μενος, ἀναιροῦσι τὸν ἔμπροσθεν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὀρι-
 25 σμῶν ποιητέον καὶ αὐτὸν ὀρισμὸν ἕτερον οἰστέον· εἰ μὴ γὰρ
 φαίνεται βελτίων καὶ μᾶλλον δηλῶν τὸ ὀριζόμενον, δῆλον
 ὅτι ἀνηρημένος ἔσται ὁ κείμενος, ἐπειδὴ οὐκ εἰσὶ πλείους
 τοῦ αὐτοῦ ὀρισμοί.

πρὸς ἅπαντας δὲ τοὺς ὀρισμούς οὐκ ἐλάχιστον στοι-
 30 χεῖον τὸ πρὸς ἑαυτὸν εὐστόχως ὀρίσασθαι τὸ προκείμενον
 ἢ καλῶς εἰρημένον ὄρον ἀναλαβεῖν· ἀνάγκη γάρ, ὥσπερ
 πρὸς παράδειγμα φεώμενον, τὸ τ' ἐλλείπον ὦν προσῆκεν
 ἔχειν τὸν ὀρισμὸν καὶ τὸ προσκείμενον περιέργως καθορᾶν,
 ὥστε μᾶλλον ἐπιχειρημάτων εὐπορεῖν.

τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς ὀρισμοὺς ἐπὶ τοσοῦτον εἰ-
ρήσθω.

Η.

Πότερον δὲ ταῦτόν ἢ ἕτερον κατὰ τὸν κυριώτατον
τῶν ῥηθέντων περὶ ταυτοῦ τρόπων (ἐλέγετο δὲ κυριώτατα
ταῦτόν τὸ τῷ ἀριθμῷ ἓν) σκοπεῖν ἕκ τε τῶν πτώσεων
καὶ τῶν συστοίχων καὶ τῶν ἀντικειμένων. εἰ γὰρ ἡ δι-
καισύνη ταῦτόν τῇ ἀνδρίᾳ, καὶ ὁ δίκαιος τῷ ἀνδρείῳ ¹⁰
καὶ τὸ δικάϊως τῷ ἀνδρείως. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀν-
τικειμένων· εἰ γὰρ τάδε ταῦτά, καὶ τὰ ἀντικείμενα τού-
τοις ταῦτά καθ' ὅποιανούν τῶν λεγομένων ἀντιθέσεων.
οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὸ τούτῳ ἢ τούτῳ ἀντικείμενον λα-
βεῖν, ἐπειδὴ ταῦτόν ἐστιν. πάλιν ἕκ τῶν ποιητικῶν καὶ ¹⁵
φθαρτικῶν καὶ γενέσεων καὶ φθορῶν καὶ ὅλως τῶν ὁμοί-
ως ἐχόντων πρὸς ἐκάτερον· ὅσα γὰρ ἀπλῶς ταῦτά, καὶ
αἱ γενέσεις αὐτῶν καὶ αἱ φθοραὶ αἱ αὐταί, καὶ τὰ ποιη-
τικά καὶ φθαρτικά.

σκοπεῖν δὲ καὶ ὧν θάτερον μάλιστα λέγεται ὀτιοῦν, ²⁰
εἰ καὶ θάτερον τῶν αὐτῶν τούτων κατὰ τὸ αὐτὸ μάλιστα
λέγεται, καθάπερ Ξενοκράτης τὸν εὐδαίμονα βίον καὶ τὸν
σπουδαῖον ἀποδείκνυσι τὸν αὐτόν, ἐπειδὴ πάντων τῶν
βίων αἰρετώτατος ὁ σπουδαῖος καὶ ὁ εὐδαίμων· ἓν γὰρ
τὸ αἰρετώτατον καὶ μέγιστον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ²⁵
ἄλλων τῶν τοιούτων. δεῖ δ' ἐκάτερον ἓν ἀριθμῷ εἶναι
τὸ λεγόμενον μέγιστον ἢ αἰρετώτατον. εἰ δὲ μή, οὐκ
ἔσται δεδειγμένον ὅτι ταῦτόν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ ἀν-
δρεῖότατοι τῶν Ἑλλήνων Πελοποννήσιοι καὶ Λακεδαιμό-
νιοι, τοὺς αὐτοὺς εἶναι Πελοποννησίους Λακεδαιμονίους, ³⁰
ἐπειδὴ οὐχ εἷς ἀριθμῷ Πελοποννήσιος οὐδὲ Λακεδαιμό-
νιος. ἀλλὰ περιέχουσθαι μὲν τὸν ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἀναγ-
καῖον, καθάπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων.
εἰ δὲ μή, συμβήσεται ἀλλήλων εἶναι βελτίους, ἔαν μὴ περι-

1 ἔχωνται οἱ ἕτεροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων. ἀναγκαῖον γὰρ τοὺς Πελοποννησίους βελτίους εἶναι τῶν Λακεδαιμονίων, εἴπερ μὴ περιέχονται οἱ ἕτεροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων· πάντων γὰρ τῶν λοιπῶν εἰσὶ βελτίους. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς Λακεδαι-
 5 μονίους ἀνάγκη βελτίους εἶναι τῶν Πελοποννησίων· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι πάντων τῶν λοιπῶν εἰσὶ βελτίους. ὥστε ἀλλήλων βελτίους γίνονται. δῆλον οὖν ὅτι ἐν ἀριθμῷ δεῖ εἶναι τὸ βέλτιστον καὶ μέγιστον λεγόμενον, εἰ μέλλει ὅτι ταῦτόν ἀποδείκνυσθαι. διὸ καὶ Ξενοκράτης οὐκ ἀπο-
 10 δείκνυσιν· οὐ γὰρ εἷς ἀριθμῷ ὁ εὐδαίμων οὐδ' ὁ σπουδαῖος βίος, ὥστ' οὐκ ἀναγκαῖον τὸν αὐτὸν εἶναι, διότι ἄμφω αἰρετώτατοι, ἀλλὰ τὸν ἕτερον ὑπὸ τὸν ἕτερον.

πάλιν σκοπεῖν εἰ ᾧ θάτερον ταῦτόν, καὶ θάτερον· εἰ γὰρ μὴ ἀμφοτέρα τῷ αὐτῷ ταῦτά, δῆλον ὅτι οὐδ' ἀλ-
 15 λήλοις.

ἔτι ἐκ τῶν τούτοις συμβεβηκότων, καὶ οἷς ταῦτα συμβέβηκεν, ἐπισκοπεῖν· ὅσα γὰρ θατέρῳ συμβέβηκε, καὶ θατέρῳ δεῖ συμβεβηκέναι, καὶ οἷς θάτερον αὐτῶν συμβέβηκε, καὶ θάτερον δεῖ συμβεβηκέναι. εἰ δέ τι τούτων
 20 διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ ταῦτά.

ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ μὴ ἐν ἐνὶ γένει κατηγορίας ἀμφοτέρα, ἀλλὰ τὸ μὲν ποιὸν τὸ δὲ ποσὸν ἢ πρὸς τι δηλοῖ. πάλιν εἰ τὸ γένος ἑκατέρου μὴ ταῦτόν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακόν, ἢ τὸ μὲν ἀρετὴ τὸ δ' ἐπιστήμη. ἢ εἰ τὸ μὲν
 25 γένος ταῦτόν, αἱ διαφοραὶ δὲ μὴ αἱ αὐταὶ ἑκατέρου κατηγοροῦνται, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὅτι θεωρητικὴ ἐπιστήμη, τοῦ δ' ὅτι πρακτικὴ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον, εἰ τὸ μὲν δέχεται τὸ μᾶλλον τὸ δὲ μὴ, ἢ εἰ ἄμφω μὲν δέχεται, μὴ ἅμα δέ, καθάπερ ὁ
 30 μᾶλλον ἔρωσιν οὐ μᾶλλον ἐπιθυμῆ τῆς συνοουσίας, ὥστ' οὐ ταῦτόν ἔρωσιν καὶ ἐπιθυμία συνοουσίας.

ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ ἑκάτερον προστιθέμενον μὴ ποιῆ τὸ ὅλον ταῦτόν. ἢ εἰ τοῦ αὐτοῦ ἀφ' ἑκατέρου ἀφαιρεθέντος τὸ λοιπὸν ἕτερον, οἷον εἰ διπλά-

σιον ἡμίσεος καὶ πολλαπλάσιον ἡμίσεος ταῦτὸν ἔφησεν 1
εἶναι. ἀφαιρεθέντος γὰρ ἀφ' ἑκατέρου τοῦ ἡμίσεος τὰ
λοιπὰ ταῦτὸν ἔδει δηλοῦν, οὐ δηλοῖ δέ· τὸ γὰρ διπλάσιον
καὶ πολλαπλάσιον οὐ ταῦτὸν δηλοῖ.

σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον εἰ ἤδη τι συμβαίνει ἀδύνατον 5
διὰ τῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰ δυνατόν ἐξ ὑποθέσεως ὑπάρ-
ξαι, καθάπερ τοῖς τὸ κενὸν καὶ τὸ πλήρες ἀέρος ταῦτὸν
φάσκουσιν. δηλὸν γὰρ ὅτι ἐὰν ἐξέλθῃ ὁ ἀήρ, κενὸν μὲν
οὐχ ἦσσαν ἀλλὰ μᾶλλον ἔσται, πλήρες δ' ἀέρος οὐκέτι
ἔσται. ὥστε ὑποτεθέντος τινὸς εἴτε ψευδοῦς εἴτ' ἀλη- 10
θοῦς (οὐδὲν γὰρ διαφέρει) τὸ μὲν ἔτερον ἀναιρεῖται αὐ-
τῶν, τὸ δ' ἔτερον οὐ. ὥστ' οὐ ταῦτόν.

καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐκ τῶν ὀπωσοῦν ἑκατέρου κατηγο-
ρουμένων, καὶ ὧν ταῦτα κατηγορεῖται, σκοπεῖν εἰ που
διαφωνεῖ. ὅσα γὰρ θατέρον κατηγορεῖται, καὶ θατέρον 15
κατηγορεῖσθαι δεῖ, καὶ ὧν θατέρον κατηγορεῖται, καὶ
θατέρον κατηγορεῖσθαι δεῖ.

ἔτι ἐπεὶ πολλαχῶς ταῦτὸν λέγεται, σκοπεῖν εἰ καὶ
καθ' ἕτερόν τινα τρόπον ταῦτά ἐστιν· τὰ γὰρ εἶδει ἢ γέ-
νει ταῦτά ἢ οὐκ ἀνάγκη ἢ οὐκ ἐνδέχεται ἀριθμῶν ταῦτά 20
εἶναι, ἐπισκοποῦμεν δὲ πότερον οὕτω ταῦτά ἢ οὐχ οὕτως.

ἔτι εἰ δυνατόν θατέρον ἄνευ θατέρον εἶναι· οὐ γὰρ
ἂν εἶη ταῦτόν.

οἱ μὲν οὖν πρὸς ταῦτὸν τόποι τοσοῦτοι λέγονται. δη- 2
λον δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἅπαντες οἱ πρὸς ταῦτὸν 25
ἀνασκευαστικοὶ τόποι καὶ πρὸς ὅρον χρήσιμοι, καθάπερ
ἔμπροσθεν εἴρηται· εἰ γὰρ μὴ ταῦτὸν δηλοῖ τό τ' ὄνομα
καὶ ὁ λόγος, δηλὸν ὅτι οὐκ ἂν εἶη ὀρισμὸς ὁ ἀποδοθεὶς
λόγος. τῶν δὲ κατασκευαστικῶν τόπων οὐδεὶς χρήσιμος
πρὸς ὅρον· οὐ γὰρ ἀπόχρη δεῖξαι ταῦτὸν τὸ ὑπὸ τὸν λό- 30
γον καὶ τοῦνομα πρὸς τὸ κατασκευάσαι ὅτι ὀρισμὸς, ἀλλὰ
καὶ τὰ ἄλλα πάντα δεῖ ἔχειν τὰ παρηγγελμένα τὸν ὀρισμόν.

ἀναιρεῖν μὲν οὖν ὅρον οὕτως καὶ διὰ τούτων ἀεὶ πε- 3
ριτέον· ἐὰν δὲ κατασκευάζειν βουλώμεθα, πρῶτον μὲν

3 εἶδέναι δαῖ ὅτι οὐδεὶς ἢ ὀλίγοι τῶν διαλεγομένων ὄρον
 συλλογίζονται, ἀλλὰ πάντες ἀρχὴν τὸ τοιοῦτον λαμβάνου-
 σιν, οἷον οἱ τε περὶ γεωμετρίαν καὶ ἀριθμούς καὶ τὰς
 ἄλλας τὰς τοιαύτας μαθήσεις· εἶθ' ὅτι δι' ἀκριβείας μὲν
 5 ἄλλης ἐστὶ πραγματείας ἀποδοῦναι καὶ τί ἐστὶν ὄρος καὶ
 πῶς ὀρίζεσθαι δεῖ, νῦν δ' ὅσον ἱκανὸν πρὸς τὴν παροῦσαν
 χρεῖαν, ὥστε τοσοῦτον μόνον λεκτέον ὅτι δυνατὸν γενέ-
 σθαι ὀρισμοῦ καὶ τοῦ τί ἦν εἶναι συλλογισμὸν. εἰ γὰρ
 ἐστὶν ὄρος λόγος ὃ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ πράγματι δηλῶν,
 10 καὶ δεῖ τὰ ἐν τῷ ὄρω κατηγορούμενα καὶ ἐν τῷ τί ἐστι
 τοῦ πράγματος μόνον κατηγορεῖσθαι, κατηγορεῖται δ' ἐν τῷ
 τί ἐστι τὰ γένη καὶ αἱ διαφοραί, φανερόν ὡς εἴ τις λάβῃ
 ταῦτα μόνον ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ πράγματος κατηγορεῖσθαι,
 ὅτι ὃ ταῦτα ἔχων λόγος ὄρος ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη· οὐ γὰρ
 15 ἐνδέχεται ἕτερον εἶναι ὄρον, ἐπειδὴ οὐδὲν ἕτερον ἐν τῷ τί
 ἐστὶ τοῦ πράγματος κατηγορεῖται.

ὅτι μὲν οὖν ἐγχωρεῖ συλλογισμὸν ὄρου γενέσθαι, φα-
 νερόν· ἐκ τίνων δὲ δεῖ κατασκευάζειν, διώρισται μὲν ἐν
 ἑτέροις ἀκριβέστερον, πρὸς δὲ τὴν προκειμένην μέθοδον
 20 οἱ αὐτοὶ τόποι χρήσιμοι. σκεπτέον γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων
 καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀντικειμένων, καὶ ὅλους τοὺς λόγους
 καὶ κατὰ μέρος ἐπισκοποῦντα· εἰ γὰρ ὃ ἀντικείμενος τοῦ
 ἀντικειμένου, καὶ τὸν εἰρημένον τοῦ προκειμένου ἀνάγκη
 εἶναι. ἐπεὶ δὲ τῶν ἐναντίων πλείους συμπλοκαί, ληπτέον
 25 τῶν ἐναντίων, ὁποίου ἂν μάλιστα φανῇ ὃ ἐναντίος ὀρι-
 σμός. ὅλους μὲν οὖν τοὺς λόγους καθάπερ εἴρηται σκε-
 πτέον, κατὰ μέρος δ' ὧδε. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι τὸ ἀπο-
 δοθὲν γένος ὀρθῶς ἀποδέδοται. εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν
 τῷ ἐναντίῳ, τὸ δὲ προκείμενον μὴ ἐστὶν ἐν τῷ αὐτῷ, δη-
 30 λον ὅτι ἐν τῷ ἐναντίῳ ἂν εἴη, ἐπειδὴ ἀνάγκη τὰ ἐναντία
 ἐν τῷ αὐτῷ ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν εἶναι. καὶ
 τὰς διαφορὰς δὲ τὰς ἐναντίας τῶν ἐναντίων ἀξιοῦ-
 μεν κατηγορεῖσθαι, καθάπερ λευκοῦ καὶ μέλανος· τὸ
 μὲν γὰρ διακριτικὸν τὸ δὲ συγκριτικὸν ὄψεως. ὥστ' εἰ

τοῦ ἐναντίου αἱ ἐναντίαι κατηγοροῦνται, τοῦ προκειμένου 3
 αἱ ἀποδοθεῖσαι κατηγοροῦντ' ἄν. ὥστ' ἐπεὶ καὶ τὸ γένος
 καὶ αἱ διαφοραὶ ὀρθῶς ἀποδέδονται, δῆλον ὅτι ὁρισμὸς
 ἂν εἴῃ ὁ ἀποδοθεὶς. ἢ οὐκ ἀναγκαῖον τῶν ἐναντίων τὰς
 ἐναντίας διαφορὰς κατηγορεῖσθαι, ἂν μὴ ἐν τῷ αὐτῷ 5
 γένη ἢ τὰ ἐναντία· ὧν δὲ τὰ γένη ἐναντία, οὐδὲν κωλύει
 τὴν αὐτὴν διαφορὰν κατ' ἀμφοῖν λέγεσθαι, οἷον κατὰ δι-
 καιοσύνης καὶ ἀδικίας· τὸ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸ δὲ κακία
 ψυχῆς, ὥστε τὸ ψυχῆς διαφορὰ ἐν ἀμφοῖν λέγεται, ἐπειδὴ
 καὶ σώματός ἐστιν ἀρετὴ καὶ κακία. ἀλλ' οὖν τοῦτ' ἔστι 10
 ἀληθές, ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ ἐναντίαι ἢ αἱ αὐταὶ διαφο-
 ραὶ εἰσιν. εἰ οὖν τοῦ ἐναντίου ἢ ἐναντία κατηγορεῖται,
 τούτου δὲ μή, δῆλον ὅτι ἢ εἰρημένη τούτου ἂν κατηγο-
 ροῖτο. καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐπεὶ ὁ ὁρισμὸς ἐστὶν ἐκ γένους
 καὶ διαφορῶν, ἂν ὁ τοῦ ἐναντίου ὁρισμὸς φανερός ἦ, καὶ 15
 ὁ τοῦ προκειμένου ὁρισμὸς φανερός ἔσται. ἐπεὶ γὰρ τὸ
 ἐναντίον ἐν τῷ αὐτῷ γένη ἢ ἐν τῷ ἐναντίῳ, ὁμοίως δὲ
 καὶ αἱ διαφοραὶ ἢ ἐναντίαι τῶν ἐναντίων ἢ αἱ αὐταὶ κα-
 τηγοροῦνται, δῆλον ὅτι τοῦ προκειμένου ᾗτοι τὸ αὐτὸ γέ-
 νος ἂν κατηγοροῖτο ὅπερ καὶ τοῦ ἐναντίου, αἱ δὲ δια- 20
 φοραὶ ἐναντίαι, ἢ ἅπασαι ἢ τινές, αἱ δὲ λοιπαὶ αἱ
 αὐταί· ἢ ἀνάπαλιν αἱ μὲν διαφοραὶ αἱ αὐταὶ τὰ δὲ
 γένη ἐναντία· ἢ ἄμφω ἐναντία, καὶ τὰ γένη καὶ αἱ δια-
 φοραί. ἀμφοτέρω γὰρ ταῦτα εἶναι οὐκ ἐνδέχεται· εἰ δὲ
 μή, ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς τῶν ἐναντίων ἔσται. 25

ἔτι ἐκ τῶν πτώσεων καὶ τῶν συστοίχων· ἀνάγκη γὰρ
 ἀκολουθεῖν τὰ γένη τοῖς γένεσι καὶ τοὺς ὄρους τοῖς ὄροις.
 οἷον εἰ ἡ λήθη ἐστὶν ἀποβολὴ ἐπιστήμης, καὶ τὸ ἐπιλαν-
 θάνεσθαι ἀποβάλλειν ἐπιστήμην ἔσται καὶ τὸ ἐπιλελή-
 σθαι ἀποβεβληκέναι ἐπιστήμην. ἐνὸς οὖν ὁποιοουσὶν τῶν 30
 εἰρημένων ὁμολογηθέντος ἀνάγκη καὶ τὰ λοιπὰ ὁμολο-
 γεῖσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἡ φθορὰ διάλυσις οὐσίας, καὶ
 τὸ φθειρεσθαι διαλύεσθαι οὐσίαν καὶ τὸ φθαρτικῶς δια-
 λυτικῶς, εἴ τε τὸ φθαρτικὸν διαλυτικὸν οὐσίας, καὶ ἢ

- 3 φθορὰ διάλυσις οὐσίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
ὥσθ' ἐνὸς ὁποιοῦν ληφθέντος καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ὁμο-
λογεῖται.
- καὶ ἐκ τῶν ὁμοίως δ' ἐχόντων πρὸς ἄλληλα. εἰ γὰρ
5 τὸ ὑγιεινὸν ποιητικὸν ὑγείας, καὶ τὸ εὐεκτικὸν ποιητικὸν
εὐεξίας ἔσται καὶ τὸ ὠφέλιμον ποιητικὸν ἀγαθοῦ. ὁμοίως
γὰρ ἕκαστον τῶν εἰρημένων πρὸς τὸ οὐκ εἶναι τέλος ἔχει,
ὥστ' εἰ ἐνὸς αὐτῶν ὁ ὀρισμὸς ἔστι τὸ ποιητικὸν εἶναι τοῦ
τέλους, καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστου οὗτος ἂν εἴη ὀρισμὸς.
- 10 ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ τοῦ ὁμοίως, ὅσα καὶ ἐνδέχεται
κατασκευάσαι δύο πρὸς δύο συγκρίνοντα, οἷον εἰ μᾶλλον
ὔδε τοῦδε ἢ ὔδε τοῦδε ὀρισμὸς, ὁ δὲ ἦττον ὀρισμὸς, καὶ
ὁ μᾶλλον. καὶ εἰ ὁμοίως ὔδε τοῦδε καὶ ὅδε τοῦδε, εἰ ὁ
ἕτερος τοῦ ἑτέρου, καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ λοιποῦ. ἐνὸς δ' ὀρι-
15 σμοῦ πρὸς δύο συγκρινομένον, ἢ δύο ὀρισμῶν πρὸς ἓνα,
οὐδὲν χρήσιμος ἢ ἐκ τοῦ μᾶλλον ἐπίσκεψις· οὔτε γὰρ ἓνα
δυοῖν οὔτε δύο τοῦ αὐτοῦ ὅρους δυνατόν ἐστιν εἶναι.
- 4 εἰσὶ δὲ καὶ ἐπικαιρότατοι τῶν τόπων οἱ τε νῦν εἰρη-
μένοι καὶ οἱ ἐκ τῶν συστοίχων καὶ οἱ ἐκ τῶν πτώσεων.
20 διὸ καὶ δεῖ μάλιστα κατέχειν καὶ προχειροὺς ἔχειν τούτους·
χρησιμώτατοι γὰρ πρὸς πλεῖστα. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τοὺς
μάλιστα κοινούς· οὔτοι γὰρ ἐνεργότατοι τῶν λοιπῶν, οἷον
τό τ' ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὸ καθ' ἕκαστα, καὶ ἐπὶ τῶν εἰδῶν
σκοπεῖν εἰ ἐφαρμόττει ὁ λόγος, ἐπειδὴ συνώνυμον τὸ εἶ-
25 δος. ἔστι δὲ χρήσιμον τὸ τοιοῦτον πρὸς τοὺς τιθεμένους
ιδέας εἶναι, καθάπερ πρότερον εἴρηται. ἔτι εἰ μεταφέρων
εἴρηκε τοῦνομα, ἢ αὐτὸ αὐτοῦ κατηγόρηκεν ὡς ἕτερον. καὶ
εἰ τις ἄλλος κοινὸς καὶ ἐνεργὸς τῶν τόπων ἐστί, τοῖτω
χρησιτέον.
- 5 ὅτι δὲ χαλεπώτερον κατασκευάζειν ἢ ἀνασκευάζειν
ὅρον, ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων φανερόν. καὶ γὰρ
ιδεῖν αὐτὸν καὶ λαβεῖν παρὰ τῶν ἐρωτωμένων τὰς τοιαύ-
τας προτάσεις οὐκ εὐπετές, οἷον ὅτι τῶν ἐν τῷ ἀποδοθέντι
λόγω τὸ μὲν γένος τὸ δὲ διαφορὸν, καὶ ὅτι ἐν τῷ τί ἐστι

τὸ γένος καὶ αἱ διαφοραὶ κατηγοροῦνται. ἄνευ δὲ τούτων 5
 ἄδύνατον ὄρισμοῦ γενέσθαι συλλογισμόν· εἰ γὰρ τινα καὶ
 ἄλλα ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ πράγματος κατηγορεῖται, ἕδηλον
 πότερον ὁ ῥηθεὶς ἢ ἕτερος αὐτοῦ ὄρισμός ἐστιν, ἐπειδὴ
 ὄρισμός ἐστι λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνων. δῆλον δὲ 5
 καὶ ἐκ τῶνδε. ῥᾶον γὰρ ἐν συμπεράνασθαι ἢ πολλά.
 ἀναιροῦντι μὲν οὖν ἀπόχρη πρὸς ἓνα διαλεγῆναι (ἐν γὰρ
 ὁποιοῦν ἀνασκευάσαντες ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὄρον),
 κατασκευάζοντι δὲ πάντα ἀνάγκη συμβιβάζειν ὅτι ὑπάρχει
 τὰ ἐν τῷ ὄρω. ἔτι κατασκευάζοντι μὲν καθόλου οἰστίον 10
 συλλογισμόν· δεῖ γὰρ κατὰ παντὸς οὗ τοῦνομα κατηγο-
 ρεῖσθαι τὸν ὄρον, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις ἀντιστρέφειν, εἰ
 μέλλει ἴδιος εἶναι ὁ ἀποδοθεὶς ὄρος. ἀνασκευάζοντι δ'
 οὐδέτι ἀνάγκη δεῖξαι τὸ καθόλου· ἀπόχρη γὰρ τὸ δεῖξαι
 ὅτι οὐκ ἀληθεύεται περὶ τινὸς τῶν ὑπὸ τοῦνομα ὁ λόγος. 15
 εἰ τε καὶ καθόλου δέοι ἀνασκευάσαι, οὐδ' ὡς τὸ ἀντι-
 στρέφειν ἀναγκάσιον ἐπὶ τοῦ ἀνασκευάζειν· ἀπόχρη γὰρ
 ἀνασκευάζοντι καθόλου τὸ δεῖξαι ὅτι κατὰ τινὸς ὧν τοῦ-
 νομα κατηγορεῖται ὁ λόγος οὐ κατηγορεῖται. τὸ δ' ἀνά-
 παλιν οὐκ ἀναγκαῖον πρὸς τὸ δεῖξαι, ὅτι καθ' ὧν ὁ λόγος 20
 μὴ κατηγορεῖται τοῦνομα κατηγορεῖται. ἔτι εἰ καὶ παντὶ
 ὑπάρχει τῷ ὑπὸ τοῦνομα, μὴ μόνῳ δέ, ἀνηρημένος γίνεται
 ὁ ὄρισμός.

ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ γένος ἔχει· ἐν
 ἀμφοτέροις γὰρ ἀνασκευάζειν ἢ κατασκευάζειν ῥᾶον. περὶ 25
 μὲν οὖν τοῦ ἴδιου φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων· ὡς γὰρ ἐπὶ
 τὸ πολὺ ἐν συμπλοκῇ τὸ ἴδιον ἀποδίδοται, ὥστ' ἀνα-
 σκευάζειν μὲν ἐστὶν ἐν ἀνελόντα, κατασκευάζοντι δὲ ἀνάγκη
 πάντα συλλογίζεσθαι. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα,
 ὅσα πρὸς τὸν ὄρισμόν, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἀρμόσει λέγε- 30
 σθαι· παντὶ τε γὰρ δεῖ τῷ ὑπὸ τοῦνομα τὸν κατασκευάζοντα
 δεικνύναι ὅτι ὑπάρχει, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἐνὶ δεῖξαι
 μὴ ὑπάρχον· εἰ τε καὶ παντὶ ὑπάρχει, μὴ μόνῳ δέ, καὶ
 οὔτως ἀνεσκευασμένον γίνεται, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ὄρισμοῦ

5 λέγεται. περὶ δὲ τοῦ γένους, ὅτι κατασκευάζειν μὲν ἀνάγκη
 μοναχῶς παντὶ δεῖξαντα ὑπάρχειν, ἀνασκευάζοντι δὲ διχῶς·
 καὶ γὰρ εἰ μηδενὶ καὶ εἰ τινὶ δέδεικται μὴ ὑπάρχον, ἀνή-
 ρηται τὸ ἐν ἀρχῇ. ἔτι κατασκευάζοντι μὲν οὐκ ἀπόχρη
 5 ὅτι ὑπάρχει δεῖξαι, ἀλλὰ καὶ διότι ὡς γένος ὑπάρχει δει-
 κτέον· ἀνασκευάζοντι δ' ἰκανὸν τὸ δεῖξαι μὴ ὑπάρχον ἢ
 τινὶ ἢ μὴ παντί. ἔοικε δ', ὡσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ
 διαφθεῖραι τοῦ ποιῆσαι ῥᾶον, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτων τὸ
 ἀνασκευάσαι τοῦ κατασκευάσαι.

10 ἐπὶ δὲ τοῦ συμβεβηκότος τὸ μὲν καθόλου ῥᾶον ἀνα-
 σκευάζειν ἢ κατασκευάζειν· κατασκευάζοντι μὲν γὰρ δει-
 κτέον ὅτι παντί, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἐνὶ δεῖξαι μὴ
 ὑπάρχον. τὸ δ' ἐπὶ μέρους ἀνάπαυιν ῥᾶον κατασκευά-
 σαι ἢ ἀνασκευάσαι· κατασκευάζοντι μὲν γὰρ ἀπόχρη δεῖ-
 15 ξαι τινὶ ὑπάρχον, ἀνασκευάζοντι δὲ δεικτέον ὅτι οὐδενὶ
 ὑπάρχει.

φανερὸν δὲ καὶ διότι πάντων ῥᾶστον ὄρον ἀνασκευά-
 σαι· πλεῖστα γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ δεδομένα πολλῶν εἰρημένων,
 ἐκ δὲ τῶν πλειόνων θῦπτον γίνεται συλλογισμὸς· εἰκὸς
 20 γὰρ ἐν τοῖς πολλοῖς μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀμύρτημα
 γίνεσθαι. ἔτι πρὸς μὲν ὄρον ἐνδέχεται καὶ διὰ τῶν ἄλλων
 ἐπιχειρεῖν· εἴτε γὰρ μὴ ἴδιος ὁ λόγος, εἴτε μὴ γένος τὸ
 ἀποδοθῆν, εἴτε μὴ ὑπάρχει τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ, ἀνηρημέ-
 νος γίνεται ὁ ὄρισμός· πρὸς δὲ τᾶλλα οὔτε τὰ ἐκ τῶν
 25 ὄρων οὔτε τᾶλλα ἐνδέχεται πάντ' ἐπιχειρεῖν· μόνα γὰρ
 τὰ πρὸς τὸ συμβεβηκὸς κοινὰ πάντων τῶν εἰρημένων
 ἐστίν. ὑπάρχειν μὲν γὰρ δεῖ ἕκαστον τῶν εἰρημένων· εἰ
 δὲ μὴ ὡς ἴδιον ὑπάρχει τὸ γένος, οὐδέπω ἀνήρηται τὸ
 γένος. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἴδιον οὐκ ἀναγκαῖον ὡς γένος,
 30 οὐδὲ τὸ συμβεβηκὸς ὡς γένος ἢ ἴδιον, ἀλλ' ὑπάρχειν
 μόνον. ὡστ' οὐ δυνατὸν ἐκ τῶν ἐτέρων πρὸς τὰ ἕτερα
 ἐπιχειρεῖν ἀλλ' ἢ ἐπὶ τοῦ ὀρισμοῦ. δῆλον οὖν ὅτι ῥᾶστον
 πάντων ὄρον ἀναιρεῖν, κατασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον·
 ἐκείνὰ τε γὰρ δεῖ πάντα συλλογίσασθαι (καὶ γὰρ ὅτι

ὑπάρχει τὰ εἰρημένα καὶ ὅτι γένος τὸ ἀποδοθὲν καὶ ὅτι 5
ἴδιος ὁ λόγος), καὶ ἔτι παρὰ ταῦτα, ὅτι δηλοῖ τὸ τί ἦν
εἶναι ὁ λόγος, καὶ τοῦτο καλῶς δεῖ πεποιημέναι.

τῶν δ' ἄλλων τὸ ἴδιον μάλιστα τοιοῦτον· ἀναιρεῖν
μὲν γὰρ ῥῆον διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατα- 5
σκευάζειν δὲ χαλεπώτατον, ὅτι τε πολλὰ δεῖ συμβεβῆσαι,
καὶ πρὸς τούτῳ ὅτι μόνῳ ὑπάρχει καὶ ἀντικατηγορεῖται
τοῦ πράγματος.

ῥῆστον δὲ πάντων κατασκευάσαι τὸ συμβεβηκός· ἐν
μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις οὐ μόνον ὑπάρχον, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐ- 10
τως ὑπάρχει, δεικτέον· ἐπὶ δὲ τοῦ συμβεβηκότος, ὅτι ὑπ-
άρχει μόνον, ἱκανὸν δεῖξαι. ἀνασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον
τὸ συμβεβηκός, ὅτι ἐλάχιστα ἐν αὐτῷ δέδοται· οὐ γὰρ
προσημαίνει ἐν τῷ συμβεβηκότι πῶς ὑπάρχει, ὥστ' ἐπὶ
μὲν τῶν ἄλλων διχῶς ἔστιν ἀνελεῖν, ἢ δεῖξαντα ὅτι οὐχ 15
ὑπάρχει ἢ ὅτι οὐχ οὕτως ὑπάρχει, ἐπὶ δὲ τοῦ συμβεβηκό-
τος οὐκ ἔστιν ἀνελεῖν ἀλλ' ἢ δεῖξαντα ὅτι οὐχ ὑπάρχει.

οἱ μὲν οὖν τόποι δι' ὧν εὐπορήσομεν πρὸς ἕκαστα
τῶν προβλημάτων ἐπιχειρεῖν, σχεδὸν ἱκανῶς ἐξηρίθ- 20
μηνται.

Θ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τάξεως, καὶ πῶς δεῖ ἐρωτᾶν,
λεικτέον. δεῖ δὲ πρῶτον μὲν ἐρωτηματίζειν μέλλοντα τὸν 25
τόπον εὑρεῖν ὅθεν ἐπιχειρητέον, δεύτερον δὲ ἐρωτηματίζειν
καὶ τάξαι καθ' ἕκαστα πρὸς ἑαυτὸν, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ
τρίτον εἰπεῖν ταῦτα ἤδη πρὸς ἕτερον. μέχρι μὲν οὖν τοῦ
εὑρεῖν τὸν τόπον ὁμοίως τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ διαλε-
κτικοῦ ἢ σκέψις, τὸ δ' ἤδη ταῦτα τάττειν καὶ ἐρωτημα- 30
τίζειν ἴδιον τοῦ διαλεκτικοῦ· πρὸς ἕτερον γὰρ πᾶν τὸ
τοιοῦτον, τῷ δὲ φιλοσόφῳ καὶ ζητοῦντι καθ' ἑαυτὸν
οὐδὲν μέλει, εἰάν ἀληθῆ μὲν ἦ καὶ γνώριμα δι' ὧν ὁ
συλλογισμός, μὴ θῆ δ' αὐτὰ ὁ ἀποκρινόμενος διὰ τὸ

1 σύνεγγυς εἶναι τοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ προορᾶν τὸ συμβησόμενον· ἀλλ' ἴσως κἂν σπουδύσειεν ὅτι μάλιστα γνώριμα καὶ σύνεγγυς εἶναι τὰ ἀξιώματα· ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐπιστημονικοὶ συλλογισμοί.

5 τοὺς μὲν οὖν τόπους ὅθεν δεῖ λαμβάνειν, εἴρηται πρότερον· περὶ τάξεως δὲ καὶ τοῦ ἐρωτηματίσαι λεκτέον διεκλόμενον τὰς προτάσεις, ὅσαι ληπτέαι παρὰ τὰς ἀναγκαίας. ἀναγκαῖαι δὲ λέγονται δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς γίνεται. αἱ δὲ παρὰ ταύτας λαμβανόμεναι τέταρτές εἰσιν·
 10 ἢ γὰρ ἐπαγωγῆς χάριν τοῦ δοθῆναι τὸ καθόλου, ἢ εἰς ὄγκον τοῦ λόγου, ἢ πρὸς κρύψιν τοῦ συμπεράσματος, ἢ πρὸς τὸ σαφέστερον εἶναι τὸν λόγον. παρὰ δὲ ταύτας οὐδεμίαν ληπτέον προτάσιν, ἀλλὰ διὰ τούτων αὖξεν καὶ ἐρωτηματίζειν πειρατέον. εἰσὶ δ' αἱ πρὸς κρύψιν ἀγῶνος
 15 χάριν· ἀλλ' ἐπειδὴ πῦσα ἢ τοιαύτη πραγματεία πρὸς ἕτερόν ἐστιν, ἀνάγκη καὶ ταύταις χρῆσθαι.

τὰς μὲν οὖν ἀναγκαίας, δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς, οὐκ εὐθύς προτατέον, ἀλλ' ἀποστατέον ὅτι ἀνωτάτω, οἷον μὴ τῶν ἐναντίων ἀξιοῦντα τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην, ἂν τοῦτο
 20 βούληται λαβεῖν, ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων· τεθέντος γὰρ τούτου, καὶ ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ αὐτὴ συλλογιεῖται, ἐπειδὴ ἀντικείμενα τὰ ἐναντία. ἂν δὲ μὴ τιθῆ, δι' ἐπαγωγῆς ληπτέον, προτείνοντα ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ἐναντίων. ἢ γὰρ διὰ συλλογισμοῦ ἢ δι' ἐπαγωγῆς τὰς ἀναγκαίας ληπτέον, ἢ τὰς μὲν ἐπαγωγῆ τὰς δὲ συλλογισμῶ, ὅσαι δὲ
 25 λίαν προφανεῖς εἰσὶ, καὶ αὐτὰς προτείνοντα· ἀδηλότερόν τε γὰρ αἰεὶ ἐν τῇ ἀποστάσει καὶ τῇ ἐπαγωγῇ τὸ συμβησόμενον, καὶ ἅμα τὸ αὐτὰς τὰς χρησίμους προτείνειν καὶ μὴ δυνάμενον ἐκείνως λαβεῖν ἔτιομον. τὰς δὲ παρὰ ταύ-
 30 τας εἰρημένας ληπτέον μὲν τούτων χάριν, ἐκάστη δ' ὥδε χρησιτέον, ἐπάγοντα μὲν ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἐπὶ τὸ καθόλου καὶ τῶν γνωρίμων ἐπὶ τὰ ἄγνωστα· γνώριμα δὲ μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν αἰσθησιν, ἢ ἀπλῶς ἢ τοῖς πολλοῖς κρύπτοντα δὲ προσυλλογίζεσθαι δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς τοῦ

ἐξ ἀρχῆς μέλλει γίνεσθαι, καὶ ταῦτα ὡς πλεῖστα. εἴη δ' 1
 ἂν τοῦτο, εἴ τις μὴ μόνον τὰς ἀναγκαίας ἀλλὰ καὶ τῶν
 πρὸς ταύτας χρησίμων τινὰ συλλογίζοιτο. ἔτι τὰ συμπε-
 ράσματα μὴ λέγειν, ἀλλ' ὕστερον ἀθρόα συλλογίζεσθαι·
 οὕτω γὰρ ἂν πορρωτάτω ἀποστήσειε τῆς ἐξ ἀρχῆς θέσεως. 5
 καθόλου δ' εἰπεῖν, οὕτω δεῖ ἐρωτῶν τὸν χρυπτικῶς πυν-
 θανόμενον, ὥστ' ἠρωτημένου τοῦ παντὸς λόγου καὶ εἰ-
 πόντος τὸ συμπέρασμα ζητεῖσθαι τὸ διὰ τί. τοῦτο δ'
 ἔσται μάλιστα διὰ τοῦ λεχθέντος ἔμπροσθεν τρόπου· μό-
 νον γὰρ τοῦ ἐσχάτου ῥηθέντος συμπεράσματος ἄδηλον 10
 πῶς συμβαίνει, διὰ τὸ μὴ προορῶν τὸν ἀποκρινόμενον ἐκ
 τίνων συμβαίνει, μὴ διαρθρωθέντων τῶν πρότερον συλ-
 λογισμῶν. ἥκιστα δ' ἂν διαρθροῖτο ὁ συλλογισμὸς τοῦ
 συμπεράσματος μὴ τὰ τούτου λήμματα ἡμῶν τιθέντων,
 ἀλλ' ἐκεῖνα ὅφ' ὧν ὁ συλλογισμὸς γίνεται. 15

χρήσιμον δὲ καὶ τὸ μὴ συνεχῆ τὰ ἀξιώματα λαμβάνειν ἐξ ὧν οἱ συλλογισμοί, ἀλλ' ἐναλλάξ τὸ πρὸς ἕτερον καὶ ἕτερον συμπέρασμα· τιθεμένων γὰρ τῶν οἰκείων παρ' ἄλληλα μᾶλλον τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτῶν προφανές.

χρῆ δὲ καὶ ὀρισμῶ λαμβάνειν, ἐφ' ὧν ἐνδέχεται, τὴν 20
 καθόλου πρότασιν, μὴ ἐπ' αὐτῶν ἀλλ' ἐπὶ τῶν συστοί-
 χων· παραλογίζονται γὰρ ἑαυτούς, ὅταν ἐπὶ συστοίχου λη-
 φθῆ ὁ ὀρισμὸς, ὡς οὐ τὸ καθόλου συγχωροῦντες, οἷον
 εἰ δεῖο λαβεῖν ὅτι ὁ ὀργιζόμενος ὀρέγεται τιμωρίας διὰ
 φαινομένην ὀλιγωρίαν, ληφθεῖ δ' ἢ ὀργῆ ὀρέξεις εἶναι 25
 τιμωρίας διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν· δῆλον γὰρ ὅτι τού-
 του ληφθέντος ἔχομεν ἂν καθόλου ὃ προαιρούμεθα. τοῖς
 δ' ἐπ' αὐτῶν προτείνουσι πολλάκις ἀνανεῖν συμβαίνει
 τὸν ἀποκρινόμενον διὰ τὸ μᾶλλον ἔχειν ἐπ' αὐτοῦ τὴν
 ἔνστασιν, οἷον ὅτι ὁ ὀργιζόμενος οὐκ ὀρέγεται τιμωρίας· 30
 τοῖς γὰρ γονεῦσιν ὀργιζόμεθα μὲν, οὐκ ὀρεγόμεθα δὲ τι-
 μωρίας. ἴσως μὲν οὖν οὐκ ἀληθῆς ἢ ἔνστασις· παρ' ἐνίων
 γὰρ ἰκανὴ τιμωρία τὸ λυπῆσαι μόνον καὶ ποιῆσαι μετα-
 μέλεισθαι· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τι πιθανὸν πρὸς τὸ μὴ δοκεῖν

1 ἀλόγως ἀρνείσθαι τὸ προτεινόμενον. ἐπὶ δὲ τοῦ τῆς ὀργῆς ὀρισμοῦ οὐχ ὁμοίως ῥᾷδίον ἔστιν εὔρειν ἔνστασιν.

ἔτι τὸ προτείνειν μὴ ὡς δι' αὐτὸ ἀλλ' ἄλλον χάριν προτείνοντα· εὐλαβοῦνται γὰρ τὰ πρὸς τὴν θέσιν χρήσιμα.
5 ὑπλῶς δ' εἰπεῖν, ὅτι μάλιστα ποιεῖν ἄδηλον πότερον τὸ προτεινόμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον βούλεται λαβεῖν· ἀδήλου γὰρ ὄντος τοῦ πρὸς τὸν λόγον χρήσιμον μᾶλλον τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τιθέασιν.

ἔτι διὰ τῆς ὁμοιότητος πυνθάνεσθαι· καὶ γὰρ πιθα-
10 νὸν καὶ λανθάνει μᾶλλον τὸ καθόλου. οἶον ὅτι ὡσπερ ἐπιστήμη καὶ ἄγνοια τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῆ, οὕτω καὶ αἰσθησις τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῆ, ἢ ἀνάπαλιν, ἐπειδὴ αἰσθησις ἢ αὐτῆ, καὶ ἐπιστήμη. τοῦτο δ' ἔστιν ὅμοιον ἐπαγωγῇ, οὐ μὴν ταυτόν γε· ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν καθ'
15 ἔκυστα τὸ καθόλου λαμβάνεται, ἐπὶ δὲ τῶν ὁμοίων οὐκ ἔστι τὸ λαμβανόμενον τὸ καθόλου, ὑφ' ὃ πάντα τὰ ὁμοιά ἔστιν.

δεῖ δὲ καὶ αὐτὸν ποτε αὐτῷ ἔνστασιν φέρειν· ἀνυπό-
πτως γὰρ ἔχουσιν οἱ ἀποκρινόμενοι πρὸς τοὺς δοκοῦντας
20 δικαίως ἐπιχειρεῖν. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπιλέγειν ὅτι σύνηθες καὶ λεγόμενον τὸ τοιοῦτον· ὀκνοῦσι γὰρ κινεῖν τὸ εἰωθὸς ἔνστασιν μὴ ἔχοντες. ἕμα δὲ καὶ τῷ χρῆσθαι καὶ αὐτοὶ τοῖς τοιοῦτοις φυλάττονται κινεῖν αὐτά. ἔτι τὸ μὴ σπουδάζειν, κἂν ὅλως χρήσιμον ᾗ· πρὸς γὰρ τοὺς
25 σπουδάζοντας μᾶλλον ἀντιτείνουσιν, καὶ τὸ ὡς ἐν παραβολῇ προτείνειν· τὸ γὰρ δι' ἄλλο προτεινόμενον καὶ μὴ δι' αὐτὸ χρήσιμον τιθέασιν μᾶλλον. ἔτι μὴ αὐτὸ προτείνειν ὃ δεῖ ληφθῆναι, ἀλλ' ὧ τοῦτο ἔπεται ἐξ ἀνάγκης· μᾶλλον τε γὰρ συγχωροῦσι διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἐκ τούτου
30 φανερόν εἶναι τὸ συμβησόμενον, καὶ ληφθέντος τούτου εἴληπται κἀκεῖνο. καὶ τὸ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐρωτῶν ὃ μάλιστα βούλεται λαβεῖν· μάλιστα γὰρ τὰ πρῶτα ἀνανεύουσι διὰ τὸ τοὺς πλείστους τῶν ἐρωτῶντων πρῶτα λέγειν περὶ ἃ μάλιστα σπουδάζουσιν. πρὸς ἐνίους δὲ πρῶτα τὰ τοιαῦτα

προτείνειν· οἱ γὰρ δύσκολοι τὰ πρῶτα μάλιστα συγχα- 1
ροῦσιν, ἂν μὴ παντελῶς φανερόν ἢ τὸ συμβησόμενον, ἐπὶ
τελευτῆς δὲ δυσκολαίνουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ὕσοι οἰόνται
δριμεῖς εἶναι ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι· θέντες γὰρ τὰ πλεῖστα
ἐπὶ τέλους τερθρεύονται ὡς οὐ συμβαίνοντος ἐκ τῶν 5
κειμένων· τιθέασι δὲ προχείρως, πιστεύοντες τῇ ἕξει καὶ
ὑπολαμβάνοντες οὐδὲν πείσεσθαι, ἔτι τὸ μηκύνειν καὶ πα-
ρεμβάλλειν τὰ μηδὲν χρήσιμα πρὸς τὸν λόγον, καθάπερ
οἱ ψευδογραφοῦντες· πολλῶν γὰρ ὕντων ἄδηλον ἐν ὁποίῳ
τὸ ψεῦδος· διὸ καὶ λανθάνουσιν ἐνίοτε οἱ ἐρωτῶντες ἐν 10
παραβύστω προστιθέντες ἅ καθ' αὐτὰ προτεινόμενα οὐκ
ἂν τεθείη.

εἰς μὲν οὖν κρύψιν τοῖς εἰρημένοις χρηστέον, εἰς δὲ
κόσμον ἐπαγωγῇ καὶ διαιρέσει τῶν συγγενῶν· ἡ μὲν οὖν
ἐπαγωγῇ ὁποῖον τί ἐστι δῆλον, τὸ δὲ διαιρεῖσθαι τοιοῦτον 15
οἶον ὅτι ἐπιστήμη ἐπιστήμης βελτίων ἢ τῷ ἀκριβεστέρα
εἶναι ἢ τῷ βελτιόνων, καὶ ὅτι τῶν ἐπιστημῶν αἱ μὲν
θεωρητικαὶ αἱ δὲ πρακτικαὶ αἱ δὲ ποιητικαί· τῶν γὰρ
τοιούτων ἕκαστον συνεπικοσμεῖ μὲν τὸν λόγον, οὐκ ἀναγ-
καῖα δὲ ῥηθῆναι πρὸς τὸ συμπέρασμα. 20

εἰς δὲ σαφήνειαν παραδείγματα καὶ παραβολὰς οἰ-
στέον, παραδείγματα δὲ οἰκεῖα καὶ ἕξ ὧν ἴσμεν, οἷα Ὅμη-
ρος, μὴ οἷα Χοιρίλος· οὕτω γὰρ ἂν σαφέστερον εἴη τὸ
προτεινόμενον.

χρηστέον δ' ἐν τῷ διαλέγεσθαι τῷ μὲν συλλογισμῷ 2
πρὸς τοὺς διαλεκτικούς μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς πολλούς, τῇ
δ' ἐπαγωγῇ τοῦναντίον πρὸς τοὺς πολλούς μᾶλλον· εἴρη-
ται δ' ὑπὲρ τούτων καὶ πρότερον· ἔστι δὲ ἐπ' ἐνίων μὲν
ἐπάγοντα δυνατὸν ἐρωτῆσαι τὸ καθόλου, ἐπ' ἐνίων δ' οὐ
ῥῆδιον διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ὁμοιότησιν ὄνομα πάσαις 30
κοινόν· ἀλλ' ὅταν δέη τὸ καθόλου λαβεῖν, οὕτως ἐπὶ πάν-
των τῶν τοιούτων φασίν· τοῦτο δὲ διορίσαι τῶν χυλεπω-
τάτων, ὅποια τῶν προφερομένων τοιαῦτα καὶ ποῦ οὐ.
καὶ παρὰ τοῦτο πολλάκις ἀλλήλους παρακροῦνται κατὰ

2 τοὺς λόγους, οἱ μὲν φάσκοντες ὅμοια εἶναι τὰ μὴ ὄντα ὅμοια, οἱ δ' ἀμφισβητοῦντες τὰ ὅμοια μὴ εἶναι ὅμοια. διὸ πειρατέον ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ὀνοματοποιεῖν αὐτόν, ὅπως μήτε τῷ ἀποκρινομένῳ ἕξῃ ἀμφισβητεῖν ὡς
5 οὐχ ὁμοίως τὸ ἐπιφερόμενον λέγεται, μήτε τῷ ἐρωτῶντι συκοφαντεῖν ὡς ὁμοίως λεγομένου, ἐπειδὴ πολλὰ τῶν οὐχ ὁμοίως λεγομένων ὁμοίως φαίνεται λέγεσθαι.

ὅταν δ' ἐπάγοντος ἐπὶ πολλῶν μὴ διδῶ τὸ καθόλου, τότε δίκαιον ἀπαιτεῖν ἔνστασιν. μὴ εἰπόντα δ' αὐτόν ἐπὶ
10 τίνων οὕτως, οὐ δίκαιον ἀπαιτεῖν ἐπὶ τίνων οὐχ οὕτως· δεῖ γὰρ ἐπάγοντα πρότερον οὕτω τὴν ἔνστασιν ἀπαιτεῖν. ἀξιωτέον τε τὰς ἐνστάσεις μὴ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προτεινομένου φέρειν, ἐὰν μὴ ἔν μόνον ἢ τὸ τοιοῦτον, καθάπερ ἡ δυὰς τῶν ἀρτίων μόνος ἀριθμὸς πρῶτος· δεῖ γὰρ τὸν ἐνιστά-
15 μενον ἐφ' ἐτέρου τὴν ἔνστασιν φέρειν, ἢ λέγειν ὅτι τοῦτο μόνον τοιοῦτο. πρὸς δὲ τοὺς ἐνισταμένους τῷ καθόλου, μὴ ἐν αὐτῷ δὲ τὴν ἔνστασιν φέροντας ἀλλ' ἐν τῷ ὁμωνύμῳ, οἷον ὅτι ἔχει ἂν τις τὸ μὴ αὐτοῦ χροῶμα ἢ πόδα ἢ χεῖρα (ἔχει γὰρ ἂν ὁ ζωγράφος χροῶμα καὶ ὁ μάγειρος
20 πόδα τὸν μὴ αὐτοῦ) διελόμενον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐρωτητέον· λανθανούσης γὰρ τῆς ὁμωνυμίας εὖ δόξει ἐνστήναι τῇ προτάσει. ἐὰν δὲ μὴ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἐνιστάμενος κωλύῃ τὴν ἐρώτησιν, ἀφαιροῦντα δεῖ ἐν ᾧ ἢ ἔνστασις προτείνειν τὸ λοιπὸν καθόλου ποιοῦντα,
25 ἕως ἂν λάβῃ τὸ χρήσιμον. οἷον ἐπὶ τῆς λήθης καὶ τοῦ ἐπιλελῆσθαι· οὐ γὰρ συγχωροῦσι τὸν ἀποβεβληκότα ἐπιστήμην ἐπιλελῆσθαι, διότι μεταπεισόντος τοῦ πράγματος ἀποβέβληκε μὲν τὴν ἐπιστήμην, ἐπιλέλησται δ' οὐ. ῥητέον οὖν ἀφελόντα ἐν ᾧ ἢ ἔνστασις τὸ λοιπόν, οἷον εἰ διαμέ-
30 νοντος τοῦ πράγματος ἀποβέβληκε τὴν ἐπιστήμην, διότι ἐπιλέλησται. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐνισταμένους διότι τῷ μείζονι ἀγαθῷ μείζον ἀντίκειται κακόν· προσφέρουσι γὰρ ὅτι τῇ ὑγιείᾳ, ἐλάττονι ὄντι ἀγαθῷ τῆς εὐεξίας, μείζον κακὸν ἀντίκειται· τὴν γὰρ νόσον μείζον κακὸν εἶναι

τῆς καχεξίας. ἀφαιρετέον οὖν καὶ ἐπὶ τούτου ἐν ᾧ ἢ ἐν- 2
 στασις· ἀφαιρεθέντος γὰρ μᾶλλον ἂν θείη, ὅσον ὅτι τῷ
 μείζονι ἀγαθῷ μείζον κακὸν ἀντίκειται, ἐὰν μὴ συνεπιφέρῃ
 θάτερον θάτερον, καθάπερ ἢ εὐξία τὴν ὑγίειαν. οὐ
 μόνον δ' ἐνισταμένου τούτου ποιητέον, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐν- 5
 στάσεως ἀρνήται διὰ τὸ προορᾶν τι τῶν τοιούτων· ἀφαι-
 ρεθέντος γὰρ ἐν ᾧ ἢ ἐνστασις, ἀναγκασθήσεται τιθέναι
 διὰ τὸ μὴ προορᾶν ἐν τῷ λοιπῷ ἐπὶ τίνος οὐχ οὕτως·
 ἐὰν δὲ μὴ τιθῆ, ἀπαιτούμενος ἐνστασιν οὐ μὴ ἔχῃ ἀπο-
 δοῦναι. εἰσὶ δὲ τοιαῦται τῶν προτάσεων αἱ ἐπὶ τὶ μὲν 10
 ψευδεῖς ἐπὶ τὶ δ' ἀληθεῖς· ἐπὶ τούτων γὰρ ἔστιν ἀφε-
 λόντα τὸ λοιπὸν ἀληθές καταλιπεῖν. ἐὰν δ' ἐπὶ πολλῶν
 προτεινοντος μὴ φέρῃ ἐνστασιν, ἀξιωτέον τιθέναι· δια-
 λεκτικῆ γὰρ ἐστὶ πρότασις πρὸς ἣν οὕτως ἐπὶ πολλῶν
 ἔχουσαν μὴ ἔστιν ἐνστασις. 15

ὅταν δ' ἐνδέχῃται τὸ αὐτὸ ἄνευ τε τοῦ ἀδυνάτου καὶ
 διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογίσασθαι, ἀποδεικνύντι μὲν καὶ
 μὴ διαλεγομένῳ οὐδὲν διαφέρει οὕτως ἢ ἐκείνως συλλογι-
 σασθαι, διαλεγομένῳ δὲ πρὸς ἄλλον οὐ χρηστέον τῷ διὰ
 τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμῷ. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ ἀδυνάτου 20
 συλλογισαμένῳ οὐκ ἔστιν ἀμφισβητεῖν· ὅταν δὲ τὸ ἀδύ-
 νατον συλλογίσῃται, ἂν μὴ λίαν ἢ περιφανές ψεῦδος ὦν,
 οὐκ ἀδύνατόν φασι εἶναι, ὥστ' οὐ γίνεται τοῖς ἐρωτῶσιν
 ὁ βούλονται.

δεῖ δὲ προτείνειν ὅσα ἐπὶ πολλῶν μὲν οὕτως ἔχει, ἐν- 25
 στασις δὲ ἢ ὅλως μὴ ἔστιν ἢ μὴ ἐπιπολῆς τὸ συνιδεῖν·
 μὴ δυνάμενοι γὰρ συνορᾶν ἐφ' ὧν οὐχ οὕτως, ὡς ἀλη-
 θές ὦν τιθέασιν.

οὐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα ἐρώτημα ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ,
 ἀνανεύσαντος οὐ δοκεῖ γεγονέναι συλλογισμός. 30
 γὰρ καὶ μὴ ἐρωτῶντος ἀλλ' ὡς συμβαῖνον ἐπιφέροντος
 ἀρνοῦνται, καὶ τοῦτο ποιοῦντες οὐ δοκοῦσιν ἐλέγχεσθαι
 τοῖς μὴ συνορῶσιν ὁ τι συμβαίνει ἐκ τῶν τεθέντων.

2 ὅταν οὖν μηδὲ φήσας συμβαίνειν ἐρωτήσῃ, ὁ δ' ἀρνηθῆναι παντελῶς οὐ δοκεῖ γεγονέναι συλλογισμός.

οὐ δοκεῖ δὲ πᾶν τὸ καθόλου διαλεκτικῆ πρότασις εἶναι, οἷον τί ἐστιν ἄνθρωπος, ἢ ποσαχῶς λέγεται τὰ γὰθόν; ἔστι γὰρ πρότασις διαλεκτικῆ πρὸς ἣν ἐστιν ἀποκρίνασθαι ναί ἢ οὐ· πρὸς δὲ τὰς εἰρημένας οὐκ ἔστιν. διὸ οὐ διαλεκτικὰ ἐστὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐρωτημάτων, ἂν μὴ αὐτὸς διορίσας ἢ διελόμενος εἴπῃ, οἷον ἄρα γε τὰ γὰθόν οὕτως ἢ οὕτως λέγεται; πρὸς γὰρ τὰ τοιαῦτα ῥάδια
10 ἢ ἀπόκρισις ἢ καταφήσαντι ἢ ἀποφήσαντι. διὸ πειρατέον οὕτω προτείνειν τὰς τοιαύτας τῶν προτάσεων. ἅμα δὲ καὶ δίκαιον ἴσως παρ' ἐκείνου ζητεῖν ποσαχῶς λέγεται τὰ γὰθόν, ὅταν αὐτοῦ διαιρουμένου καὶ προτείνοντος μηδαμῶς συγχωρῆ.

15 ὅστις δ' ἓνα λόγον πολὺν χρόνον ἐρωτᾷ, κακῶς πυνθάνεται. εἰ μὲν γὰρ ἀποκρινομένου τοῦ ἐρωτωμένου τὸ ἐρωτώμενον, δῆλον ὅτι πολλὰ ἐρωτήματα ἐρωτᾷ ἢ πολλάκις ταῦτά, ὥστε ἢ ἀδολεσχῆ ἢ οὐκ ἔχει συλλογισμὸν· ἐξ ὀλίγων γὰρ πᾶς συλλογισμός· εἰ δὲ μὴ ἀποκρινομένου,
20 ὅτι οὐκ ἐπιτιμᾷ ἢ ἀφίσταται.

3 ἔστι δ' ἐπιχειρεῖν τε χαλεπὸν καὶ ὑπέχειν ῥάδιον τὰς αὐτὰς ὑποθέσεις. ἔστι δὲ τοιαῦτα τὰ τε φύσει πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ὄρου δεῖται, τὰ δ' ἔσχατα διὰ πολλῶν περαίνεται βουλομένῳ τὸ συνεχὲς λαμβάνειν
25 ἀπὸ τῶν πρώτων, ἢ σοφισματώδη φαίνεται τὰ ἐπιχειρήματα· ἀδύνατον γὰρ ἀποδείξαι τι μὴ ἀρξίμενον ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν καὶ συνείραντα μέχρι τῶν ἐσχάτων. ὀρίζεσθαι μὲν οὖν οὐτ' ἀξιούσιν οἱ ἀποκρινόμενοι, οὐτ' ἂν ὁ ἐρωτῶν ὀρίζηται προσέχουσιν· μὴ γενομένου δὲ φανεροῦ
30 τί ποτ' ἐστὶ τὸ προκείμενον, οὐ ῥάδιον ἐπιχειρεῖν. μάλιστα δὲ τὸ τοιοῦτον περὶ τὰς ἀρχὰς συμβαίνει· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα διὰ τούτων δείκνυται, ταῦτα δ' οὐκ ἐνδέχεται δι' ἐτέρων, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὀρισμῶν τῶν τοιούτων ἕκαστον γνωρίζειν.

ἔστι δὲ δυσεπιχείρητα καὶ τὰ λίαν ἑγγὺς τῆς ἀρχῆς· 3
οὐ γὰρ ἐνδέχεται πολλοὺς πρὸς αὐτὰ λόγους πορίσασθαι,
ὀλίγων ὄντων τῶν ἀνὰ μέσον αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀρχῆς, δι'
ᾧ ἀνάγκη δεικνυσθαι τὰ μετὰ ταῦτα. τῶν δὲ ὄρων δυσ-
επιχειρητότατοι πάντων εἰσὶν ὅσοι κέχρηται τοιούτοις 5
ὀνόμασιν, ἃ πρῶτον μὲν ἄδηλά ἐστιν εἴτε ἁπλῶς εἴτε
πολλαχῶς λέγεται, πρὸς δὲ τούτοις μηδὲ γνώριμα πότερον
κυρίως ἢ κατὰ μεταφορὰν ὑπὸ τοῦ ὀρισσαμένου λέγεται.
διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄσαφῆ εἶναι οὐκ ἔχει ἐπιχειρήματα, διὰ
δὲ τὸ ἀγνοεῖσθαι, εἰ παρὰ τὸ κατὰ μεταφορὰν λέγεσθαι 10
τοιαῦτ' ἐστίν, οὐκ ἔχει ἐπιτίμησιν.

ὅλως δὲ πᾶν πρόβλημα, ὅταν ἢ δυσεπιχείρητον, ἢ
ὀρου δεῖσθαι ὑποληπτέον, ἢ τῶν πολλαχῶς ἢ τῶν κατὰ
μεταφορὰν εἶναι λεγομένων, ἢ οὐ πόρρω τῶν ἀρχῶν, ἢ
διὰ τὸ μὴ φανερὸν εἶναι πρῶτον ἡμῖν τοῦτ' αὐτό, κατὰ 15
τίνα ποτὲ τῶν εἰρημένων τρόπον ἐστίν ὃ τὴν ἀπορίαν πα-
ρέχεται· φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ τρόπου δῆλον ὅτι ἢ
ὀρίζεσθαι ἢ δέοι ἢ διαιρεῖσθαι ἢ τὰς ἀνὰ μέσον προ-
τάσεις πορίζεσθαι· διὰ τούτων γὰρ δείκνυται τὰ ἴσ-
χyata. 20

πολλαῖς τε τῶν θέσεων μὴ καλῶς ἀποδιδομένου τοῦ
ὀρισμοῦ οὐ ρᾶδιον διαλέγεσθαι καὶ ἐπιχειρεῖν, οἷον πότερον
ἐν ἐνὶ ἐναντίον ἢ πλείω· ὀρισθέντων δὲ τῶν ἐναντίων κατὰ
τρόπον ρᾶδιον συμβιβάσαι πότερον ἐνδέχεται πλείω τῶν
αὐτῶ εἶναι ἐναντία ἢ οὐ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ 25
τῶν ἄλλων τῶν ὀρισμοῦ δεομένων. ἔοικε δὲ καὶ ἐν τοῖς
μαθήμασιν ἐνια δι' ὀρισμοῦ ἔλλειψιν οὐ ρᾶδίως γράφεσθαι,
οἷον καὶ ὅτι ἢ παρὰ τὴν πλευρὰν τέμνουσα τὸ ἐπίπεδον
ὁμοίως διαιρεῖ τὴν τε γραμμὴν καὶ τὸ χωρίον. τοῦ δὲ
ὀρισμοῦ ὀφθέντος εὐθέως φανερὸν τὸ λεγόμενον· τὴν γὰρ 30
αὐτὴν ἀντανάιρεσιν ἔχει τὰ χωρία καὶ αἱ γραμμαί· ἔστι
δ' ὀρισμὸς τοῦ αὐτοῦ λόγου οὗτος. ἁπλῶς δὲ τὰ πρῶτα
τῶν στοιχείων τιθεμένων μὲν τῶν ὀρισμῶν, οἷον τί γραμμὴ
καὶ τί κύκλος, ῥᾶστα δεῖξαι, πλὴν οὐ πολλά γε πρὸς ἕκα-

3 στον ἔστι τούτων ἐπιχειρεῖν διὰ τὸ μὴ πολλὰ τὰ ἀνά
μέσον εἶναι· ἂν δὲ μὴ τιθῶνται οἱ τῶν ἀρχῶν ὀρισμοί,
χαλεπόν, τάχα δ' ὄλως ἀδύνατον. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ
ἐπὶ τῶν κατὰ τοὺς λόγους ἔχει.

5 οὐκὸν δεῖ λανθάνειν, ὅταν δυσεπιχειρήτος ἢ ἡ θέσις,
ὅτι πέπονθέ τι τῶν εἰρημένων. ὅταν δ' ἢ πρὸς τὸ ἀξίωμα
καὶ τὴν πρότασιν μείζον ἔργον διαλεγῆναι ἢ τὴν θέσιν,
διαπορήσειεν ἂν τις πότερον θετέον τὰ τοιαῦτα ἢ οὐ. εἰ
γὰρ μὴ θήσει ἀλλ' ἀξιώσει καὶ πρὸς τοῦτο διαλέγεσθαι,
10 μείζον προστάξει τοῦ ἐν ἀρχῇ κειμένου· εἰ δὲ θήσει, πι-
σιεύσει ἐξ ἤτιον πιστῶν. εἰ μὲν οὖν δεῖ μὴ χαλεπώτερον
τὸ πρόβλημα ποιῆν, θετέον, εἰ δὲ διὰ γνωριμωτέρων συλ-
λογίεσθαι, οὐ θετέον· ἢ τῷ μὲν μανθάνοντι οὐ θετέον,
ἂν μὴ γνωριμώτερον ἢ, τῷ δὲ γυμναζομένῳ θετέον, ἂν
15 ἀληθὲς μόνον φαίνεται. ὥστε φανερόν ὅτι οὐχ ὁμοίως
ἐρωτῶντί τε καὶ διδάσκοντι ἀξιωτέον τιθέναι.

4 πῶς μὲν οὖν ἐρωτηματίζειν καὶ τάττειν δεῖ, σχεδὸν
ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δ' ἀποκρίσεως πρῶτον μὲν διορι-
στέον τί ἔστιν ἔργον τοῦ καλῶς ἀποκρινομένου, καθάπερ
20 τοῦ καλῶς ἐρωτῶντος. ἔστι δὲ τοῦ μὲν ἐρωτῶντος τὸ
οὕτως ἐπιγαγεῖν τὸν λόγον ὥστε ποιῆσαι τὸν ἀποκρινό-
μενον τὰ ἀδοξότατα λέγειν τῶν διὰ τὴν θέσιν ἀναγκαίων,
τοῦ δ' ἀποκρινομένου τὸ μὴ δι' αὐτὸν φαίνεσθαι συμ-
βαίνειν τὸ ἀδύνατον ἢ τὸ παράδοξον, ἀλλὰ διὰ τὴν θέσιν
25 ἕτερα γὰρ ἴσως ἁμαρτία τὸ θέσθαι πρῶτον ὃ μὴ δεῖ καὶ
τὸ θέμενον μὴ φυλάττειν κατὰ τρόπον.

5 ἐπεὶ δ' ἔστιν ἀδιόριστα τοῖς γυμνασίας καὶ πείρας
ἕνεκα τοὺς λόγους ποιουμένοις· οὐ γὰρ οἱ αὐτοὶ σκοποὶ
τοῖς διδάσκουσιν ἢ μανθάνουσι καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις,
30 οὐδὲ τούτοις τε καὶ τοῖς διατρίβουσι μετ' ἀλλήλων σκέ-
ψεως χάριν. τῷ μὲν γὰρ μανθάνοντι θετέον αἰετὰ τὰ δο-
κοῦντα· καὶ γὰρ οὐδ' ἐπιχειρεῖ ψεῦδος οὐδεὶς διδάσκειν·
τῶν δ' ἀγωνιζομένων τὸν μὲν ἐρωτῶντα φαίνεσθαι τι δεῖ
ποιεῖν πάντως, τὸν δ' ἀποκρινόμενον μηδὲν φαίνεσθαι

πάσχειν. ἐν δὲ ταῖς διαλεκτικαῖς συνόδοις τοῖς μὲν, ὅγα- 5
 νος χάριν ἀλλὰ πείρας καὶ σκέψεως τοὺς λόγους ποιου-
 μένοις οὐ διήρθρωται πῶς τίνος δεῖ στοχάζεσθαι τὸν ἀπο-
 κρινόμενον καὶ ὅποια διδόναι καὶ ποῖα μὴ πρὸς τὸ καλῶς
 ἢ μὴ καλῶς φυλάττειν τὴν θέσιν. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἔχομεν 5
 παραδεδωμένον ὑπ' ἄλλων, αὐτοὶ τι πειραθῶμεν εἰπεῖν.

ἀνάγκη δὴ τὸν ἀποκρινόμενον ὑπέχειν λόγον θέμενον
 ἥτοι ἐνδοξον ἢ ἄδοξον θέσιν ἢ μηδέτερον, καὶ ἥτοι ἀπλῶς
 ἐνδοξον ἢ ἄδοξον ἢ ὠρισμένως, οἷον τῷδ' ἢ τιμῇ ἢ αὐτῷ ἢ
 ἄλλῳ. διαφέρει δ' οὐδὲν ὅπως οὖν ἐνδόξου ἢ ἀδόξου οὐ- 10
 σης· ὁ γὰρ αὐτὸς τρόπος ἔσται τοῦ καλῶς ἀποκρίνεσθαι
 καὶ δοῦναι ἢ μὴ δοῦναι τὸ ἐρωτηθέν. ἀδόξου μὲν οὖν
 οὔσης τῆς θέσεως ἐνδοξον ἀνάγκη τὸ συμπέρασμα γίνε-
 σθαι, ἐνδόξου δ' ἄδοξον· τὸ γὰρ ἀντικείμενον αἰετῇ θέ-
 σει ὁ ἐρωτῶν συμπεραίνεται. εἰ δὲ μήτ' ἄδοξον μήτ' ἐν- 15
 δοξον τὸ κείμενον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται τοιοῦτον.
 ἐπεὶ δ' ὁ καλῶς συλλογιζόμενος ἐξ ἐνδοξοτέρων καὶ γνω-
 ριμωτέρων τὸ προβληθέν ἀποδείκνυσι, φανερὸν ὡς ἀδόξου
 μὲν ὄντος ἀπλῶς τοῦ κειμένου οὐ δοτέον τῷ ἀποκρino-
 μένῳ οὐθ' ὁ μὴ δοκεῖ ἀπλῶς, οὔθ' ὁ δοκεῖ μὲν ἥττον δὲ 20
 τοῦ συμπεράσματος δοκεῖ. ἀδόξου γὰρ οὔσης τῆς θέσεως
 ἐνδοξον τὸ συμπέρασμα, ὥστε δεῖ τὰ λαμβανόμενα ἐν-
 δοξα πάντα εἶναι καὶ μᾶλλον ἐνδοξα τοῦ προκειμένου, εἰ
 μέλλει διὰ τῶν γνωριμωτέρων τὸ ἥττον γνώριμον περαι-
 νισθαι. ὥστ' εἴ τι μὴ τοιοῦτόν ἐστι τῶν ἐρωτωμένων, 25
 οὐ θετέον τῷ ἀποκρinoμένῳ. εἰ δ' ἐνδοξος ἀπλῶς ἢ θέ-
 σις, δῆλον ὅτι τὸ συμπέρασμα ἀπλῶς ἄδοξον. θετέον
 οὖν τὰ τε δοκοῦντα πάντα, καὶ τῶν μὴ δοκούντων ὅσα
 ἡττόν ἐστιν ἄδοξα τοῦ συμπεράσματος· ἰκανῶς γὰρ ἂν
 δόξειε διειλέχθαι. ὁμοίως δὲ εἰ μήτ' ἄδοξος μήτ' ἐνδοξός 30
 ἐστιν ἢ θέσις· καὶ γὰρ οὕτως τὰ τε φαινόμενα ἅπαντα
 δοτέον, καὶ τῶν μὴ δοκούντων ὅσα μᾶλλον ἐνδοξα τοῦ
 συμπεράσματος· αὐτῷ γὰρ ἐνδοξοτέρους συμβήσεται τοὺς
 λόγους γίνεσθαι. εἰ μὲν οὖν ἀπλῶς ἐνδοξον ἢ ἄδοξον τὸ

- 5 κείμενον, πρὸς τὰ δοκοῦντα ἀπλῶς τὴν σύγκρισιν ποιη-
 τέον· εἰ δὲ μὴ ἀπλῶς ἔνδοξον ἢ ἄδοξον τὸ κείμενον ἀλλὰ
 τῷ ἀποκρινομένῳ, πρὸς αὐτὸν τὸ δοκοῦν καὶ μὴ δοκοῦν
 κρίνοντα θετέον ἢ οὐ θετέον. ἂν δ' ἐτέρου δόξαν δια-
 5 φυλάττη ὁ ἀποκρινόμενος, δῆλον ὅτι πρὸς τὴν ἐκείνου
 διάνοιαν ἀποβλέποντα θετέον ἕκαστα καὶ ἀρνητέον. διὸ
 καὶ οἱ κομίζοντες ἀλλοτριᾶς δόξας, οἷον ἀγαθὸν καὶ κα-
 κὸν εἶναι ταῦτόν, καθάπερ Ἡράκλειτός φησιν, οὐ διδάσκει
 μὴ παρεῖναι ἅμα τῷ αὐτῷ τὰναντία, οὐχ ὡς οὐ δοκοῦν
 10 αὐτοῖς τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καθ' Ἡράκλειτον οὕτω λεκτέον.
 ποιοῦσι δὲ τοῦτο καὶ οἱ παρ' ἀλλήλων δεχόμενοι τὰς θέ-
 σεις· στοχάζονται γὰρ ὡς ἂν εἶπειεν ὁ θέμενος.
- 6 φανερὸν οὖν τίνων στοχαστέον τῷ ἀποκρινομένῳ, εἴτε
 ἀπλῶς ἔνδοξον εἴτε τινὲ τὸ κείμενόν ἐστιν. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη
 15 πᾶν τὸ ἐρωτώμενον ἢ ἔνδοξον εἶναι ἢ ἄδοξον ἢ μηδέτε-
 ρον, καὶ ἢ πρὸς τὸν λόγον ἢ μὴ πρὸς τὸν λόγον εἶναι τὸ
 ἐρωτώμενον, ἔὰν μὲν ἢ δοκοῦν καὶ μὴ πρὸς τὸν λόγον,
 δοτέον φήσαντα δοκεῖν, ἔὰν δὲ μὴ δοκοῦν καὶ μὴ πρὸς τὸν
 λόγον, δοτέον μὲν, ἐπισημαντέον δὲ τὸ μὴ δοκοῦν πρὸς εὐ-
 20 λάβειαν εὐηθείας. ὅντος δὲ πρὸς τὸν λόγον καὶ δοκοῦντος
 λεκτέον ὅτι δοκεῖ μὲν, ἀλλὰ λίαν σίνεγγυς τοῦ ἐν ἀρχῇ
 ἐστὶ καὶ ἀναιρεῖται τούτου τεθέντος τὸ κείμενον. εἰ δὲ
 πρὸς τὸν λόγον, λίαν δ' ἄδοξον τὸ ἀξίωμα, συμβαίνειν
 μὲν φατέον τούτου τεθέντος, ἀλλὰ λίαν εἰρηθες εἶναι τὸ
 25 προτεινόμενον. εἰ δὲ μήτ' ἄδοξον μήτ' ἔνδοξον, εἰ μὲν
 μηδὲν πρὸς τὸν λόγον, δοτέον μηδὲν διορίσαντι, εἰ δὲ
 πρὸς τὸν λόγον, ἐπισημαντέον ὅτι ἀναιρεῖται τεθέντος τὸ
 ἐν ἀρχῇ. οὕτω γὰρ ὁ τ' ἀποκρινόμενος οὐδὲν δόξει δι'
 αὐτὸν πάσχειν, ἔὰν προορῶν ἕκαστα τιθῇ, ὁ τ' ἐρωτῶν
 30 τεύξεται συλλογισμοῦ τιθεμένων αὐτῷ πάντων τῶν ἐνδο-
 ξοτέρων τοῦ συμπεράσματος. ὅσοι δ' ἐξ ἄδοξοτέρων τοῦ
 συμπεράσματος ἐπιχειροῦσι συλλογίζεσθαι, δῆλον ὡς οὐ
 καλῶς συλλογίζονται· διὸ τοῖς ἐρωτῶσιν οὐ θετέον.
- 7 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσαφῶς καὶ πλεοναχῶς λεγο-

μένων ἀπαντητέον. ἐπεὶ γὰρ δέδοται τῷ ἀποκρινομένῳ 7
 μὴ μανθάνοντι εἰπεῖν ὅτι οὐ μανθάνω, καὶ πλεοναχῶς
 λεγομένου μὴ ἔξ ἀνάγκης ὁμολογῆσαι ἢ ἀρνήσασθαι, δῆ-
 λον ὡς πρῶτον μὲν, ἂν μὴ σαφές ἦ τὸ ῥηθέν, οὐκ ἀπο-
 κνητέον τὸ φάναι μὴ συνιέναι· πολλάκις γὰρ ἐκ τοῦ μὴ 5
 σαφῶς ἐρωτηθέντας διδόναι ἀπαντᾷ τι δυσχερές. ἂν δὲ
 γνώριμον μὲν ἦ πλεοναχῶς δὲ λεγόμενον, ἐὰν μὲν ἐπὶ
 πάντων ἀληθές ἢ ψεῦδος ἦ τὸ λεγόμενον, δοτέον ἀπλῶς
 ἢ ἀρνητέον, ἐὰν δ' ἐπὶ τὶ μὲν ψεῦδος ἦ ἐπὶ τὶ δ' ἀληθές,
 ἐπισημαντέον ὅτι πλεοναχῶς λέγεται καὶ διότι τὸ μὲν 10
 ψεῦδος τὸ δ' ἀληθές· ὕστερον γὰρ διαιρουμένου ἄδηλον
 εἰ καὶ ἐν ἀρχῇ συννώρα τὸ ἀμφίβολον. ἐὰν δὲ μὴ προΐδῃ
 τὸ ἀμφίβολον ἀλλ' εἰς θάτερον βλέψας θῆ, ῥητέον πρὸς
 τὸν ἐπὶ θάτερον ἄγοντα ὅτι οὐκ εἰς τοῦτο βλέπων ἔδωκε
 ἀλλ' εἰς θάτερον αὐτῶν. πλειόνων γὰρ ὄντων τῶν ὑπὸ 15
 ταῦτον ὄνομα ἢ λόγον ῥαδία ἢ ἀμφισβήτησις. ἐὰν δὲ
 καὶ σαφές ἦ καὶ ἀπλοῦν τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ναί ἢ οὐκ ἀπο-
 κριτέον.

ἐπεὶ δὲ πᾶσα πρότασις συλλογιστικὴ ἢ τούτων τίς 8
 ἐστὶν ἔξ ὧν ὁ συλλογισμὸς ἢ τινος τούτων ἕνεκα, δῆλον 20
 δ' ὅταν ἐτέρου χάριν λαμβάνηται τῷ πλείω τὰ ὅμοια
 ἐρωτῶν (ἢ γὰρ δι' ἐπαγωγῆς ἢ δι' ὁμοιότητος ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ τὸ καθόλου λαμβάνουσιν), τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστα
 πάντα θετέον, ἂν ἦ ἀληθῆ καὶ ἔνδοξα, πρὸς δὲ τὸ κα-
 θόλου πειρατέον ἔνστασιν φέρειν· τὸ γὰρ ἄνευ ἐνστάσεως, 25
 ἢ οὔσης ἢ δοκούσης, κωλύει τὸν λόγον δυσκολαίνειν
 ἐστίν. εἰ οὖν ἐπὶ πολλῶν φαινομένων μὴ δίδωσι τὸ κα-
 θόλου μὴ ἔχων ἔνστασιν, φανερόν ὅτι δυσκολαίνει. ἔτι
 εἰ μὴδ' ἀντεπιχειρεῖν ἔχει ὅτι οὐκ ἀληθές, πολλῶ μᾶλλον
 ἂν δόξειε δυσκολαίνειν. καίτοι οὐδὲ τοῦθ' ἰκανόν· πολ- 30
 λούς γὰρ λόγους ἔχομεν ἐναντίους ταῖς δόξαις, οὓς χαλε-
 πὸν λύνει, καθάπερ Ζήνωνος ὅτι οὐκ ἐνδέχεται κινεῖσθαι
 οὐδὲ τὸ στάδιον διελθεῖν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τάντικείμενα
 τούτοις οὐ θετέον. εἰ οὖν μήτ' ἐνίστασθαι μήτ' ἀντεπι-

- 8 χειρεῖν ἔχων μὴ τίθησι, δῆλον ὅτι δυσκολαίνει· ἔστι γὰρ ἢ ἐν λόγοις δυσκολία ἀπόκρισις παρὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους, συλλογισμοῦ φθαρτικῆς.
- 9 ὑπέχειν δὲ καὶ θέσιν καὶ ὄρισμὸν αὐτὸν αὐτῷ δεῖ
5 προεχειρήσαντα· ἐξ ὧν γὰρ ἀναιροῦσιν οἱ πυνθανόμενοι τὸ κείμενον, δῆλον ὅτι τούτοις ἐναντιωτέον.
- ἄδοξον δ' ὑπόθεσιν εὐλαβητέον ὑπέχειν. εἴη δ' ἂν ἄδοξος διχῶς· καὶ γὰρ ἐξ ἧς ἄτοπα συμβαίνει λέγειν, οἷον εἰ πάντα φαίη τις κινεῖσθαι ἢ μηδέν, καὶ ὅσα χεί-
10 ρονος ἦθους ἐλέσθαι καὶ ὑπεναντία ταῖς βουλήσεσιν, οἷον ὅτι ἡδονὴ τὰγαθὸν καὶ τὸ ἀδικεῖν βέλτιον τοῦ ἀδικεῖσθαι. οὐ γὰρ ὡς λόγου χάριν ὑπέχοντα ἀλλ' ὡς τὰ δοκοῦντα λέγοντα μισοῦσιν.
- 10 ὅσοι δὲ τῶν λόγων ψεῦδος συλλογίζονται, λυτέον
15 ἀναιροῦντα παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος. οὐ γὰρ ὅτιοῦν ἀνε-
λὼν λέλυκεν, οὐδ' εἰ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀναιρούμενον. ἔχοι γὰρ ἂν πλείω ψεύδη ὁ λόγος, οἷον ἐάν τις λάβῃ τὸν καθήμενον γράφειν, Σωκράτη δὲ καθῆσθαι· συμβαίνει γὰρ ἐκ τούτων Σωκράτη γράφειν. ἀναιρεθέντος οὖν τοῦ Σω-
20 κράτη καθῆσθαι οὐδὲν μᾶλλον λέλυται ὁ λόγος· καίτοι ψεῦδος τὸ ἀξίωμα. ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο ὁ λόγος ψευδής· ἂν γὰρ τις τύχῃ καθήμενος μὲν μὴ γράφων δέ, οὐδέτι ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἢ αὐτῆ λύσει ἀρμόσει. ὥστε οὐ τοῦτο ἀναιρετέον, ἀλλὰ τὸ τὸν καθήμενον γράφειν· οὐ γὰρ πᾶς
25 ὁ καθήμενος γράφει. λέλυκε μὲν οὖν πάντως ὁ ἀνελὼν παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος, οἶδε δὲ τὴν λύσειν ὁ εἰδὼς ὅτι παρὰ τοῦτο ὁ λόγος, καθάπερ ἐπὶ τῶν ψευδογραφουμένων· οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ ἐνοστῆραι, οὐδ' ἂν ψεῦδος ἢ τὸ ἀναιρούμενον, ἀλλὰ καὶ διότι ψεῦδος ἀποδεικτέον· οὕτω γὰρ
30 ἂν εἴη φανερόν ποτέρον προσορῶν τι ἢ οὐ ποιεῖται τὴν ἔνστασιν.
- ἔστι δὲ λόγον κωλύσαι συμπεράνασθαι τετραχῶς. ἢ γὰρ ἀνελόντα παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος, ἢ πρὸς τὰ ἐρωτῶντα ἔνστασιν εἰπόντα· πολλάκις γὰρ οἷθὲ λέλυκεν, ὁ

μέντοι πυνθανόμενος οὐ δύναται πορρωτέρω προαγαγεῖν. 10
 τρίτον δὲ πρὸς τὰ ἠρωτημένα· συμβαίη γὰρ ἂν ἐκ μὲν
 τῶν ἠρωτημένων μὴ γίνεσθαι ὃ βούλεται διὰ τὸ κακῶς
 ἠρωτηῆσθαι, προστεθέντος δὲ τινος γίνεσθαι τὸ συμπέ-
 ρασμα. εἰ μὲν οὖν μηκέτι δύναται προάγειν ὃ ἐρωτῶν, 5
 πρὸς τὸν ἐρωτῶντα εἴη ἂν ἔνστασις, εἰ δὲ δύναται, πρὸς
 τὰ ἠρωτημένα. τετάρτη δὲ καὶ χειρίστη τῶν ἐνοστάσεων
 ἢ πρὸς τὸν χρόνον· ἐνιοὶ γὰρ τοιαῦτα ἐνίστανται πρὸς ἃ
 διαλεχθῆναι πλείονός ἐστι χρόνον ἢ τῆς παρουσίας δια-
 τριβῆς. 10

αἱ μὲν οὖν ἐνοστάσεις, καθάπερ εἶπαμεν, τετραχῶς
 γίνονται· λύσις δ' ἐστὶ τῶν εἰρημένων ἢ πρώτη μόνον,
 αἱ δὲ λοιπαὶ κωλύσεις τινὲς καὶ ἐμποδισμοὶ τῶν συμπε-
 ρασμάτων.

ἐπιτίμησις δὲ λόγου κατ' αὐτόν τε τὸν λόγον, καὶ 11
 ὅταν ἐρωτᾶται, οὐχ ἢ αὐτῆ· πολλάκις γὰρ τοῦ μὴ καλῶς
 διειλέχθαι τὸν λόγον ὃ ἐρωτώμενος αἴτιος διὰ τὸ μὴ συγ-
 χωρεῖν ἐξ ἂν ἦν διαλεχθῆναι καλῶς πρὸς τὴν θέσιν· οὐ
 γὰρ ἔστιν ἐπὶ θατέρῳ μόνον τὸ καλῶς ἐπιτελεσθῆναι τὸ
 κοινὸν ἔργον. ἀναγκαῖον οὖν ἐνίστε πρὸς τὸν λέγοντα καὶ 20
 μὴ πρὸς τὴν θέσιν ἐπιχειρεῖν, ὅταν ὃ ἀποκρινόμενος τὰ-
 ναντία τῷ ἐρωτῶντι παρατηρῆ προσεπηρεάζων. δυσκο-
 λαίνοντες οὖν ἀγωνιστικῶς καὶ οὐ διαλεκτικῶς ποιοῦνται
 τὰς διατριβάς. ἔτι δ' ἐπεὶ γυμνασίας καὶ πείρας χάριν
 ἀλλ' οὐ διδασκαλίας οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων, δῆλον ὡς οὐ 25
 μόνον ἀληθῆ συλλογιστέον ἀλλὰ καὶ ψεῦδος, οὐδὲ δὲ
 ἀληθῶν ἀεὶ ἀλλ' ἐνίστε καὶ ψευδῶν. πολλάκις γὰρ ἀλη-
 θοῦς τεθέντος ἀναιρεῖν ἀνάγκη τὸν διαλεγόμενον, ὥστε
 προτατέον τὰ ψευδῆ. ἐνίστε δὲ καὶ ψεῦδους τεθέντος
 ἀναιρετέον διὰ ψευδῶν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τινὶ δοκεῖν τὰ 30
 μὴ ὄντα μᾶλλον τῶν ἀληθῶν, ὥστ' ἐκ τῶν ἐκείνῳ δοκοῦν-
 των τοῦ λόγου γινομένου μᾶλλον ἔσται πεπεισμένος ἢ
 ὠφελημένος. δεῖ δὲ τὸν καλῶς μεταβιβάζοντα διαλεκτι-
 κῶς καὶ μὴ ῥηστικῶς μεταβιβάζειν, καθάπερ τὸν γεωμέ-

11 τὴν γεωμετρικῶς, ἂν τε ψεῦδος ἂν ἴ ἀληθές ἢ τὸ συμ-
 περαινόμενον· ποῖοι δὲ διαλεκτικοὶ συλλογισμοί, πρότερον
 εἴρηται. ἐπεὶ δὲ φαῦλος κοινωνὸς ὁ ἐμποδίζων τὸ κοινὸν
 ἔργον, δῆλον ὅτι καὶ ἐν λόγῳ. κοινὸν γὰρ τι καὶ ἐν τού-
 5 τοις προκειμένον ἐστι, πλὴν τῶν ἀγωνιζομένων. τούτοις
 δ' οὐκ ἔστιν ἀμφοτέροις τυχεῖν τοῦ αὐτοῦ τέλους· πλείους
 γὰρ ἐνὸς ἀδύνατον νικᾶν. διαφέρει δ' οὐδὲν ἂν τε διὰ
 τοῦ ἀποκρίνεσθαι ἂν τε διὰ τοῦ ἐρωτῶν ποιῆ τοῦτο· ὃ τε
 γὰρ ἐριστικῶς ἐρωτῶν φαῦλως διαλέγεται, ὃ ἔ ἐν τῷ ἀποκρί-
 10 νεσθαι μὴ διδοῖς τὸ φαινόμενον μὴδ' ἐκδεχόμενος ὃ τί ποτε
 βούλεται ὁ ἐρωτῶν πυθέσθαι. δῆλον οἶν ἐκ τῶν εἰρημένων
 ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐπιτιμητέον καθ' αὐτὸν τε τῷ λόγῳ καὶ τῷ
 ἐρωτῶντι· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸν μὲν λόγον φαῦλον εἶναι,
 τὸν δ' ἐρωτῶντα ὡς ἐνδέχεται βέλτιστα πρὸς τὸν ἀποκ-
 15 ρινό μενον διειλέχθαι. πρὸς γὰρ τοῖς δυσκολαίνοντας οὐ
 δυνατὸν ἴσως εἰθὺς οἷους τις βούλεται ἀλλ' οἷους ἐνδέχε-
 ται ποιῆσθαι τοῖς συλλογισμοῖς.

ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδιόριστον πότε τᾶναντία καὶ πότε τὰ
 ἐν ἀρχῇ λαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι (πολλάκις γὰρ καθ'
 20 αὐτοὺς λέγοντες τὰ ἐναντία λέγουσι, καὶ ἀνανεύσαντες
 πρότερον διδύασιν ἴσπερον· διόπερ ἐρωτώμενοι τᾶναντία
 καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ πολλάκις ἐπακοίουσιν), ἀνάγκη φαῦλος
 γίνεσθαι τοῖς λόγοις. αἴτιος δ' ὁ ἀποκρινόμενος, τὰ μὲν
 οὐ διδοῖς, τὰ δὲ τοιαῦτα διδοῖς. φανερὸν οἶν ὡς οὐχ
 25 ὁμοίως ἐπιτιμητέον τοῖς ἐρωτῶσι καὶ τοῖς λόγοις.

καθ' αὐτὸν δὲ τῷ λόγῳ πέντε εἰσὶν ἐπιτιμήσεις, πρώτη
 μὲν ὅταν ἐκ τῶν ἐρωτωμένων μὴ συμπεραίνηται μήτε τὸ
 προστεθὲν μήτε ὅλως μὴδὲν ὄντων ψευδῶν ἢ ἀδόξων, ἢ
 ἀπάντων ἢ τῶν πλείστων, ἐν οἷς τὸ συμπέρασμα, καὶ μήτ'
 30 ἀφαιρεθέντων τινῶν μήτε προστεθέντων μὴδὲ τῶν μὲν
 ἀφαιρεθέντων τῶν δὲ προστεθέντων γίνηται τὸ συμπέ-
 ρασμα. δευτέρα δὲ εἰ πρὸς τὴν θέσιν μὴ γίνοιτο ὁ συλ-
 λογισμὸς ἐκ τοιούτων τε καὶ οὕτως ὡς εἴρηται πρότερον.
 τρίτη δ' εἰ προστεθέντων τινῶν γίνοιτο συλλογισμὸς, ταῦτα

δ' εἴη χείρω τῶν ἐρωτηθέντων καὶ ἥτιον ἔνδοξα τοῦ συμ- 11
περάσματος. πάλιν εἰ ἀφαιρεθέντων τινῶν· ἐνίοτε γὰρ
πλείω λαμβάνουσι τῶν ἀναγκαίων, ὥστε οὐ τῶ ταῦτ' εἶναι
γίνεται ὁ συλλογισμός. ἔτι εἰ ἐξ ἀδοξοτέρων καὶ ἥτιον
πιστῶν τοῦ συμπεράσματος, ἢ εἰ ἐξ ἀληθῶν ἀλλὰ πλείο- 5
νος ἔργου δεομένων ἀποδείξει τοῦ προβλήματος.

οὐ δὲ δὲ πάντων τῶν προβλημάτων ὁμοίως ἀξιοῦν
τοὺς συλλογισμοὺς ἐνδόξους εἶναι καὶ πιθανούς· φύσει
γὰρ εὐθὺς ὑπάρχει τὰ μὲν ῥᾶω τὰ δὲ χαλεπότερα τῶν
ζητουμένων, ὥστε ἂν ἐξ ὧν ἐνδέχεται μάλιστα ἐνδόξων 10
συμβιβάζῃ, διελκεται καλῶς. φανερόν οὖν ὅτι οὐδὲ λόγῳ
ἢ αὐτῇ ἐπιτίμησις πρὸς τε τὸ προβληθὲν καὶ καθ' αὐτόν.
οὐδὲν γὰρ κωλύει καθ' αὐτόν μὲν εἶναι τὸν λόγον ψεκτόν,
πρὸς δὲ τὸ πρόβλημα ἐπαινετόν, καὶ πάλιν ἀντεστραμμέ-
ως καθ' αὐτόν μὲν ἐπαινετόν, πρὸς δὲ τὸ πρόβλημα 15
ψεκτόν, ὅταν ἐκ πολλῶν ἢ ῥᾶδιον ἐνδόξων συμπεράνα-
σθαι καὶ ἀληθῶν. εἴη δ' ἂν ποτε λόγος καὶ συμπεπε-
ρασμένος μὴ συμπεπερασμένου χείρων, ὅταν ὁ μὲν ἐξ εὐη-
θῶν συμπεραίνεται μὴ τοιοῦτου τοῦ προβλήματος ὄντος,
ὁ δὲ προσδέχεται τοιούτων ἃ ἔστιν ἔνδοξα καὶ ἀληθῆ, καὶ 20
μὴ ἐν τοῖς προσλαμβανομένοις ἢ ὁ λόγος. τοῖς δὲ διὰ
ψευδῶν ἀληθῆς συμπεραينوμένοις οὐ δίκαιον ἐπιτιμῶν·
ψεῦδος μὲν γὰρ ἀεὶ ἀνάγκη διὰ ψεύδους συλλογιῆσθαι,
τὸ δ' ἀληθῆς ἔστι καὶ διὰ ψευδῶν ποτὲ συλλογιῆσθαι.
φανερόν δ' ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν. 25

ὅταν δ' ἀπόδειξις ἢ τινὸς ὁ εἰρημένος λόγος, εἴ τί
ἔστιν ἄλλο πρὸς τὸ συμπέρασμα μηδαμῶς ἔχον, οὐκ ἔσται
παρὰ ἐκείνου συλλογισμός· ἂν δὲ φαίνεται, σόφισμα
ἔσται, οὐκ ἀπόδειξις. ἔστι δὲ φιλοσόφημα μὲν συλλο-
γισμὸς ἀποδεικτικὸς, ἐπιχείρημα δὲ συλλογισμὸς διαλε- 30
κτικὸς, σόφισμα δὲ συλλογισμὸς ξριστικὸς, ἀπόρημα δὲ
συλλογισμὸς διαλεκτικὸς ἀντιφάσεως.

εἰ δ' ἐξ ἀμφοτέρων τι δοκούντων δειχθῆ, μὴ ὁμοί-
ως δὲ δοκούντων, οὐδὲν κωλύει τὸ δειχθὲν μᾶλλον ἑκα-

11 τέρου δοκεῖν. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν δοκοίη τὸ δὲ μηδετέρως, ἢ εἰ τὸ μὲν δοκοίη τὸ δὲ μὴ δοκοίη, εἰ μὲν ὁμοίως, ὁμοίως ἂν εἴη καὶ μί', εἰ δὲ μᾶλλον θάτερον, ἀκολουθήσει τῷ μᾶλλον.

5 ἔστι δὲ τις ὑμαρτία καὶ αὕτη περὶ τοὺς συλλογισμούς, ὅταν δείξῃ διὰ μακροτέρων, ἐνὸν δι' ἐλατιόνων καὶ ἐν τῷ λόγῳ ὑπαρχόντων, οἷον ὅτι ἔστι δόξα μᾶλλον ἑτέρα ἑτέρας, εἴ τις αἰτήσαιο αὐτοέκαστον μάλιστα εἶναι, εἶναι δὲ δοξαστὸν ἀληθῶς αὐτό, ὥστε τῶν τινῶν μᾶλλον
10 εἶναι αὐτό· πρὸς δὲ τὸ μᾶλλον μᾶλλον τὸ λεγόμενον εἶναι· εἶναι δὲ καὶ αὐτοδόξαν ἀληθῆ, ἢ ἔσται μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν τινῶν· ᾗτιηται δὲ καὶ αὐτοδόξαν ἀληθῆ εἶναι καὶ αὐτοέκαστον μάλιστα εἶναι· ὥστε αὕτη ἢ δόξα ἢ μάλιστα ἀληθῆς ἀκριβεστέρα ἐστίν. τίς δὲ ἢ μοχθηρία; ἢ
15 ὅτι ποιεῖ, παρ' ὃ ὁ λόγος, λανθάνειν τὸ αἴτιον.

12 λόγος δ' ἔστι δῆλος ἓνα μὲν τρόπον καὶ δημοσιώτατον, ἐὰν ᾗ συμπεπερασμένος οὕτως ὥστε μηδὲν δεῖν ἐπερωτῆσαι· ἓνα δέ, καὶ ὅς μάλιστα λέγεται, ὅταν εἰλημμένα μὲν ᾗ ἔξ ὧν ἀναγκαῖον εἶναι, ᾗ δὲ διὰ συμπερασμάτων
20 συμπεραινόμενα· ἔτι εἰ ἑλλείπει σφόδρα ἐνδόξων.

ψευδῆς δὲ λόγος καλεῖται τετραχῶς, ἓνα μὲν τρόπον ὅταν φαίνεται συμπεραίνεσθαι μὴ συμπεραινόμενος, ὅς καλεῖται ἐριστικὸς συλλογισμὸς· ἄλλον δὲ ὅταν συμπεραίνεται μὲν μὴ μέντοι πρὸς τὸ προκείμενον, ὅπερ συμβαίνει μάλιστα τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον ἄγουσιν· ἢ πρὸς τὸ προκείμενον μὲν συμπεραίνεται, μὴ μέντοι κατὰ τὴν οἰκίαν μέθοδον. τοῦτο δ' ἐστίν, ὅταν μὴ ὦν ἱατρικὸς δοκῆ ἱατρικὸς εἶναι ἢ γεωμετρικὸς μὴ ὦν γεωμετρικὸς ἢ διαλεκτικὸς μὴ ὦν διαλεκτικὸς, ἂν τε ψεῦδος ἂν τ' ἀληθές ᾗ τὸ συμβαῖνον. ἄλλον δὲ τρόπον ἐὰν διὰ ψευδῶν συμπεραίνεται. τούτου δ' ἔσται ποτὲ μὲν τὸ συμπερασμα
25 ψεῦδος, ποτὲ δ' ἀληθές· τὸ μὲν γὰρ ψεῦδος ἀεὶ διὰ ψευδῶν περαίνεται, τὸ δ' ἀληθές ἐγχωρεῖ καὶ μὴ ἔξ ἀληθῶν, ὡσπερ εἴρηται καὶ πρότερον.

τὸ μὲν οὖν ψευδῆ τὸν λόγον εἶναι τοῦ λέγοντος ἀμάρ- 12
 τημα μᾶλλον ἢ τοῦ λόγου, καὶ οὐδὲ τοῦ λέγοντος αἰεὶ,
 ἀλλ' ὅταν λανθάνῃ αὐτόν, ἐπεὶ καθ' αὐτόν γε πολλῶν
 ἀληθῶν ἀποδεχόμεθα μᾶλλον, ἢν ἔξ ὅτι μάλιστα δοκούν-
 των ἀναιρῆ τι τῶν ἀληθῶν. τοιοῦτος γὰρ ὢν ἐτέρων 5
 ἀληθῶν ἀπόδειξις ἔστιν· δεῖ γὰρ τῶν κειμένων τι μὴ εἶ-
 ναι παντελῶς, ὥστ' ἔσται τούτου ἀπόδειξις. εἰ δ' ἀλη-
 θὲς συμπερινοίτο διὰ ψευδῶν καὶ λίαν εὐθῶν, πολλῶν
 ἢν εἶη χείρων ψεῦδος συλλογιζομένων· εἶη δ' ἢν τοιοῦτος
 καὶ ψεῦδος συμπερινοίμενος. ὥστε δῆλον ὅτι πρώτη μὲν 10
 ἐπίσκεψις λόγου καθ' αὐτόν εἰ συμπερινοίται, δευτέρα δὲ
 πότερον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, τρίτη δ' ἐκ ποίων τινῶν. εἰ
 μὲν γὰρ ἐκ ψευδῶν ἐνδόξων δέ, λογικός, εἰ δ' ἐξ ὄντων
 μὲν ἀδόξων δέ, φαῖλος. εἰ δὲ καὶ ψευδῆ καὶ λίαν ἄδοξα,
 δῆλον ὅτι φαῖλος, ἢ ἀπλῶς ἢ τοῦ πράγματος. 15

τὸ δ' ἐν ἀρχῇ καὶ τὰ ἐναντία πῶς αἰτεῖται ὁ ἔρω-
 τῶν, καὶ ἀλήθειαν μὲν ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς εἴρηται,
 κατὰ δόξαν δὲ τῶν λεκτέων.

αἰτεῖσθαι δὲ φαίνονται τὸ ἐν ἀρχῇ πενταχῶς, φανε- 13
 ρώτατα μὲν καὶ πρῶτον εἴ τις αὐτὸ τὸ δεικνῆσθαι δέον 20
 αἰτήσῃ. τοῦτο δ' ἐπ' αὐτοῦ μὲν οὐ ῥᾶδιον λανθάνειν,
 ἐν δὲ τοῖς συνωνύμοις, καὶ ἐν ὅσοις τὸ ὄνομα καὶ ὁ λόγος
 τὸ αὐτὸ σημαίνει, μᾶλλον. δευτέρον δὲ ὅταν κατὰ μέρος
 δέον ἀποδείξαι καθόλου τις αἰτήσῃ, οἷον ἐπιχειρῶν ὅτι
 τῶν ἐναντίων μία ἐπιστήμη, ὅλως τῶν ἀντικειμένων ἀξιώ- 25
 σειε μίαν εἶναι· δοκεῖ γὰρ ὁ ἔδει καθ' αὐτὸ δεῖξαι μετ'
 ἄλλων αἰτεῖσθαι πλειόνων. τρίτον εἴ τις καθόλου δεῖξαι
 προκειμένου κατὰ μέρος αἰτήσῃ, οἷον εἰ πάντων τῶν
 ἐναντίων προκειμένου τῶνδὲ τινῶν ἀξιώσει· δοκεῖ γὰρ
 καὶ οὗτος, ὁ μετὰ πλειόνων ἔδει δεῖξαι, καθ' αὐτὸ χωρὶς 30
 αἰτεῖσθαι. πύλιν εἴ τις διελὼν αἰτεῖται τὸ προβληθέν,
 οἷον εἰ δέον δεῖξαι τὴν λατρικὴν ἕγιεινοῦ καὶ νοσοῦδους,
 χωρὶς ἐκάτερον ἀξιώσειεν. ἢ εἰ τις τῶν ἐπομένων ἀλλή-
 λους ἔξ ἀνάγκης θάτερον αἰτήσειεν, οἷον τὴν πλευρὰν

13 ἀσύμμετρον τῇ διαμέτρῳ, δέον ἀποδείξαι ὅτι ἡ διάμετρος τῇ πλευρᾷ.

ἰσαχῶς δὲ καὶ τάναντία αἰτοῦνται τῷ ἕξ ἀρχῆς. πρῶτον μὲν γὰρ εἴ τις τὰς ἀντικειμένας αἰτήσαιο φάσιν καὶ ἀπόφασιν, δεύτερον δὲ τάναντία κατὰ τὴν ἀντίθεσιν, οἷον ἀγαθὸν καὶ κακὸν ταυτόν. τρίτον εἴ τις τὸ καθόλου ἀξιώσας ἐπὶ μέρους αἰτοῖτο τὴν ἀντίφασιν, οἷον εἰ λαβὼν τῶν ἐναντίων μίαν ἐπιστήμην, ὑγιεινοῦ καὶ νοσώδους ἐτέραν ἀξιώσειεν, ἢ τοῦτο αἰτησάμενος ἐπὶ τοῦ καθόλου τὴν ἀντίθεσιν πειρῶτο λαμβάνειν. πάλιν ἔάν τις αἰτήσῃ τὸ ἐναντίον τῷ ἕξ ἀνάγκης συμβαίοντι διὰ τῶν κειμένων, καὶν εἴ τις αὐτὰ μὲν μὴ λάβοι τάντικείμενα, τοιαῦτα δ' αἰτήσαιο δύο ἕξ ὧν ἔσται ἡ ἀντικειμένη ἀντίφασις. διαφέρει δὲ τὸ τάναντία λαμβάνειν τοῦ ἐν ἀρχῇ ὅτι τοῦ μὲν ἔστιν ἡ ἁμαρτία πρὸς τὸ συμπέρασμα (πρὸς γὰρ ἐκεῖνο βλέποντες τὸ ἐν ἀρχῇ λέγομεν αἰτεῖσθαι), τὰ δ' ἐναντία ἔστιν ἐν ταῖς προτάσεσι τῷ ἔχειν πως ταύτας πρὸς ἀλήθειας.

14 πρὸς δὲ γυμνασίαν καὶ μελέτην τῶν τοιούτων λόγων πρῶτον μὲν ἀντιστρέφειν ἐθίζεσθαι χρὴ τοὺς λόγους. οὕτως γὰρ πρὸς τε τὸ λεγόμενον εὐπορώτερον ἔξομεν, καὶ ἐν ὀλίγοις πολλοὺς ἐξεπιστησόμεθα λόγους. τὸ γὰρ ἀντιστρέφειν ἔστι τὸ μεταλαμβάνοντα τὸ συμπέρασμα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐρωτημάτων ἀνελεῖν ἐν τῶν δοθέντων· ἀνάγκη γάρ, εἰ τὸ συμπέρασμα μὴ ἔστι, μίαν τινὰ ἀναιρεῖσθαι τῶν προτάσεων, εἴπερ πασῶν τεθεισῶν ἀνάγκη ἦν τὸ συμπέρασμα εἶναι. πρὸς ἅπασάν τε θέσιν, καὶ ὅτι οὕτως καὶ ὅτι οὐχ οὕτως, τὸ ἐπιχειρήμα σκεπτέον, καὶ εὐρόντα τὴν λύσιν εὐθὺς ζητητέον· οὕτω γὰρ ἅμα συμβήσεται πρὸς τε τὸ ἐρωτῶν καὶ πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι γεγυμνάσθαι. καὶν πρὸς μηδένα ἄλλον ἔχωμεν, πρὸς αὐτούς. παράλληλά τε παραβάλλειν, ἐκλέγοντας πρὸς τὴν ἀντίθεσιν ἐπιχειρήματα· τοῦτο γὰρ πρὸς τε τὸ βιάζεσθαι πολλὴν εὐπορίαν ποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐλέγχειν μεγάλην ἔχει

βοήθειαν, ὅταν εὐπορῇ τις καὶ ὅτι οὕτως καὶ ὅτι οὐχ 14
 οἷως· πρὸς τὰ ἐναντία γὰρ συμβαίνει ποιῆσθαι τὴν
 φυλακὴν. πρὸς τε γινῶσιν καὶ τὴν κατὰ φιλοσοφίαν φρό-
 νησιν τὸ δύνασθαι συνορᾶν καὶ συνεωραζέσθαι τὰ ὑπ' ἑκα-
 τέρας συμβαίνοντα τῆς ὑποθέσεως οὐ μικρὸν ὄργανον· 5
 λοιπὸν γὰρ τούτων ὀρθῶς ἐλέσθαι θάύτερον. δεῖ δὲ πρὸς
 τὸ τοιοῦτο ὑπάρχειν εἰφυνῶ· καὶ τοῦτ' ἔστιν ἡ κατ' ἀλή-
 θειαν εἰφυνῶ, τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλέσθαι τὰληθῆς καὶ
 φυγεῖν τὸ ψεῦδος· ὅπερ οἱ πεφυκότες εὖ δύνανται ποιῆν·
 εὖ γὰρ φιλοῦντες καὶ μισοῦντες τὸ προσφερόμενον εὖ κρί- 10
 νοῦσι τὸ βέλτιστον.

πρὸς τε τὰ πλειστάκις ἐμπίπτοντα τῶν προβλημά-
 των ἐξεπίστασθαι δεῖ λόγους, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πρώ-
 των θέσεων· ἐν τούτοις γὰρ ἀποδυσπειτοῦσιν οἱ ἀποκρι-
 νόμενοι πολλάκις. ἔτι τε ὄρων εὐπορεῖν δεῖ, καὶ τῶν ἐν- 15
 δόξων τε καὶ τῶν πρώτων ἔχειν προχείρους· διὰ γὰρ τού-
 των οἱ συλλογισμοὶ γίνονται. πειρατέον δὲ καὶ εἰς ἃ πλει-
 στάκις ἐμπίπτουσιν οἱ ἄλλοι λόγοι κατέχειν. ὥσπερ γὰρ
 ἐν γεωμετρίᾳ πρὸ ἔργου τὸ περὶ τὰ στοιχεῖα γεγυμνάσθαι,
 καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ περὶ τοὺς κεφαλισμοὺς προχείρως 20
 ἔχειν μέγα διαφέρει πρὸς τὸ καὶ τὸν ἄλλον ἀριθμὸν γι-
 νώσκειν πολλαπλασιούμενον, ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς λόγοις τὸ
 πρόχειρον εἶναι περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς προτάσεις ἀπὸ
 στόματος ἐξεπίστασθαι· καθάπερ γὰρ ἐν τῷ μνημονικῷ
 μόνον οἱ τύποι τεθέντες εὐθὺς ποιοῦσιν αὐτὰ μνημονεύ- 25
 ειν, καὶ ταῦτα ποιήσει συλλογιστικώτερον διὰ τὸ πρὸς
 ὠρισμένους αὐτὰς βλέπειν κατ' ἀριθμὸν. πρότισιν τε
 κοινήν μᾶλλον ἢ λόγον εἰς μνήμην θείον· ἀρχῆς γὰρ
 καὶ ὑποθέσεως εὐπορῆσαι μετρίως χαλεπόν.

ἔτι τὸν ἕνα λόγον πολλοὺς ποιῆν ἐθιστέον, ὡς ἀδη- 30
 λότατα κρύπτοντας. εἴη δ' ἂν τὸ τοιοῦτον, εἴ τις ὅτι
 πλεῖστον ἀφιστιαίῃ τῆς συγγενείας περὶ ὧν ὁ λόγος. ἔσον-
 ται δὲ δυνατοὶ τῶν λόγων οἱ μάλιστα καθόλου τοῦτο
 πάσχειν, ὅσον ὅτι οὐκ ἔστι μία πλειόνων ἐπιστήμη· οὕτω

14 γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τι καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων καὶ συ-
στοίχων ἐστίν.

δεῖ δὲ καὶ τὰς ἀπομνημονεύσεις καθόλου ποιῆσθαι
τῶν λόγων, κἂν ἢ διειλεγμένος ἐπὶ μέρους· οὕτω γὰρ καὶ
5 πολλοὺς ἐξέσται τὸν ἕνα ποιεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ῥητο-
ρικοῖς ἐπὶ τῶν ἐνθυμημάτων. αὐτὸν δ' ὅτι μάλιστα φεύ-
γειν ἐπὶ τὸ καθόλου φέρειν τοὺς συλλογισμούς. αἰεὶ τε
δεῖ σκοπεῖν τοὺς λόγους, εἰ ἐπὶ κοινῶν διαλέγονται· πάν-
τες γὰρ οἱ ἐν μέρει καὶ καθόλου διειλεγμένοι εἰσί, καὶ ἐν-
10 ἐστιν ἐν τῇ κατὰ μέρος ἢ τοῦ καθόλου ἀπόδειξις διὰ τὸ
μὴ εἶναι συλλογίσασθαι μηδὲν ἄνευ τοῦ καθόλου.

τὴν δὲ γυμνασίαν ἀποδοτέον τῶν μὲν ἐπακτικῶν πρὸς
νέον, τῶν δὲ συλλογιστικῶν πρὸς ἔμπειρον. πειρατέον δὲ
λαμβάνειν παρὰ μὲν τῶν συλλογιστικῶν τὰς προτάσεις,
15 παρὰ δὲ τῶν ἐπακτικῶν τὰς παραβολάς· ἐν τούτοις γὰρ
ἐκάτεροι γεγυμνασμένοι εἰσίν. ὅλως δ' ἐκ τοῦ γυμνάζε-
σθαι διαλεγόμενον πειρατέον ἀποφέρεσθαι ἢ συλλογι-
σμὸν περὶ τινος ἢ λίσιν ἢ πρότασιν ἢ ἐνστάσιν, ἢ εἰ
ὀρθῶς τις ἤρετο ἢ εἰ μὴ ὀρθῶς, ἢ αὐτὸς ἢ ἕτερος,
20 καὶ παρὰ τί ἐκάτερον. ἐκ τούτων γὰρ ἡ δύναμις, τὸ δὲ
γυμνάζεσθαι δυνάμειος χάριν, καὶ μάλιστα περὶ τὰς προ-
τάσεις καὶ ἐνστάσεις· ἔστι γὰρ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν διαλε-
κτικὸς ὁ προτατικὸς καὶ ἐνστατικὸς. ἔστι δὲ τὸ μὲν
προτείνεσθαι ἐν ποιεῖν τὰ πλείω (δεῖ γὰρ ἐν ὄλῳ λη-
25 φθῆναι πρὸς ὃ ὁ λόγος), τὸ δ' ἐνίστασθαι τὸ ἐν πολλῷ·
ἢ γὰρ διαιρεῖ ἢ ἀναιρεῖ, τὸ μὲν διδοὺς τὸ δ' οὐ τῶν
προτεινομένων.

οἷχ' ἅπαντι δὲ διαλεχτέον, οὐδὲ πρὸς τὸν τυχόντα
γυμνουτέον. ἀνάγκη γὰρ πρὸς ἐνίους φαίλους γίνεσθαι
30 τοὺς λόγους· πρὸς γὰρ τὸν πάντως πειρωόμενον φαίνε-
σθαι διαφεύγειν δίκαιον μὲν πάντως πειρᾶσθαι συλλο-
γίσασθαι, οὐκ εὔσχημον δέ. διόπερ οὐ δεῖ συνειστάναι
εἰχερῶς πρὸς τοὺς τυχόντας· ἀνάγκη γὰρ πονηρολογίαν

συμβαίνειν· καὶ γὰρ οἱ γυμναζόμενοι ἀδυνατοῦσιν ἀπέ- 12
χισθαι τοῦ διαλέγεσθαι μὴ ἀγωνιστικῶς.

δεῖ δὲ καὶ πεπονημένους ἔχειν λόγους πρὸς τὰ τοι-
αῦτα τῶν προβλημάτων, ἐν οἷς ἐλαχίστων εἰπορήσαντες
πρὸς πλεῖστα χρησίμους ἔξομεν. οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ κα- 5
θόλου, καὶ πρὸς οὓς πορίζεσθαι χαλεπώτερον ἐκ τῶν
παρὰ πόδας.

I N D E X.

- τὸ ἀγαθὸν ὁμῶνυμον 67 18.
 ἀγαθῶς 137 7.
 ἄγειν γραμμᾶς 53 20.
 ἀγνοοῦντως 85 3.
 ἀδικεῖν 74 1.
 ἀδυναμία 96 19.
 ἀθανασία 114 14.
 τὸ αἰσθάνεσθαι κρίνειν ἐστίν 77 1.
 αἰτεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ 197 16, τάναν-
 τία 198 3. αἰτήσασθαι 198 9 et 13,
 αἰτῆσαι 197 28 et 34, 198 10.
 ἀκαιοῦνητότερον 92 21.
 ἀκολούθησις ἢ τοῦ εἶναι 47 31, 48 2
 et 18, 49 17. ἢ κατὰ τὴν ἀντίφασιν
 83 6. ἀκολουθήσειν 85 6.
 ἄκουσις 135 2.
 τὰ ἄκρα 42 31.
 ἀληθές — ψεύδος 46 1 et 3.
 ἀληθεύεσθαι 132 31, 133 19 et 33, 142
 15 et 31. ἀληθεύεται 131 15 et 18,
 132 7.
 ἀλλ' ἢ 23 5, 39 15, 58 20, 78 23, 115
 16, 179 17.
 ἀλλοιώσις 49 29.
 ἄμα 48 30, 49 19.
 ἄμαρτία — ὀρθότης 76 34. ἄμαρτία
 αἰ ἐν τοῖς προβλήμασιν 72 22,
 ἀμετάπειτος 123 3, 130 18 et 26.
 ἀμετάπτωτος ἐπιστήμη 144 9.
 ἀμυγέστερον 96 4.
 ἀμφοτέροιον τοῖν λόγειον 164 29, cf.
 165 15.
 ἄμψω γεν, 93 25, 155 1 et 4.
 ἀνά μέσον 42 9 10 15 18 28, 44 10,
 187 3 et 18.
 ἐξ ἀνάγκης — ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ —
 ὁπότερ' ἔτυχεν 80 5.
 ἀνάγκησις i. q. ἀνακείσθαι 29 33 et
 34.
 τὰ ἀναλυτικά 195 25, 197 17.
 ἀνανεύειν 181 28, 182 32, 185 30.
 ἀναπνευστός 133 32, 141 30.
 ἀναπόδοτος δόσις 110 8.
 ἀνεξαπάτητος 127 8.
 ἀνταναίρεσις 187 31.
 ἀντεστραμμένως 195 14.
 ἀντεπιχειρεῖν 191 29 et 34.
 ἀντιδιηρησθαι 49 6. ἀντιδιηρημένα
 136 14, 150 8.
 αἱ ἀντιθέσεις τέτταρες 82 29.
 ἀντικατηγορεῖσθαι 56 4 et 14, 59 13,
 126 11 et 14, 133 14.
 περὶ τῶν ἀντικειμένων 41 16. ἄμα
 τῇ φύσει τὰ ἀντικείμενα 149 24.
 ἀντιλογικὸς 63 7.
 Ἀντισθένης 62 4.
 ἀντιστρέφειν 20 29, 47 31, 48 17, 49
 2, 72 5. πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγε-
 ται τὰ πρὸς τι 30 16.
 ἀπρητημένος 79 7.
 ἀπλῶς 87 31. ἀπλῶς δ' εἰπεῖν 145
 19, 155 26, 182 5.
 ἀποβολαί 91 27.
 ἀπόδειξις 52 10.
 ἀποδιδόναί τι ἐστὶ τι 17 5, 20 17.
 λόγον τινός 17 6 et 10. ὀνόματι
 42 30.
 ἀποδυσπετεῖν 199 14.
 ἀπόκληρος 80 23.
 ὁ κατ' ἀπόλαυον βίος 57 10.

- ἀπόρημα 195 31.
 ἀπορία 156 23.
 ἀριθμὸς διωρισμένος 25 21.
 ἀρμονικοί οἱ κατὰ τοὺς ἀριθμούς
 67 22.
 ἀροῦνται 185 32. ἀρρήσασθαι 118 26,
 191 3. ἀρρηθῆ act. 186 1, perinde
 atque ἀπαρρηθῆ 118 30.
 τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι 197 19.
 τὰ ἄτομα 18 12, 22 14.
 αὐτῆ βούλησις, αὐτῆ ἐπιθυμία 160 9.
 αὐτὸ ἀγαθόν 160 10.
 αὐτοάνθρωπος 138 28, 162 24.
 αὐτοδόξα 196 11 et 12.
 αὐτοέκαστον 196 8 et 13.
 αὐτόζωον 138 34, 153 5.
 αὐτὸ ἡδύ 160 9.
 αὐτὸ μῆκος 152 33.
 αὐτὸ μόνον 151 31.
 ἀφορισμός 23 7.
 ἀφορισμένως 34 16 et 17 et 26, 44 26.
 ἀχρεῖον 122 33, 123 16.
 βαρῦ — δξύ — κοῖφον 65 15.
 γαλήνη — νημεμία 69 28, 71 13.
 γένεσις 143 29.
 ἐκ γενετῆς 43 7.
 γένος 56 17.
 γεωμέτρης 75 18, 193 34.
 γῆ 122 21.
 γίνεται ἀνεσκευασμένον 177 34, ἀνη-
 ρημένος 177 22, 178 24.
 γνωμων 50 8.
 ἡ γραμμὴ συνεχῆς 26 2.
 γυμνασία 200 12.
 ὁ γυμναστῆς ποιητικὸς εὐεξίας 137 22.
 γυναῖκα ἔχειν 51 6.
 διάβολος 113 4 et 21.
 διαγραφαί 64 6.
 διάφσεις 35 5, 40 15.
 διατηῆσαι 75 31.
 διαλεγῆναι 177 7, 188 7. διαλεγθῆναι
 75 14, 193 9 et 18. διειλέχθαι 189
 30, 194 15; pass. 193 17.
 διαλεκτικός 200 22. ἡ διαλεκτικὴ 54
 13. πρότασις διαλεκτικὴ 60 14. δια-
 λεκτικαὶ σύνοδοι 189 1.
 διαλεκτικῶς 64 24.
 διαστειλόμενος 125 17. διαστείλας 132
 17.
 ἡ διαφορὰ γενικῆ 54 29. αἱ διαφοραὶ
 ἔτεροι τῶν ἐτερογενῶν 18 24.
 διαφωνεῖν 65 9 et 20, 78 16.
 διελών 197 31. διελόμενος 144 4, 169
 1, 180 7.
 δικαιοπραγεῖν 92 32.
 δικαιοσύνη 157 24, 166 23.
 δικαίως κρῖναι 66 34.
 Λιονύσιος 162 34.
 διορισάμενος 125 9 et 13. διορίσας
 123 12, 132 3.
 διωκτὸν i. q. αἰρετὸν 129 12.
 ἡ δόξα πῶς τῶν ἐναντίων δεκτικόν
 24 15. ὄρος τοῦ πρὸς δόξαν 94 24.
 δριμύτις ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι 183 4.
 δρομικός 35 32, 36 3.
 δύο dat. 153 22, 154 28 et 32. gen. 86
 6 et 11, 90 5, 158 7, 166 34, 176 15.
 δύο 86 17 et 22.
 δυσεπιγέλητος 187 1 et 11, 188 5.
 δυσεπιγελητότατοι 187 4.
 δυσκολαίνειν 191 26, 193 22, 194 15.
 δυσκολία ἢ ἐν λόγοις 192 2.
 δυσφορεῖν τινί 93 21.
 δωρεά — δόσις 110 6.
 εἰ μὴ εἰ ἄρα 27 18, 40 22. ἢ εἰ ἄρα 66 9.
 εἰδήσομεν 70 10.
 εἰκῶν 144 30.
 εἶπαμεν 149 18. εἶπαν 165 18. εἶπειν
 190 12. εἶπας 73 8, 117 20 et 23, 121
 4, 122 29, 123 8 17 23 33, 124 13, 125
 16, 126 7 et 22, 128 11 et 20, 130 33,
 133 10 et 26, 141 29, 147 8, 151 32.
 προεῖπας 132 8. εἰπῶν 164 27, 181
 7, 184 9.
 ἐκκεῖσθαι 59 34, 60 1.
 ἐκπληξίς 113 26.
 ἐκστασις μαγικῆ 37 24.
 Ἐμπεδοκλῆς 64 9, 114 4.
 ἐμποδιστικόν 95 5.
 τὰ ἐν ἀριθμῷ 18 12.
 ἐναντίον οὐδὲν ταῖς οὐσίαις 23 10,
 οὐδὲ τῷ ποσῷ 23 15, 27 20. τῶν
 ἐναντίων δεκτικὸν ἢ οὐσία 24 3.
 οὐδὲν ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχε-
 ται 28 19. ἐναντία τὰ πλείστον
 ἀλλήλων διεστηροτα 28 32. τὰ
 ἐναντία ἀλλήλοις ἐξαχῶς συμπλέ-
 κεται 80 31. περὶ ἐναντίων 46 32.
 ἐναντιότης ὑπάρχει κατὰ τὸ ποιῶν
 39 3. κατὰ τὸ ποιεῖν 40 33.
 ἐναντίως 81 11 et 19.
 ἐνδοξος 52 17, 60 20, 70 34, 79 2, 96 16.

- ἐνίστασθαι 24 15, 184 14 16 22. τοι-
 αῦτα ἐνίστανται 193 8.
 ἐνστάσις 85 5, 87 15, 91 3, 92 4, 106
 23 et 33, 107 6, 109 16 et 25, 118 7,
 193 7. ἐνστασιν ἀπαιτεῖν 184 9 et 11.
 ἐντεύξεις 53 32, 54 2.
 ἐξαδυνατεῖν 70 18.
 ἐξεπίστασθαι 198 22, 199 13 et 24.
 ἕξις 35 5, 40 15. ἕξις — στήρησις 41 18.
 ἐπαγωγή 59 8, 63 1.
 ἐπακτικοὶ λόγοι 70 28.
 ἐπεισφέρειν νόμον 170 23.
 ἔπεται καὶ πρότερον καὶ ὕστερον 90
 30.
 ἐπιβλέπειν 98 23, 99 13 et 28, 127 3,
 176 23.
 ἐπιδιοριστέον 165 14.
 ἐπίδοσις 86 3. ἐπίδοσιν λαβεῖν 39 19,
 45 16, 158 2.
 ἐπιδοίη εἰς τὸ βελτίων εἶναι 45 15.
 ἐπικειρῆς — φαῦλος 81 23.
 ἐπιθυμία 146 12.
 οἱ ἐπεσκεμμένοι ὑπὲρ τούτων 61 14.
 ἐπεσκεμμένοι 69 34.
 ἐπισημαντέον 190 19 et 27.
 ἐπιστημονικὰ ἀρχαί 52 16. ἐπιστη-
 μονικοὶ συλλογισμοί 180 3.
 ἐπιτιμήσις λόγου 193 15. ἐπιτιμήσεις
 πέντε 194 26.
 ἐπιχειρήματα 195 30, 198 28 et 33.
 ἔργον ἐστὶν ἀποδοῦναι 131 11. μετ-
 ζον ἔργον 188 7. πλεόντος ἔργου
 δεῖσθαι 195 6. πρὸ ἔργου 199 19.
 ἔρως 37 18.
 ἔρως 158 3, 174 31.
 πῶς δεῖ ἐρωτᾶν 179 24, 188 20.
 ἐρωτηματικῶς 179 25, 180 6 et 14.
 ἐσόμεθα ἀνηρηκότες 55 32, 57 25, 73
 25, 75 9, 78 14, 98 17, 177 8. δεδει-
 χότες 70 24, 71 5 32 34, 79 28, 82
 23 et 26. διειλεγμένοι 56 26 et 28,
 98 9.
 ἔσται ἀνηρηκόμενον 98 14 et 22, 170 27.
 ἀποδοδόμενον 122 28, 124 7, 126 12,
 133 25. δεδεικόμενον 78 12, 82 28,
 84 27, 98 6, 171 28. εἰρηκώς 122 25.
 κείμενον 125 15 et 33, 142 22.
 ἐτερόμηκες — τετραγώνον 40 3
 εὐδαίμων 80 1.
 εὐεπιχειρητοτέρα 76 29.
 εὐθυτής 38 1.
 εὐλαβητέον 70 16.
 εὐφροσύνη 199 8.
 Ζήνων 191 32.
 ἡθικὰ προτάσεις 64 13.
 ἥλιος 150 2.
 ἡμέρα 150 5.
 Ἡράκλειτος 62 5, 190 8.
 θάλαττα 133 26.
 θανασιότης 113 27.
 θεῖς 120 20, 126 13 17 27, 128 25. θε-
 μένος 125 11 25 34, 188 26, 189 7.
 θεῖσις 62 2. θεῖσιν ἔχειν πρὸς ἀλλήλα
 26 17. θεῖσις τινές 29 33.
 θεώρημα 61 17.
 ἰδέα 138 25, 162 21. αἱ ἰδέαι οὐκ ἐν
 ἡμῖν 82 1. οἱ ἰδέαι τιθέμενοι εἶναι
 152 32, 160 7, 176 25.
 ἴδιον 54 31, 56 3, 59 16, 118 16.
 κἂν ἐν Ἰνδοῖσι ὥσιν 89 10.
 ἰσαχῶς 198 3, 110 5.
 ἰσοκωλὸς λόγος 164 11.
 τὸ ἴσον τε καὶ ἀνίσον λέγεσθαι ἴδιον
 τοῦ ποσοῦ 29 8.
 ἡ ἰσχυρὸς ἐν τοῖς νεύροις καὶ ὀστοῖς
 89 33.
 ἡ καθέδρα θεῖσις τις 29 33.
 καθόλου δ' εἰπεῖν 150 22, 160 16, 173
 13, 175 14, 181 6.
 τὸ κάλλος τῶν μελῶν τις συμμετρία
 89 34.
 τὸ καλὸν ὁμώνυμον 65 19.
 καμπυλότης 38 2.
 κἂν εἰ 120 2, 134 32, 135 5 15 23 27 31.
 κατασκευάζειν — ἀνασκευάζειν 55 34,
 56 1, 73 27, 74 23. — ἀναίρειν 75
 21 et 23, 80 33.
 κατασκευαστέον 76 13.
 κατασκευαστικά — ἀνασκευαστικά 71
 31. κατασκευαστικοὶ τρόποι 96 10.
 κατὰφρασις — ἀποφρασις 19 8, 41 19, 43
 22, 45 28.
 καταφήσας — ἀποφήσας 186 10.
 κατάψυξις 35 14, 146 33.
 κατηγορεῖται ἕτερον καθ' ἑτέρου 18
 16, 19 28 et 30. περὶ αὐτοῦ 67 32.
 ὁ λόγος τοῦ ὑποκειμένου 19 24 et
 32.
 κατηγορία 39 13, 59 25, 67 9.
 κατηγορημένοι δόξας 54 2. τὰ κα-
 τηρηθημένα pass. 57 27.
 κατὰ ἢ πρὸς τὸ μέσον χώρα 28 29.

- κέγχρος — ὄρος 27 28.
 τὸ κείμενον ἰ. γ. ἢ θείεις 189 16, 190
 1 2 14.
 κείσθαι 19 5, 41 8.
 κεφαλισμοί 199 20.
 κεφαλιωτόν 31 10.
 κινήσεις εἶδη ξξ 49 24. τί ἐναντίον
 κινήσει 50 12.
 κομήτης — φαλακρός 45 26.
 κρυπτικῶς 181 6.
 κρίψις 180 11 et 14, 183 13.
 κωλύσεις 193 13.
 λείον — τραχύ 38 6 et 11.
 ὁ τοῦ λευκοῦ λόγος 96 7. λευκὴ φωνή
 65 22, 66 8, 67 18, 69 12.
 λήψεις 91 28.
 λογικαὶ προτάσεις 64 16. λογικὸν πρό-
 βλημα 120 5.
 λόγος οὐσίας 17 2 et 4, τριγώνου 39
 34. ὁ λόγος τῶν διωρισμένων ἐστίν
 25 30. λόγος δῆλος 196 16, λογικός
 197 13, ψευδής 196 21. λόγοι δια-
 λεκτικοί 62 32. λόγου χάριν 192 12.
 λοιπός ἰ. γ. ἔτερος 47 7 et 12, 48 1,
 53 5, 66 24, 79 26, 86 13 et 19, 116
 1, 164 3, 176 14.
 λωπιον ἰ. γ. ἰμάτιον 58 8 et 26.
 τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον 23 20, 28 34,
 39 17, 139 3.
 τὸ μέγα οὐ ποσὸν 27 25. οὐκ ἐναν-
 τίον τῷ μικρῷ 28 23.
 μέθεξις 128 16 et 18.
 μέλαινα φωνή 65 23, 66 8.
 μελανία 36 15.
 Μέλισσος 62 5.
 μετιτίον 118 12.
 μνήμη μονῆ ἐπιστήμης 111. 3.
 τὸ μνημονικόν 199 24.
 μορφή 38 1.
 νεμεσητικός 74 7.
 νόμος 144 22.
 νωδός 43 5, 45 26.
 Ξενοκράτης 80 2, 146 29, 171 22, 172 9.
 ὀδῶν 73 16.
 οἶνος γλυκύς — αὐστηρός 76 21. οἶνος
 ἕδωρ σεσηπός 115 3.
 Ὀμηρος 183 22.
 ὅμοιον — ἴσον 29 15, 40 8.
 τὴν ὁμοιότητα ἐπὶ τίνων σκεπτόμενον
 69 23.
 ὁμωνυμία 162 30.
 ὁμώνυμα 17 1.
 ὀνοματοποιεῖν 30 33, 32 12, 62 21,
 184 3.
 ὄνος τὸ τε ζῶον καὶ τὸ σκευός 67 25.
 ὄξύ — βαρὺ — ἀμβλύ 65 10.
 ὄξυγώνιος 67 23.
 ὄργανα δι' ὧν οἱ συλλογισμοί 71 21.
 οὐ μικρὸν ὄργανον 199 5.
 ὄργη 116 21, 181 25.
 ὀριζόμενος act. 142 33, 143 22, 148 17,
 161 17; pass. 143 1 4 33, 145 8 et 20,
 148 18, 161 17. ὠρισταί act. 143 3,
 145 23, 147 13 21 23 29.
 ὀρικόσ 55 22 et 27, 57 27.
 ὀρισμός 57 2 et 20, 55 28, 59 21, 177 5.
 ὄρος 54 33, 55 16, 174 9. ἢ περὶ τοὺς
 ὄρους πραγματεία 142 28.
 ὀρώμεν εἰσδεχόμενοι τι 63 33.
 ὀστεογενὲς ὁ μυελός 144 20.
 οὐδὲν ἕτερον ἢ τῷ ἔχειν 131 28.
 οὐσία 19 1. οὐσίαι πρῶται 19 19, δεύ-
 τεραι 19 14, 20 4 et 12. αἱ πρῶται
 οὐ πρὸς τι 33 21.
 ὀφρυόσκιος 144 19.
 παθητικαὶ ποιότητες 36 12.
 παλαιστορικός 38 27. παλαιστορικὴ ἐπι-
 στημὴ 38 28.
 πάντη πάντως 24 29.
 ἐν παραβύσιω 183 11.
 παραδείγματα οἷα Ὀμηρος, μὴ οἷα
 Χοιρίλος 183 22.
 παραλογίζονται ἑαυτοὺς 181 22. πα-
 ραλογισθῆναι — παραλογισασθαι
 70 9.
 παραλογισμοί 53 9.
 παραμονιμος 35 8, 37 7.
 παρεξέλεγχεσθαι 79 5.
 παρώνυμα 17 12.
 παρωνύμως 30 1, 38 17 et 25, 73 5, 77
 19.
 πάσχειν 19 6, 40 33.
 τὸν πατέρα θύειν 87 24.
 περιηρησθῶ 32 4 et 7.
 ἐκ περιουσίας 93 9.
 πεφρωσμένη 35 20.
 πηδαλιωτόν 31 6 et 8.
 πηλός 114 33.
 πίστις 113 27 et 30.
 Πλάτων 104 19, 144 18, 145 23, 162
 22.
 πνεῦμα 114 22.

- ποιεῖν 19 6, 40 33.
 ποιητικά — φυλακτικά 84 16. — φθαρ-
 τικά 85 9 et 16.
 ποιόν 19 2, 38 16.
 ἡ ποιότης πλεοναχῶς λέγεται 35 4.
 τὸ πολὺ οὐ ποσὸν 27 25.
 πονηρολογία 200 33,
 ποσόν 19 1, 25 18.
 ποτέ 19 4, 41 10.
 ποῦ 19 3, 41 10.
 τὰ παρὰ πόδας 201 7.
 πραγματεντέον 64 24 et 33.
 πρᾶξις μακρὰ 27 10.
 πρόβλημα 54 27, 55 7. *διαλεκτικόν*
 61 17, 62 19. τὰ μὲν καθόλου τὰ δ'
 ἐπὶ μέρος 71 26.
 προγνώριζειν 148 7.
 Πρόδικος 80 26.
 προδιομολογησόμεθα 71 2.
 προδιομολογητέον 75 11, 163 18.
 προεγγεήσας 192 5.
 προεγγέκας 73 29.
 τὴν προθεσιν ποιησάμενοις ὑπερ
 ποιότητος 40 14.
 προοιστέον 76 8.
 προπληκισμός 153 16.
 πρὸς τι 19 3, 29 18, 34 4.
 προσαποδοτέον 123 16.
 προσετηρεῶζων 193 22.
 προσκείσθωσαν 57 6.
 προσημαίνειν 145 1, 179 14.
 προστακτικόν — ὑπηρετικόν 118 21.
 προσυλλογίζεσθαι 180 34.
 προτασις 54 27. *διαλεκτικῆ* 60 19, 48 65.
 προτατέον 193 29.
 πρότερον τετραχῶς λέγεται 47 27.
 προχειρίζεσθαι 20 6, 39 10, 63 24.
 προχειρόν εἶναι περὶ τι 199 23.
 προχειρῶς ἔχειν περὶ τι 190 20.
 πτερωτόν 30 30.
 πτώσις 17 13, 30 21, 66 31, 84 19, 93
 31, 107 19, 109 21 et 29, 130 25, 136
 27, 162 8, 171 8, 175 26.
 πυκνόν 38 9.
 πυκτικός 35 32, 36 3.
 πῦρ 121 27, 122 8, 123 17, 142 17.
 ῥήτωρ 166 15.
 σηψιδακῆς τὸ φαλάγγιον 144 19.
 σκληρόν 36 10.
 σομφή φωνή 66 10.
 σόφισμα 195 31.
 σοφισματώδη ἐπιχειρήματα 186 25.
 ὁ σοφιστικὸς τρόπος 78 24.
 σπουδαῖος — φαῦλος 25 9 et 14, 42
 21, 45 12. ἀπὸ τῆς ἀρετῆς οὐ πα-
 ρωνύμως λέγεται 38 32. ἀρετῆς
 ἴδιον ὁ τὸν ἔχοντα ποιεῖ σπου-
 δαῖον 125 1.
 στατική — κινητικῆ 116 7.
 στέρησις 42 34, 43 32, 45 22, 66 23.
 στερησεις 83 25.
 στιγμή — μονάς 71 14.
 σπλεγγίς 156 7.
 ἀπὸ στόματος 199 24.
 συγκαταριθμῆσθαι act, 40 15.
 συζυγία 81 22.
 συλλογισμός 52 8. *διαλεκτικός* 52 13,
 ἔριστικός 52 20.
 συμβεβηκός 56 30, 59 23.
 συμβλητός 68 24.
 συμπεράνασθαι 177 6, 192 32.
 συμπλακῆσεται 81 1.
 τὰ συμπεπλεγμένα 164 1.
 συμπλοκῆ 17 16, 18 32, 46 5, 81 10.
 συμφρωτέρον 95 2.
 συναναρεῖν 33 4 et 10.
 συνάπτειν πρὸς κοινὸν ὄρον 25 24
 27 34.
 συνδιορθώσας 170 18.
 συνδυασόμενος 94 17.
 συνεπικοσμεῖν 183 19.
 συνώνυμα 17 7, 22 25, 162 31.
 συνωνύμως 22 13, 73 6.
 συστοιχία 84 24.
 σύστοιχα 84 13, 107 19, 175 26.
 συσηματίσας 170 18.
 σφοδρότης 113 27.
 σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι 34 34.
 σωφρονικός 87 17.
 μὴ ταραττέτω ἡμᾶς 22 8, οὐ δεῖ τα-
 ράττεσθαι μὴ τις φήσῃ 40 13.
 ταῦτόν ποσαχῶς λέγεται 58 4.
 τερθεύονται 183 5.
 τετραγωνισμὸς κύκλου 32 32.
 τὸ τί ἐστὶ 116 22, 117 15, 177 3.
 τὸ τί ἦν εἶναι 54 33, 55 17, 126 7,
 128 18, 174 8 et 9.
 τιθῆναι ἢ γῆ 144 9.
 ὁ τις ἄνθρωπος 17 22, 19 16. ἢ τις
 γραμματικῆ 18 2, τὸ τί λευκόν 18 3.
 ὁ τόπος τῶν συνεχῶν 26 10. τόποι
 κατασκευάζοντες 126 33, ἀνασκευα-

- στικοί 173 26. cf. 143 14 et 28, 173
 24, 176 28, 179 18 et 26, 199 25.
Τριβαλλοὶ τοὺς πατέρας θύουσιν 87
 25.
κατὰ τρόπον 163 13, 187 23, 188 26.
τύπῳ διαιρετέον 57 33, *λαβεῖν* 58 5,
ὡς τυπῶ περιλαβεῖν 53 22, 64 12.
ὅσον τύπῳ διελθεῖν 53 26,
τυφλότης 43 1 et 11.
ὑγεία 156 29.
ὑγιεινόν 67 3, 74 27.
ὑγιεινῶς 67 4.
ὑγρόν 123 23.
ὑπάσχει τινὶ δέποδι εἶναι 72 9.
ὑπέχειν — *τὰ δοκοῦντα λέγειν* 192 12.
ὁ ὑπέχων τὸν λόγον 79 2. *ὑπέχειν*
θέσιν καὶ ὄρισμόν 192 4, *ὑπόθεσιν*
 192 7.
καθ' ὑποκειμένου λέγεται 17 20, 19
 15, 21 21, 115 28. *ἐν ὑποκειμένῳ*
ἴστίν 17 21 et 24, 19 16, 21 20. *λέ-*
γεται 115 25.
ὑπόληψις — *ἐπιστήμη* 34 22.
φαρμακεύεσθαι 87 28. *φαρμακευθῆ-*
ναι 76 19.
- φάσκειν* 22 10, 24 16.
οἱ φαῦλοι πάντες κατὰ προαίρεσιν
λέγονται 113 19.
φέναξ 113 21.
φθόνος 74 5.
τὸ φιλεῖν ὁμώνυμον 66 6.
φιλόλυκος 76 20.
φιλοπονεῖν — *εὐφρεῖς εἶναι* 93 19.
φιλοσόφημα 195 29.
φλέγμα 145 26.
φρόνησις 146 29.
φρόνιμος οὐδεὶς φύσει 87 18.
φυσικαὶ προτάσεις 64 14.
φωνή λευκή — *μέλαινα* 65 22, 66 8,
 67 18, 69 12. *σομφή* 66 10
χαρὰ τέρψις εὐφροσύνη 80 27.
χίων 114 33.
Χοιρίλος 183 23,
τὸ χρωῶμα ὁμώνυμον 69 8.
ψευδογραφεῖν 53 13, 127 9, 183 9,
 192 27.
ψυχή 145 21.
ᾠρισμένως 34 9 et 29.
ᾠχρίας 37 19.

CORRIGENDUM.

pag. 25 9 lege λέγεται.